

LA FIGURA INVISIBLE DE LA DONA EN L'ESPORT

“ Ignoramos nuestra verdadera estatura hasta que nos ponemos en pie”

(Emily Dickinson, poeta nord-americana)

RESUM I ABSTRACT

Després de buscar diverses idees pel tema del treball de recerca, vaig decantar-me pel tema de la figura de la dona en l'esport, ja que tenia curiositat per conèixer la història de la dona i de la igualtat de gènere en un àmbit que a mi m'agrada molt. El meu objectiu principal és demostrar que les dones, en el món de l'esport, estan menys reconegudes i els costa molt més arribar a l'èxit esportiu. El treball es divideix en una part teòrica, on s'explica el camí recorregut per la dona al llarg de la història i els diferents entrebancs que pot trobar-se, i en una part pràctica que conté enquestes a nens i nenes, a esportistes d'elit i una proposta de millora per a aquest tema. La conclusió principal d'aquest treball és que la igualtat de gènere no és present en l'esport i s'avança, però molt a poc a poc.

After searching different ideas for the research project, I choose the topic: the figure of the woman in sports. I chose this topic because I was curious to know about the history of the athlete woman and the gender equality in the field that I love: sports. My main goal is to show that women, in the world of sports, are less recognized than men and how they need more effort to reach the top. This project is divided into two parts: the theoretical part explains how the way that women have travelled has been throughout history and the different obstacles they can find still nowadays, whereas, in the practical part there are surveys answered by children and also by famous athletes, as well as a suggestion to improve in the sports area. The main conclusion of this project is that gender equality is not present in sports and that we are moving forward but just little by little.

TAULA DE CONTINGUTS

RESUM I ABSTRACT	3
AGRAÏMENTS	6
INTRODUCCIÓ	7
1. INTRODUCCIÓ DE LA DONA AL MÓN DE L'ESPORT	9
1.1. COM VA COMENÇAR TOT?	9
1.2. L'EVOLUCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ FEMENINA EN ELS DIFERENTS JOCS OLÍMPICS	11
1.3. DELEGACIÓ ESPANYOLA.....	15
2. EL DIA A DIA DE LA DONA ESPORTISTA	19
2.1. LES LLICÈNCIES ESPORTIVES.....	19
2.1.1. Llicències a Espanya	19
2.1.2. Llicències a Catalunya	21
2.2. ACTIVITATS MÉS PRACTICADES SEGONS EL SEXE	22
2.3. PRESÈNCIA DE LES DONES EN CÀRRECS ESPORTIUS DIRECTIUS.....	23
3. UNA CURSA D'OBSTACLES	25
4. ANÀLISI DE LES ENQUESTES A LES ESPORTISTES	32
5. ANÀLISI DE LES ENQUESTES A NENS I NENES D'ENTRE 11 I 17 ANYS	43
5.1. RESULTATS DE LES ENQUESTES FETES EN UN COL·LEGI	43
5.2. RESULTATS DE LES ENQUESTES FETES EN UN INSTITUT	73
5.3. CONCLUSIONS DE LES ENQUESTES A NENS I NENES D'11 A 17 ANYS.....	112
6. COM PODEM AVANÇAR?	116
CONCLUSIONS	123
WEBGRAFIA	126

ANNEX I.....	133
1. MARÍA JOSÉ MARTÍNEZ PATIÑO, UNA ATLETA QUE NO VA SUPERAR ELS TESTS SEXUALS.....	135
2. LA PARTICIPACIÓ DE LES DONES EN ELS JJOO EN XIFRES	137
3. DADES COMPLETES SOBRE LES LLICÈNCIES ESPORTIVES A ESPANYA.....	140
4. TITULARS MASCLISTES	143

AGRAÏMENTS

Aquest treball no hagués estat possible sense unes quantes persones que m'han guiat en la seva elaboració. A tots ells, els el vull dedicar. Gràcies per la vostra ajuda i el vostre temps.

En primer lloc, vull agrair a la tutora del treball tot el que m'ha ajudat en aquest camí; segurament sense els seus consells tot hagués estat molt més complicat.

En segon lloc, cal agrair al dos col·legis la seva col·laboració per haver-me facilitat el contacte amb alumnes de l'ESO per dur a terme les enquestes necessàries del treball.

En tercer lloc, també agraeixo a un gimnàs tota la informació que em va proporcionar referent a l'organització d'un campionat.

Sobretot, m'agradaria agrair a les esportistes i als seus mànagers que em contestessin les enquestes. Quan les vaig enviar era conscient que difícilment em contestarien degut a la seva feina i al seu poc temps; però malgrat les meves expectatives, vaig rebre 7 respostes. Els estic molt agraïda per haver-me dedicat una mica del seu temps.

Els meus agraïments també els vull fer arribar a diverses entitats i persones per haver-se interessat pel meu treball i haver-me facilitat fonts d'informació, dades i contactes.

INTRODUCCIÓ

Aquest treball consisteix a analitzar el recorregut de la dona en el món esportiu des dels seus inicis fins a l'actualitat i comprovar, de primera mà, si la igualtat de sexes entre homes i dones és present en l'esport o, si pel contrari, existeixen grans desigualtats que separen ambdós sexes.

A l'hora de triar el tema del treball de recerca, sabia que el volia conduir cap a l'àmbit esportiu, però no sabia ben bé quin tema específic elegir. Després de pensar-hi i informar-me, vaig decidir triar el tema de la dona i l'esport perquè, a més a més que és un tema d'interès actual, trobo que se li dóna menys importància de la que realment té i tenia curiositat per saber-ne més i millor.

El propòsit en concret d'aquest treball és conèixer la trajectòria femenina en l'esport al llarg de la història i evidenciar que les diferències abismals entre homes i dones continuen essent presents. Inicialment vaig plantejar un seguit d'hipòtesis que em calia provar amb el treball. Les hipòtesis van ser les següents:

- Les dones, en el món de l'esport, estan menys reconegudes i els costa molt més arribar a l'èxit esportiu i mantenir-lo.
- Els mitjans de comunicació no donen la mateixa importància a esports femenins i masculins.
- En el segle XXI la societat tracta per igual els esportistes, independentment del sexe.
- Els Jocs Olímpics han tractat per igual homes i dones des dels seus inicis.
- El camí per arribar a l'èxit esportiu és més complicat per a les dones.
- En les escoles, el nombre de nenes que fa esport és igual al nombre de nens que en practica.

A partir de moltes pàgines web relacionades amb el món de l'esport i la dona, d'entrevistes a esportistes, d'enquestes a estudiants, i de contactes amb el món esportiu, he elaborat aquest treball. Val a dir que, tot i tenir molts contactes,

d'alguns no vaig rebre resposta i d'altres, tot i felicitar-me per la idea inicial del tema del treball, no tenien el material suficient per ajudar-me i em facilitaven algun contacte que sí que em podria ajudar.

Quant a les enquestes a les esportistes famoses, que vaig fer mitjançant una xarxa social, *Instagram*, vaig enviar 52 missatges en privat a dones esportistes. D'aquests missatges només vaig rebre 2 respostes, una d'una jugadora de bàsquet i l'altra d'una jugadora de futbol. En veure que no rebia les respostes esperades, vaig decidir enviar correus a les pàgines web de les esportistes, ja que aquestes pàgines facilitaven un contacte amb el mànager o algú proper a l'esportista. D'aquests correus vaig rebre 4 respostes d'esportistes que practiquen triatló, atletisme i natació sincronitzada. Una d'elles me la va contestar un home, segurament devia ser un mànager o representant d'una esportista i va pensar que l'enquesta era per a ell. Vaig rebre algun correu de representants d'esportistes que deien que l'esportista tenia molta feina i li era impossible contestar l'enquesta. També és veritat que, malgrat algunes dificultats, no he trobat cap impediment a l'hora de fer enquestes en els centres educatius. Algunes dades me les ha facilitat un gimnàs, sobretot les dades d'organització d'un campionat. No em van posar cap entrebanc a l'hora de donar-me la informació.

El treball consta de dues parts, una part escrita i una part pràctica. La part escrita explica des dels inicis de la dona en el món de l'esport fins a la seva figura en l'actualitat, mostra l'increment de la participació femenina en els Jocs Olímpics, com està actualment la pràctica esportiva de les dones i els obstacles que poden trobar-se les dones en l'esport en forma d'estereotips.

La part pràctica conté, d'una banda, una sèrie d'enquestes a dones esportistes d'elit per tal de veure com ha estat el camí cap a l'èxit i les dificultats amb què s'han trobat i, per l'altra, enquestes a nens i nenes de 12 a 17 anys de dos centres educatius diferents de la meva localitat per veure com va la pràctica de l'esport a l'adolescència. Per acabar, a més a més de les conclusions finals, el treball consta d'unes propostes de millora centrades en la ciutat de Lleida per tal de reduir, una mica, la desigualtat de gènere en l'esport.

1. INTRODUCCIÓ DE LA DONA AL MÓN DE L'ESPORT

1.1. COM VA COMENÇAR TOT?

L'esport és un joc o bé una activitat que té com a missió millorar la forma física i mental del que el practica, l'esportista. L'esport es pot dividir en dues parts, l'esport de competició, en el qual hi ha diverses normes i els esportistes competeixen per guanyar, i l'esport practicat per tenir una bona salut i una bona forma. L'esport no només ajuda l'esportista a mantenir-se en forma, sinó que també ajuda a lluitar contra algunes malalties, a enfortir la part psicològica dels esportistes i a millorar la seva qualitat de vida, el seu estat d'ànim i la seva autoestima.

La idea de l'esport ha anat variant amb els anys. Inicialment, l'esport va ser creat pels homes i per a practicar-lo ells; és a dir, les dones no hi tenien cabuda. A mesura que han passat els anys i les cultures han canviat juntament amb els valors de les persones, les dones s'han introduït en el món esportiu, tot i que han superat moltes dificultats i moltes barreres que els homes i la societat els han imposat.

Com ja hem dit, l'esport ha anat canviant des d'antic. Cap a l'any 776 aC., a Olímpia (Grècia) es celebraven els Jocs Olímpics. Ja en aquella època, no estava permès que les dones participessin en cap esport ni tampoc que assistissin a veure la competició. Només les dones solteres hi podien anar, per a les dones casades era pena de mort. Sí que hi havia, però, dones que podien gaudir de l'esport com algunes deesses i les dones mítiques, com les amazones, una nació de guerreres.

A la ciutat d'Esparta, s'educava tant a nens com a nenes de la mateixa manera en educació física, però les nenes no competien ni lluitaven, només se'ls inculcava una bona forma física perquè així podrien donar a llum nens sans i forts per ser gladiadors.

És veritat que hi ha hagut excepcions, com les dones espartanes que lluitaven a Roma, o a l'Antic Egipte les dones dansaires. També, s'ha trobat constància d'uns

jocs exclusivament femenins que es celebraven en honor a la deessa Hera, la més grans de les deesses de l'Olimp.

Durant l'edat mitjana les dones es dedicaven més a anar a torneigs com a espectadores, tot i que algunes també practicaven alguns esports minoritaris com la caça i el patinatge sobre gel. L'església influïa en el fet que les dones no practiquessin esport.

En el Renaixement va sorgir la imatge de la dona fràgil i sempre dependent de l'home. La dona s'havia de dedicar a la maternitat i a la família.

L'any 1900, a París, es van celebrar els primer Jocs Olímpics en els quals la dona podia participar, però només en el golf i el tennis. Aquesta participació es va trobar amb molts entrebancs com, per exemple, Pierre de Coubertin, el fundador dels Jocs Olímpics moderns, que

va dir: “ *Les dones només tenen una tasca, la de coronar el guanyador amb llorer*”, deixant clar que no volia que les dones participessin en els jocs. La primera dona que va guanyar una medalla olímpica va ser en el tennis i va ser Charlotte Cooper en quedar en primera posició.

Fig. 1- Charlotte Cooper-
Font:
https://www.vilafranca.cat/doc/paper_dona.pdf

L'any 1967, a la marató de Boston, Kathrine Switzer, sota el nom de KV Switzer i amb el dorsal 261, va ser la primera dona a córrer una marató, una prova reservada als homes, amb dorsal. Mentre corria, un comissari de l'organització, Jock Semple, la va intentar

aturar cridant: “*Sal de mi carrera y devuélveme el dorsal*”, però el seu xicot i altres corredors la van protegir i així va poder

acabar la carrera i convertir-se en la primera dona a participar en una marató.

Fig. 2- Kathrine Switzer- Font:
https://www.vilafranca.cat/doc/paper_dona.pdf

A partir d'aquí, el model de dona va canviar, i a la dona se la veia com una persona culta que començava a practicar esport. La dona també començava a introduir-se al món laboral i a canviar la seva forma de vida, deixant les feines de casa i els nens per anar a treballar fora a canvi d'una remuneració. La pràctica de l'esport per part de les dones feia que no fos només competitiu, sinó també una forma de socialitzar-se i de tenir una bona salut.

A partir de la revolució industrial i el sorgiment de la societat burgesa, la imatge de la dona va canviar.

Durant els períodes de la història en què hi ha hagut molta repressió, per exemple, durant el franquisme, el govern intentava potenciar esports com la gimnàstica o la dansa perquè les dones les practiquessin i no es dediquessin a practicar esports "d'homes", i també dirigia l'educació física de les escoles cap a millorar la funció de les dones com a mares i esposes.

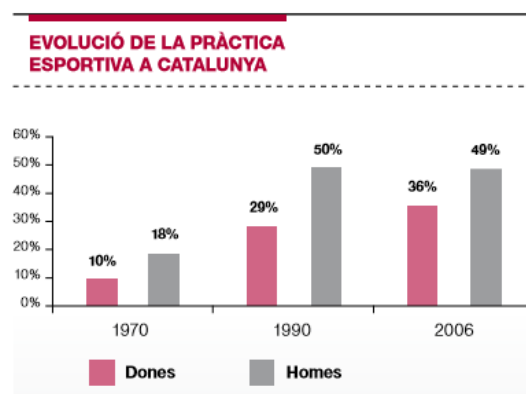

Fig. 3- Evolució de la pràctica esportiva a Catalunya- Font:

<https://www1.diba.cat/uliep/pdf/48892.pdf>

1.2. L'EVOLUCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ FEMENINA EN ELS DIFERENTS JOCS OLÍMPICS

L'any 1900, a les Olimpíades de París, va ser el primer any on les dones van poder participar als jocs. El 2% de 997 atletes van ser dones i va haver-hi només 5 països que van permetre la participació femenina. Aquests números, a mesura que han passat els anys, han anat variant. Durant les primeres edicions després de la de París, el nombre de dones participants no ha variat gaire per la mentalitat

de les persones, la cultura i la forma de governar dels països participants. Durant les edicions dels anys 1904, 1908, 1912, 1920 la participació femenina ha continuat sent del 2% dels atletes. És veritat que, encara que el percentatge de dones participants no ha variat (continua sent del 2%), el nombre d'atletes sí, l'any 1900 hi havia 997 atletes i l'any 1920 hi havia 2626 participants.

A partir de les Olimpíades de París l'any 1924, el percentatge de dones participants va anar augmentant però molt a poc a poc, ja que entre l'any 1924 i l'any 1972 la proporció de dones envers els homes va ser d'entre el 4% el primer any fins al 15% del 1972.

L'any 1928 el COI va donar llum verda perquè les dones participessin als jocs, però només podien participar en la gimnàstica, l'atletisme, el tenis i la natació. Tanmateix, seguia havent-hi gent que no hi estava d'acord, com el Papa Pius XI i molta altra gent. Un doctor, J. Martin- Dubousquet, va dir: *"L'esport de competició és un error en les dones normals (...) només tenen èxit aquelles que han perdut les característiques femenines"*.

L'any 1968, a les Olimpíades de Mèxic, es van començar a fer de forma obligatòria els tests sexuals, uns tests primer físics i després per veure els cromosomes dels participants i veure si eren homes o dones. S'havia donat el cas que persones intersexuals o hermafrodites havien participat en les proves de dones i ho consideraven injust. Aquests tests, molts cops, eren humiliants per als esportistes, ja que havien d'estar nus davant dels metges i de diversos estudis perquè l'administració dels JJOO no es fiava dels països i van decidir que serien ells els que sometrien els esportistes a les proves. També s'ha donat el cas que dones que tenien el nivell de testosterona més alt del nivell normal en les dones se'ls va prohibit participar en competicions.¹

Als Jocs Olímpics de 1976, celebrats a Montreal, va haver-hi 6084 participants, el 21% dels quals van ser dones. Aquestes Olimpíades van ser un punt a partir del qual el nombre de dones va augmentar significativament, així com el nombre de delegacions que van portar dones entre els seus participants. L'any 1900, 5

¹ ANNEX I: Maria José Martínez Patiño, una atleta que no va superar els tests sexuals

delegacions, que representaven el 21% del total de delegacions participants, van permetre a les dones competir, i l'any 1976, 64 delegacions, el 70% del nombre total, van permetre la participació femenina.

L'any 1981, el COI era presidit per Joan Antoni Samaranch i, sota la seva aprovació, van ingressar en el Comitè Olímpic Internacional dues dones, una d'origen finlandès i una altra d'origen veneçolà.

Als JJOO celebrats a Atlanta, es va crear un moviment anomenat Atlanta Plus. Aquest moviment, encapçalat per dones europees, va demanar l'exclusió dels països que no deixaven participar les dones en els jocs. Deien que la Carta Olímpica prohibia qualsevol mena de discriminació; per tant, aquests països no hi havien de participar. Aquest moviment demanava, a més a més de l'exclusió dels països que discriminaven pel sexe, una sèrie de diners per tal de crear una fundació que ajudés els països que sí que deixaven participar les dones en els entrenaments de les dones.

Durant les edicions següents fins a l'any 2008, moltes delegacions van començar a portar dones entre les seves files, però encara hi havia països que prohibien la participació de les dones en els jocs.

No va ser fins l'any 2012, als JJOO celebrats a Londres, que totes les delegacions, el 100%, van portar alguna dona a les Olimpíades. Aquell any van haver-hi 10.929 esportistes participants, el 44% dels quals eren dones. Els últims països que van permetre a les dones participar van ser Qatar, Brunei i Aràbia Saudí, l'exemple més clar que les dones en aquell país viuen amb una forta repressió.

Un clar exemple de la prohibició de les dones en l'esport és Aràbia Saudí. Aquest país prohibeix tota mena de participació a dones i nenes en qualsevol esport i tenen prohibit accedir a qualsevol lloc on es faci esport, com el gimnàs o la piscina.

Abans de començar els JJOO de Londres 2012, el COI va supervisar la participació d'Aràbia Saudí. Es van adonar que cap dona hi participava. Això volia

dir que infringien una de les normes de la Carta Olímpica, que diu que no ha d'haver-hi discriminació de sexes. La Carta Olímpica és un text creat pel COI (Comitè Olímpic Internacional) i estableix els valors de les olimpíades, és el reglament del COI i defineix els drets i els deures de les delegacions participants.

El COI va dir a Aràbia Saudí que si les dones no hi participaven se'ls expulsaria de la competició i Aràbia Saudí va al·legar que cap dona tenia la capacitat per participar-hi, que no eren prou bones.

La Human Right Watch, una organització defensora dels drets humans, va dir al COI que encara que se'ls retirés de les Olimpíades, no s'aturarien les desigualtats que pateixen les nenes i les dones al país. Aquesta organització deia que era normal que cap esportista tingués el nivell per participar si al seu país no els era permès entrenar. A Aràbia Saudí, veuen les dones com persones que han d'estar sempre a casa i sota la vigilància d'un home. Aquest país tenia por que si les dones participaven en l'esport, renunciessin a la seva forma de vestir i es posessin a l'altura dels homes.

Al final, a causa de la forta pressió que va rebre, Aràbia Saudí va acabar enviant esportistes femenines als Jocs Olímpic de Londres 2012.

Al llarg de totes les edicions dels JJOO han anat sorgint moviments i grups de dones que han defensat el seu dret a la participació. Alguns exemples són El Grup de Treball per a la Dona i l'Esport, que van lluitar per la participació femenina tant en l'esport com en gestions administratives dels JJOO, o La Conferència Mundial sobre Dona i Esport on, d'entre altres temes, van encoratjar dones per tal de participar en el moviment de les Olimpíades.

En la figura 4 podem observar, en blau, el percentatge de participació de les dones entre tots els atletes i, en verd, el percentatge de països que van portar alguna dona en el seu equip.²

² ANNEX I: La participació de les dones en els JJOO en xifres

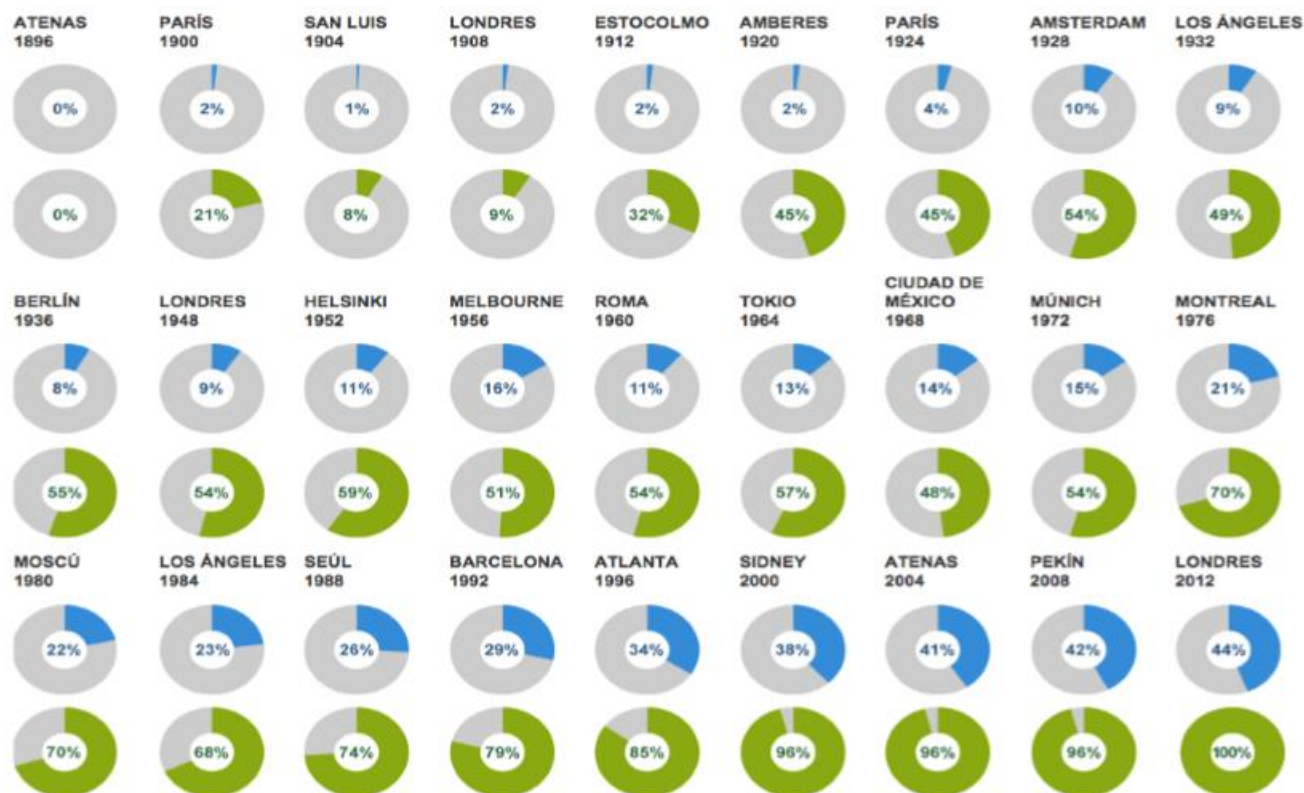

Fig. 4- Evolució de la participació femenina als JJOO- Font: https://www.vilafranca.cat/doc/paper_dona.pdf

1.3. DELEGACIÓ ESPANYOLA

L'any 1900, a l'edició dels JJOO a París, Espanya va ser el primer cop que va presentar-se als Jocs. La delegació espanyola va portar 8 esportistes, tots homes, i van guanyar dues medalles, una d'or a la competició de pilota basca i una de plata a la competició de "tiro al pichón". Fins a l'edició d'Anvers 1920, Espanya no va tornar a participar-hi. Després d'aquesta edició, la delegació espanyola va tenir representació en totes les edicions, menys en les que no es van celebrar a causa de la Segona Guerra Mundial i, a l'edició de Berlín 1936, perquè a Espanya hi havia una guerra civil.

En els JJOO d'Hivern, Espanya va començar a participar-hi a la quarta edició, celebrada a Alemanya. A partir d'aquí, ha participat a totes les edicions. Val a dir que els Jocs Olímpics d'Hivern estan formats per menys disciplines que els d'estiu i a Espanya no hi ha gaire tradició dels esports que integren els JJOO d'hivern,

per això Espanya porta més atletes a les olimpíades d'estiu i són més coneguts al país.

L'any 1924, a l'edició de París, Espanya va ser el primer cop que va portar dues noies en el seu equip. Van participar a la competició de tennis. La següent edició en què Espanya va portar dones va ser a l'edició de Roma l'any 1960. A partir d'aquesta edició, la delegació espanyola ha presentat sempre dones en diferents disciplines. A l'última edició, celebrada l'any 2016 a la ciutat de Río de Janeiro, Espanya va portar entre els seus esportistes 143 dones, l'equip estava format per un total de 306 esportistes.

Si analitzem l'última edició, la de l'any 2016 a Río de Janeiro, Espanya va obtenir 17 medalles, de les quals 7 van ser d'or, 4 de plata i 6 de bronze. Espanya va quedar en la setzena posició d'un rànking encapçalat per Estats Units que va guanyar 121 medalles.

D'aquestes 17 medalles, 9 van ser guanyades per dones, exactament van guanyar 4 ors, 3 plates i 2 bronzes. Els ors van ser guanyats per Mireia Belmonte en natació, Maialen Chourraut en piragüisme, Carolina Marín en bàdminton i Ruth Beitia en salt d'alçada.

Les plates les van guanyar Eva Calvo en taekwondo, la selecció espanyola femenina de bàsquet i la selecció espanyola femenina de gimnàstica rítmica.

Els bronzes els van aconseguir Mireia Belmonte en natació i Lydia Valentín.

Per tant, la delegació espanyola va aconseguir més medalles per part de les dones que dels homes. Aquest fet no es va donar només l'any 2016. A l'edició de Londres 2012, l'equip espanyol va aconseguir 17 medalles, 11 de les quals van ser guanyades per dones.

Fig. 5- Maialen Chourraut- Font: <https://www.sport.es/es/noticias/juegos-olimpicos-2016/medallero-olimpico-juegos-olimpicos-2016-rio-janeiro-5314811>

Fig. 6- Equip espanyol de gimnàstica rítmica- Font: <https://www.sport.es/es/noticias/juegos-olimpicos-2016/medallero-olimpico-juegos-olimpicos-2016-rio-janeiro-5314811>

Fig. 7- Mireia Belmonte- Font: <https://www.sport.es/es/noticias/juegos-olimpicos-2016/medallero-olimpico-juegos-olimpicos-2016-rio-janeiro-5314811>

Cada delegació, a cada edició dels Jocs Olímpics, porta un esportista que se l'anomena l'abanderat. Aquest esportista és l'encarregat de portar la bandera del país al qual representa el dia de la cerimònia d'obertura dels Jocs i d'encapçalat la seva delegació. Alguns esportistes il·lustres com Pau Gasol o Rafa Nadal han estat abanderats de l'equip espanyol a l'edició de 2012 i 2016, respectivament.

En tota la història de la delegació espanyola, només dues dones han estat abanderades. Una va ser Cristina de Borbó, regatista, que va ser l'abanderada l'any 1988 als JJOO de Seül i l'any 2004, a l'edició celebrada a Atenes, l'abanderada va ser la judoka Isabel Fernández.

En els Jocs d'Hivern, hi ha hagut més edicions on les dones han estat les abanderades de l'equip espanyol. A l'edició de Sarajevo 1984 i a la d'Albertville 1992, Blanca Fernández va ser l'abanderada. Ainhoa Ibarra també ha estat dos cops abanderada, a l'edició de Calgary 1988 i a l'edició de Lillehammer 1994. María José Rienda, a l'edició de Turín 2006, va ser abanderada i també Queralt Castellet, a l'edició de Vancouver 2010.

Espanya, abans de l'edició celebrada al país, a Barcelona, l'any 1992, no obtenia gaires resultats brillants als Jocs. El poc recolzament i la pràctica de molts esports poc populars entre la ciutadania feien que no hi haguessin gaires bons resultats als JJOO.

Fig. 8- Isabel Fernández, abanderada de l'equip espanyol als JJOO de 2004-
Font: https://elpais.com/diario/2004/07/22/deportes/1090447205_850215.html

A mesura que s'apropava l'edició de Barcelona, Espanya volia obtenir més bons resultats, ja que, com a país organitzador, volia quedar bé. Per aquesta raó, es va crear el Programa ADO, que donava ajudes econòmiques als esportistes d'alt nivell per facilitar-los el pagament dels entrenaments, les dietes, els seus metges, els allotjaments, els transports... També es van pagar incentius als entrenadors i preparadors físics dels atletes i es van introduir en l'entrenament els psicòlegs i els dietistes per millorar el rendiment dels esportistes. D'aquesta manera, Espanya va aconseguir, en els JJOO de Barcelona, el millor resultat de la seva història i va guanyar 13 medalles d'or, 7 de plata i 2 de bronze.

2. EL DIA A DIA DE LA DONA ESPORTISTA

2.1. LES LLICÈNCIES ESPORTIVES

2.1.1. Llicències a Espanya

Tot i que avui en dia no hi ha cap esport que estigui prohibit a les dones, hi ha una gran diferència en els esports que practiquen homes i dones. També, com des d'antic, un gran nombre de dones fan esport per tenir una bona salut i un bon cos; en canvi, el homes fan esport per competir i donar espectacle. Aquest detall el veiem reflectit en el fet que a la majoria d'esports no competitius les que hi participen són dones i ens els esports competitius són homes. En l'esport federat, que és aquell on tu pagues una quantitat de diners i a canvi tens la possibilitat de competir amb altres equips o clubs federats i, entre d'altres coses si et fas mal et garanteixen un metge al qual pots acudir, hi trobem un nombre més alt d'homes federats que de dones.

El nombre de llicències esportives masculines i femenines ha anat variant des de fa anys, tot i que, de moment, el nombre de llicències femenines és més baix que el de masculines. El nombre de llicències femenines, durant els últims 30 anys, quasi s'ha duplicat. Tot i això, de cada 5 llicències esportives, només 1 és d'una dona.

De diferents recopilacions de documents d'anys enrere, hi ha constància del nombre de llicències esportives a Espanya.

El Consell Superior d'Esports té un recull del nombre de llicències esportives des de l'any 1941. Des d'aquest any fins a l'any 2000, la dades que hi ha recollides no diferencien entre sexes i hi ha molts menys esports federats que actualment.

L'any 1941 hi havia constància de 44.880 llicències esportives en 29 esports federats entre els quals hi havia natació, pesca i tennis. A partir d'aquest any el nombre de llicències augmenta així com el nombre d'esports federats. L'any 1970, el nombre de llicències havia augmentat fins a 725.203, en 48 esports. És veritat que no en tots els esports hi havia el mateix nombre de llicències, per exemple, a atletisme hi havia 38.039 llicències, en canvi, a tir amb arc n'hi havia 1.330. L'any

1972 hi ha un gran augment del nombre de llicències, ja que l'any 1971 n'hi havia 815.001 i al següent any el nombre de llicències va augmentar fins a arribar a 1.180.531, el nombre d'esports federats l'any 1971 i 1972 era el mateix.

L'any 1983, el nombre de llicències passa dels dos milions fins a arribar als 2.053.604, en 51 esports federats. L'any 2000, la xifra de llicències arriba fins a 2.644.532, en 64 esports federats.

A partir de l'any 2001, el nombre de llicències esportives diferencia entre sexes, tot i que hi ha un gran nombre de llicències que estan sense desglossar, és a dir, sense diferenciar el sexe.

L'any 2001, hi ha constància que hi havia 2.520.124 llicències, 1.281.136 de les quals eren llicències masculines i 389.933 eren femenines. La resta estan sense desglossar. Aquí veiem un gran abisme entre el nombre de llicències masculines i femenines.

L'any 2005, el nombre de llicències va augmentar, ja que n'hi havia 3.138.201, 2.452.218 de les quals eren masculines, 563.550 eren femenines i la resta estaven sense desglossar. Aquí continuem veient una gran diferència entre el nombre de llicències masculines i femenines.

L'any 2008, és el primer any on no hi ha cap llicència sense classificar per sexes. Aquell any hi van haver 3.394.834 llicències, 2.711.066 de les quals eren masculines i només 683.738 eren femenines.

Els últims anys dels quals tenim constància són el 2015 i el 2016, ja que del 2017 encara no hi ha dades. L'any 2015 van haver-hi 3.504.306 llicències, 2.750.316 de les quals eren masculines i 753.990 eren femenines. Al 2016 van haver-hi 3.586.133 llicències, 2.814.387 de les quals eren masculines i 771.746 eren femenines.

Durant aquests anys el nombre de llicències ha augmentat, però les llicències de les dones sempre han mantingut la mateixa proporció respecte a la dels homes, sempre han estat entre el 18 i el 22% respecte al total de llicències.³

Els esports on hi ha més llicències femenines són el bàsquet i el golf, seguits de l'escalada i el voleibol.

Evolución del número de licencias femeninas en las federaciones españolas

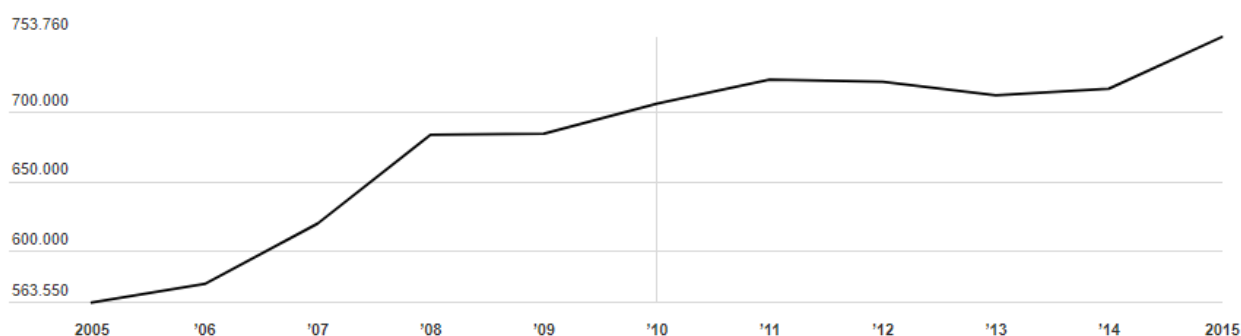

Fig. 9- Evolució de les llicències esportives femenines a Espanya- Font: <https://www.palco23.com/entorno/de-la-practica-al-poder-el-peso-de-la-mujer-en-el-deporte-espanol.html>

2.1.2. Llicències a Catalunya

L'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) té un recull de les llicències esportives catalanes des de l'any 2000. Igual que passa amb les llicències espanyoles, a Catalunya, una gran part del total de llicències són atorgades a homes.

Per exemple, l'any 2001, hi havia registrades 598.118 llicències, 492.270 de les quals eren d'homes i 104.486 de dones. El mateix passa l'any 2010, el nombre de llicències total va ser de 615.322 llicències, 130.097 de les quals eren de dones. Per tant, la major part pertanyen a homes. L'any 2015, l'últim de què tenim constància, hi havia 608.658 llicències, 470.552 de les quals eren masculines i 138.106 eren femenines.

Queda clar, doncs, que els homes practiquen i competeixen en més esports federats que les dones.

³ ANNEX I: Dades completes sobre les llicències a Espanya

2.2. ACTIVITATS MÉS PRACTICADES SEGONS EL SEXE

Com ja hem dit, els homes i les dones no solen triar la mateixa pràctica d'un esport. En l'àmbit esportiu, la dona busca aconseguir un millor benestar del cos i l'home busca la competitivitat i poder avançar en l'esport.

Segons l'Observatori Català de l'Esport, l'any 2005, la majoria de dones catalanes van elegir practicar natació o aeròbic; esports no gaire competitius que es practiquen amb més gent, permeten socialitzar-se i alhora tonificar el cos.

Per altra banda, els homes de Catalunya, l'any 2005, preferien fer natació i jugar a futbol abans que fer aeròbic.

Però, aquestes dades han anat canviant durant aquests anys.

L'any 2010, la natació era l'esport que aplegava més gent, ja que tant el nombre de dones com d'homes era el més alt. També, va ser l'esport que més dones practicaven.

En canvi, el futbol és l'esport que els homes practiquen més, el segueixen el ciclisme, la natació i el muntanyisme.

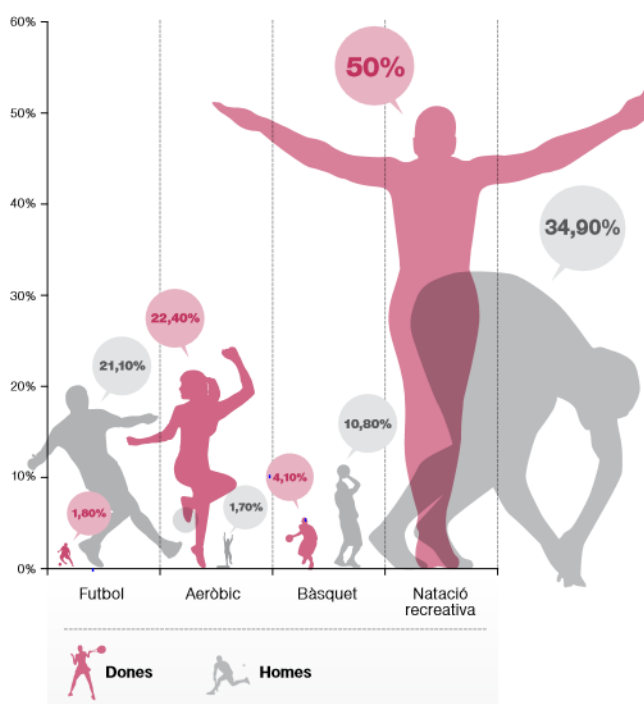

Fig. 10- Esports més practicats l'any 2005- Font: <https://www1.diba.cat/uliep/pdf/48892.pdf>

Les dones, els esports que més practiquen, a part de la natació, són gimnàstica de manteniment en un centre esportiu, ciclisme i muntanyisme.

L'any 2014, la natació va ser l'esport més practicat per les dones, però a diferència del 2010, on no hi havia gaire diferència entre el nombre d'homes i de dones que la practicaven, el 2014 hi va haver una gran diferència.

Els altres esports més practicats per dones són la carrera a peu (running, jogging...), gimnàstica de manteniment, muntanyisme i activitat física intensa en un centre esportiu com spinning, zumba...

L'esport més practicat pels homes segueix sent el futbol, seguit del ciclisme i la carrera a peu.

Amb aquestes dades veiem com més o menys al llarg dels anys han estat presents els mateixos esports, tot i que n'han sortit de nous com el running.

L'Observatori Català de l'Esport també té un recull de dades del que fan els homes i les dones en el seu temps de lleure.

L'any 2005 la majoria d'homes i de dones en el seu temps lliure estaven amb la família. Les dones, les activitats que feien més eren passejar, escoltar música i estar amb els amics. Fer esport és de les activitats que menys dones feien.

Les activitats que més feien els homes eren estar amb els amics, passejar, escoltar música i veure esport. Fer esport tampoc era una activitat gaire popular entre els homes.

9 anys després, l'any 2014, les dades es repeteixen. Estar amb la família és l'activitat que més homes i dones fan durant el seu temps lliure.

Les activitats més populars entre les dones són veure la televisió, llegir llibres i revistes i estar amb els amics. Fer esport continua sent una activitat que poques dones fan.

Entre els homes, les activitats que més fan són veure la televisió, estar amb els amics, escoltar música i ara s'introdueix fer esport.

2.3. PRESENCIA DE LES DONES EN CÀRRECS ESPORTIUS DIRECTIUS

No és exclusiu del món esportiu que les dones no tinguin participació en directives. Segons un estudi de la Fundació d'Estudis d'Economia Aplicada (FEDEA), les dones ocupen el 10% dels alts càrrecs a les empreses. Aquest nombre tan baix és degut als estereotips que es tenen sobre el poder de direcció de les dones i els tractes de favor que es donen als homes abans que a les dones

per poder ascendir en el lloc de treball. És veritat que quan una dona és al càrrec, la seva gestió és molt diferent a la que fan els homes. Les dones busquen ser més participatives, mentre que els homes busquen més la direcció.

En el món esportiu passa el mateix. Molt poques federacions i alts càrrecs són ocupats per dones. A Espanya hi ha 66 federacions i només la de vela i la de socorrisme són presidides per una dona. A les juntes directives només el 22% són dones que ocupen càrrecs directius. Aquestes dades han augmentat respecte als anys anteriors, però la major part d'aquest augment és degut al fet que si a les directives de cada federació hi ha tres dones o més, reben una subvenció per part del Consell Superior d'Esports. Des del CSD diuen que, com que existeixen tabús per part de la societat, a les dones els costa més accedir als alts càrrecs, per això hi ha d'haver alguna mena d'incentiu perquè hi puguin accedir.

Però en el CSD tampoc hi ha igualtat de gènere. En el seu equip directiu, hi ha 5 dones i 11 homes. També, no hi ha cap dona que presideixi una gran federació com el COE, el COI o el CSD.

L'escassetat de dones en directives és degut a la cultura de la societat sobre les dones, als estereotips i al fet que si les dones no fan esport i no competeixen, llavors no hi haurà dones preparades per dirigir un òrgan esportiu directiu.

3. UNA CURSA D'OBSTACLES

Són moltes les dificultats que les dones s'han trobat i es troben al llarg de la seva carrera esportiva. Moltes d'aquestes dificultats són a causa del seu sexe, només pel simple fet de ser dones. Existeixen molts estereotips que afecten de manera negativa les dones i fan que la societat no pugui veure de manera igual una dona esportista que un home que fa el mateix esport.

John McEnroe, un extenista d'Estats Units, va dir que Serena Williams, la tenista que més títols acumula en el món del tennis i ha estat més de 300 setmanes en el primer lloc del rànquing mundial, si jugués contra homes, seria la número 700 del món. Després d'aquestes paraules de l'extenista, va haver-hi una gran revolució en contra seva. Inicialment, McEnroe no volia demanar perdó, al final va dir que potser hauria estat millor no dir-ho, però que era la seva opinió.

Un altre exemple que els estereotips són presents en la societat són les paraules de Tomas Koubek y Lukas Vacha, dos jugadors de futbol del Sparta Praga, que van dir a la jutge de línia, Lucie Ratajova, que havia d'estar a la cuina i no arbitrant un partit d'homes. Aquestes paraules van sorgir després que Lucie no xiulés un fora de joc i l'equip rival marqués un gol i empatés el marcador. El club va obligar els dos jugadors a entrenar-se diversos dies amb l'equip femení, perquè s'adonessin, segons les paraules del director esportiu, que les dones poden ser valuoses no només a la cuina. Els dos jugadors van demanar perdó i van explicar que s'havien deixat portar per les emocions del partit.

Però els entrebancs que una dona pot trobar-se durant la seva carrera no només s'amaguen darrere les paraules de la gent, sinó que també hi són presents en els mitjans de comunicació, els salaris de dones i homes, la cultura i la religió.

A l'hora de parlar dels mitjans de comunicació, podríem dividir-los en l'apartat de televisió i de la premsa.

L'any 2007, El Consell Audiovisual d'Andalusia va fer uns estudis sobre l'aparició de les dones esportistes en la televisió i va obtenir uns resultats que deien que per cada minut que es destinava a l'esport femení n'hi havia 19 destinats a l'esport

masculí. És més, en 24 hores de notícies, només 44 minuts es dedicaven a explicar notícies sobre l'esport femení. El 90% d'emissions esportives eren dedicades als homes, el 5% a les dones i la resta a l'esport mixt.

Amb aquest estudi van poder mostrar la clara discriminació que sofria l'esport femení a la televisió. També, l'any 2007, només el 20% dels periodistes enviats a esdeveniments esportius eren dones.

Aquest mateix estudi va analitzar la premsa esportiva *As*, *Marca* i *Mundo Deportivo* durant 16 dies. I, al final de l'estudi, van descobrir que només 11 pàgines de 2.313 eren dedicades per complet a les dones. També, només 108 fotografies d'esports en pavelló de 1.586 eren de dones. De les notícies que van trobar que estaven protagonitzades per dones, moltes tenien to masculista i moltes no eren per explicar un èxit, sinó que eren per riure's del físic i ridiculitzar-les com a esportistes.

Al llarg dels anys, des que la dona va introduir-se en el món de l'esport, hi ha hagut molts titulars masculistes que han deixat la dona en molt mal lloc. Aquests titulars normalment van acompanyats de fotografies d'esportistes amb molt bon cos o d'esportistes que no tenen un bon físic per dedicar-se a l'esport. El que busca el diari amb aquesta mena de notícies és atreure el públic masculí i no retre homenatge a l'esport femení.

Mentre es celebraven els jocs olímpics de Ríó 2016, van haver-hi molts titulars sobre dones, que estaven fora de lloc. En referir-se a les esportistes, parlaven sobre la seva edat, el seu cos i el seu estat civil, mentre que per referir-se als homes només destacaven com eren de forts i de ràpids. Segons molts diaris, les dones participaven i competien i els homes dominaven i guanyaven.⁴

⁴ ANNEX I: Titulars masculistes

Arreu del món, sense cap excepció, durant aquest jocs, existien els titulars masculistes. A Itàlia, un titular deia: *“El trio de las gorditas roza el milagro olímpico”*.

Fig. 11- El trio de tiradores d'arc- Font:

<https://smoda.elpais.com/moda/actualidad/los-8-titulares-mas-machistas-de-los-juegos-olimpicos-de-rio/>

El diari *Chicago Tribune* va publicar un titular que deia: *“La dona d'un jugador dels Bears, (un equip de futbol americà), ha guanyat una medalla de bronze a les Olimpíades*

de Río 2016”. Aquesta titular va preferir destacar de qui era dona abans dels seus èxits com a participant de tir al plat.

Però no només el masclisme és als mitjans de comunicació. Ryan Lochte, nedador olímpic americà, va dir que Katie Ledecky, amb diversos ors olímpics i rècords mundials *“era tan bona perquè nedava com un home”*.

Fig. 12- Katie Ledecky- Font:

<https://smoda.elpais.com/moda/actualidad/los-8-titulares-mas-machistas-de-los-juegos-olimpicos-de-rio/>

No només en el món esportiu, sinó també en el món laboral les dones tenen salaris més baixos que els homes. La bretxa salarial de gènere està situada en el 23,25%.

“Las mujeres tenistas tienen suerte porque aprovechan el éxito de los deportistas varones, que llevan el peso de este deporte. Si fuera una mujer tenista, me arrodillaría cada noche y daría gracias a Dios por el nacimiento de Roger Federer y Rafa Nadal”. Aquestes van ser les paraules de Raymond Moore, el director del torneig de tennis d'Indian Wells. El jugador de tennis Novak Djokovic va dir que *“si bé les dones havien de ser reconegudes i acceptades perquè, d'entre altres coses, havien aconseguit que en els tornejos de tennis hi hagués la mateixa*

recompensa econòmica per a homes i dones, en el tenis masculí hi hauria d'haver més diners i els tenistes haurien de cobrar més perquè els homes tenen més espectadors que les dones”.

El tenis és un dels esports que ha optat per donar la mateixa quantitat de diners als guanyadors dels tornejos tant si són homes o dones. Però si mirem el salari dels tenistes i de les tenistes, la dona millor pagada és Sharapova, que cobra 29,7 milions. En canvi, Roger Federer cobra 67 milions i Djokovic 48 milions. Aquesta gran diferència entre els sous dels homes i les dones es deu als patrocinis, espònsors i ressò mediàtic que tenen.

L'any 2015, Alex Morgan, la jugadora estatounidenca de l'Olympique de Lyon, cobrava 3 milions de dòlars a l'any, dels quals la majoria provenien d'espònsors. En el futbol masculí, aquell any Cristiano Ronaldo va guanyar 79,6 milions de dòlars i Leo Messi 73.8 milions.

La federació espanyola de futbol paga 1.352,28 euros per guanyar la Lliga Iberdrola, la lliga de futbol femenina de màxima categoria a Espanya. Les jugadores de l'Atlètic de Madrid van cobrar 54 euros per cap la temporada passada que van guanyar-la. La Lliga Santander, la lliga de futbol masculí de màxima categoria a Espanya, recompensava els guanyadors amb un premi superior a 300.000 euros per cap.

En el món del bàsquet passa el mateix. Més de 50 jugadors de la NBA cobren en un any més que totes les jugadores juntes de la NBA femenina, la WNBA.

No hi ha esport en què les dones cobrin el mateix o més que els homes. L'any 2015, a la revista Forbes es va publicar el rànquing d'esportistes millor pagats. La llista l'encapçalaven els boxejadors Mayweather, amb 300 milions de dòlars a l'any, i Pacquiao, amb 160 milions. No era fins al lloc 26 on apareixia una dona, Sharapova, amb 29,7 milions a l'any. La següent dona que apareixia era Serena Williams, amb 24,6 milions de dòlars l'any. Aquesta era la representació femenina en el top dels 100 esportistes millor pagats del 2015, amb només dues dones.

Un altre dels obstacles que es pot trobar la dona esportista és la religió i la cultura del seu país. Com ja hem dit, no va ser fins al 2012 que Qatar, Brunei i Aràbia Saudí van deixar a les dones participar en uns Jocs Olímpics. En molts països àrabs, les dones viuen el seu dia a dia amb una forta repressió. Els homes són amos de les seves esposes i fan el que ells volen. En aquests països, hi ha molts centres esportius, piscines i gimnassos on les dones tenen l'entrada vetada.

Han estat molts els casos de dones que no han pogut practicar l'esport que han volgut per culpa dels seus marits o simplement per l'opinió de la gent del seu país.

Niloufar Ardalan, capitana de l'equip iraní de futbol, l'any 2015, no va poder participar a la Copa d'Àsia perquè la seva parella, Mahdi Toutouchi, periodista esportiu, li va requisar el passaport perquè no pogués viatjar. Ella va manifestar per les xarxes socials que només era un soldat que volia lluitar per aixecar el més alt possible la bandera del seu país. A Irán no està permès que les dones casades surtin del país sense el consentiment del seu marit o del seu pare.

Fig. 13- Niloufar Ardalan- Font:

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-3236176/Iranian-woman-football-player-banned-husband-attending-international-tournament-refused-let-leave-country.html>

El marit de Niloufar defensava que no havia deixat anar a la seva dona a jugar a futbol perquè volia que estigués a casa el primer dia que el seu fill anava a l'escola.

Sania Mirza, la primer dona de l'Índia a guanyar un torneig de tennis WTA, va patir moltes crítiques per part dels més radicals del seu país perquè li demanaven que jugués amb més roba perquè les noies joves del seu país no la volguessin imitar. Sania va ser amenaçada de mort, però ella argumentava que jugar amb una fadilla curta no era traïr el seu país; és més, a ella el seu país li agradava i mai faria una cosa així. La tenista no va jugar alguns partits a l'Índia per intentar evitar la polèmica i inclús va pensar a deixar el tennis.

Un altre cas és el de l'atleta Hassiba Boulmerka que, a les Olimpíades de Barcelona 92, va guanyar la primera medalla d'or per Algèria en la categoria de 1.500 m. Va arribar a ser un model a seguir per moltes noies del seu país, però Hassiba es va veure obligada a venir a viure a Europa perquè els grups més radicals del seu país la van amenaçar de mort per córrer amb pantalons curts i no fer servir el mocador.

Com va dir Nawal El Moutawakel, la primera dona d'un país d'origen islàmic a guanyar una medalla als JJOO (or als 400 m valles), *“ la participació de les dones en l'esport és un reflex de la seva posició en la societat en general. La seva entrada en espais esportius coincideix amb la seva participació a la societat civil i política”*.

En molts països està mal vist que les dones ensenyin part del seu cos. Durant els Jocs Olímpics de Londres es va fer aquesta fotografia (Figura 14) on una jugadora egípcia jugava a volley-platja amb el cos tot tapat, només amb les mans i els peus al descobert, i al cap portava el hijab. La seva rival, una alemanya, vestia el tradicional bikini que totes les jugadores de volley-platja solen portar.

Fins l'any 2012, era obligatori portar bikini quan es jugava a volley-platja. Aquesta norma va ser abolida després de rebre moltes crítiques.

Hi ha països on el cos de les dones ha d'estar tapat, però n'hi ha d'altres on el seu cos és desitjat per la societat i, per tant, les dones han de lluir el seu cos. Els homes porten roba ampla i pantalons que els arriben fins als genolls i les dones, en canvi, han de portar roba ajustada i el més curta possible. El cos de les dones dóna espectacle.

Fig. 14- Partit de volley-platja entre Egipte i Alemanya- Font:

http://www.abc.es/deportes/juegos-olimpicos/rio-2016/abci-realidades-duelo-volley-playa-entre-alemania-y-egipto-201608080816_noticia.html

El futbol, el rei dels esports masculins, és on podem trobar més diferències entre homes i dones. Els estereotips inunden la carrera de les dones futbolistes. A la Lliga Iberdrola, la lliga de futbol femení, hi ha una o a tot estirar dos entrenadores, la resta són homes. Entre els àrbitres passa el mateix, no n'hi ha gaires i menys que arbitrin partits d'homes. Moltes jugadores, a més a més, han de treballar d'altres coses ja que si no, no arribarien a final de mes, i altres marxen a l'estranger a jugar per poder viure de l'esport.

Les que són entrenadores expliquen que si un home hagués aconseguit tots els mèrits que elles tenen, ja estarien entrenant un equip de divisió d'honor; en canvi, per a elles és quasi impossible.

El futbol femení és quasi desconegut per la societat i els mitjans de comunicació no solen donar-hi gaire importància, per això la gent no s'hi interessa. Una roda de premsa de l'Atlètic de Madrid femení, primer classificat a la Lliga Iberdrola, es va haver de cancel·lar perquè no hi va anar cap mitjà de comunicació, perquè estaven a la roda de premsa d'un equip masculí que havia perdut el seu partit.

Si fem un cercador d'Internet Copa de la Reina, ens apareixen 1 milió i mig aproximadament de resultats; en canvi, si busquem Copa del Rei, n'apareixen 27 milions i mig aproximadament.

Aquesta gran desigualtat resideix en els estereotips, en el concepte que té la gent de les dones fent esport. Quan els estereotips es trenquen, la gent no s'ho mira amb bons ulls. Quan una dona té molts coneixements sobre esport o té poder en l'esport (per exemple, una entrenadora) es considera que trenca els estereotips.

La figura de la dona ha canviat durant els anys, però encara hi ha gent que creu en la figura de la dona de l'antiguitat, d'aquí les paraules d'un espectador d'un partit que va cridar: "*Ves-te'n a fregar*". Fets com aquest provoquem que les dones perdin la confiança en elles mateixes i en les seves possibilitats. Si la mentalitat de la societat sobre l'esport femení no canvia, serà molt difícil poder seguir avançant en la igualtat de gènere en l'esport.

4. ANÀLISI DE LES ENQUESTES A LES ESPORTISTES

Per tal de comprovar les hipòtesis i de saber, de primera mà, l'opinió sobre el gènere i l'esport, vaig decidir enviar missatges a través d'una xarxa social a dones esportistes d'alt nivell per demanar-los si podien contestar una enquesta. Vaig rebre dues respostes, una d'una jugadora de futbol professional i l'altra d'una jugadora de bàsquet, també d'alt nivell. En veure que no rebia respostes, la qual cosa em fa pensar que no és un tema còmode de què parlar i que s'evita, vaig decidir enviar un correu electrònic a través de pàgines web a representants de les esportistes. Aquí vaig obtenir tres respostes, una d'una noia que fa natació sincronitzada, una que fa triatlons i una que fa atletisme. A més a més, també vaig poder enviar una enquesta a una dona que fa BTT i ha fet atletisme, li vaig demanar que m'expliqués alguna anècdota seva en l'esport com a dona, ja que és una persona que coneixia.

A l'hora d'interpretar els gràfics i resultats, posaré l'esport que practica cada esportista acompanyat de la seva resposta. Els vaig garantir l'anonimat, ja que alguna esportista em va insistir que no sortís el seu nom ni el del seu club en el treball.

Amb les seves respostes, tot i que n'hi ha poques, puc fer-me una idea sobre com veuen elles la igualtat en l'esport. †

Aquestes van ser les preguntes i les respostes que vaig obtenir:

- Quants dies entrenes i quantes hores hi dediques?

BÀSQUET	<i>"Entre 5 i 6 dies a la setmana i entre 4 i 5 hores diàries"</i>
TRIATLÓ	<i>"8 hores a la setmana"</i>
ATLETISME	<i>"6 dies i 3 hores al dia"</i>
FUTBOL	<i>"6 dies"</i>
NATACIÓ SINCRONITZADA	<i>"6 dies i 8 hores diàries"</i>
BTT I ATLETISME	<i>"Dimarts, dijous i diumenge, 2 hores dimarts i dijous i 4 hores diumenge"</i>

Fig. 15- Respostes a la primera pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- Amb quants anys vas començar a practicar l'esport?

BÀSQUET	<i>"7 anys"</i>
TRIATLÓ	<i>"7 anys"</i>
ATLETISME	<i>"6 anys"</i>
FUTBOL	<i>"14 anys"</i>
NATACIÓ SINCRONITZADA	<i>"9 anys"</i>
BTT I ATLETISME	<i>"15 anys"</i>

Fig. 16- Respostes a la segona pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

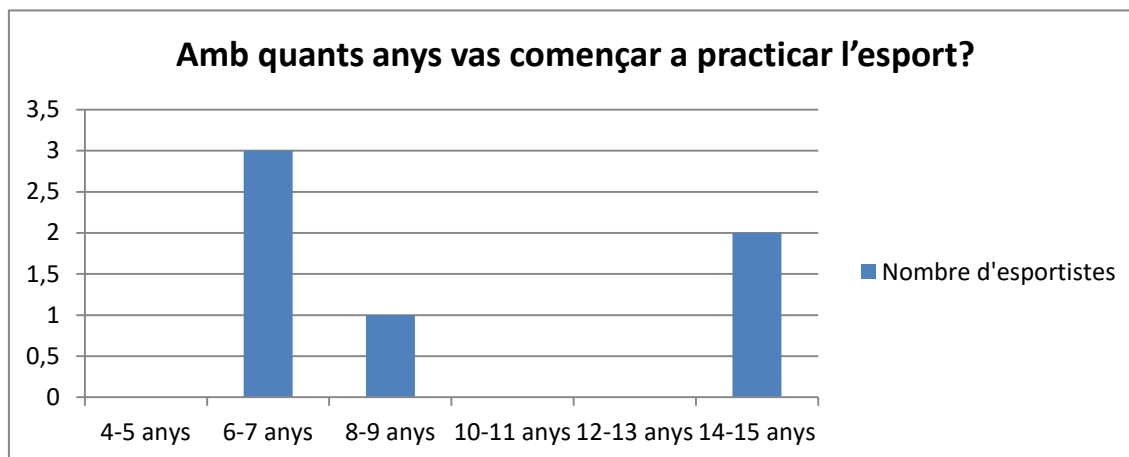

Fig. 17- Gràfic de les respostes a la segona pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- Com et vas iniciar en l'esport (vas poder compaginar la pràctica de l'esport amb els estudis, vas haver de renunciar a alguna cosa...)?

BÀSQUET	<i>"Vaig començar pels meus pares, ja que van ser jugadors. Ara mateix estudio a la universitat a distància per poder compaginar-ho amb el bàsquet."</i>
TRIATLÓ	<i>" Vaig poder complir tots els meus objectius en els estudis i en l'esport."</i>
ATLETISME	<i>"Sempre he compaginat l'esport amb els estudis i ara amb la feina."</i>
FUTBOL	<i>"Sóc llicenciada en INEF i tinc un màster en educació secundària. He tingut algun problema amb professors o classes, però he pogut compaginar-ho."</i>
NATACIÓ SINCROITZADA	<i>"Practicava gimnàstica rítmica i vaig voler provar la natació sincronitzada perquè m'encantava l'aigua."</i>
BTT I ATLETISME	<i>"vaig començar atletisme influenciada per una amiga, estudiava, treballava i a les nit entrenava, a l'únic que vaig haver de renunciar va ser a sortir de festa com algunes amigues feien, però valia la pena."</i>

Fig. 18- Respostes a la tercera pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- Actualment, practiques exclusivament l'esport o també treballes?

BÀSQUET	<i>"Esport i estudis"</i>
TRIATLÓ	<i>"Esport i feina"</i>
ATLETISME	<i>"Esport i feina"</i>
FUTBOL	<i>"Esport"</i>
NATACIÓ SINCRONITZADA	<i>"Esport"</i>
BTT I ATLETISME	<i>"Esport i feina"</i>

Fig. 19- Respostes a la quarta pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

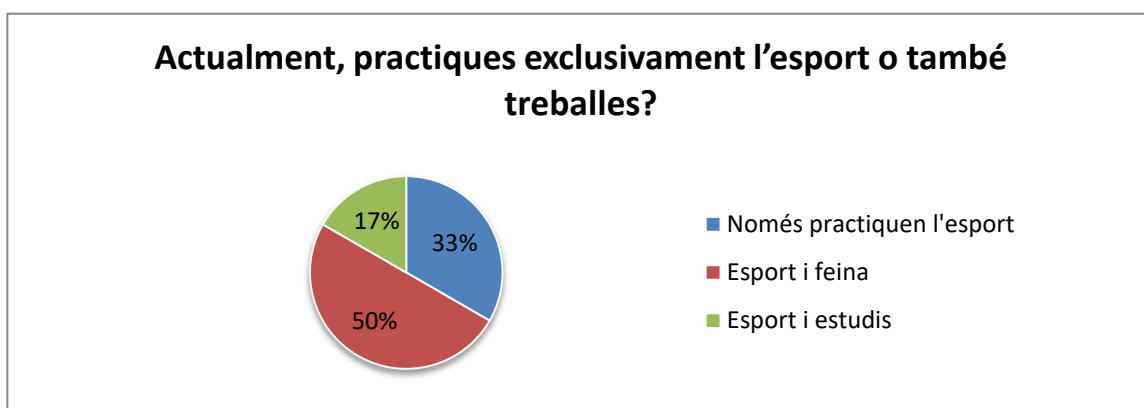

Fig. 20- Gràfic de les respostes a la quarta pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- Pots viure de l'esport que practiques?

BÀSQUET	<i>"Viure el dia a dia sí, però pensant en el futur no"</i>
TRIATLÓ	<i>"Vaig viure de l'esport durant una època de la meva vida"</i>
ATLETISME	<i>"Sí"</i>
FUTBOL	<i>"Mentre duri, sí"</i>
NATACIÓ SINCRONITZADA	<i>"Sí"</i>
BTT I ATLETISME	<i>"No"</i>

Fig. 21- Respostes a la cinquena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

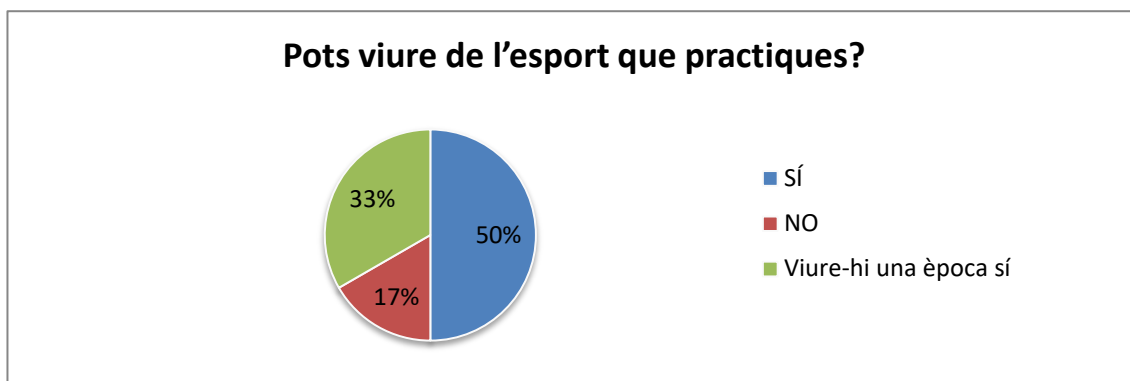

Fig. 22- Gràfic de les respostes a la cinquena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- El fet de ser dona t'ha resultat un problema en la teva carrera esportiva?

BÀSQUET	<i>"No, jo no ho diria problema, però tenim molts desavantatges, per exemple, en el tema dels patrocinis."</i>
TRIATLÓ	"No"
ATLETISME	"No"
FUTBOL	"A vegades"
NATACIÓ SINCRONITZADA	"A vegades"
BTT I ATLETISME	"No"

Fig. 23- Respostes a la sisena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

Fig. 24- Gràfic de les respostes a la sisena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- T'has sentit algun cop infravalorada per algun company/entrenador o algun mitjà de comunicació? Què va passar?

BÀSQUET	"No"
TRIATLÓ	"No"
ATLETISME	"No"
FUTBOL	<i>"Sí, paraules i gestos que fan servir que amb els nois no ho farien."</i>
NATACIÓ SINCRONITZADA	"Sí"
BTT I ATLESTISME	"No"

Fig. 25- Respostes a la setena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

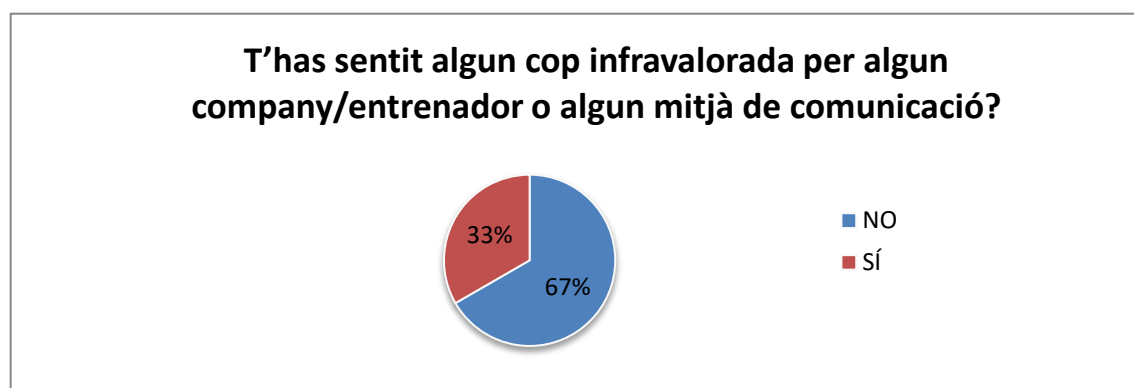
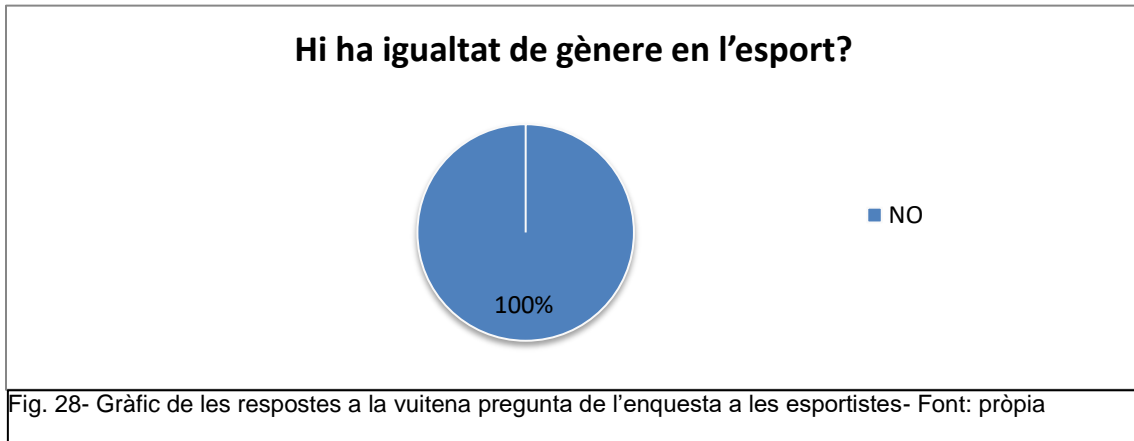

Fig. 26- Gràfic de les respostes a la setena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- Hi ha igualtat de gènere en l'esport?

BÀSQUET	"No"
TRIATLÓ	"No"
ATLETISME	"No"
FUTBOL	"No"
NATACIÓ SINCRONITZADA	"No"
BTT I ATLESTISME	"No"

Fig. 27- Respostes a la vuitena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- Si has tingut èxits esportius, valora de l'1 al 10 el grau de reconeixement que has tingut per part dels companys, entrenadors, equip, mitjans de comunicació... (1- poc reconeixement/ 10- molt reconeixement)

BÀSQUET	"7"
TRIATLÓ	"7"
ATLETISME	"10"
FUTBOL	"8"
NATACIÓ SINCRONITZADA	"8"
BTT I ATLETISME	"7"

Fig. 29- Respostes a la novena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

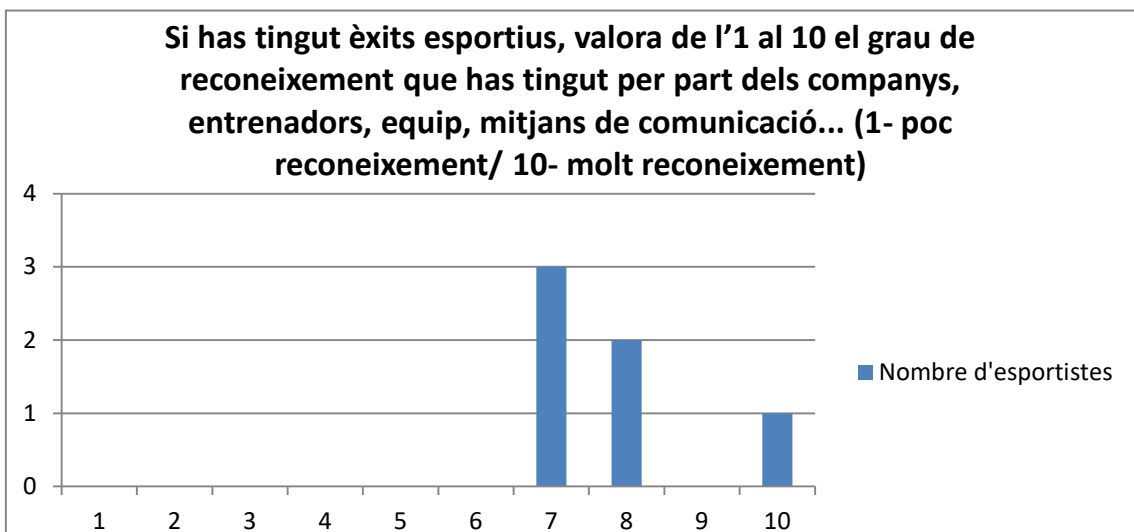

Fig. 28- Gràfic de les respostes a la vuitena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- Has notat algun canvi en la forma com t'han tractat com a esportista al llarg de la teva trajectòria? En què ho has notat?

BÀSQUET	<i>“ Sí, crec que els mitjans de comunicació a poc a poc ens van reconeixent més.”</i>
TRIATLÓ	“No”
ATLETISME	“No”
FUTBOL	<i>“Sí, en els mitjans per la pràctica esportiva i en favoritismes.”</i>
NATACIÓ SINCRONITZADA	“Sí”
BTT I ATLETISME	“No”

Fig. 31- Respostes a la desena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

Fig. 32- Gràfic de les respostes a la desena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

- En una escala de l'1 al 10, com valoraries la igualtat de gènere en l'esport? (1- molt desigual/ 10- igual)

BÀSQUET	"3"
TRIATLÓ	"7"
ATLETISME	"7"
FUTBOL	"3"
NATACIÓ SINCRONITZADA	"6"
BTT I ATLETISME	"4"

Fig. 33- Respostes a la onzena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

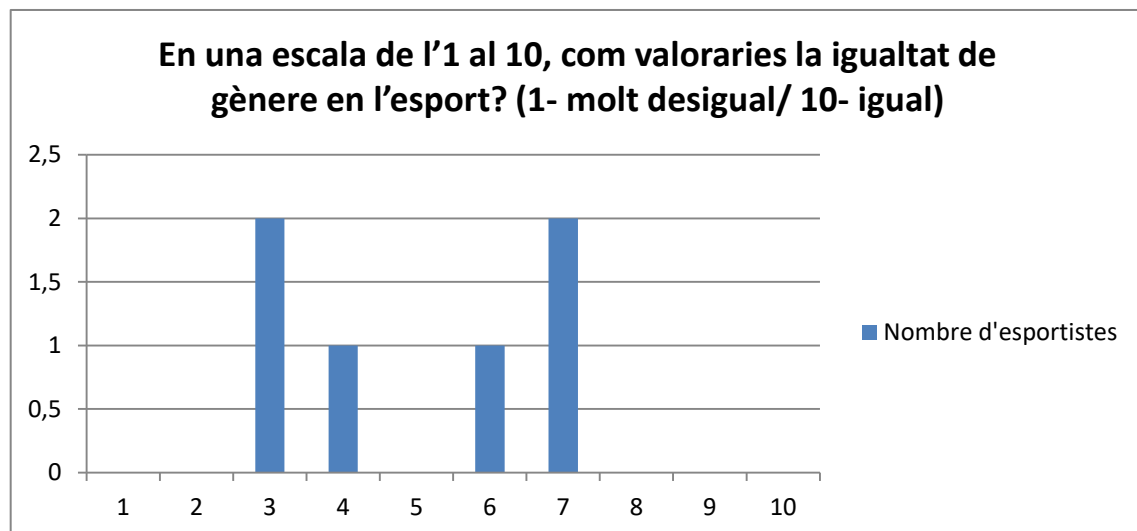

Fig. 34- Gràfic de les respostes a la onzena pregunta de l'enquesta a les esportistes- Font: pròpia

A partir de les respostes rebudes, encara que van ser poques per treure'n grans conclusions, podem entreveure com pensen elles i podem veure un reflex de com és el tracte amb les esportistes femenines.

La ciclista va compartir amb mi alguna de les seves experiències amb l'esport. Em va explicar que tant quan feia atletisme (des dels 15 anys fins als 40) com ara que practica BTT, es troba que hi ha molt poca participació de les dones. Molts diumenges surt a fer rutes amb BTT amb altres ciclistes, però normalment ella és l'única dona d'entre 20 ciclistes. Afirmar que hi està acostumada, a estar amb homes, i ja no li afecta, però que és una llàstima que les dones no practiquin esport.

Les esportistes entrevistades entrenen durant molt temps al llarg de la setmana i van començar a practicar l'esport des de molt petites. En general, quan eren petites, inclús ara, no tenien cap problema per compaginar l'esport i l'estudi.

De les 6 esportistes entrevistades, només 3 treballen i practiquen l'esport. D'aquí se'n pot treure una conclusió que és que potser, en els esports menys practicats i que tenen menys públic i mouen menys diners, les persones que els practiquen han de buscar-se alguna activitat per tal de tenir altres fonts d'ingressos. Però no significa que les que no treballen no han estudiat, perquè les jugadores de futbol i bàsquet són llicenciades en INEF i estan estudiant a la universitat a distància, respectivament.

5 de les 6 esportistes entrevistades van contestar que poden viure de l'esport o que hi han pogut viure durant una època de la seva vida. Només la ciclista no pot viure de l'esport. Això significa que, al contrari que, per exemple, Leo Messi, que quan es retiri del futbol tindrà prou diners per seguir vivint, en l'esport femení no és tan usual que les esportistes guanyin prou perquè, un cop retirades, puguin viure dels seus estalvis guanyats durant la seva època esportiva.

En la pregunta de si els ha resultat un problema el fet de ser dones, hi ha diferents opinions, tres esportistes han contestat que no i tres que a vegades; la jugadora de bàsquet, a més a més, afirma que tenen molts desavantatges respecte els nois. Segurament, en els esports com el bàsquet i el futbol, on la disciplina

masculina mou milions d'euros, es nota més les desigualtats a nivell de patrocinis. També, en esports on es dona més importància a la disciplina masculina que a la femenina, com és el cas del futbol, i l'esport es considera com a masculí, és quan poden haver-hi problemes si el practiques i ets dona. Aquesta afirmació la podríem lligar amb la resposta de la jugadora de futbol que ha dit que sí que s'ha sentit infravalorada per culpa de paraules i gestos que li han dedicat. També, l'esportista de natació sincronitzada s'ha sentit infravalorada i ha tingut alguna mena de problema per ser dona.

En la pregunta de si hi ha igualtat de gènere en l'esport, totes han coincidit que no n'hi ha. I, relacionant aquestes respostes amb l'última, que demana el grau d'igualtat de gènere en l'esport, hi ha dues esportistes que han votat amb un 3 la igualtat, una esportista amb un 4 i, les altres, han votat amb un 6 cap amunt. Això ens demostra que en els esports que són mundialment coneguts per la disciplina masculina hi ha molta més desigualtat que en esports on la disciplina masculina i femenina està més igualada a nivell de participants, patrocinadors i públic.

A nivell d'èxits, totes les esportistes tenen una valoració alta de com els han reconegut els èxits esportius. Però potser, si haguessin estat nois, els resultats haurien estat més alts.

Algunes de les entrevistades creuen que sí que hi ha hagut canvis en la manera de com les han tractat durant la carrera esportiva. Sembla que, a poc a poc, se les comença a reconèixer més, i a mesura que es van fent famoses i milloren, com pot ser el cas de la futbolista, se'ls dona més facilitats i més mitjans per entrenar.

En conclusió, podríem afirmar que la igualtat de gènere no és present en l'esport, i, tot i que les condicions de les esportistes han millorat al llarg de la història, encara queda molt camí per recórrer.

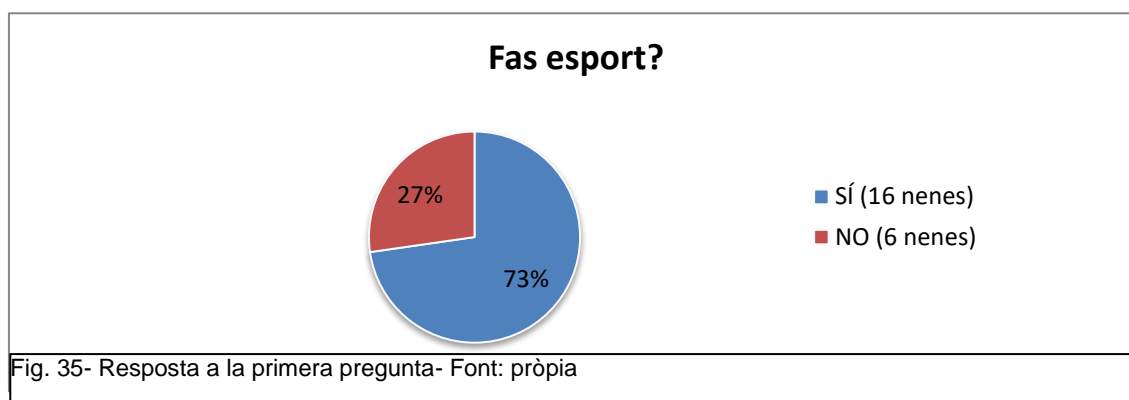
5. ANÀLISI DE LES ENQUESTES A NENS I NENES D'ENTRE 11 I 17 ANYS

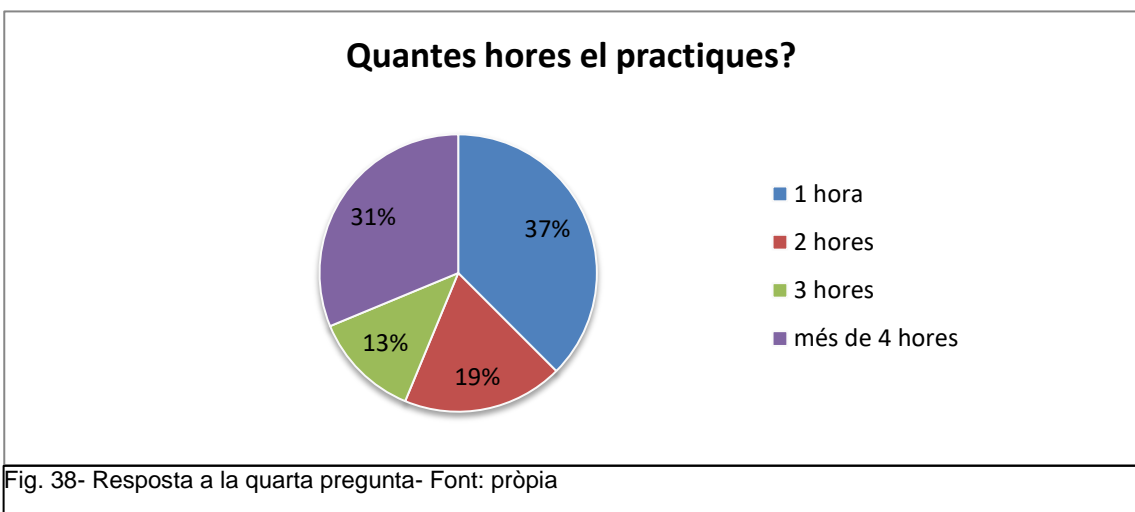
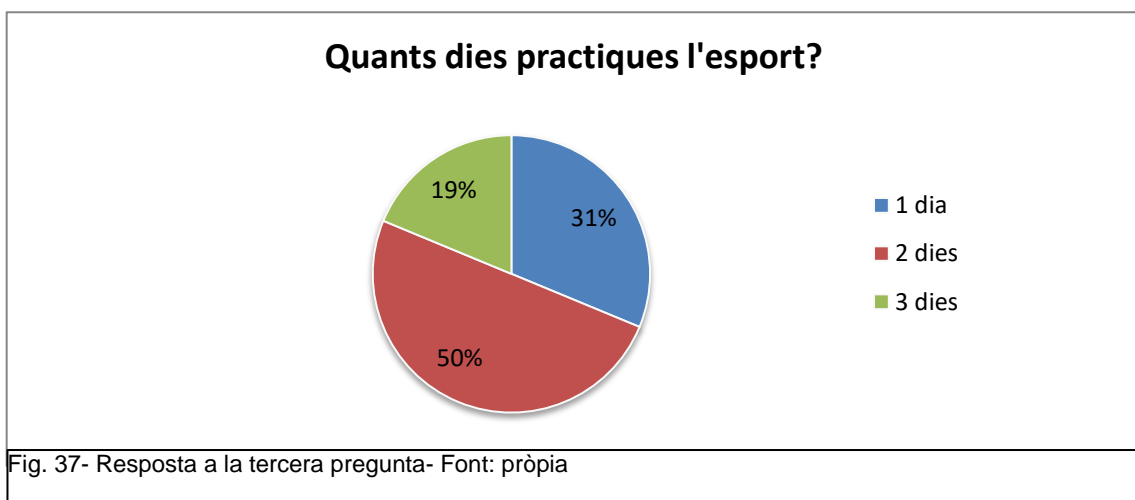
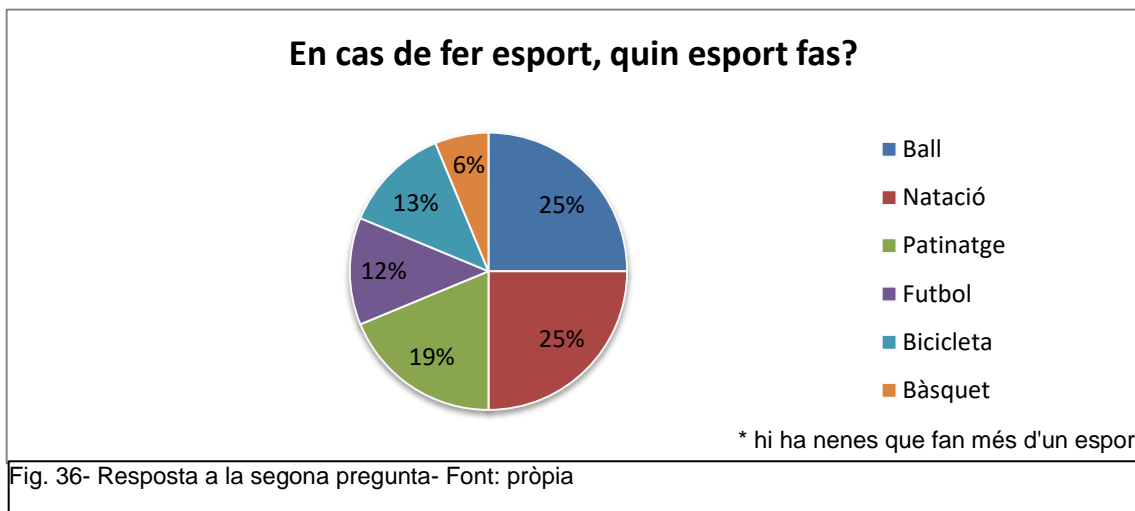
Per tal de comprovar si els nens i nenes que fan l'ESO fan esport, vaig fer unes enquestes a dos centres educatius de la meua localitat. En aquestes enquestes, els preguntava sobre si feien o no esport, quant de temps entrenaven, per què van deixar de fer esport i si coneixien noies esportistes famoses.

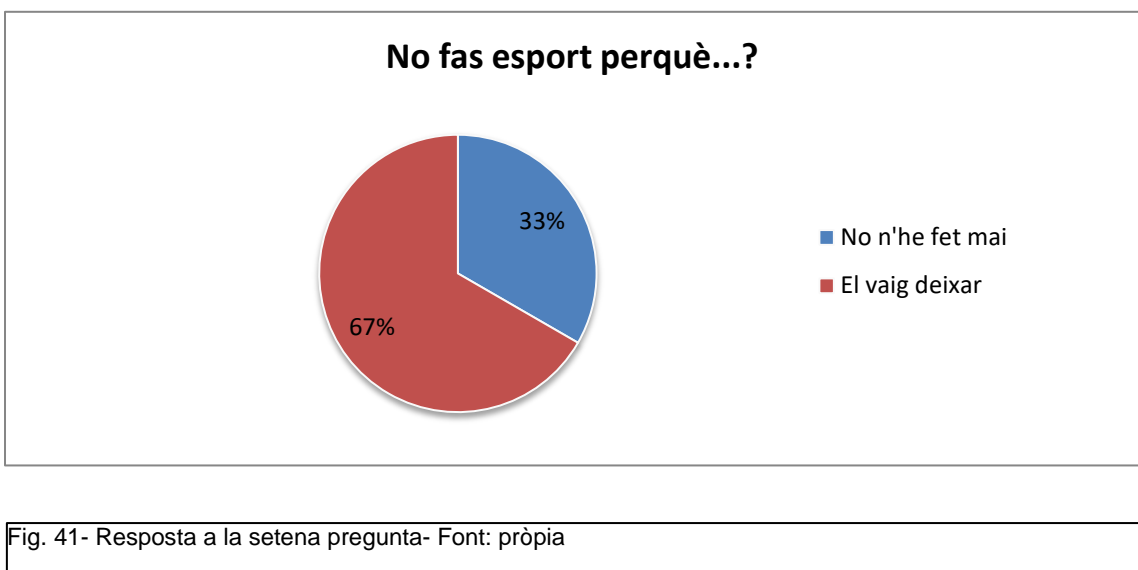
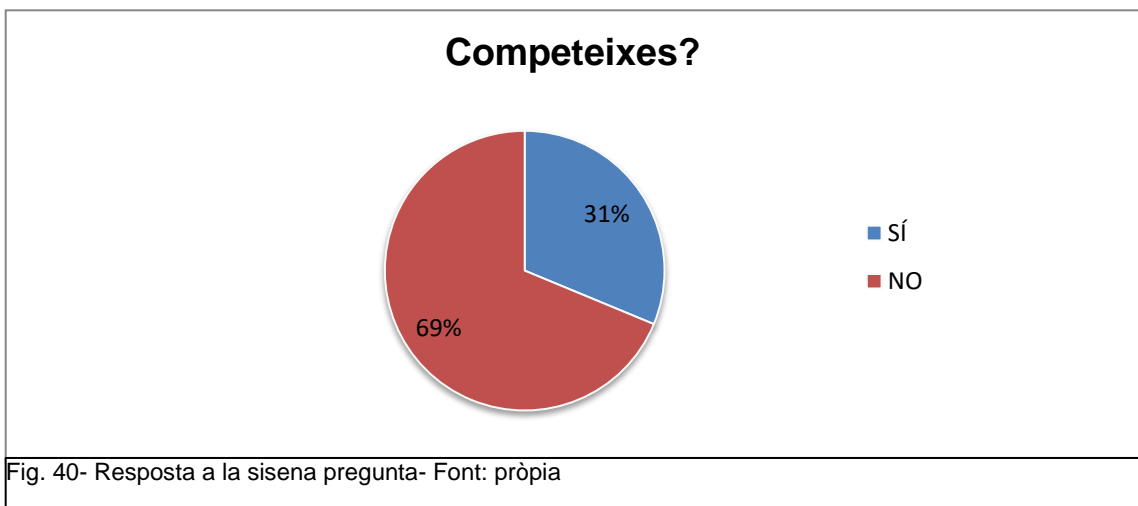
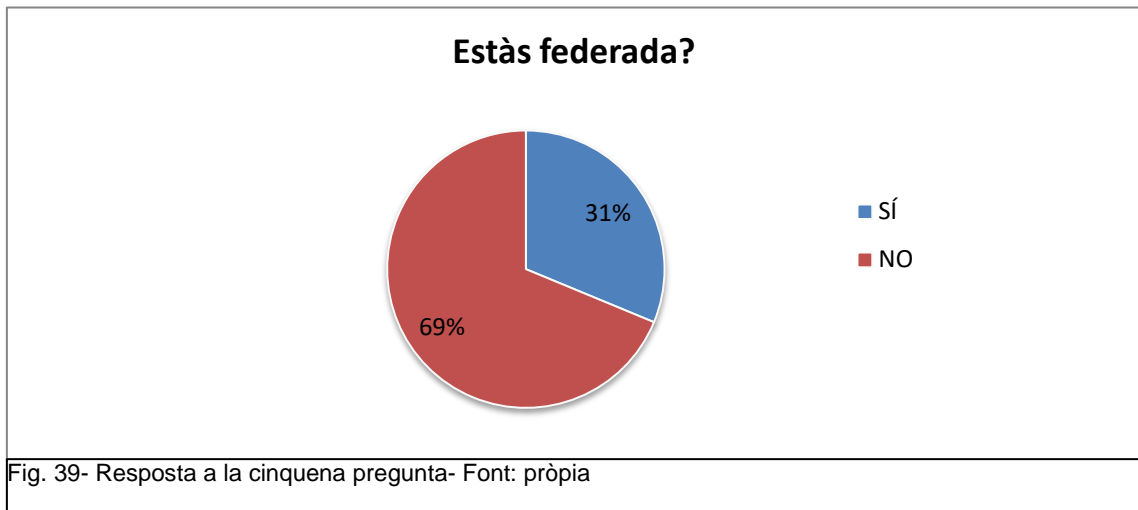
Els resultats els he dividit en dos grups, els del col·legi i els de l'institut, ja que en les dues enquestes no hi ha les mateixes preguntes. Les enquestes del col·legi es van fer al setembre i les de l'institut al mes d'octubre de 2017. Del col·legi em van respondre 153 nens i nenes i de l'institut 141.

Hi ha una pregunta que és si coneixen noies que fan esport, però o bé perquè la pregunta no està ben formulada o perquè no la van entendre, hi ha nens i nenes que em van dir que sí que coneixien noies que feien esport i, a l'hora de dir els seus noms, em van dir noms de nenes de la seva classe o que coneixien que feien esport; per tant, les respostes a aquesta pregunta que són afirmatives, però són de noms de gent de la classe les compatibilitzaré com que no coneixen noies esportistes.

5.1. RESULTATS DE LES ENQUESTES FETES EN UN COL·LEGI NENES 11-12 ANYS (1r ESO)

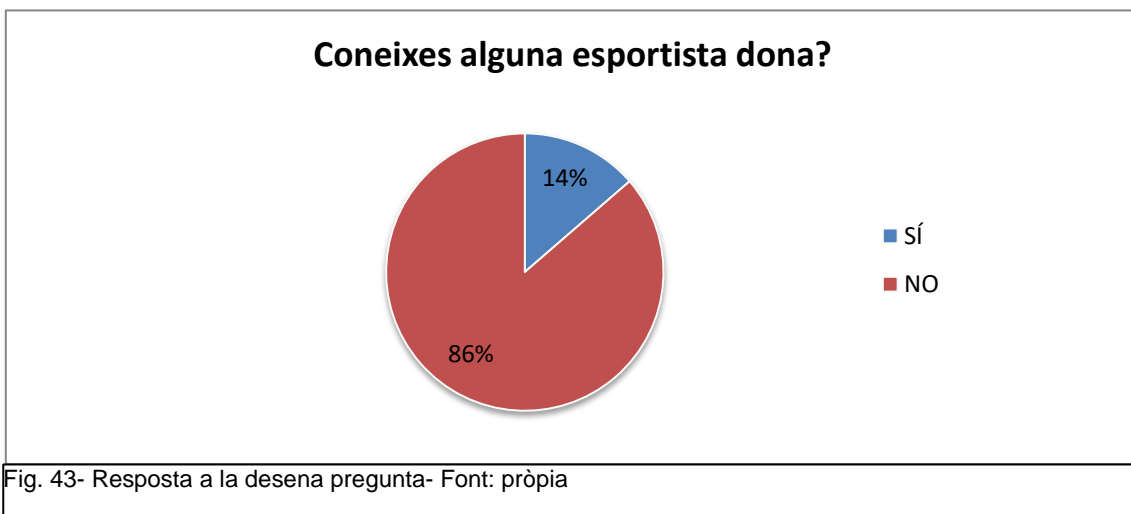
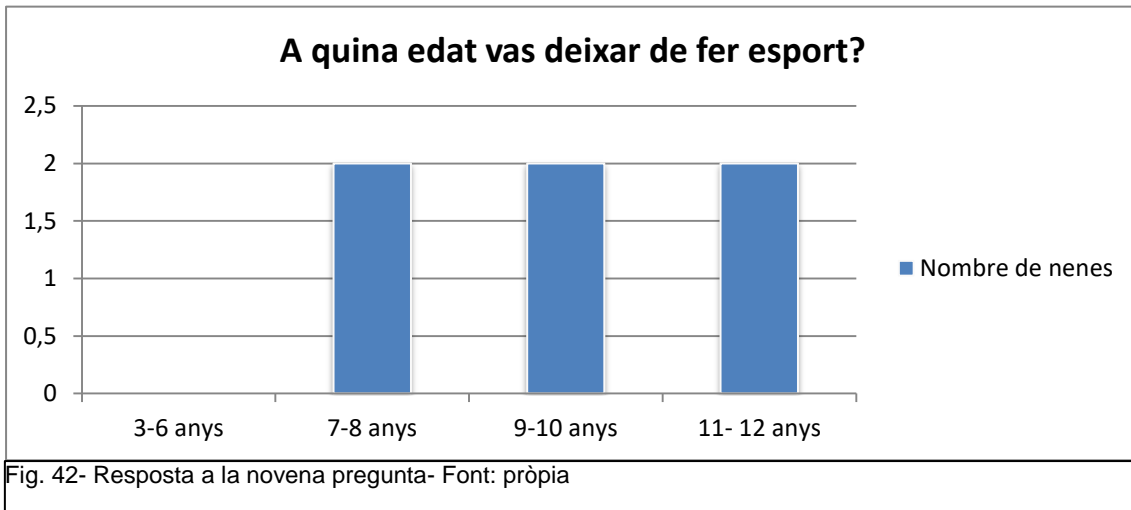

Per què vas deixar de fer esport?

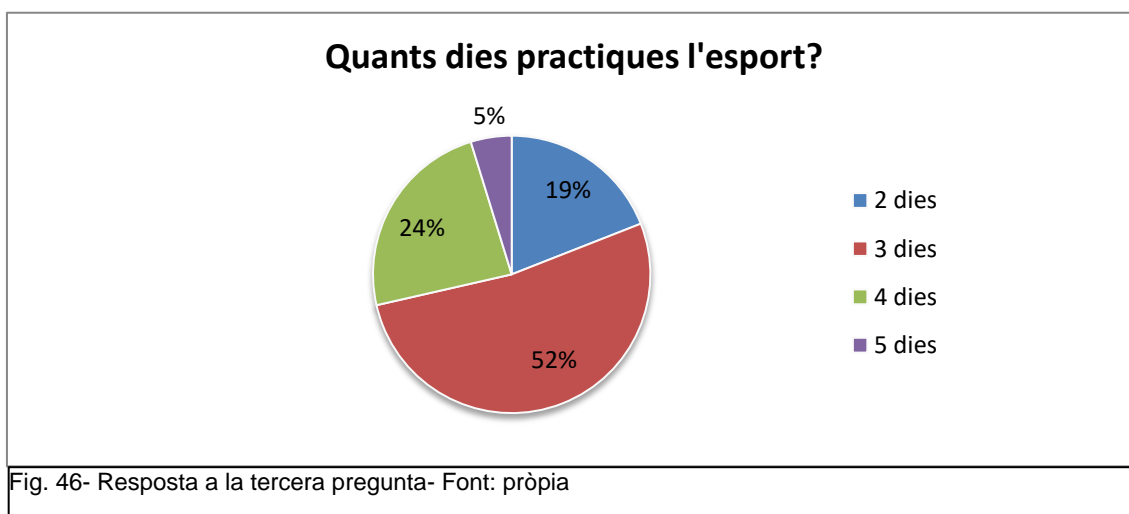
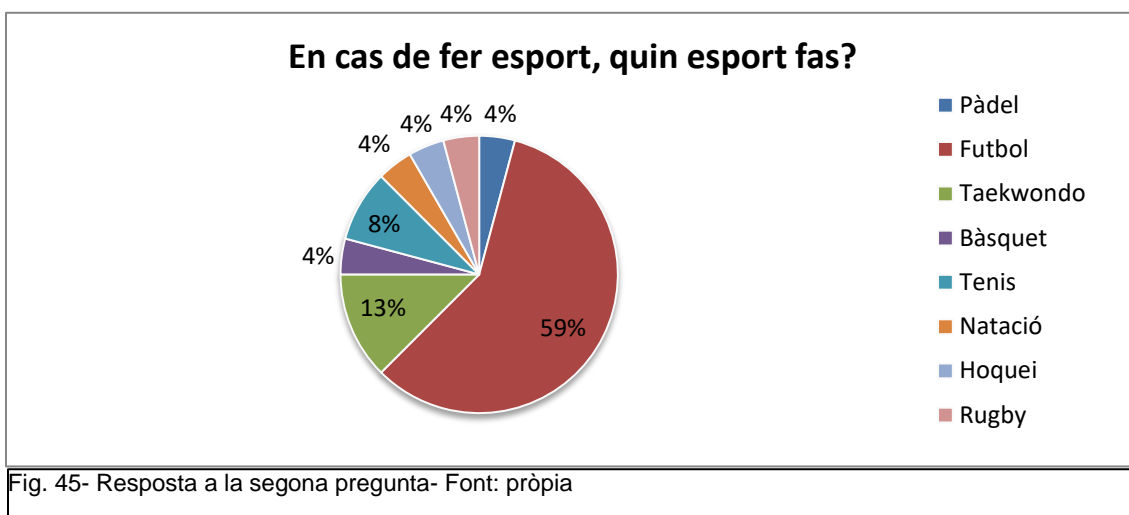
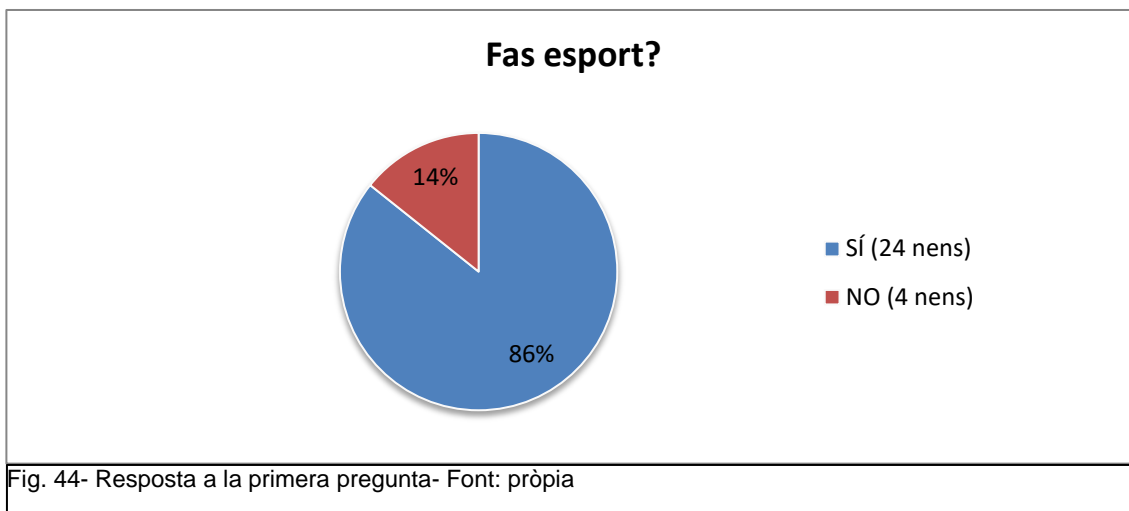
- Perquè arribava tard a casa.
- Perquè no m'agradava.
- Perquè no tenia prou temps.

Noms d'esportistes femenines

- Alexia Putellas (futbol).
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Jenni Hermoso (futbol).

NENS DE 11-12 ANYS (1r ESO)

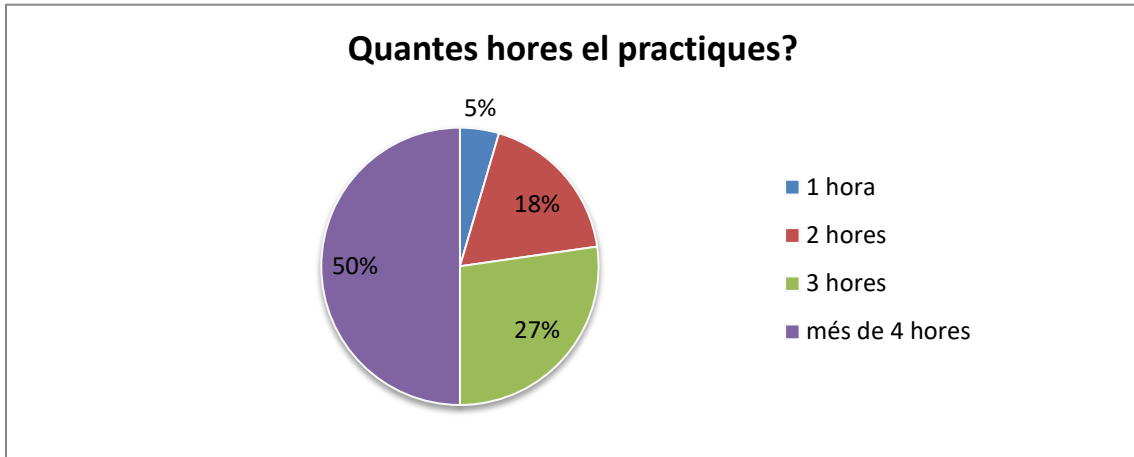

Fig. 47- Resposta a la quarta pregunta- Font: pròpia

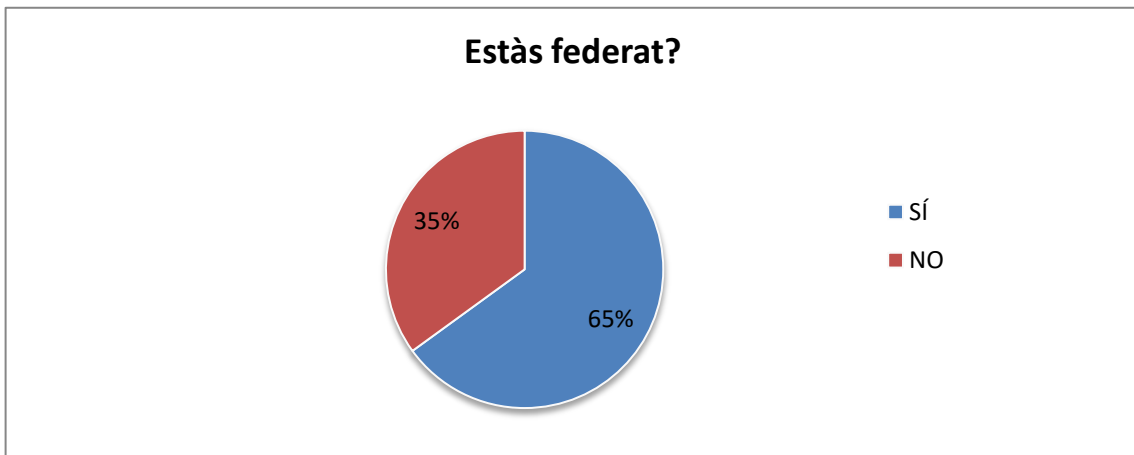

Fig. 48- Resposta a la cinquena pregunta- Font: pròpia

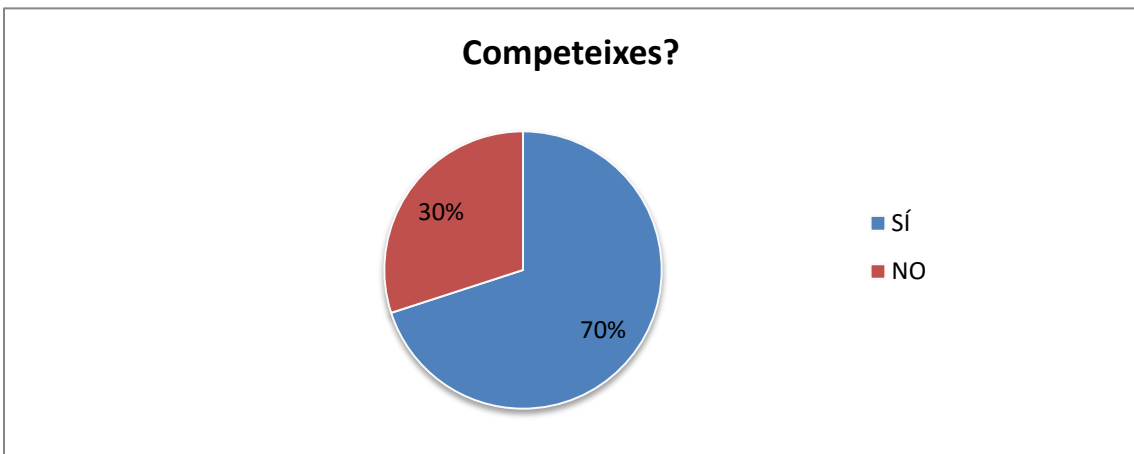
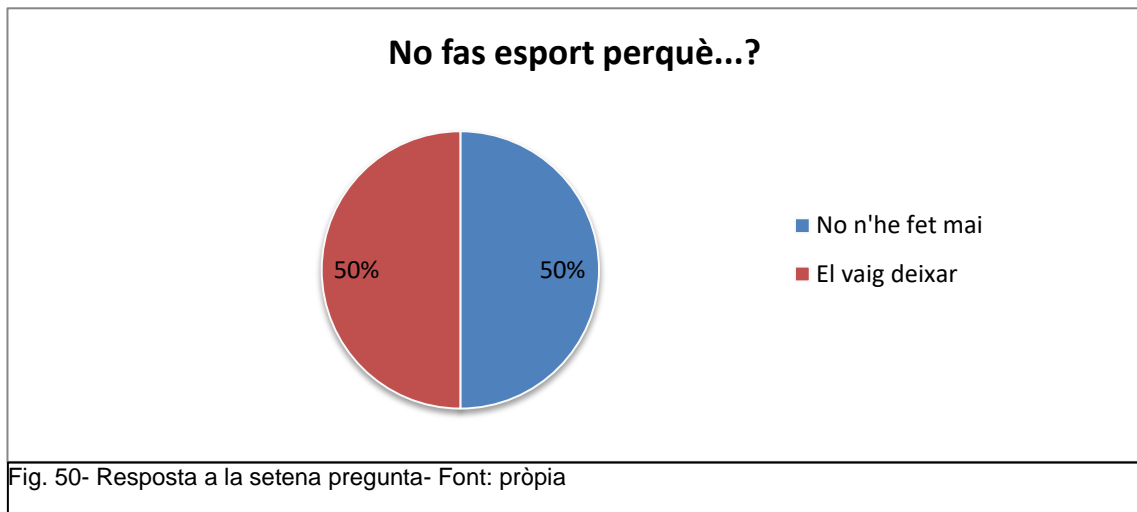
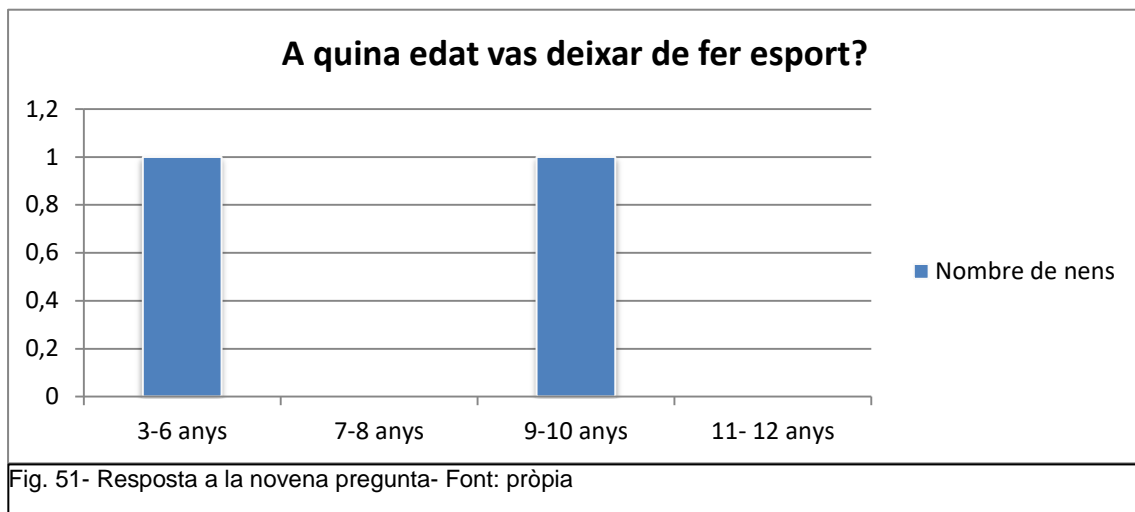

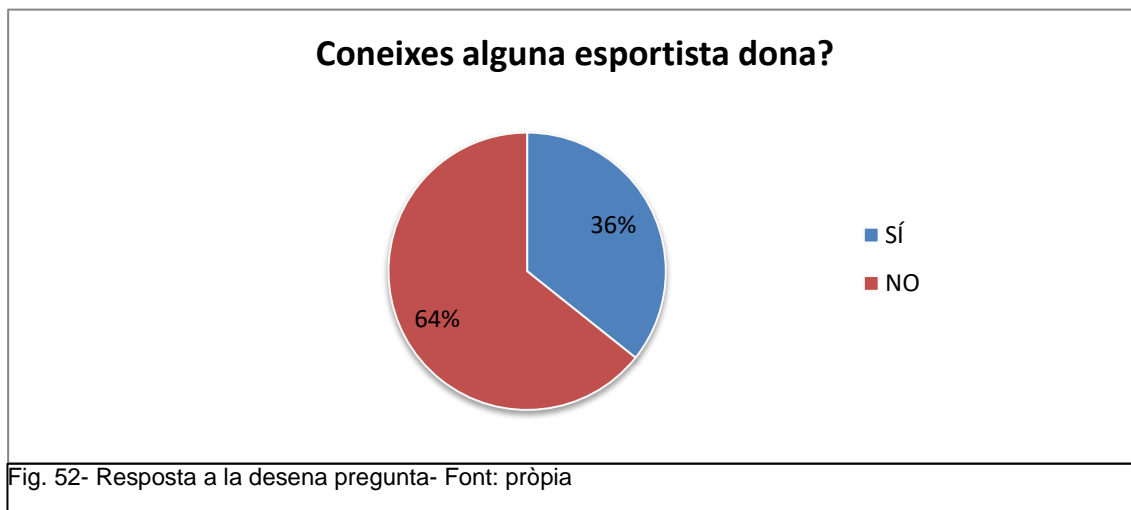
Fig. 49- Resposta a la sisena pregunta- Font: pròpia

Per què vas deixar de fer esport?

- Perquè em vaig avorrir.
- Perquè els companys m'insultaven.

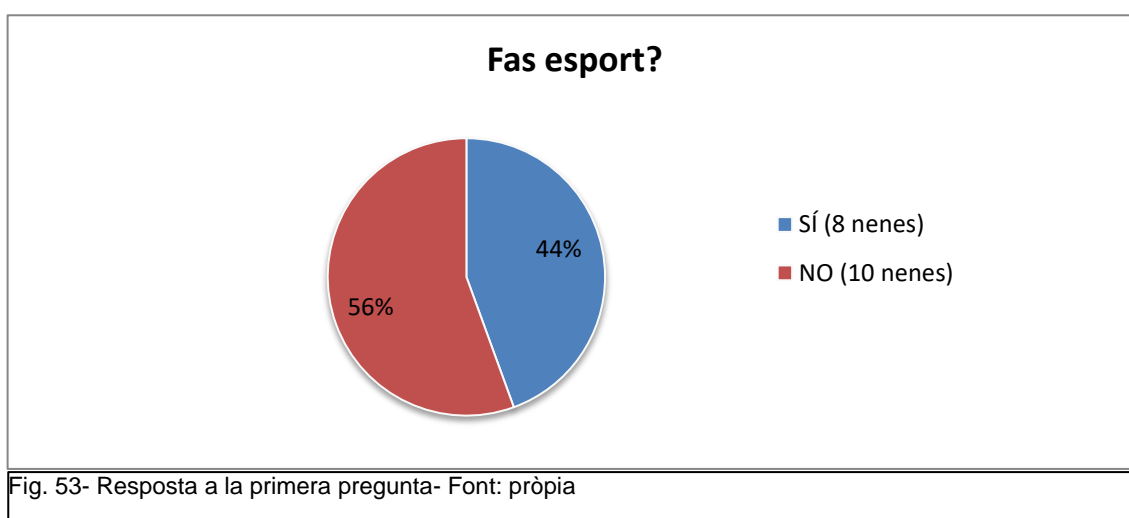

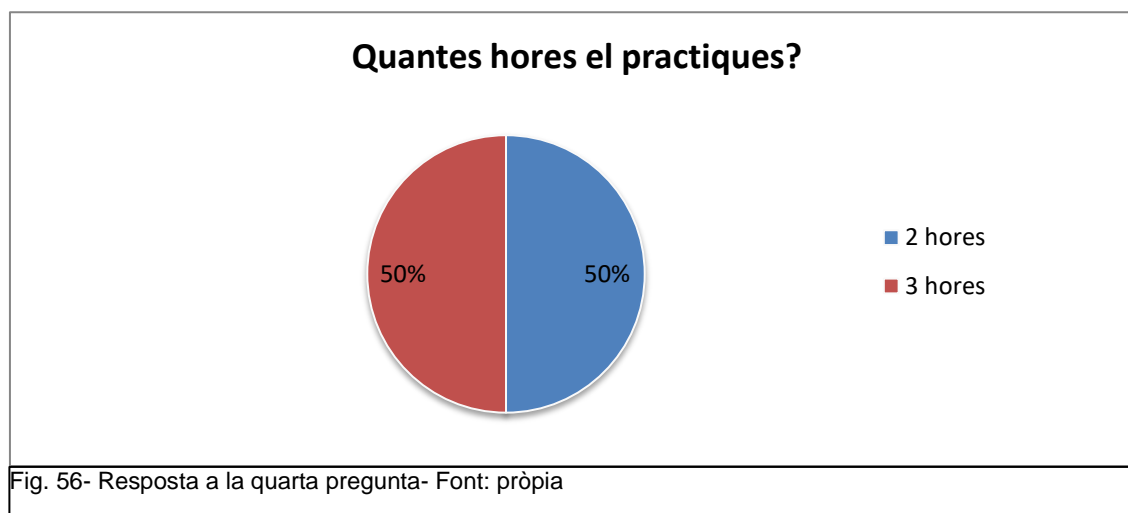
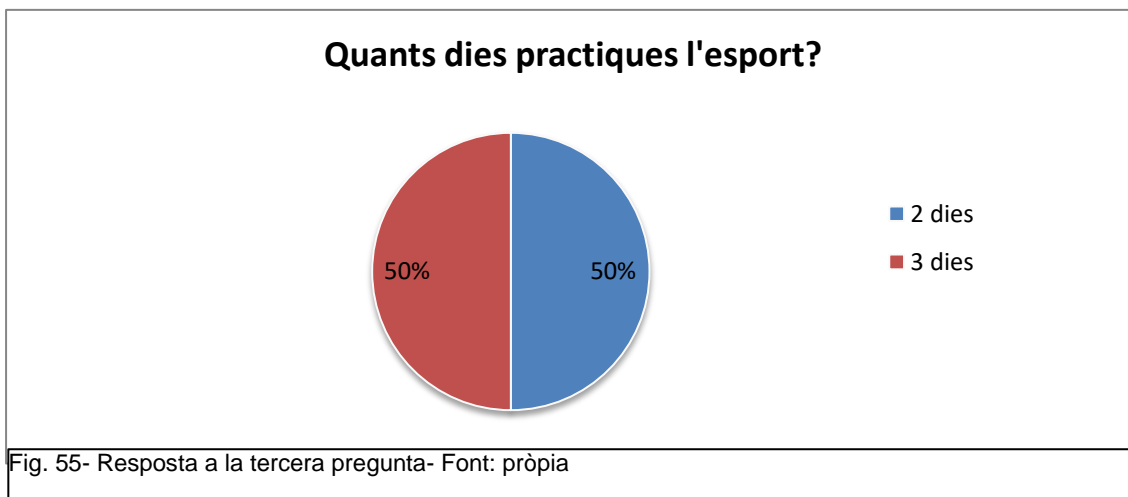
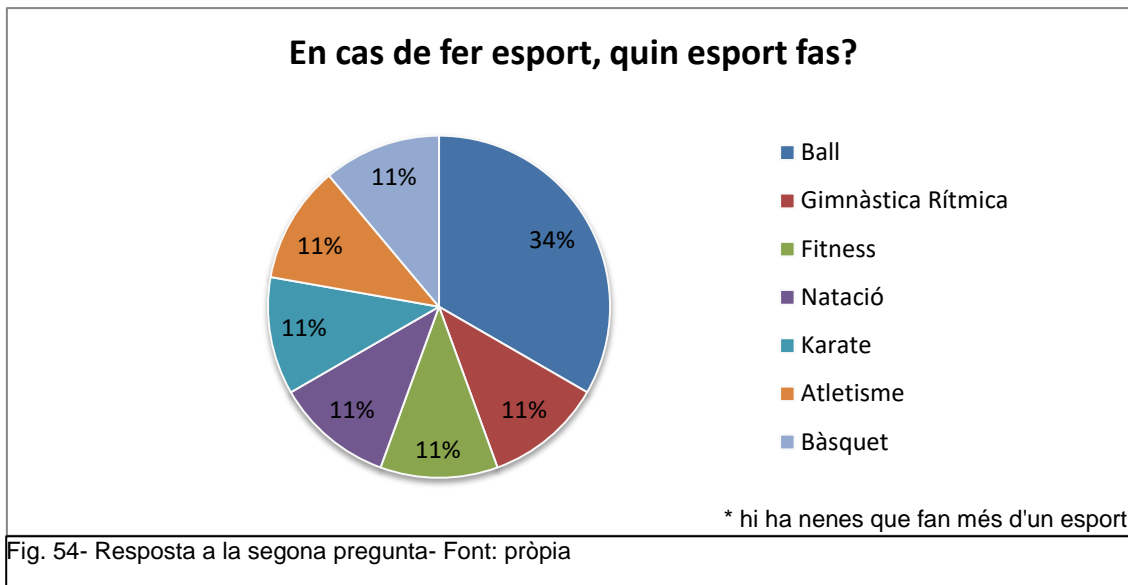

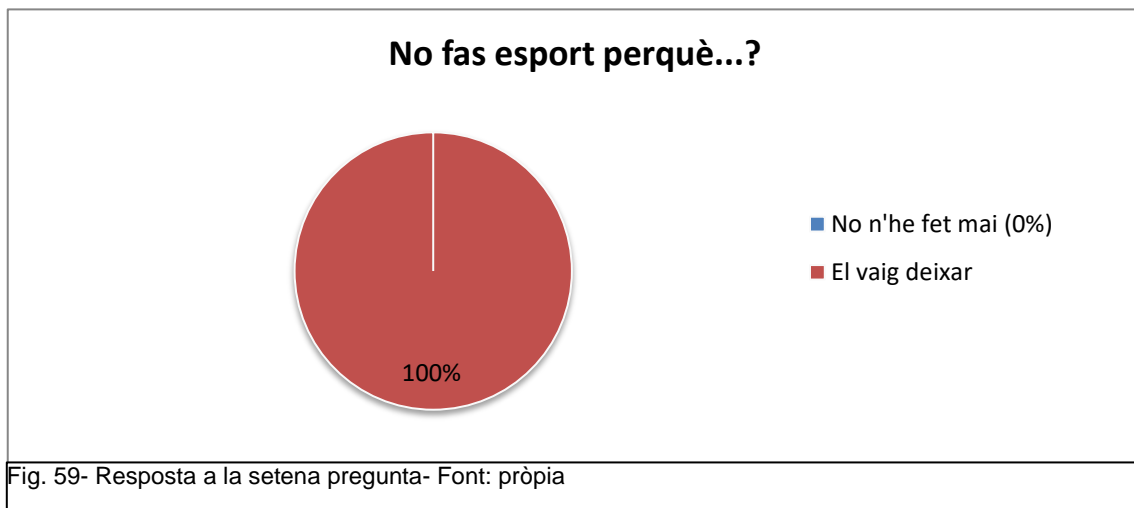
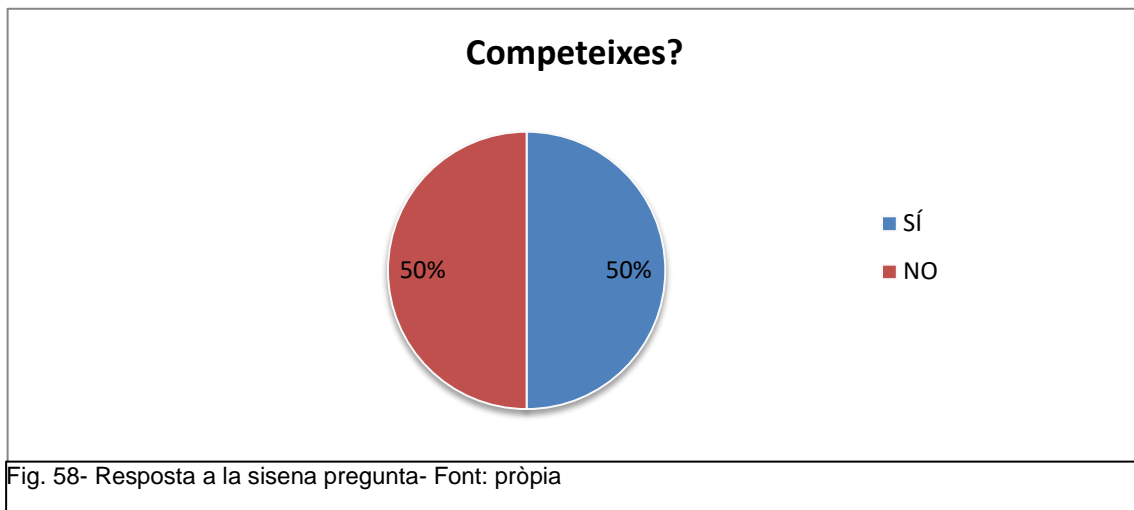
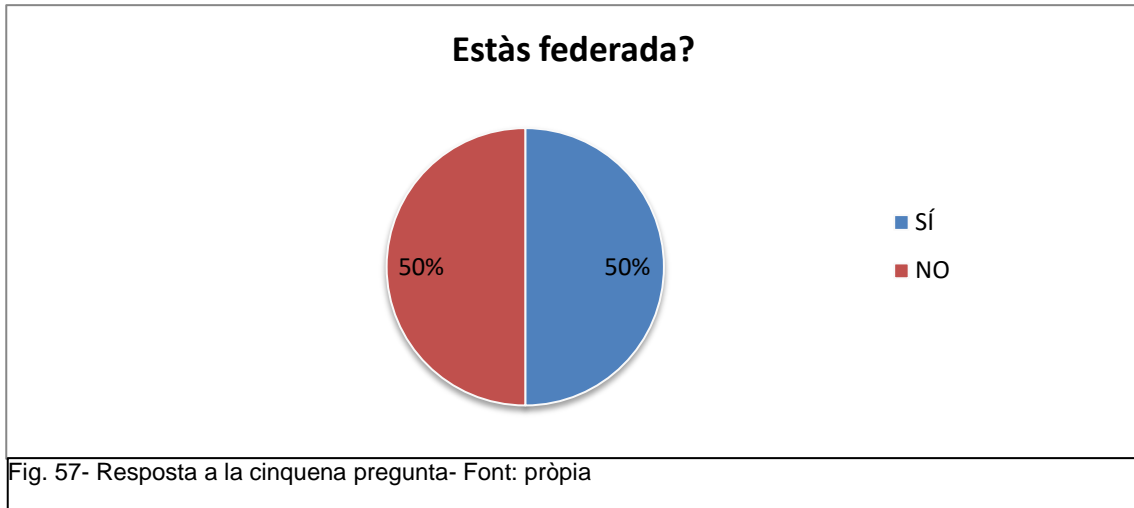
Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació)
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Lola Gallardo (futbol).
- Ona Carbonell (natació sincronitzada).
- Gemma Mengual (natació sincronitzada).

NENES DE 12-13 ANYS (2N ESO)

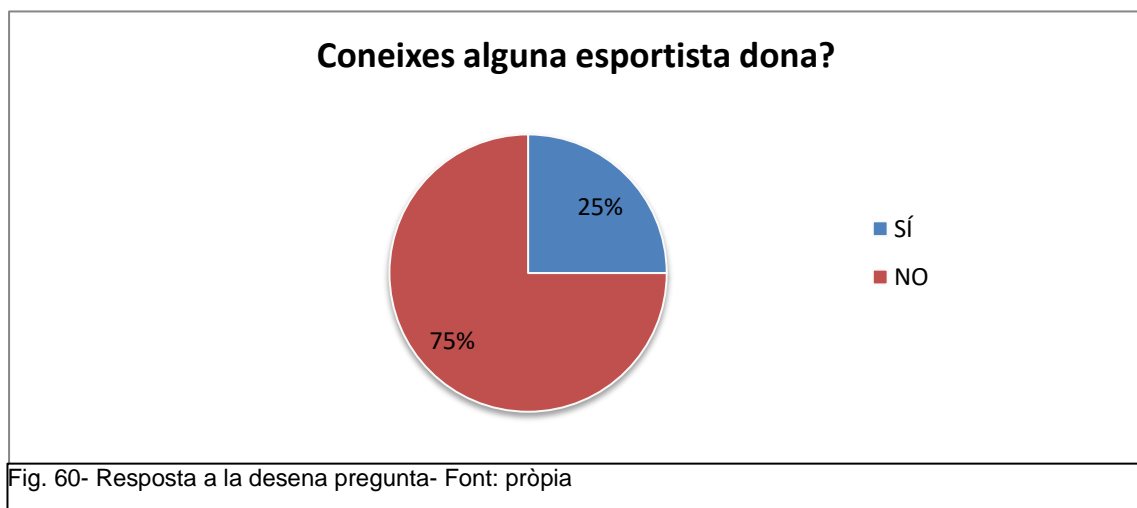
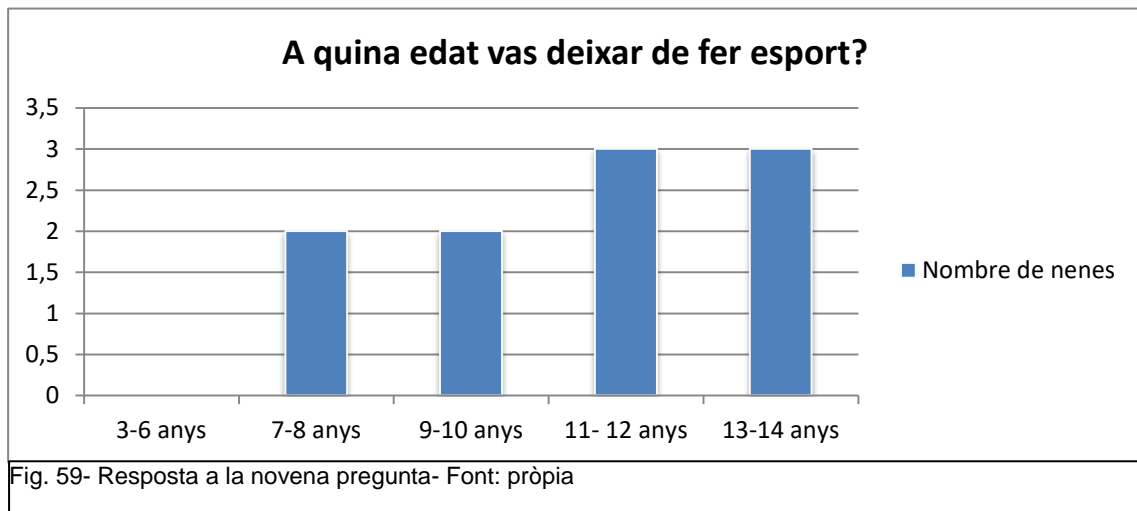

Per què vas deixar de fer esport?

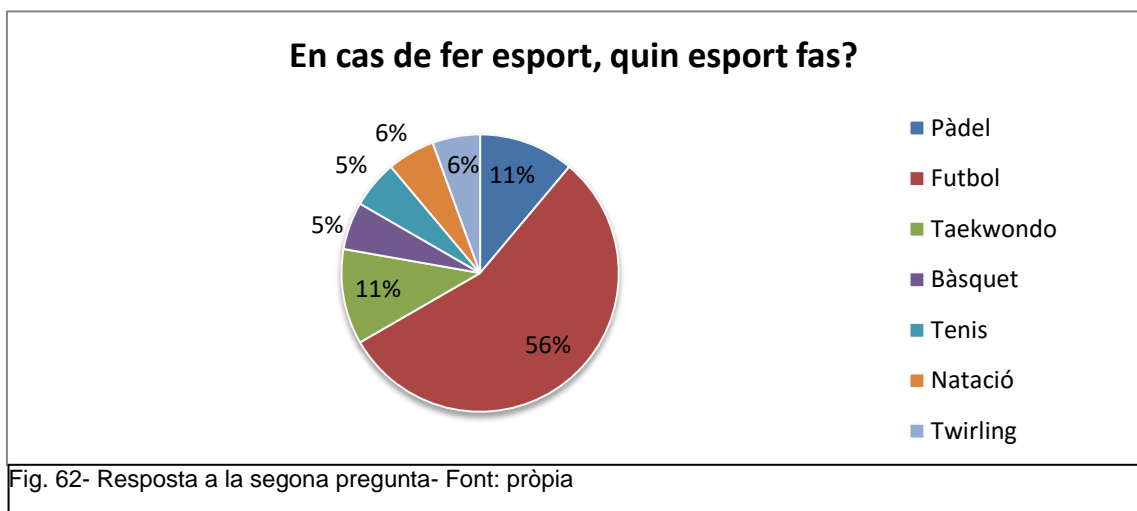
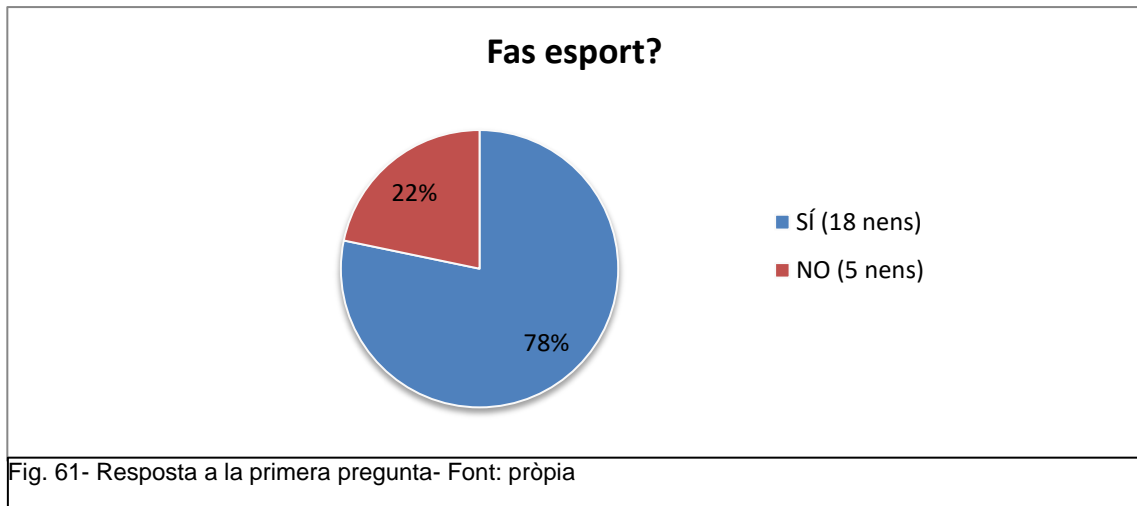
- Perquè em vaig lesionar.
- Perquè em vaig avorrir.
- Perquè no hi havia prou gent per tirar endavant l'esport.
- Perquè no tenia prou temps per estudiar.
- Perquè vaig cansar-me de competir.
- Perquè em feien bullying.

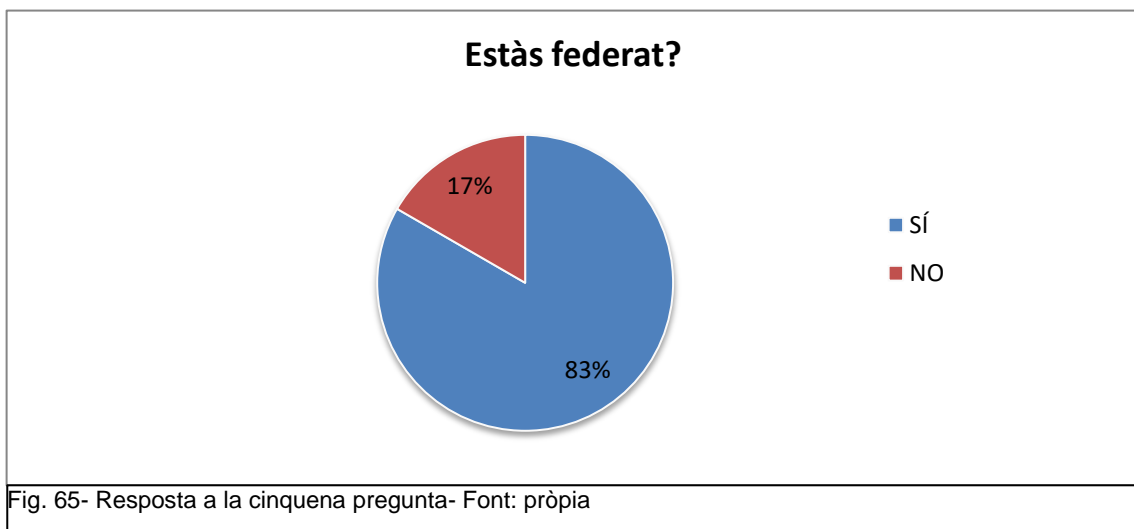
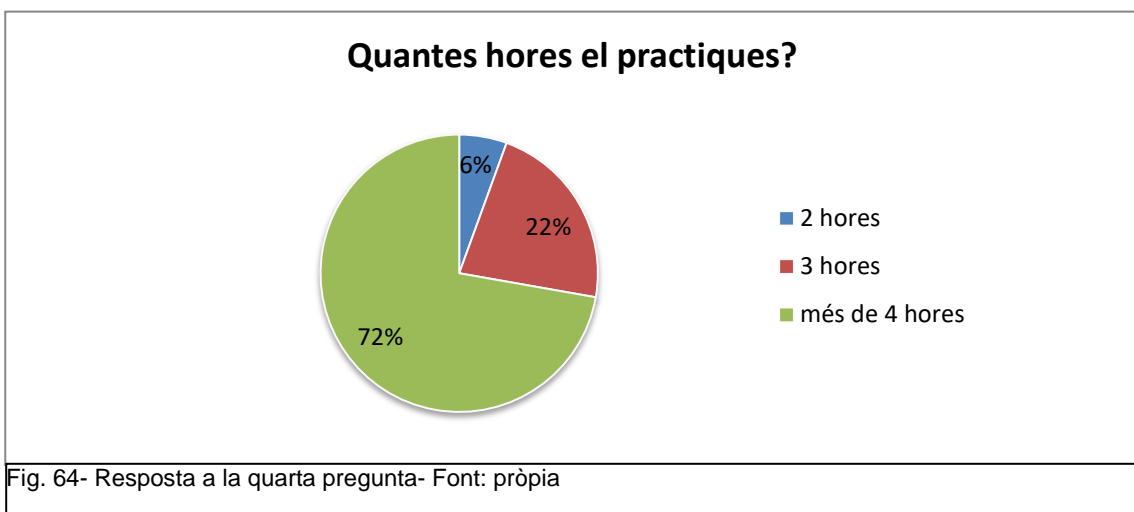
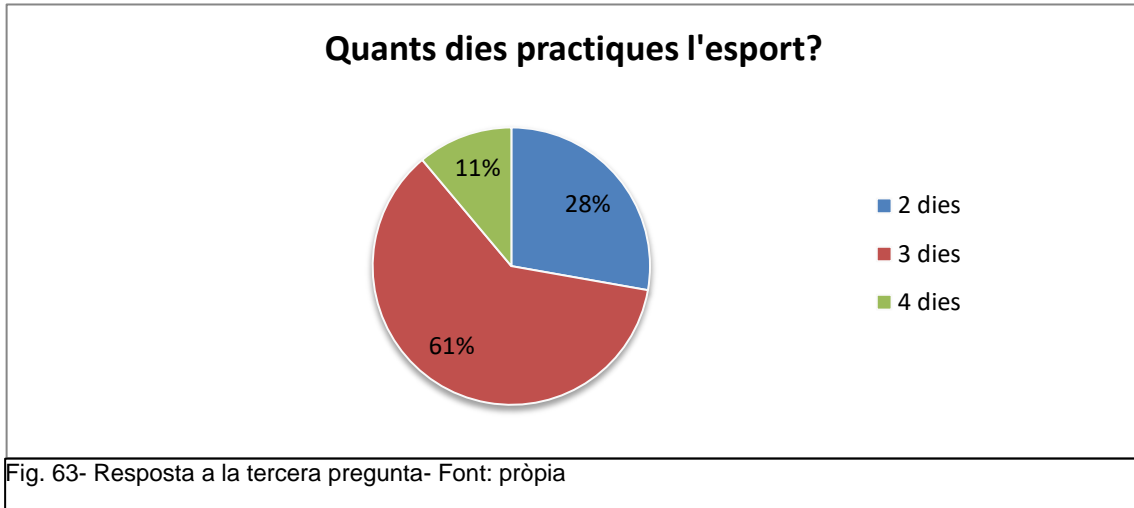

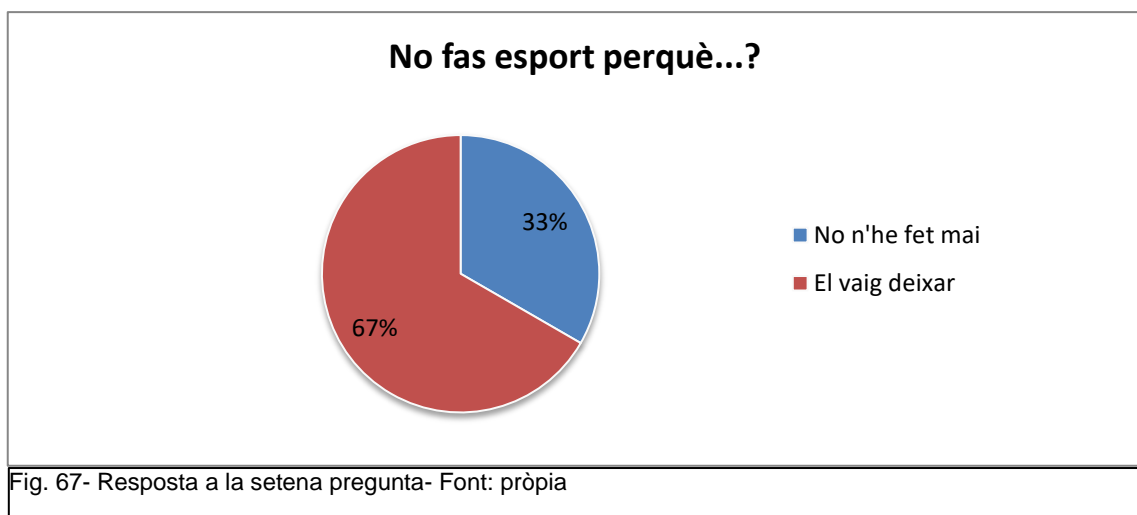
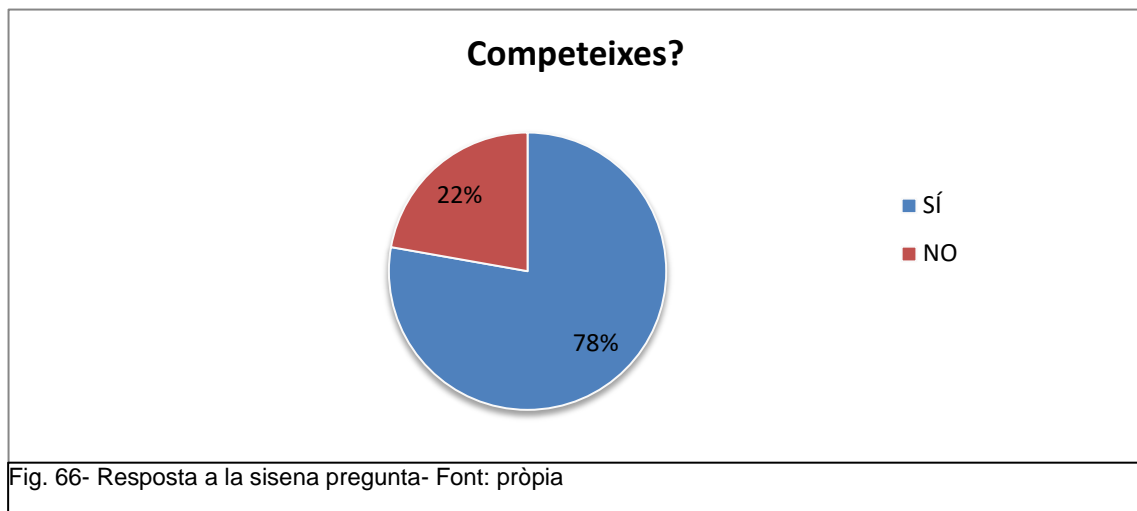
Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació)
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Laia Sanz (trial).
- Almudena Cid (gimnàstica rítmica).
- Montse Martín (gimnàstica rítmica).

NENS DE 12-13 ANYS (2n ESO)

Per què vas deixar de fer esport?

- Perquè no podia compaginar-ho amb els estudis.
- Perquè no tenia prou temps.

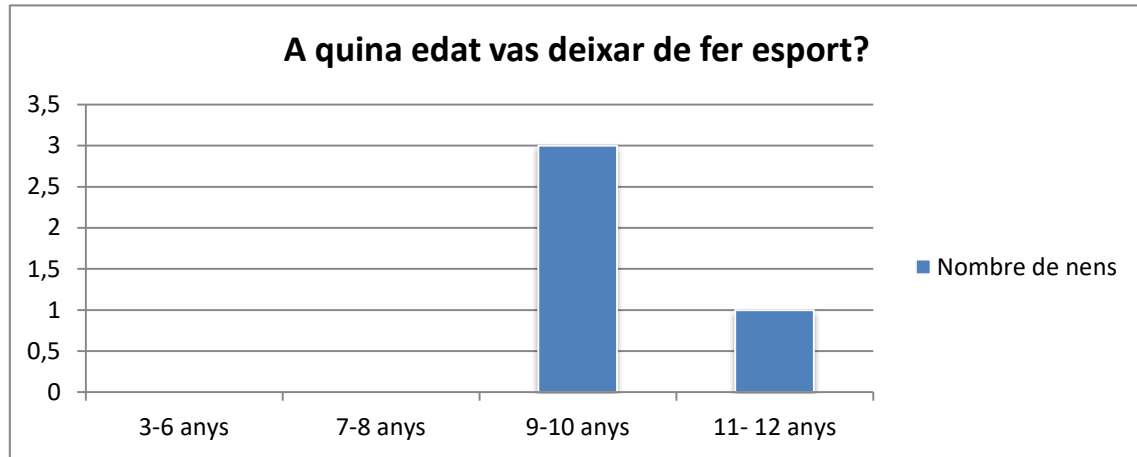

Fig. 68- Resposta a la novena pregunta- Font: pròpia

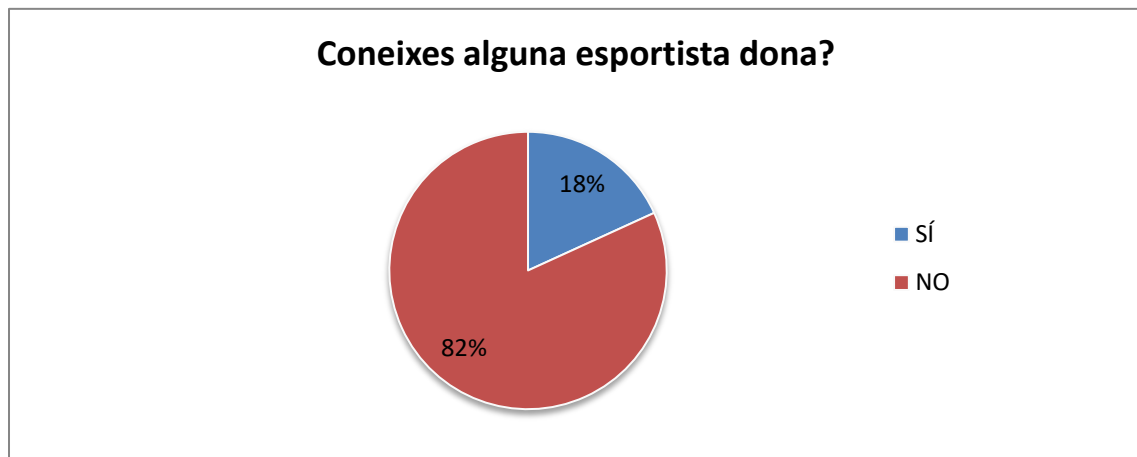
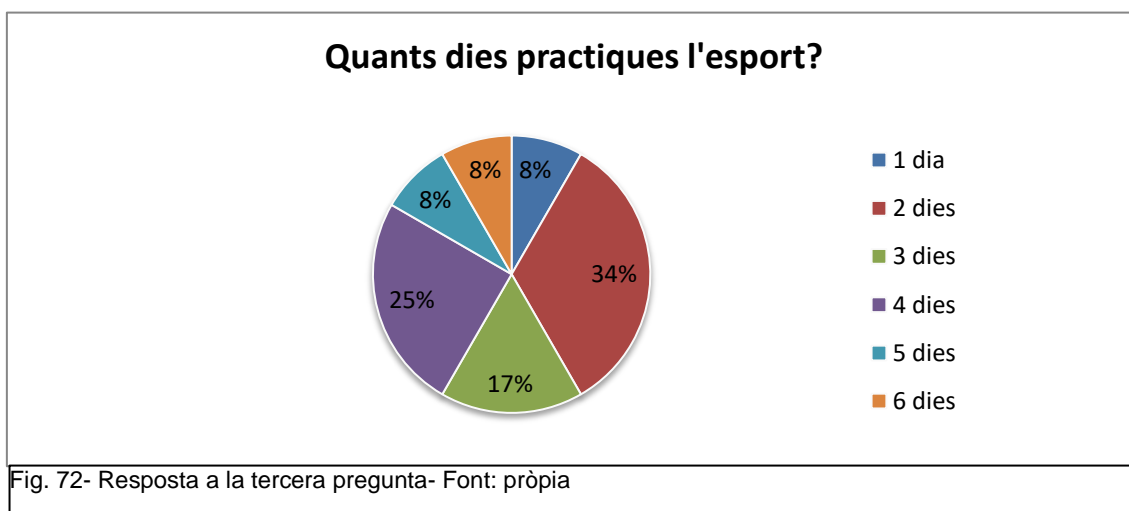
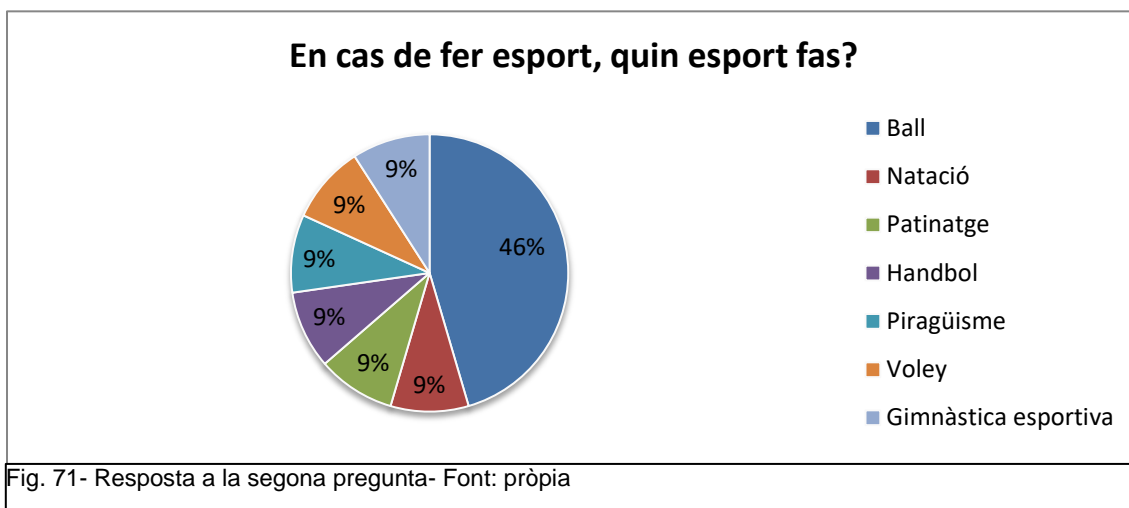
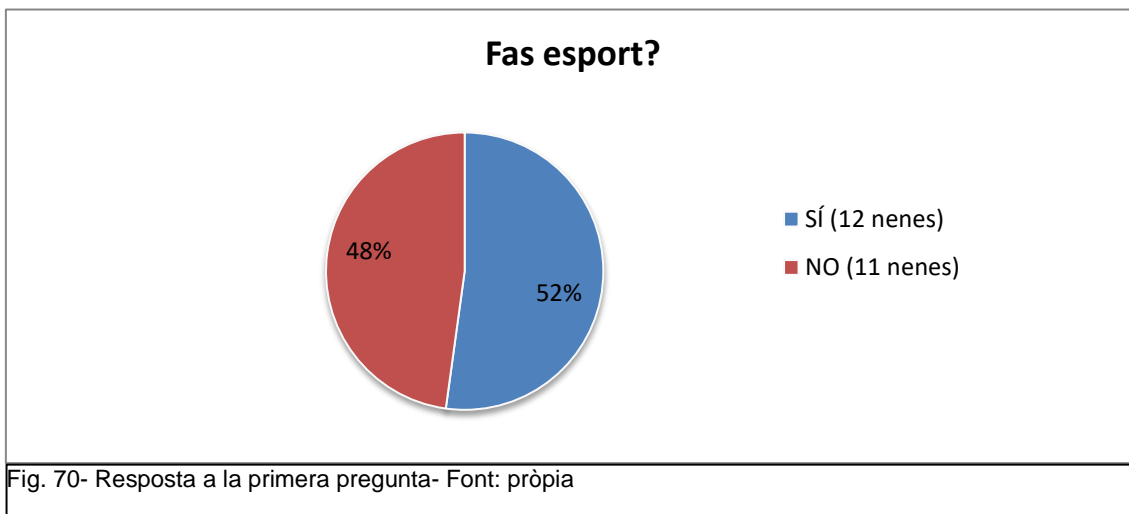

Fig. 69- Resposta a la desena pregunta- Font: pròpia

Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació)
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Germanes Williams (tenis).
- Ona Carbonell (natació sincronitzada).
- Carolina Marín (bàdminton).

NENES DE 13-14 ANYS (3r ESO)

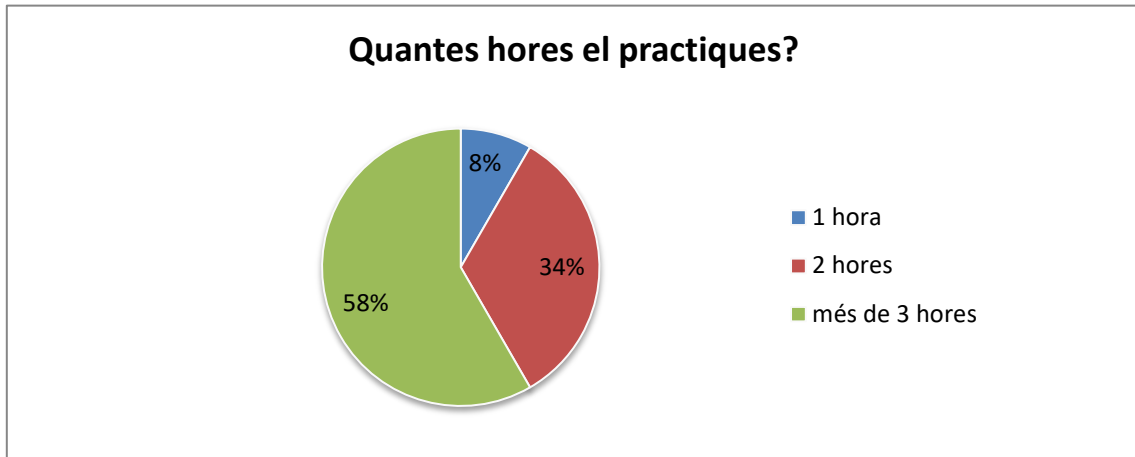

Fig. 73- Resposta a la quarta pregunta- Font: pròpia

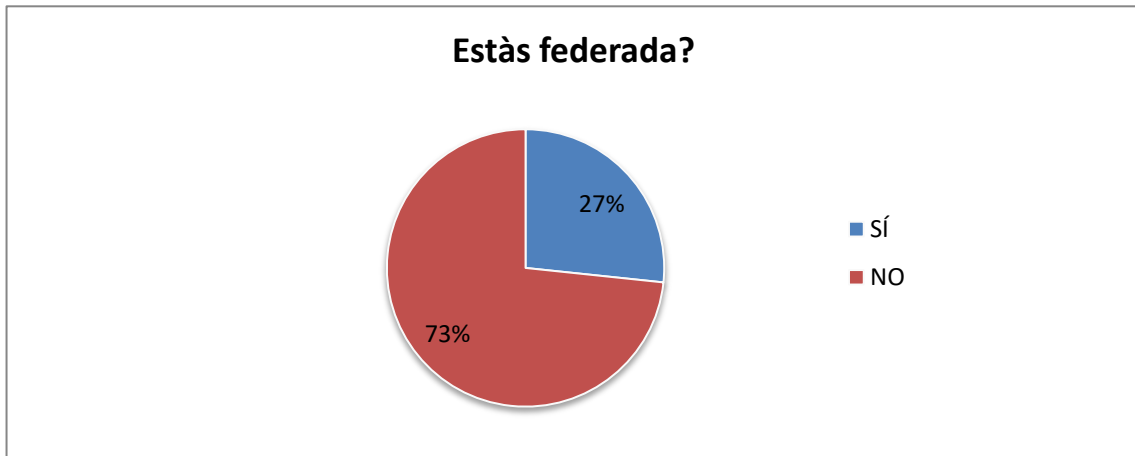

Fig. 74- Resposta a la cinquena pregunta- Font: pròpia

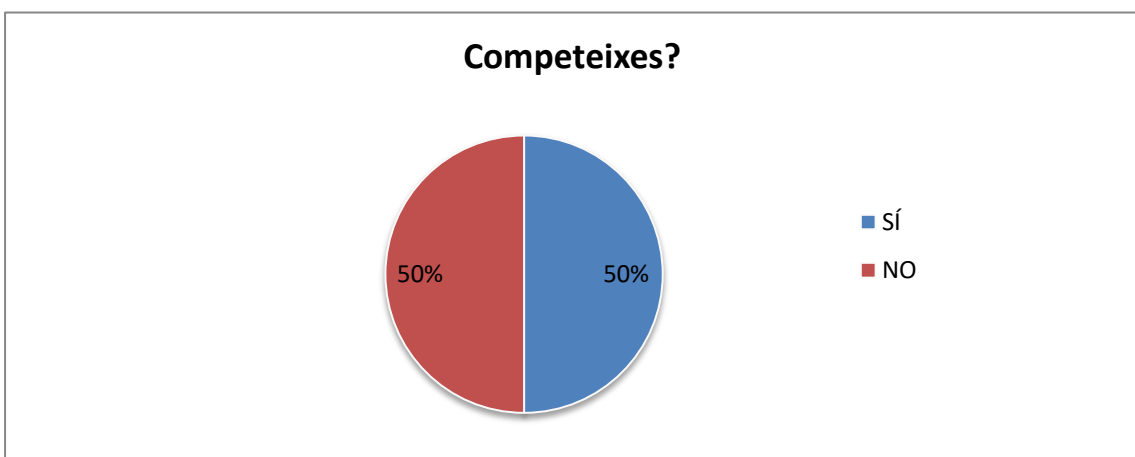
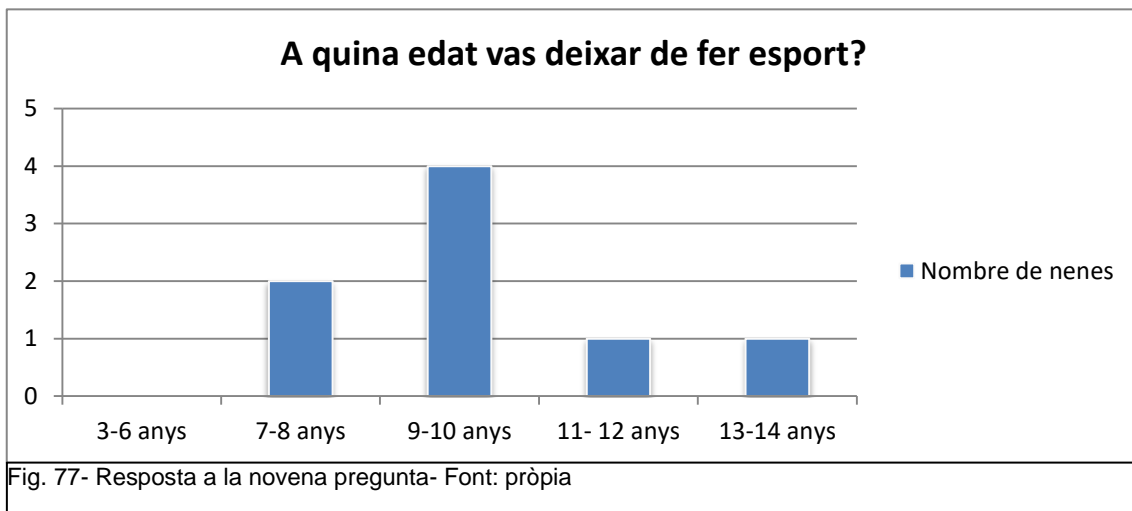

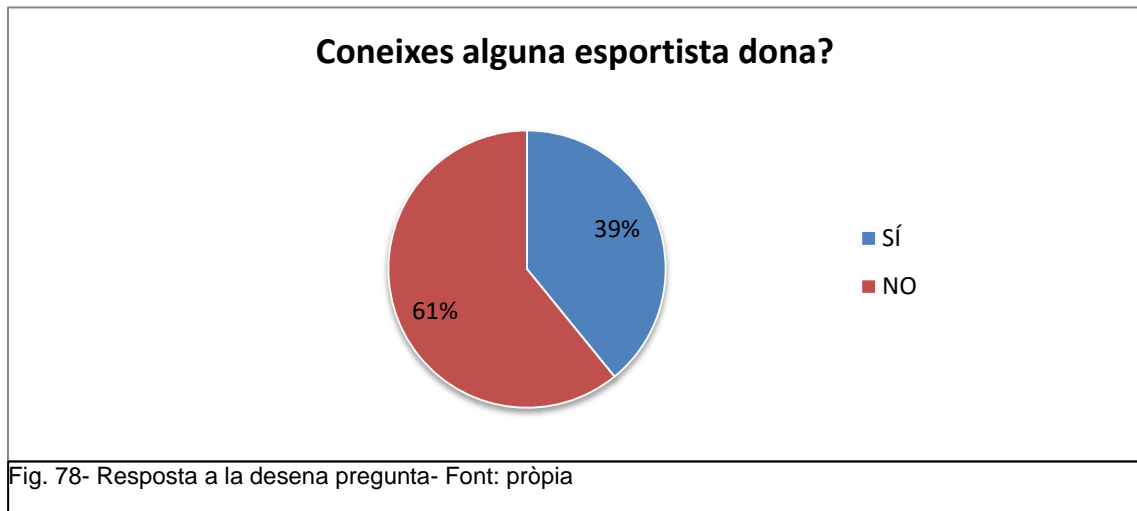
Fig. 75- Resposta a la sisena pregunta- Font: pròpia

Per què vas deixar de fer esport?

- Perquè no tenia temps per estudiar.
- Perquè em va agradar un altre esport.
- Perquè vaig canviar-me d'escola.
- Perquè va deixar d'agradar-me.

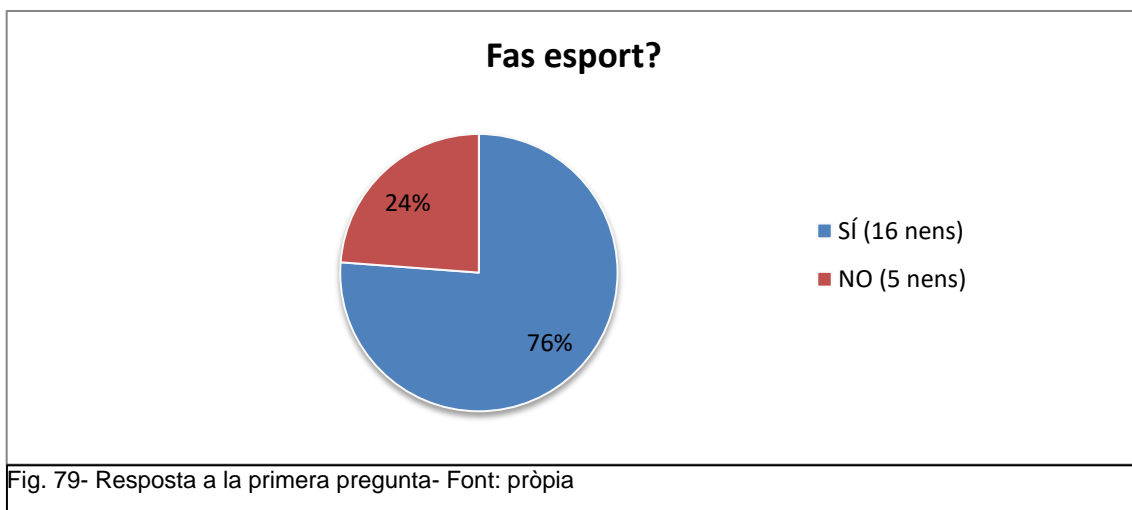

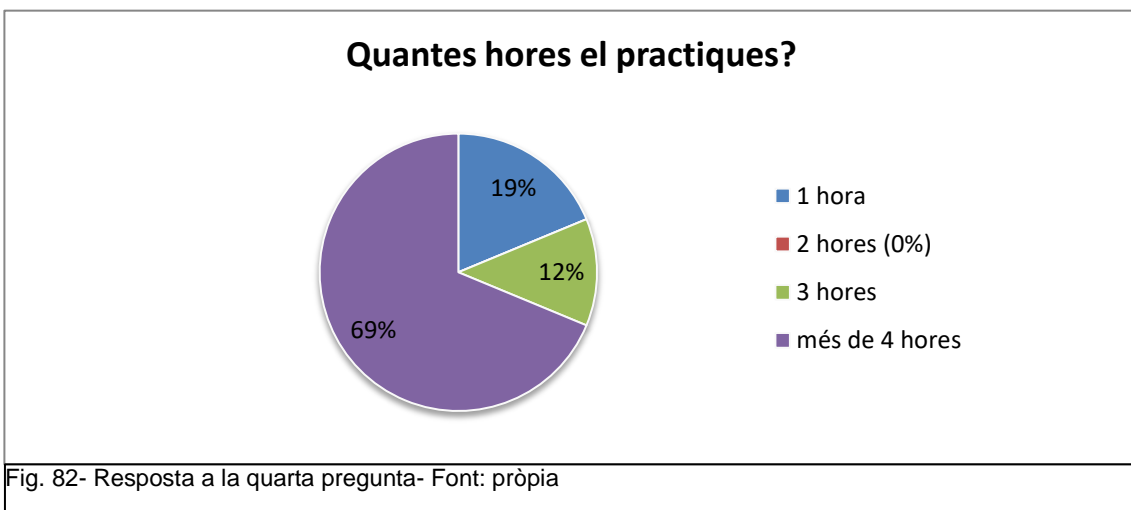
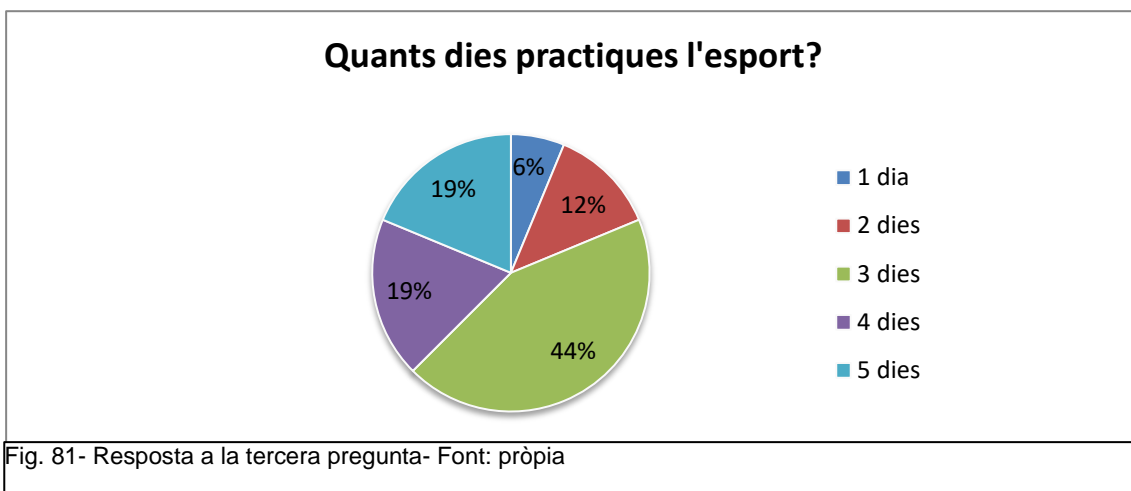
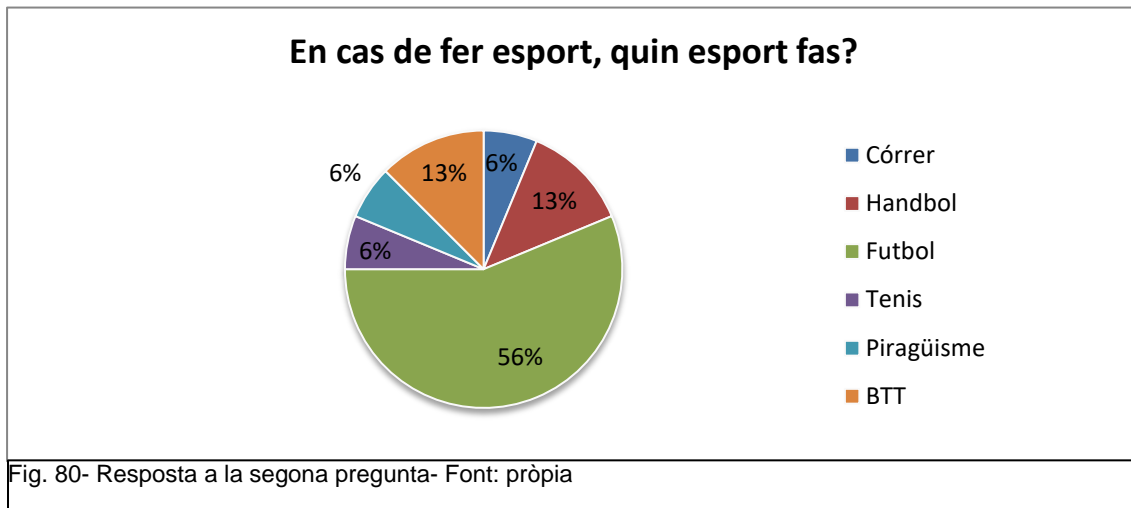

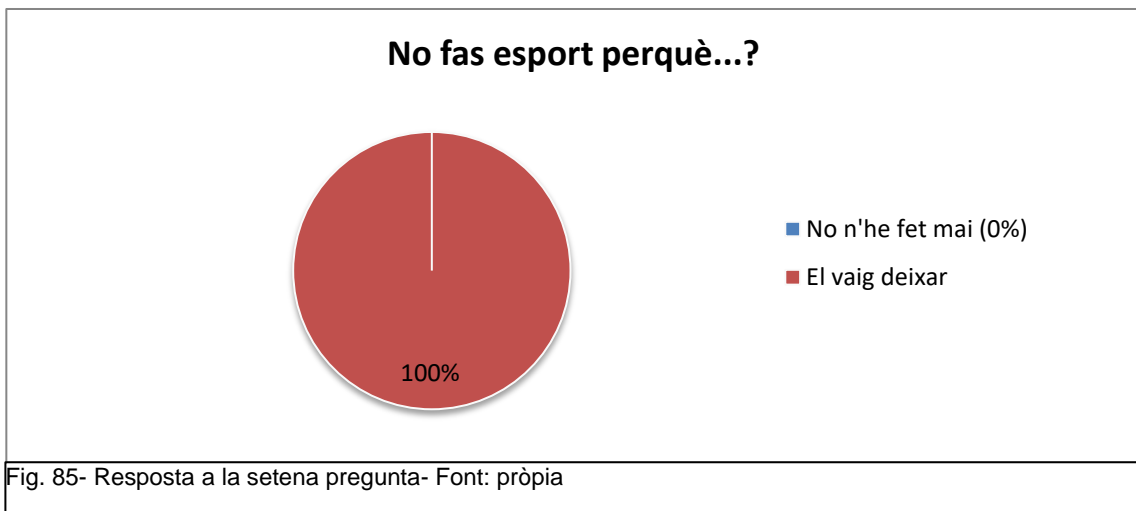
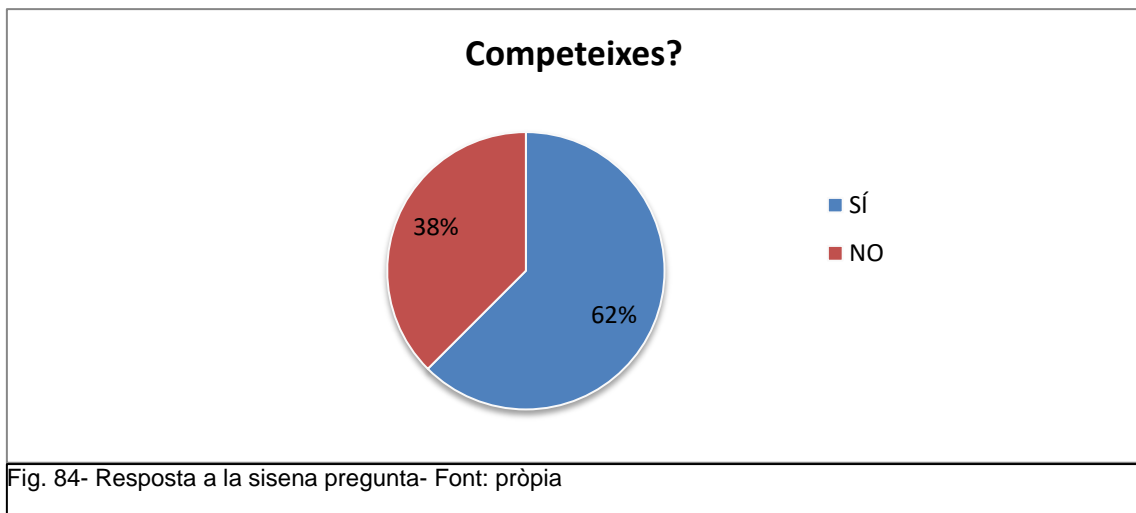
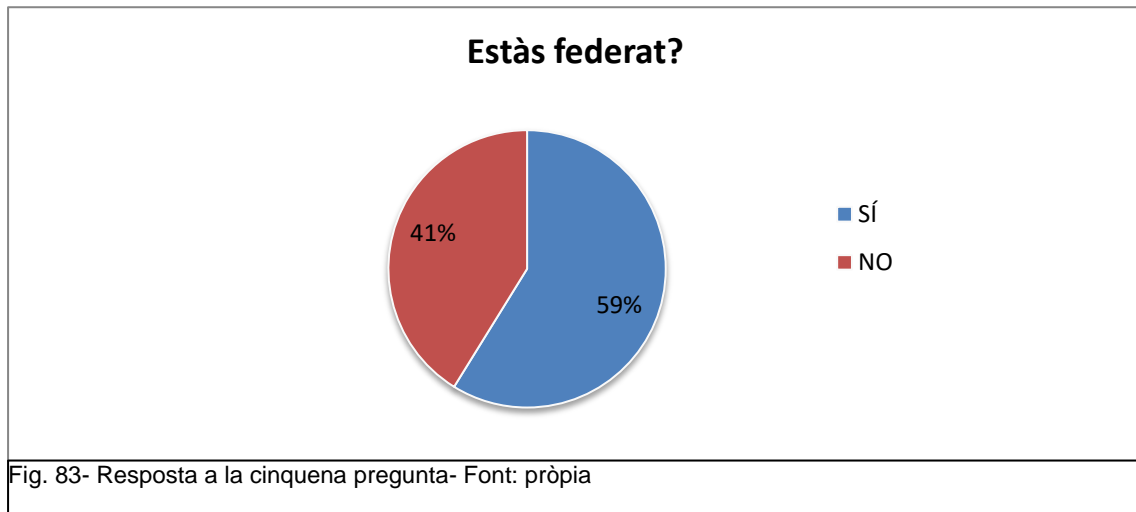
Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació).
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Ona Carbonell (natació sincronitzada).
- Gemma Mengual (natació sincronitzada).
- Germanes Williams (tenis).

NENS DE 13-14 ANYS (3r ESO)

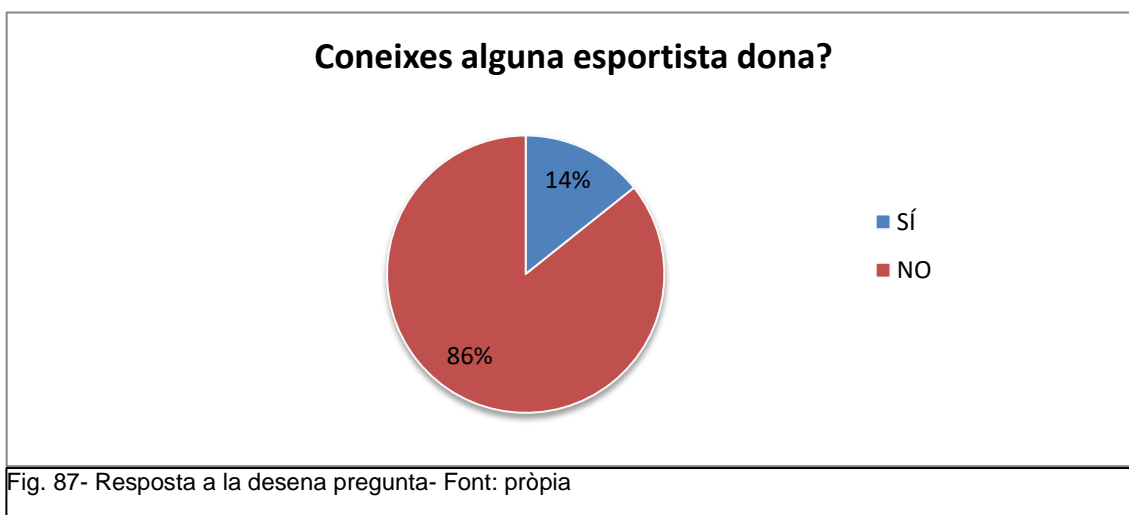
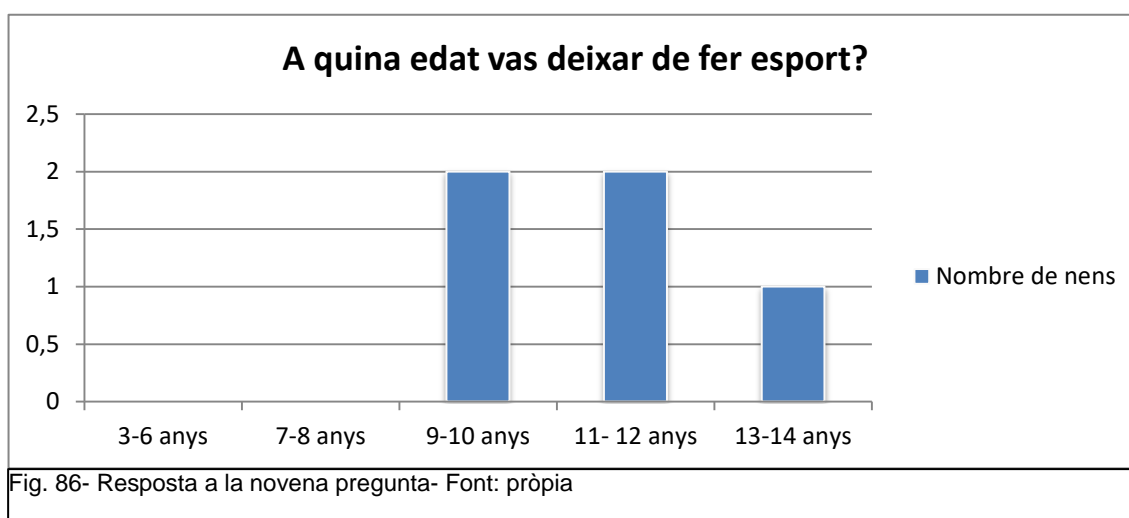

Per què vas deixar de fer esport?

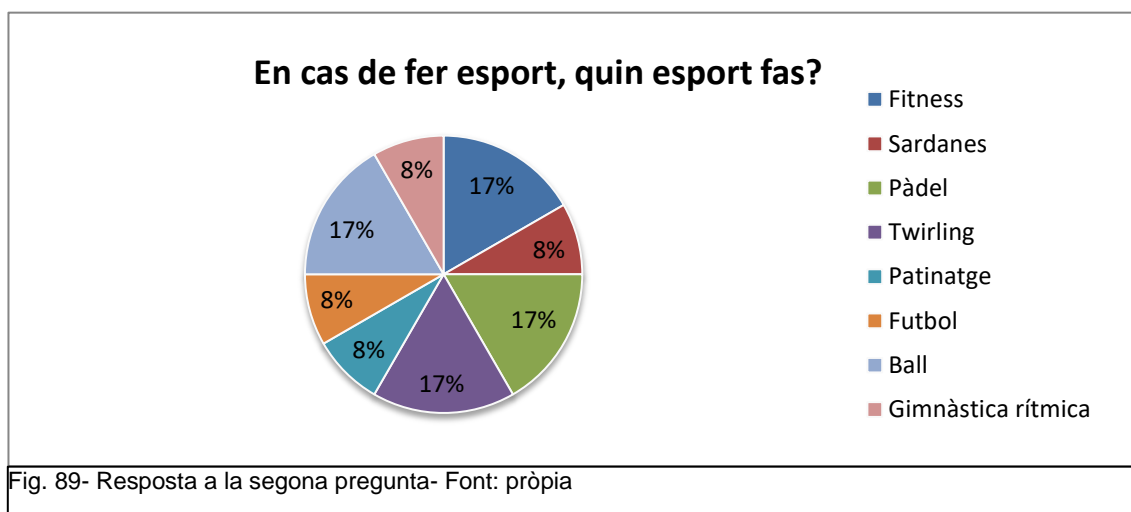
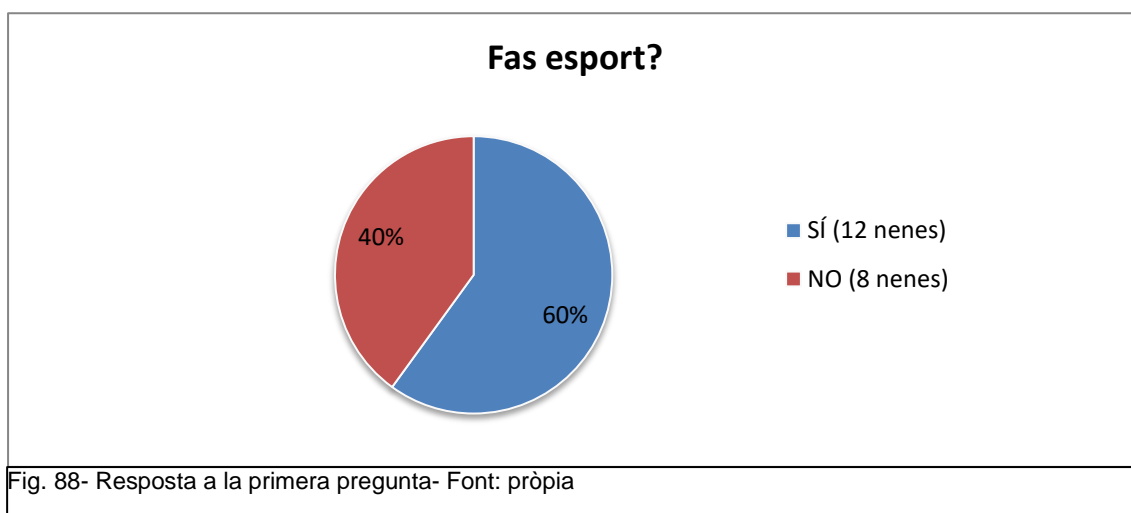
- Perquè em vaig avorrir.
- Perquè no m'agradava.
- Perquè l'entrenador em tractava malament.
- Perquè vaig lesionar-me.
- Perquè no tenia prou temps.

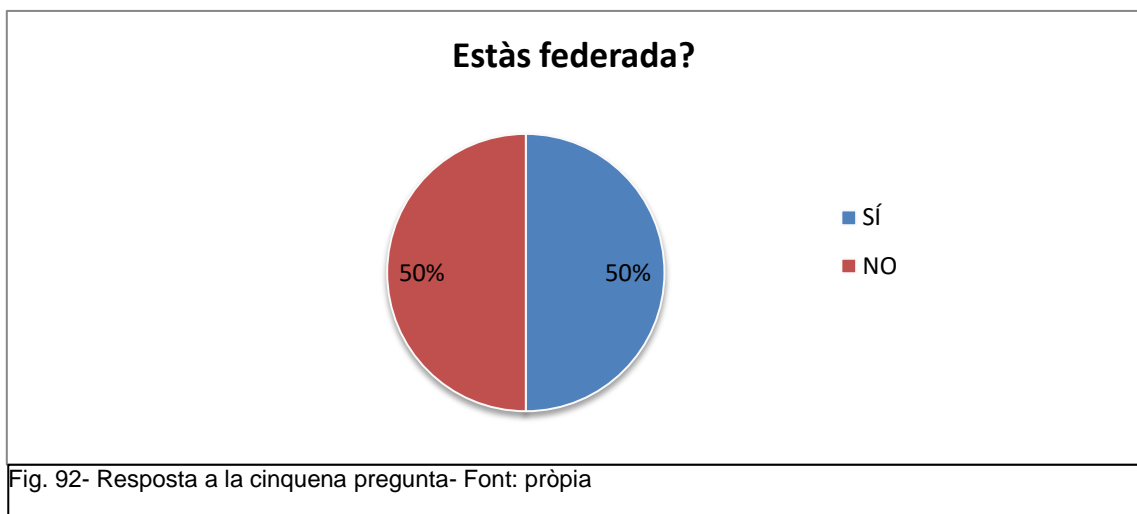
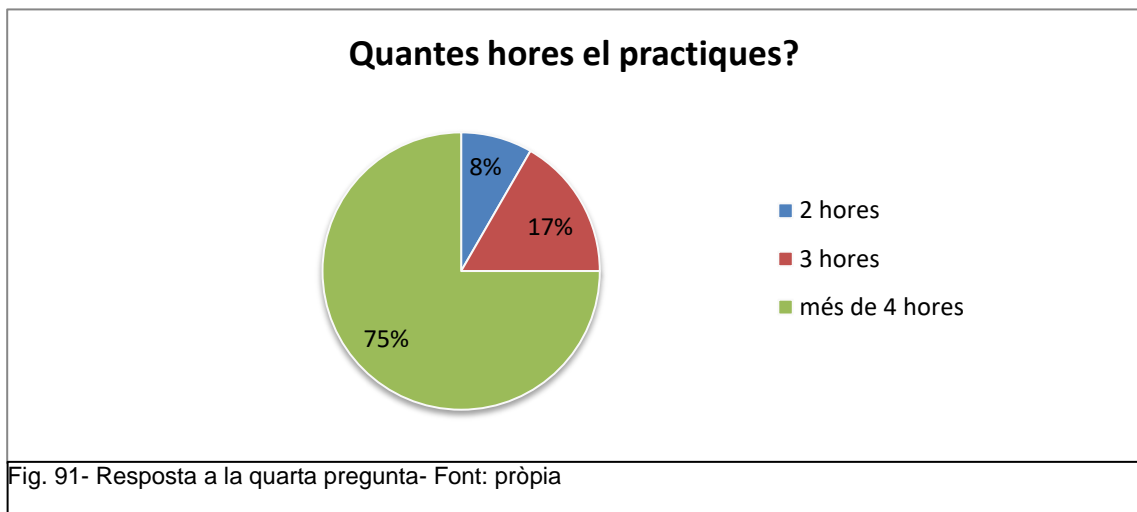
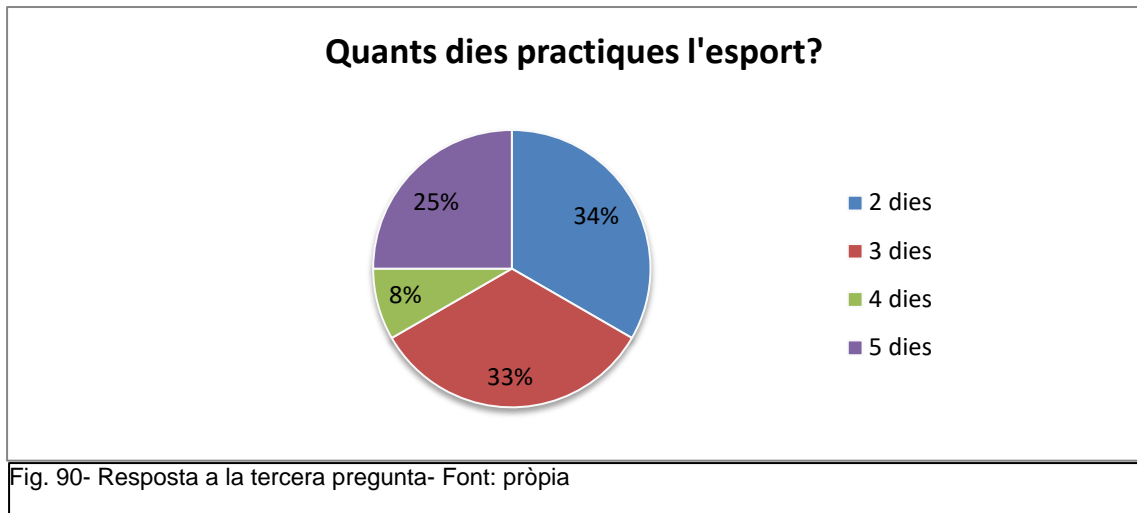

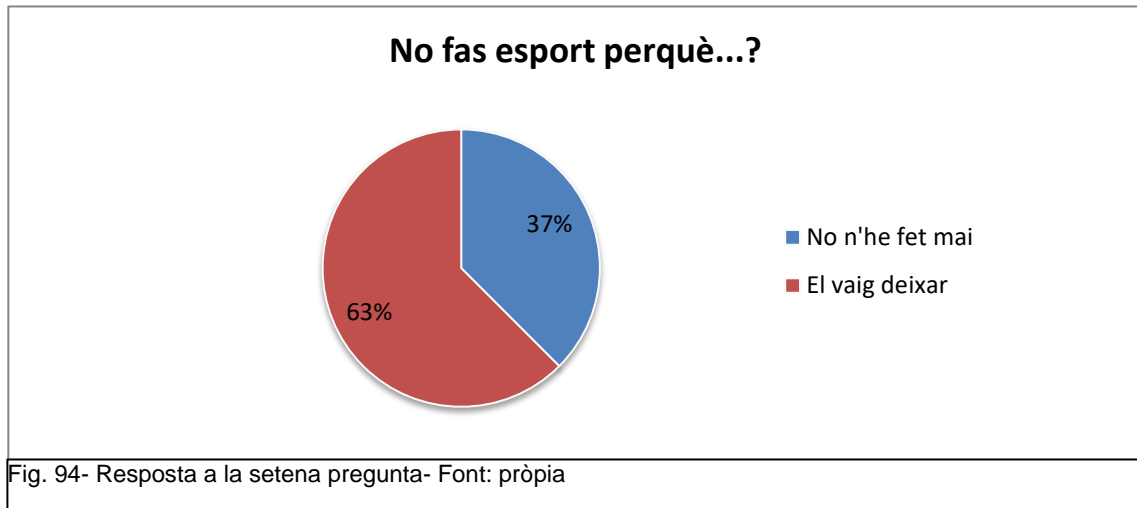
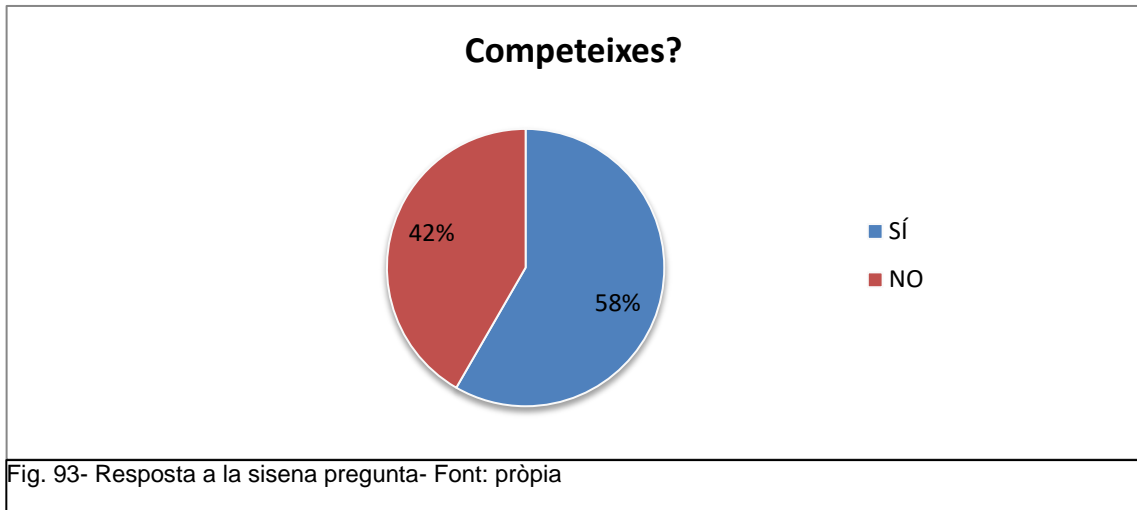
Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació)
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Carolina Marín (bàdminton).
- Lieke Martens (futbol).

NENES DE 14-15 ANYS (4t ESO)

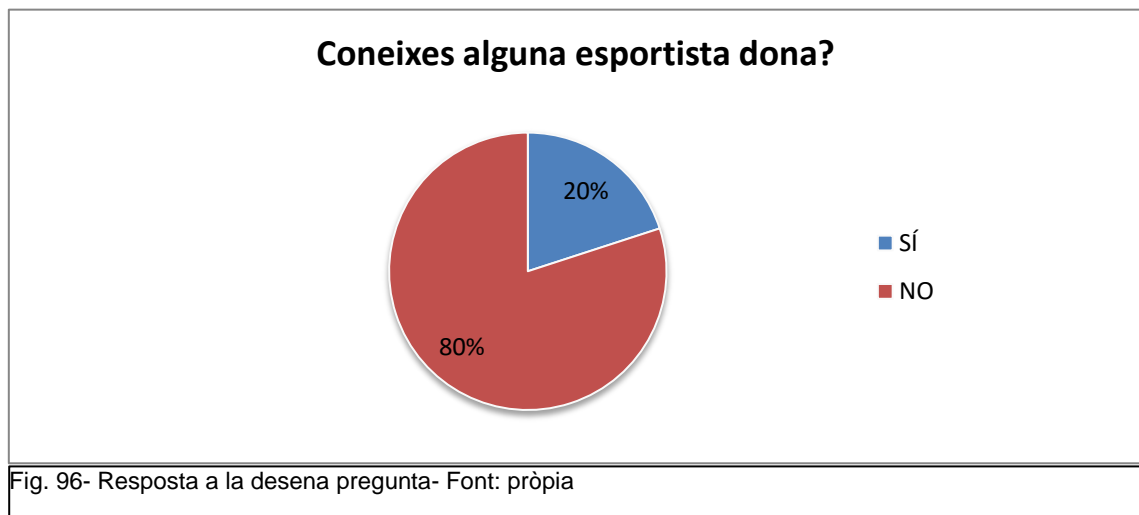
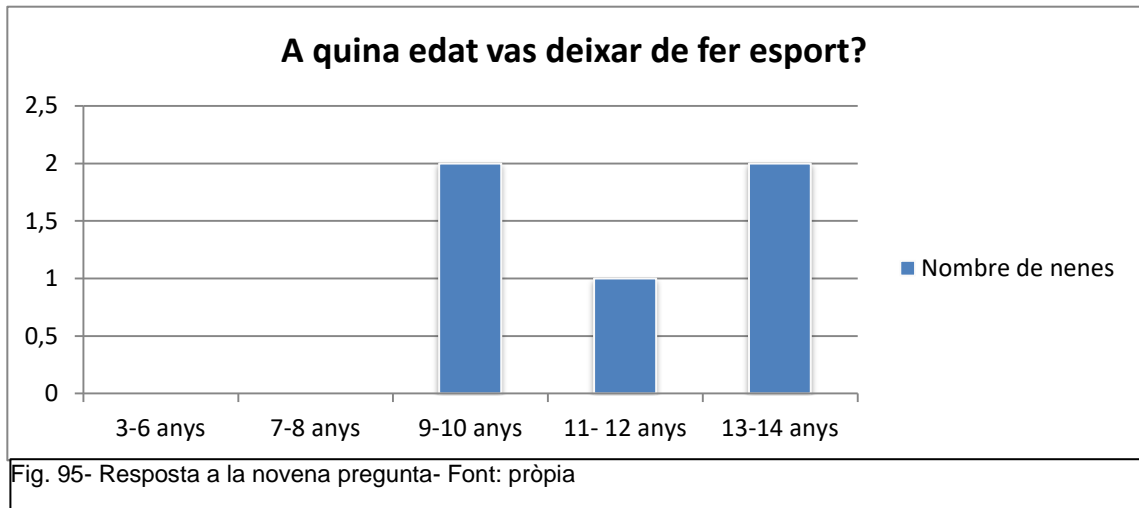

Per què vas deixar de fer esport?

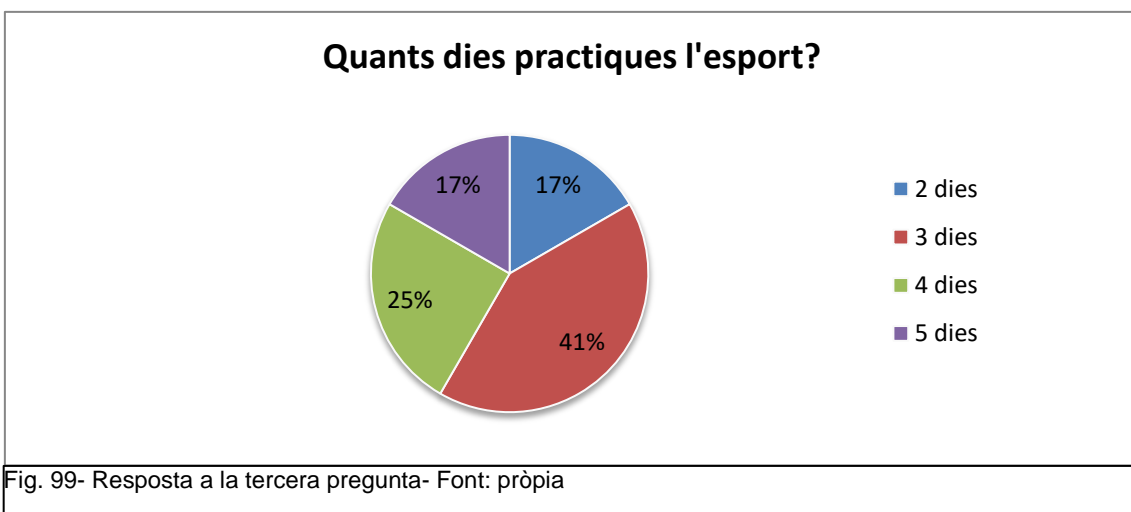
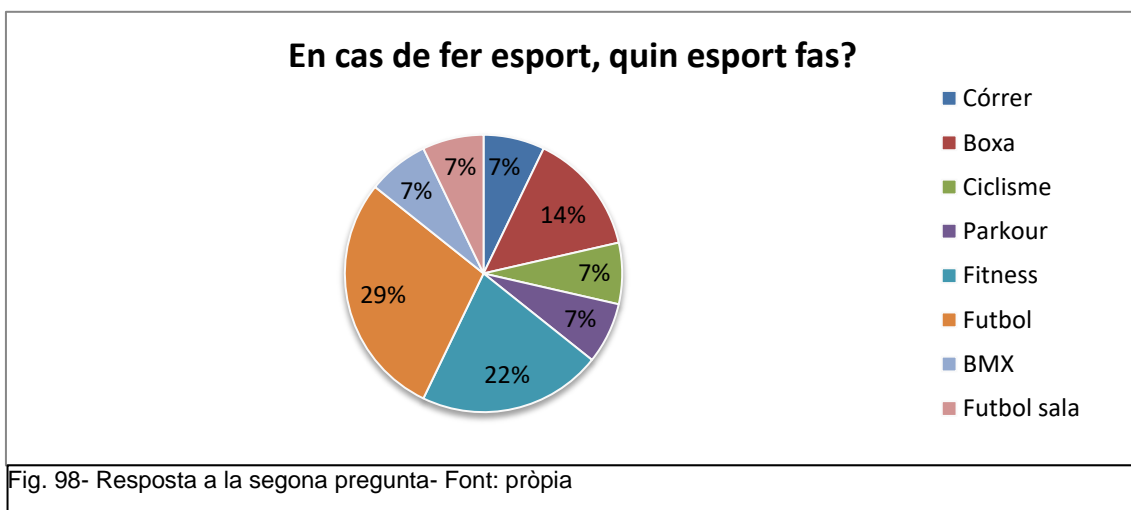
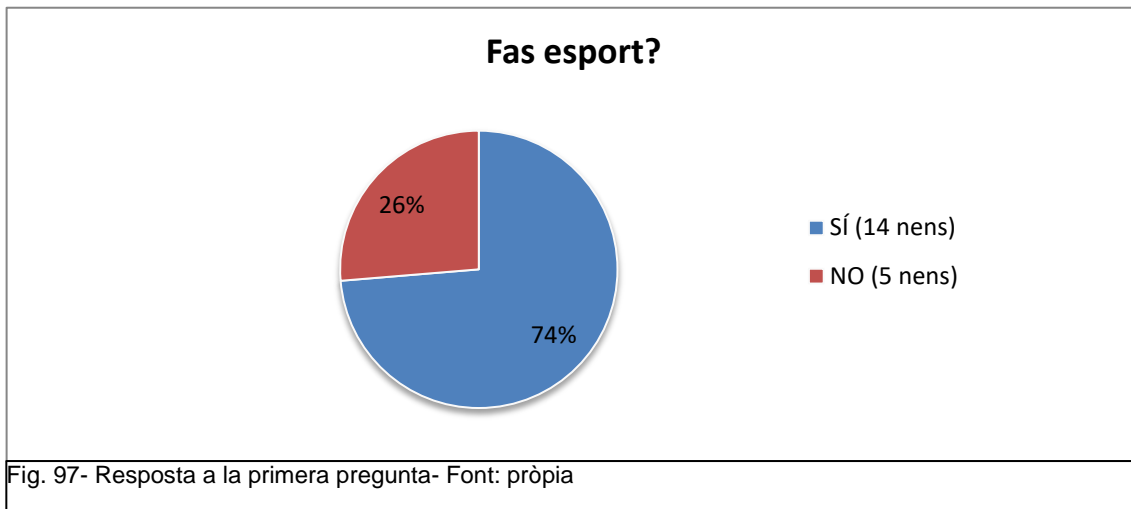
- Perquè no tenia temps.
- Perquè m'avorria.

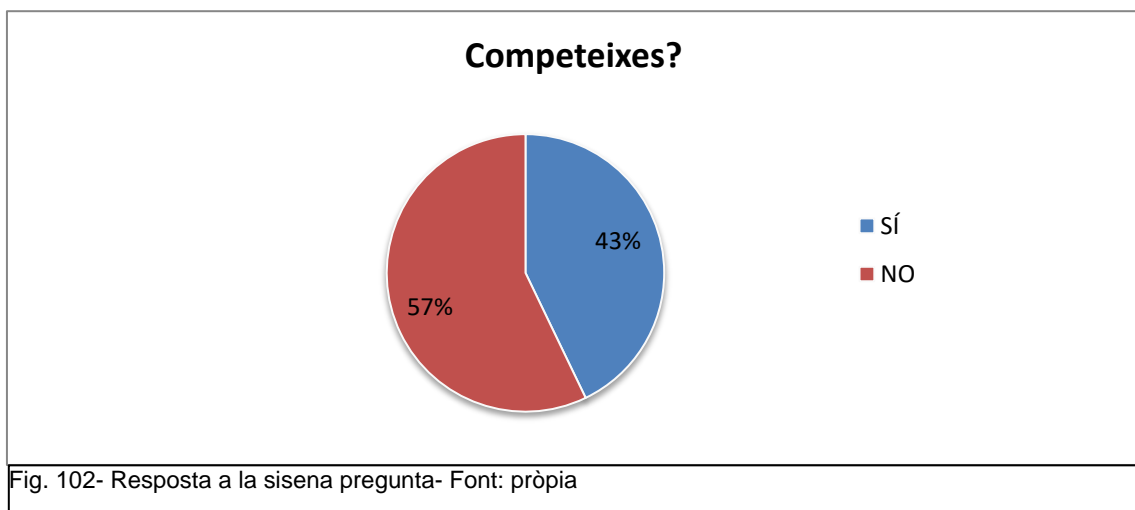
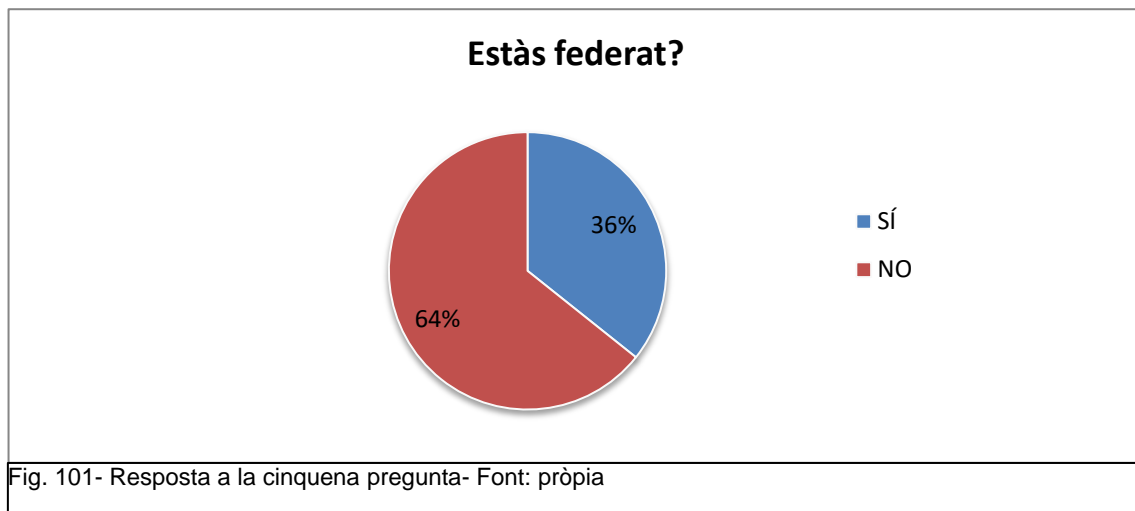
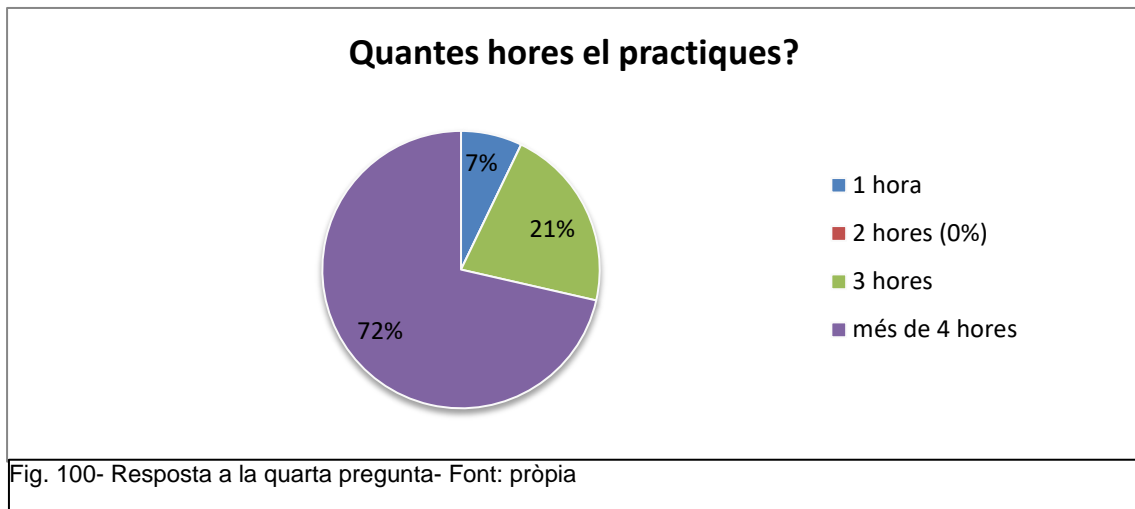

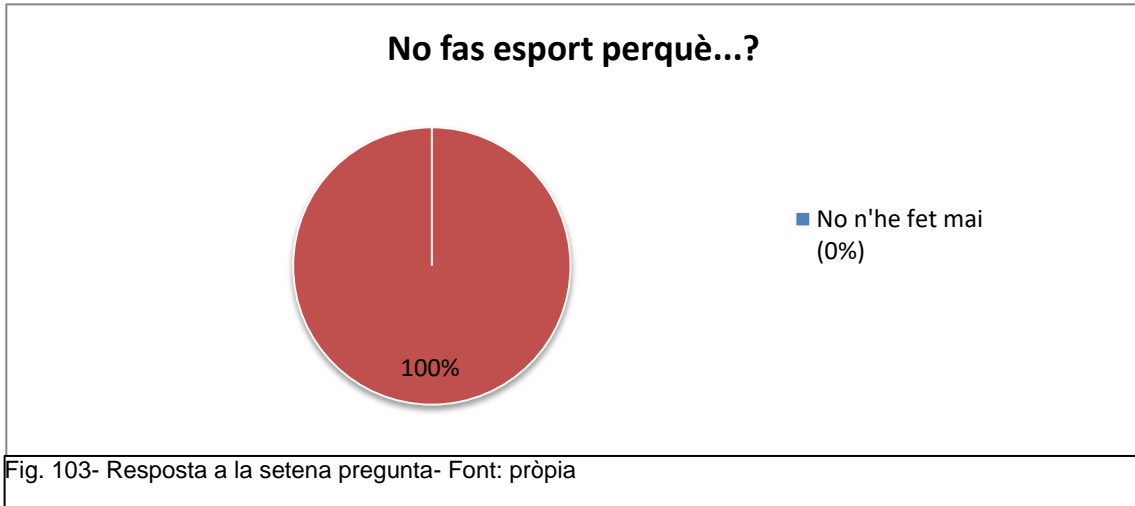
Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació).
- Almudena Cid (gimnàstica rítmica)
- Simone Biles (gimnàstica artística).
- Mònica Gimeno (patinatge).
- Natalia García (gimnàstica rítmica).

NENS DE 14-15 ANYS (4t ESO)

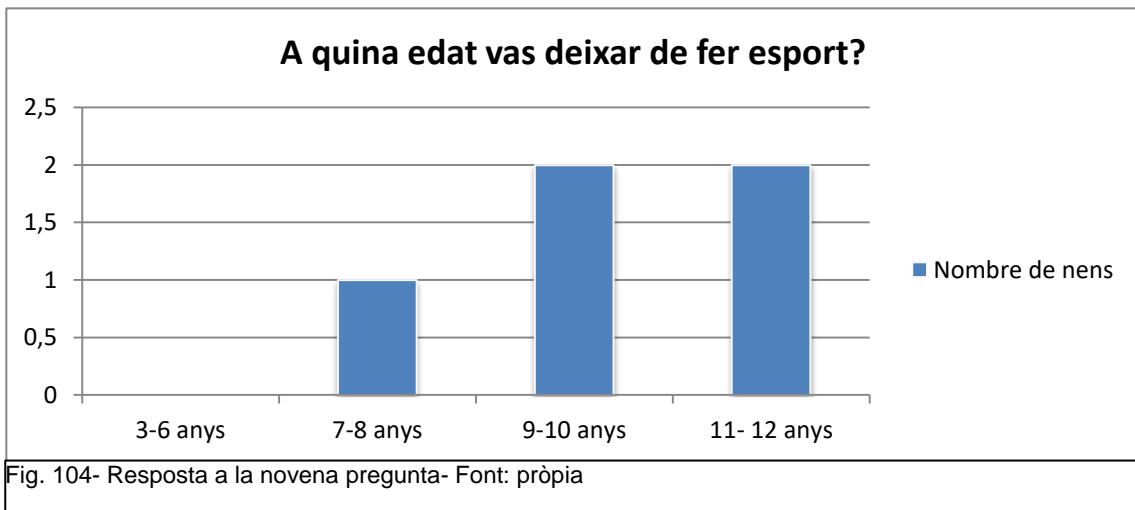

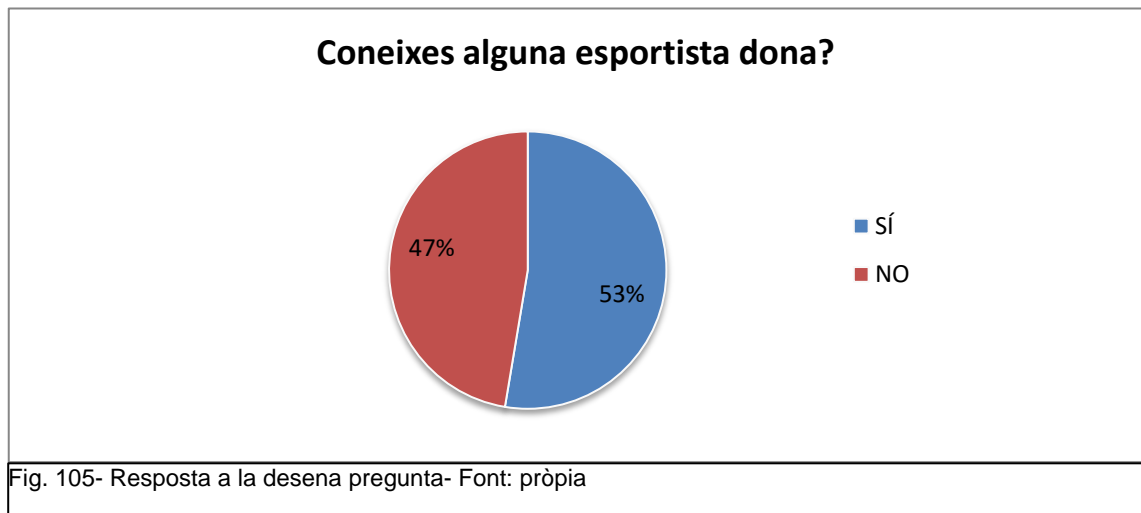

Per què vas deixar de fer esport?

- Per motius econòmics.
- Perquè em vaig avorrir.
- Perquè no estava còmode amb els companys i el club.
- Perquè no tenia temps.

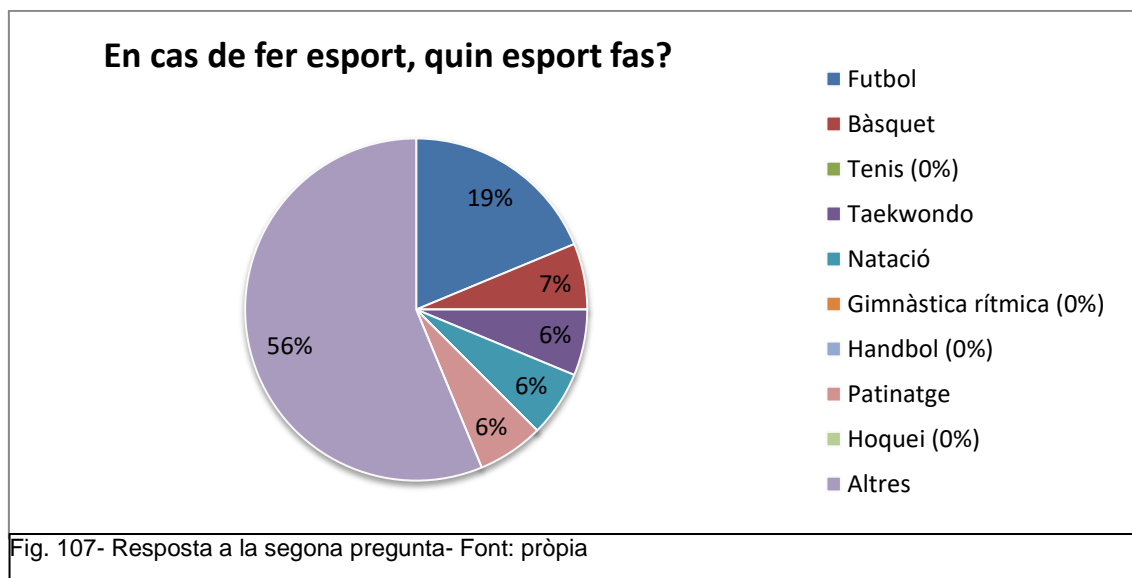
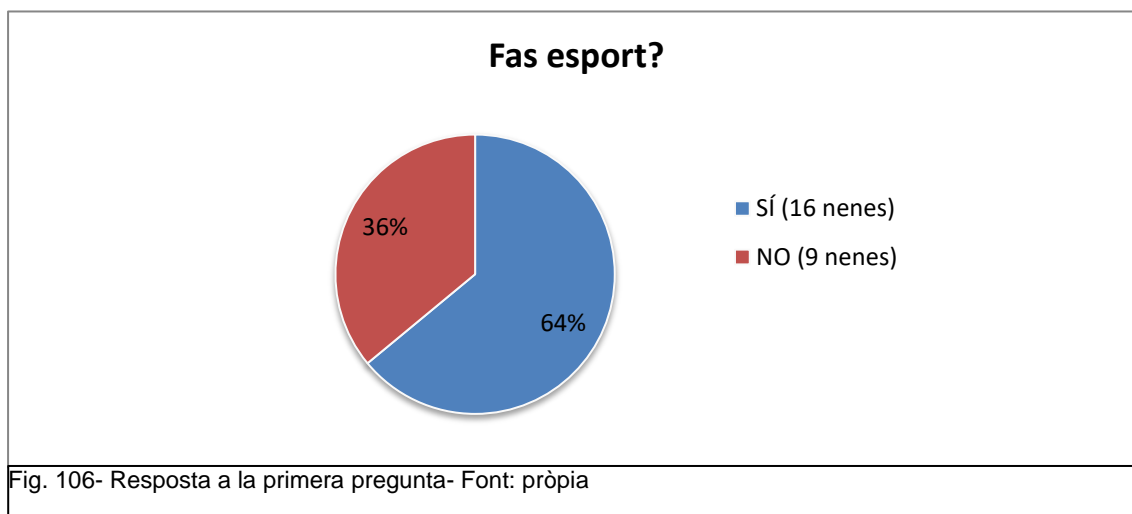
Noms d'esportistes femenines

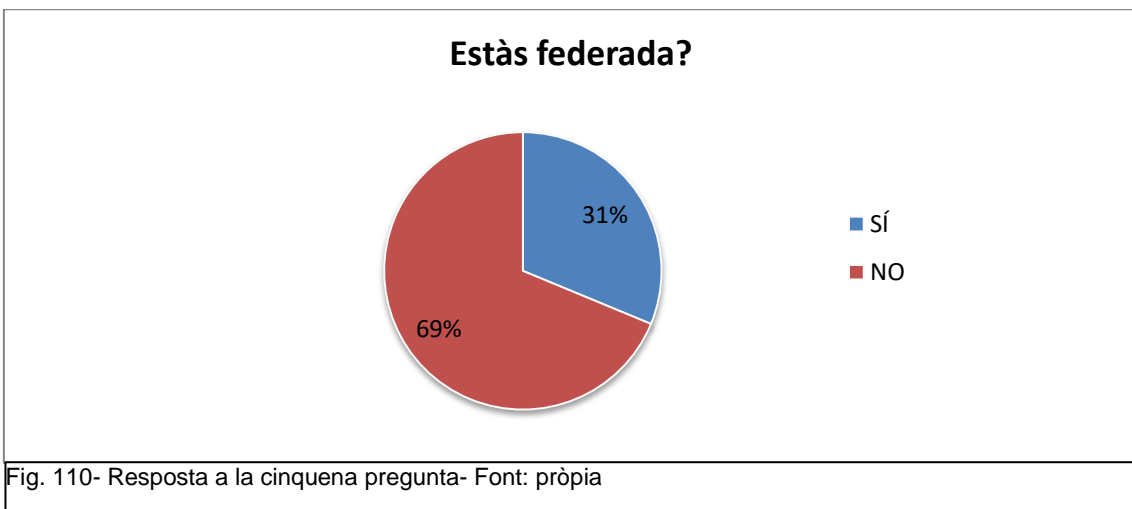
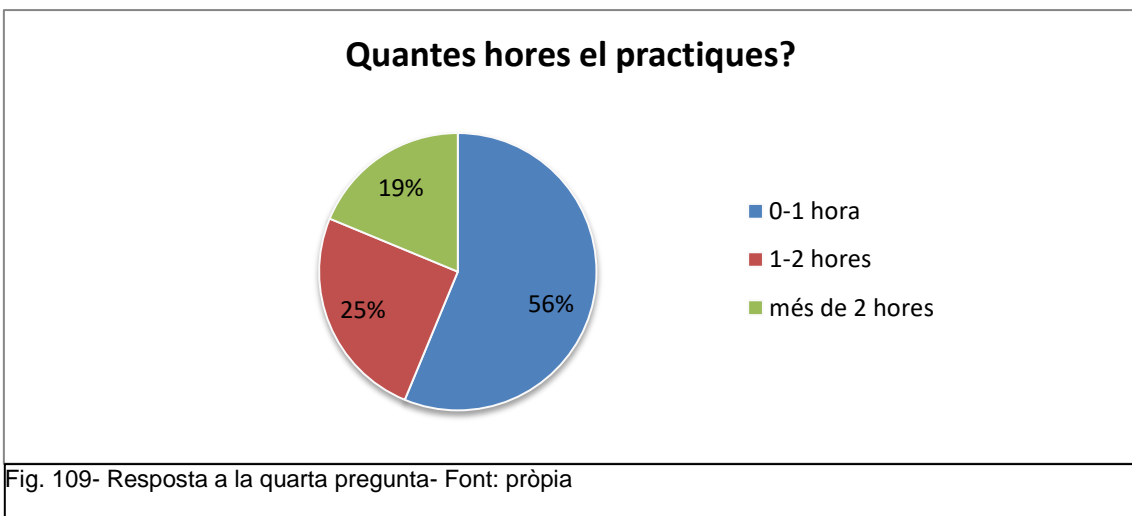
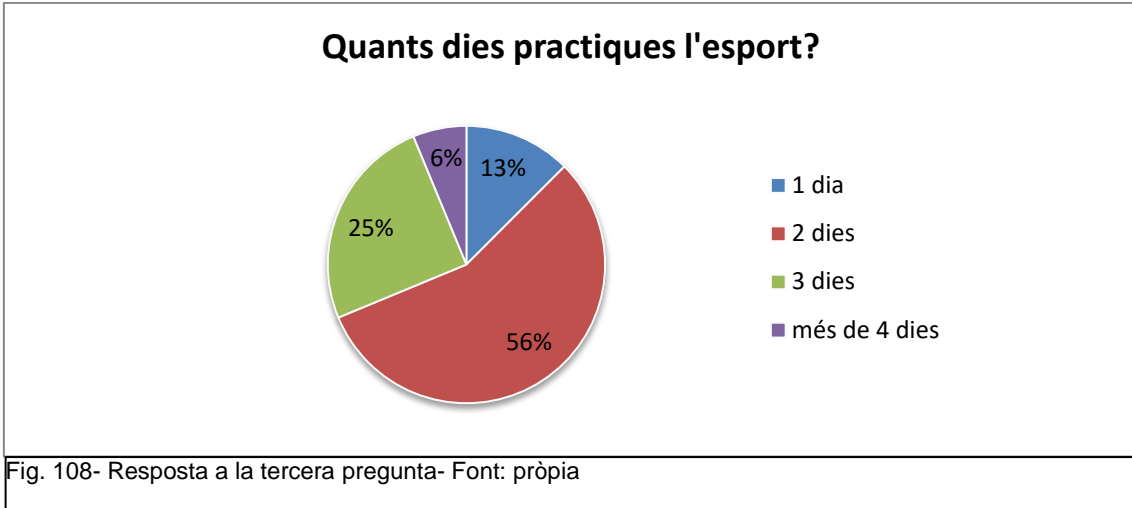
- Mireia Belmonte (natació)
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Germanes Williams (tenis)
- Ona Carbonell (natació sincronitzada).
- Gemma Mengual (natació sincronitzada).
- Alex Morgan (futbol).
- Carolina Marín (bàdminton).
- Putalová (corredora).

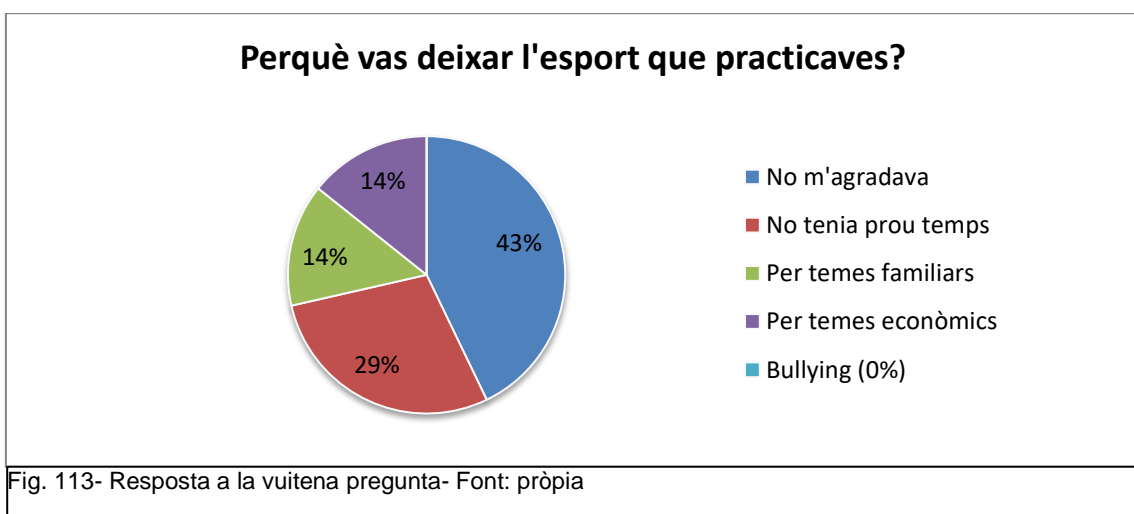
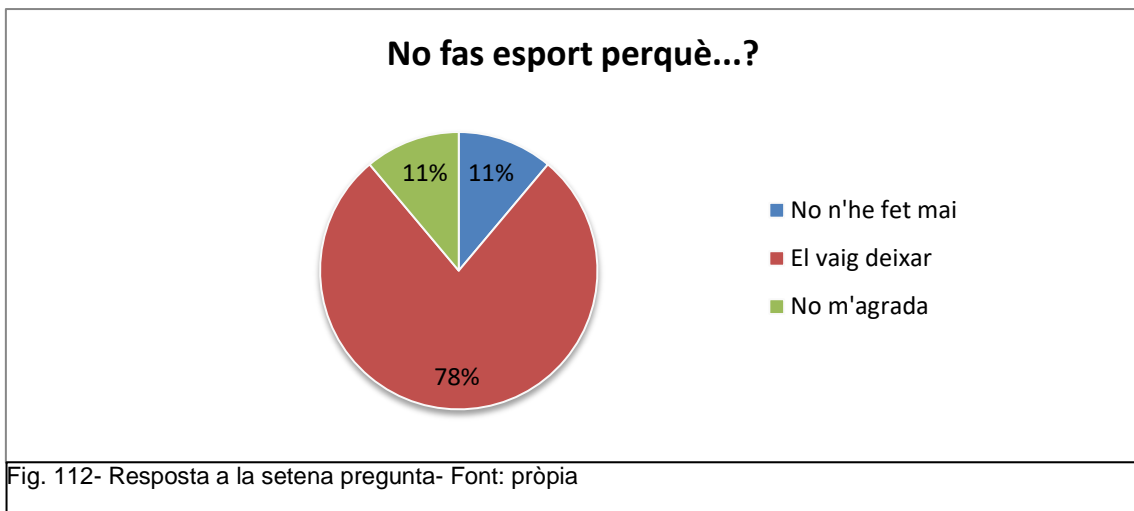
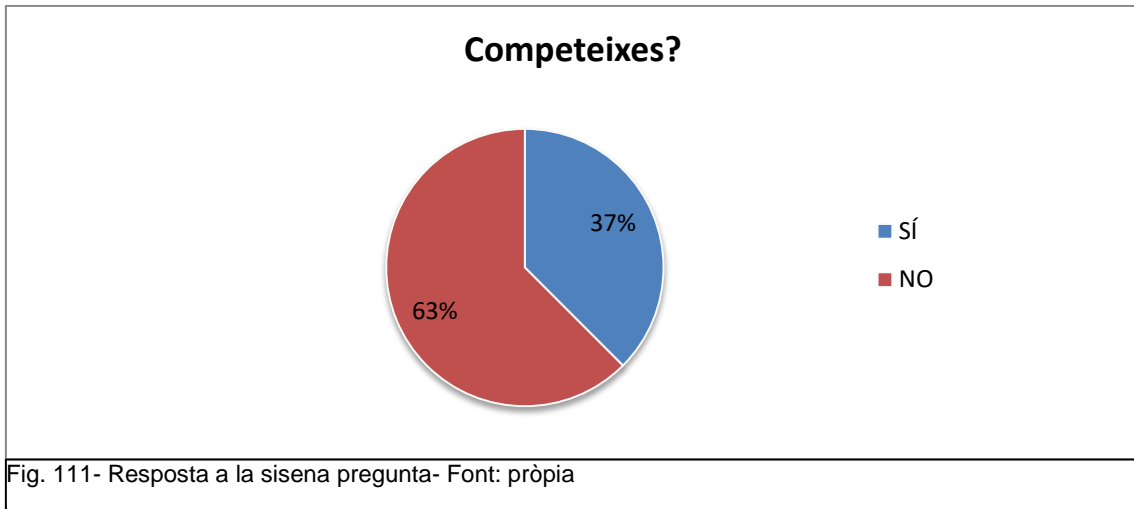
5.2. RESULTATS DE LES ENQUESTES FETES EN UN INSTITUT

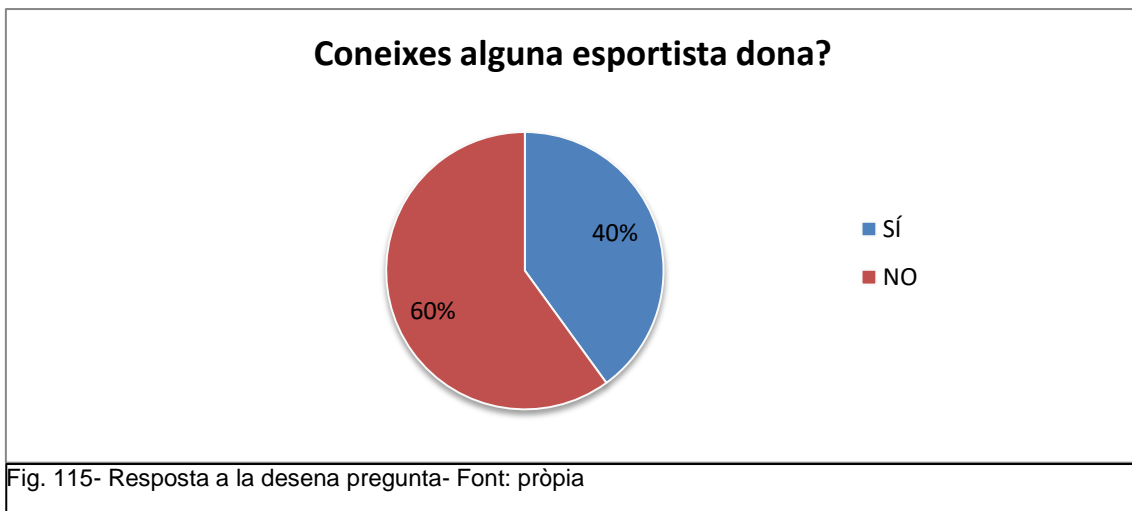
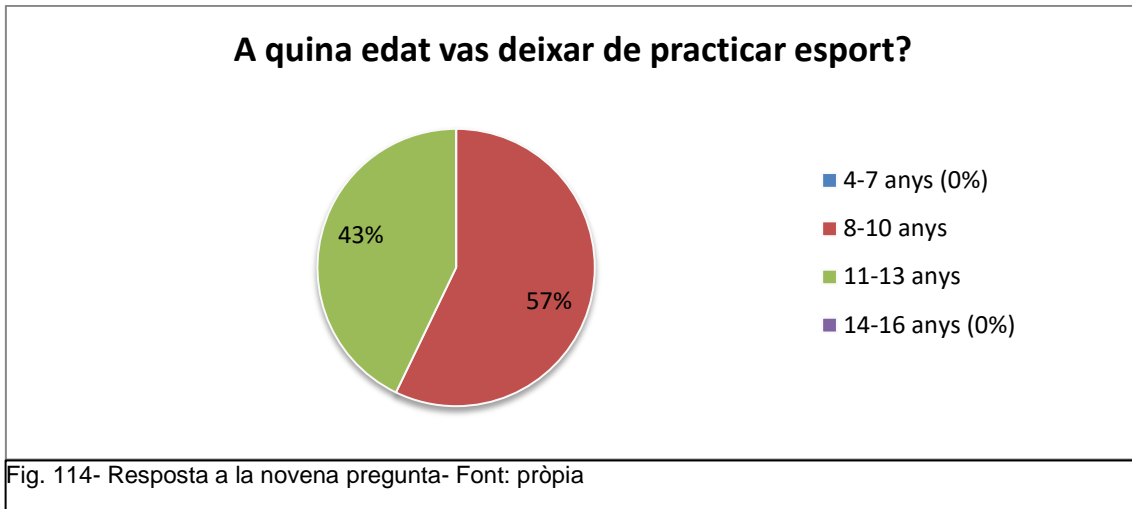
Les enquestes fetes en un institut són una mica diferents a les fetes en un col·legi. A l'Institut vaig dividir els resultats en les edats de 12, 13, 14, 15, 16 i 17 anys i les vaig passar via telemàtica. Les respostes a aquestes enquestes estaven més pautades que les enquestes del col·legi, que les vaig passar en paper.

NENES DE 12 ANYS

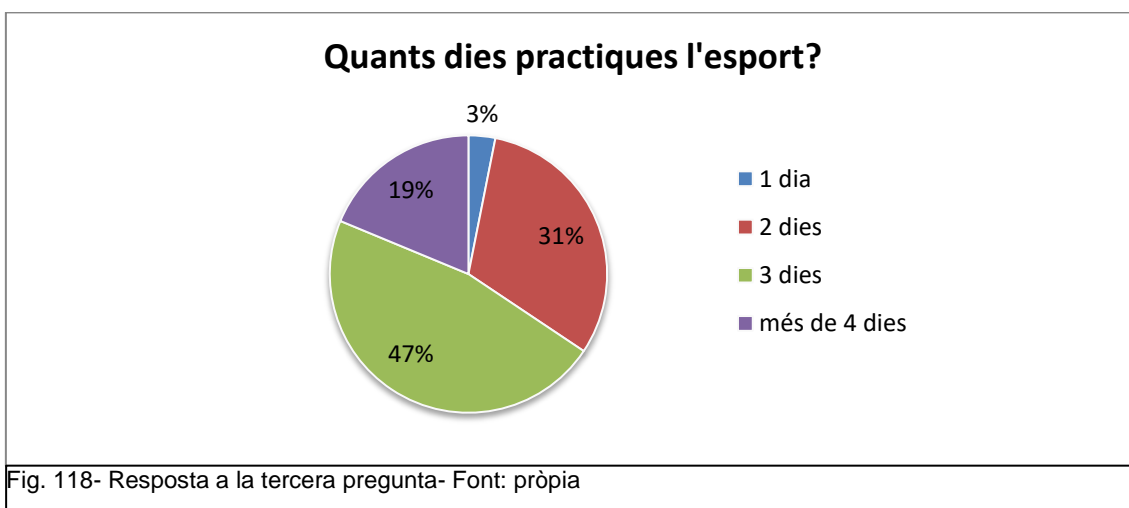
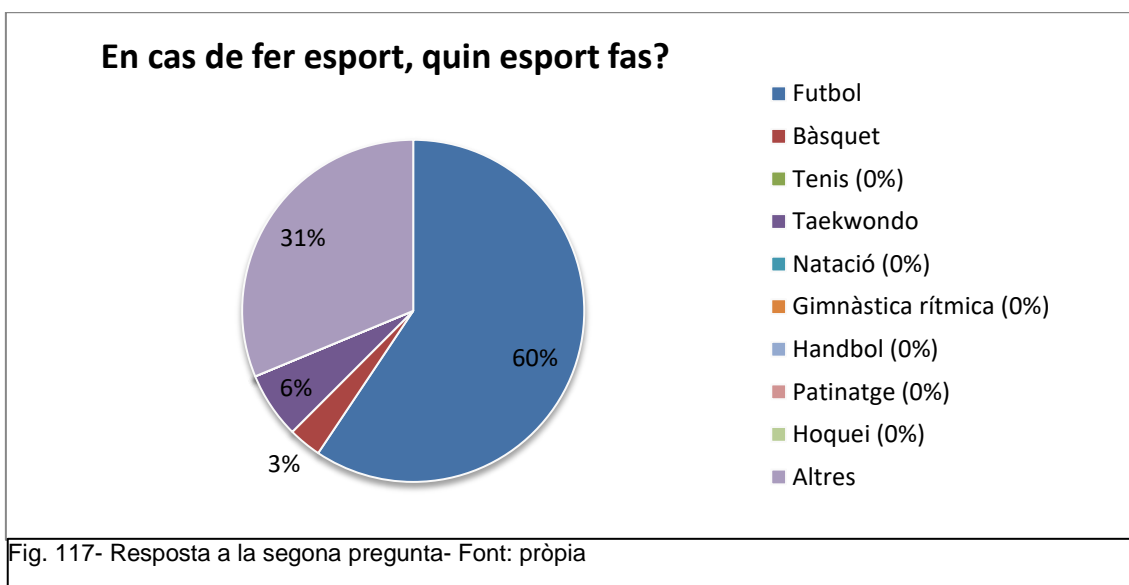
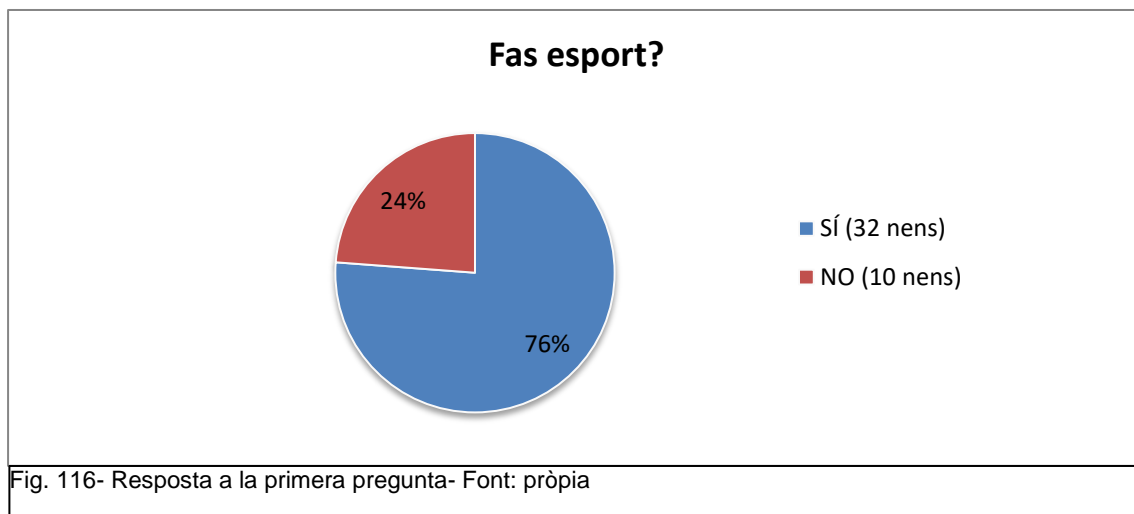

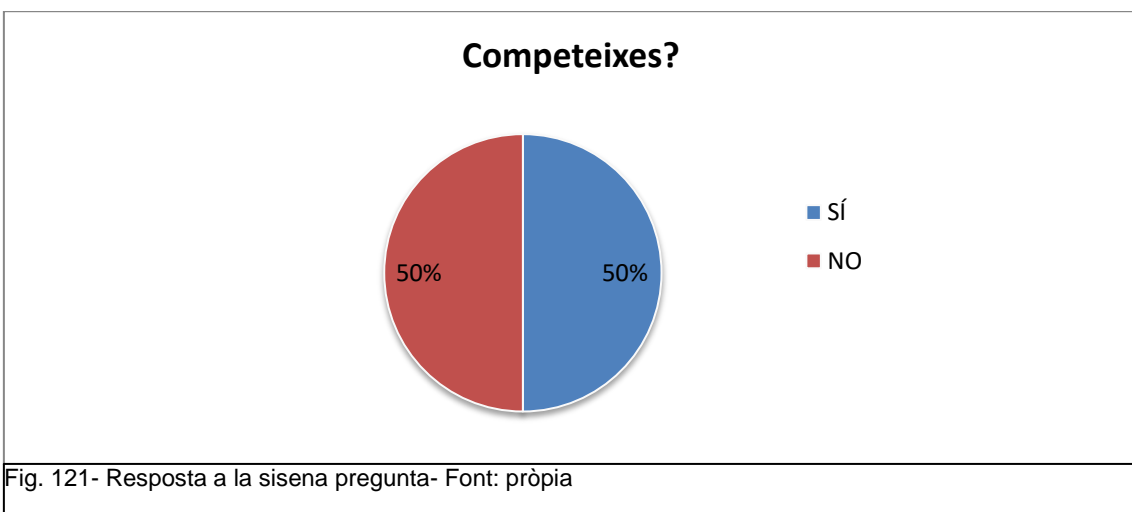
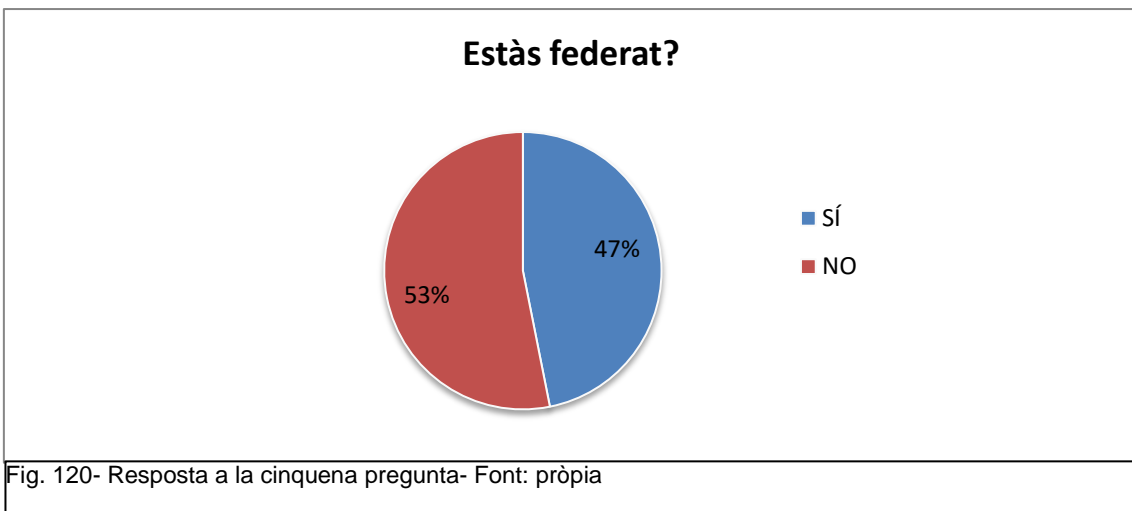
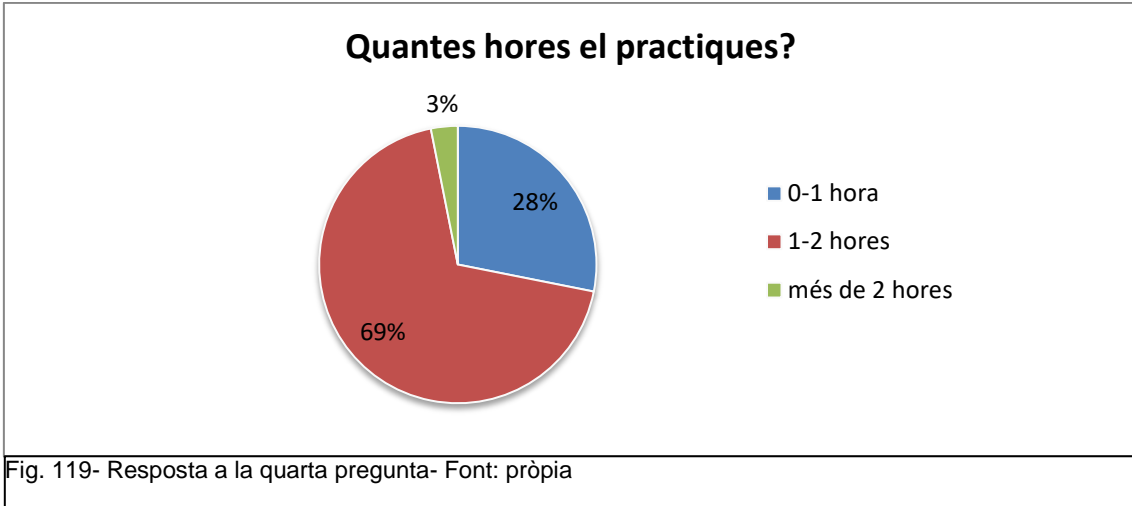

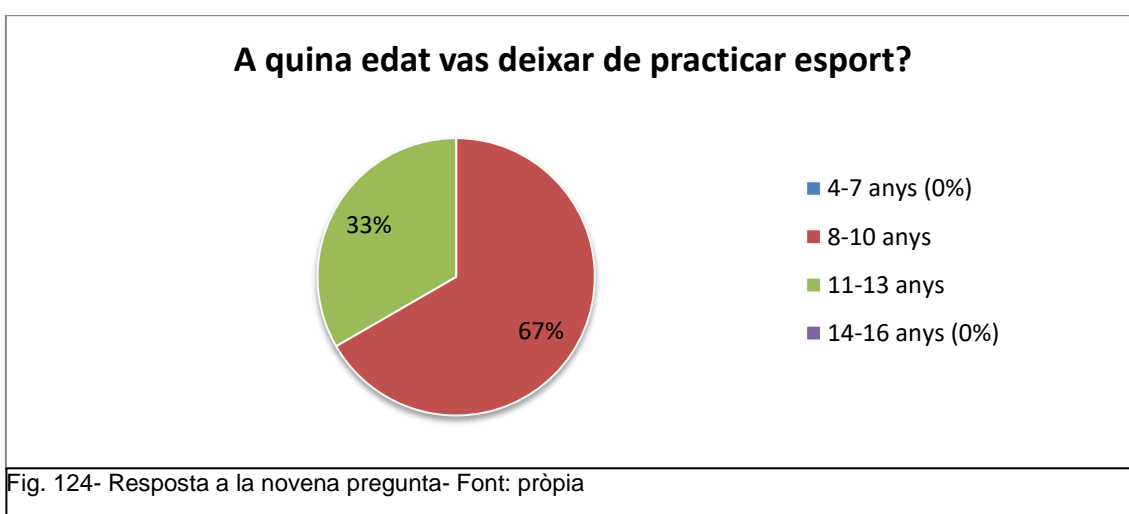
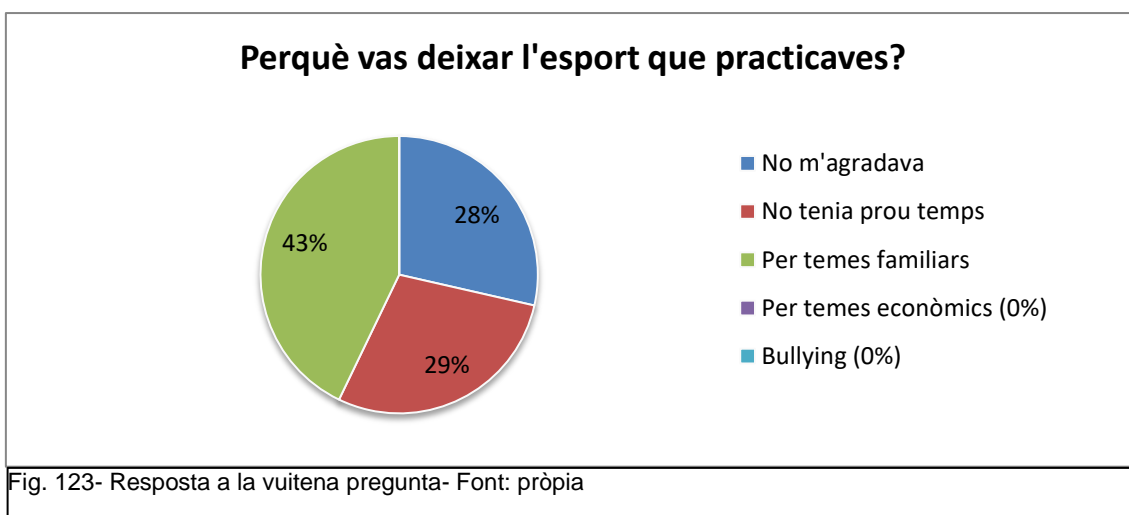
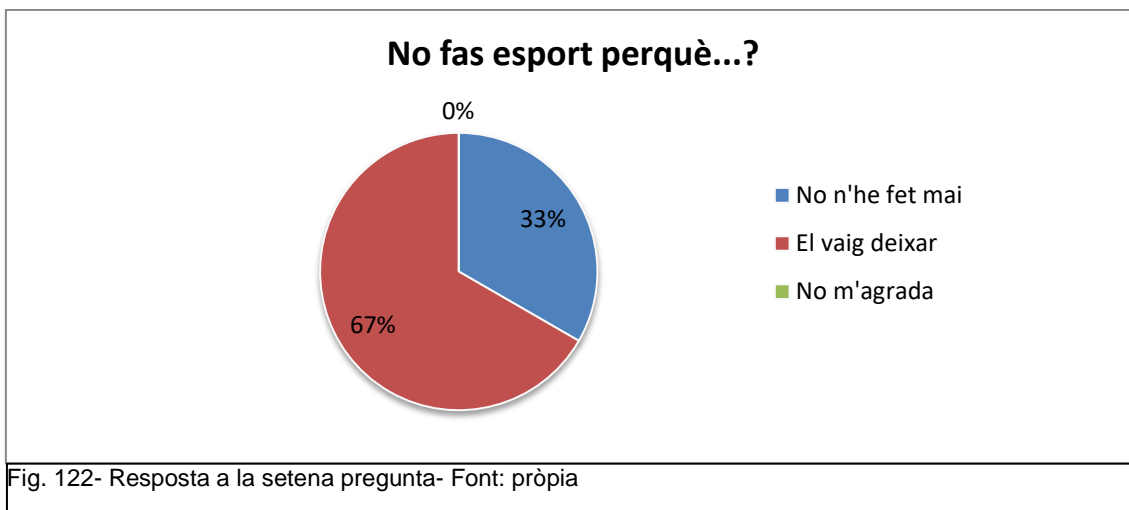
Noms d'esportistes femenines

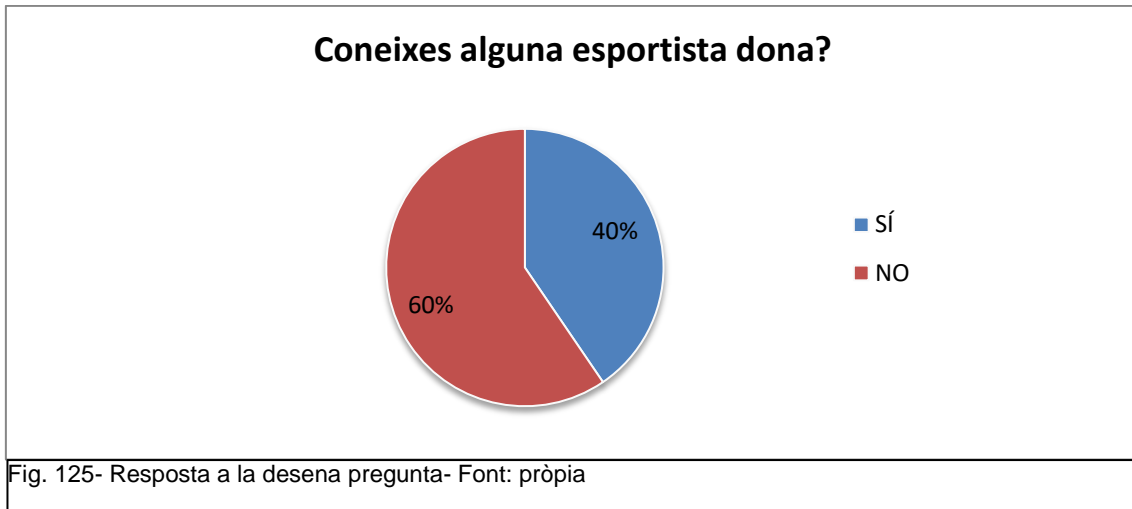
- Mireia Belmonte (natació).
- Simone Biles (gimnàstica artística).
- Laia Palau (bàsquet).
- Almudena Cid (gimnàstica rítmica).
- Mònica Gimeno (patinatge).
- Carolina Marin (bàdminton).
- Nadia Comăneci (gimnàstica rítmica).

NENS DE 12 ANYS

Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació).
- Maialen Chourraut (piragüisme).
- Carolina Marin (bàdminton).
- Jessica Fox (piragüisme).
- Jenny Hermoso (futbol).
- Laia Sanz (trial).
- Alexia Putellas (futbol).
- Eva Calvo (taekwondo).
- Marta Vieira Da Silva (futbol).
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Serena Williams (tenis).

NENES DE 13 ANYS

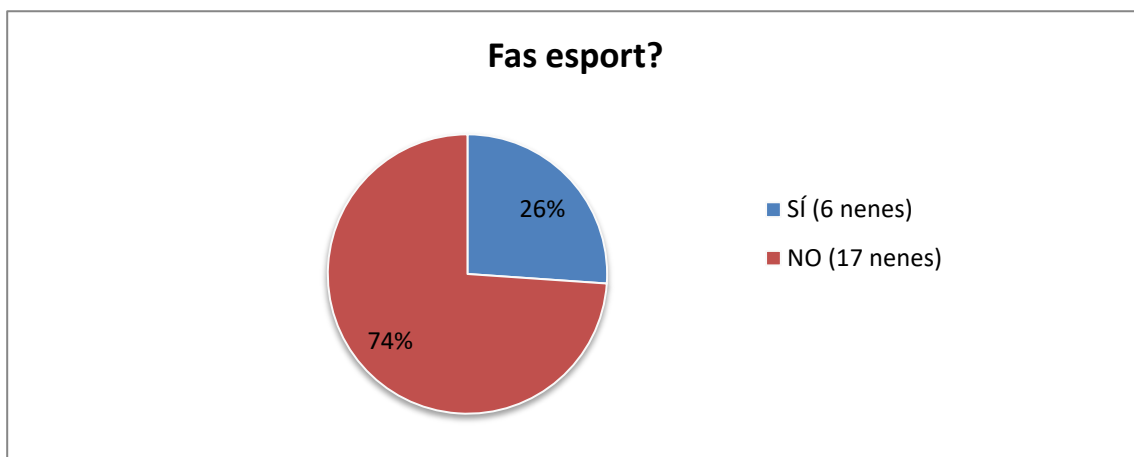

Fig. 126- Resposta a la primera pregunta- Font: pròpia

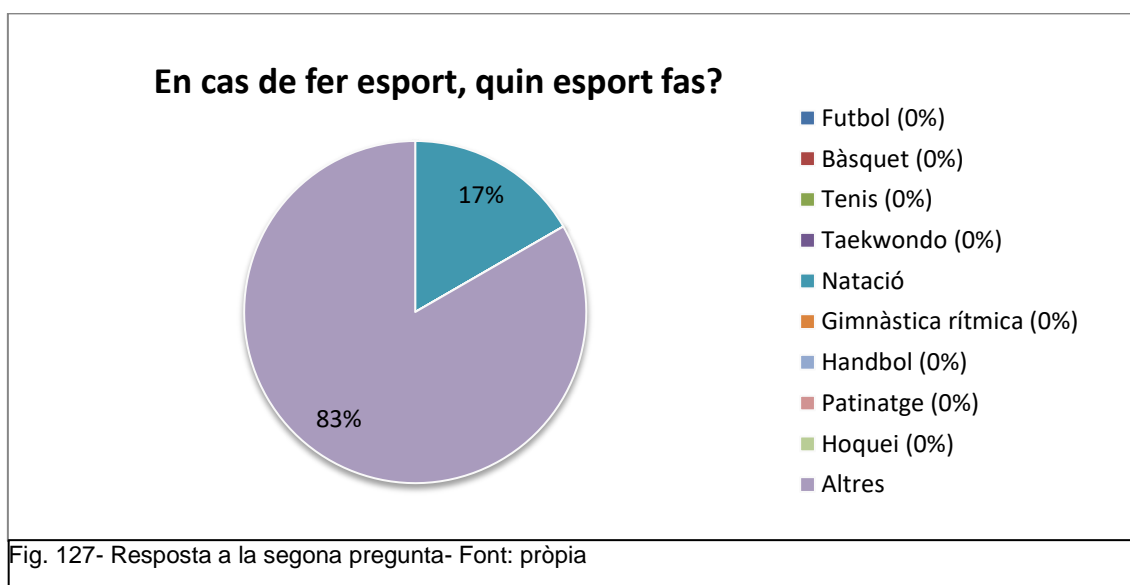

Fig. 127- Resposta a la segona pregunta- Font: pròpia

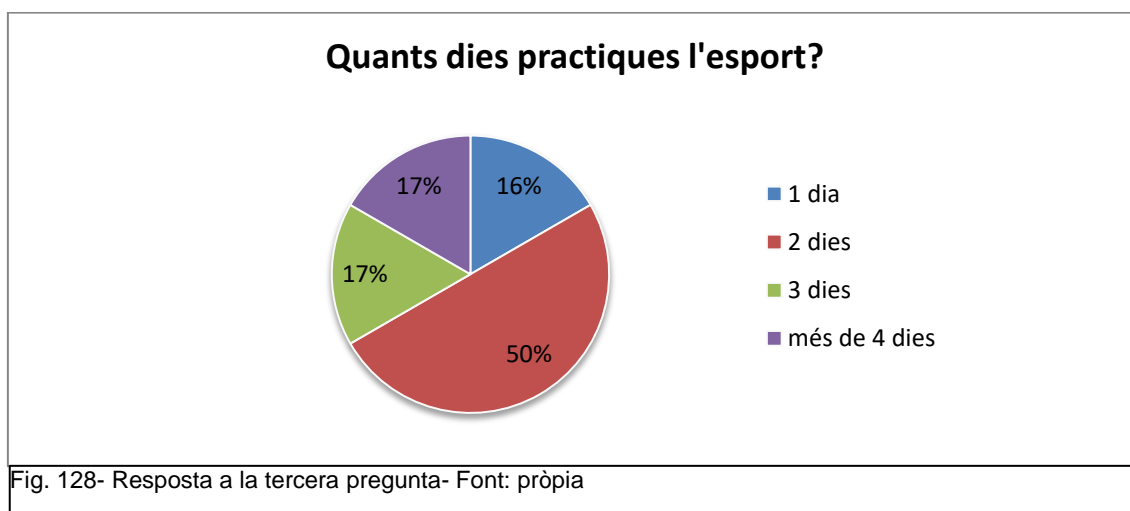
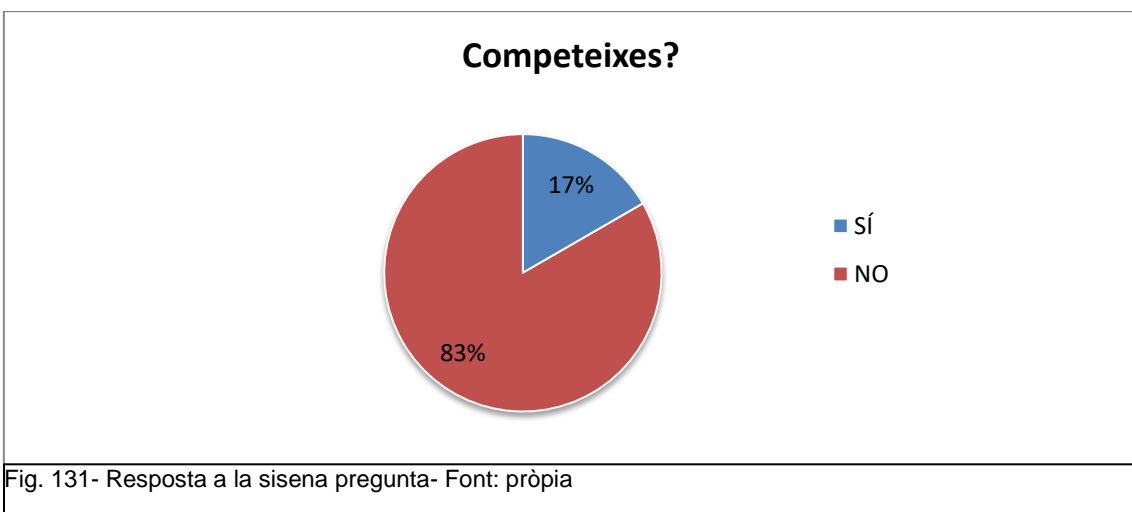
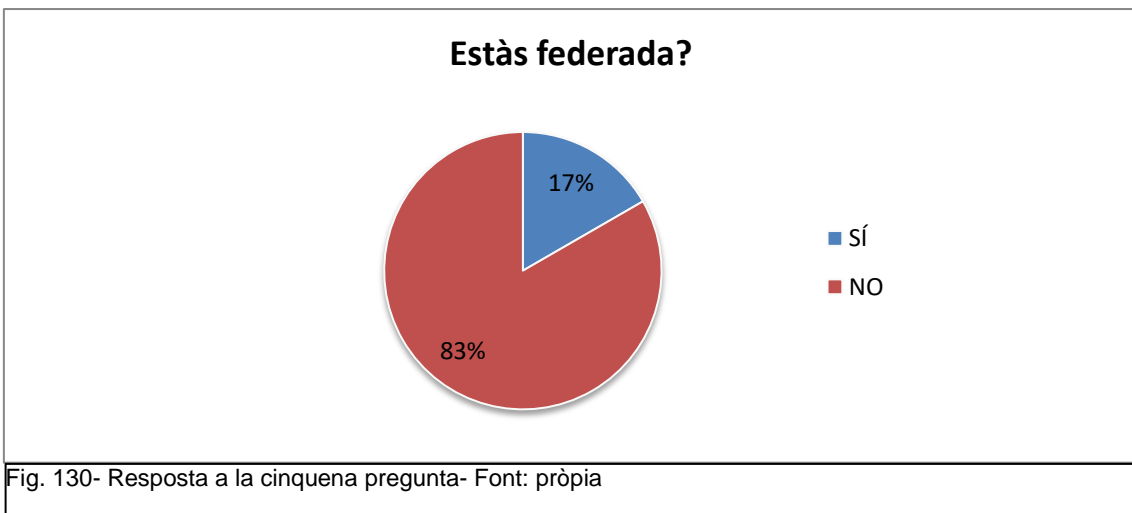
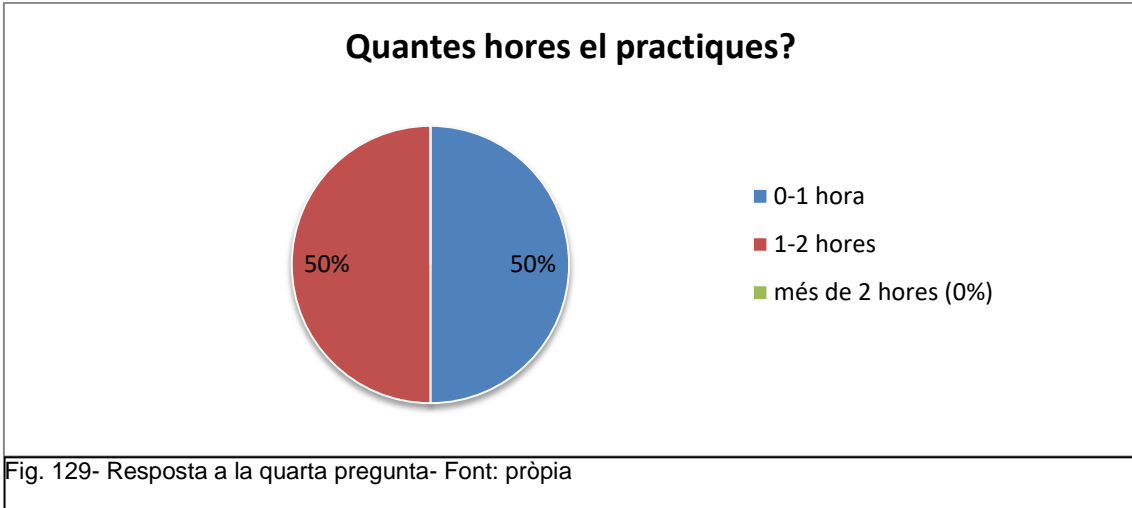
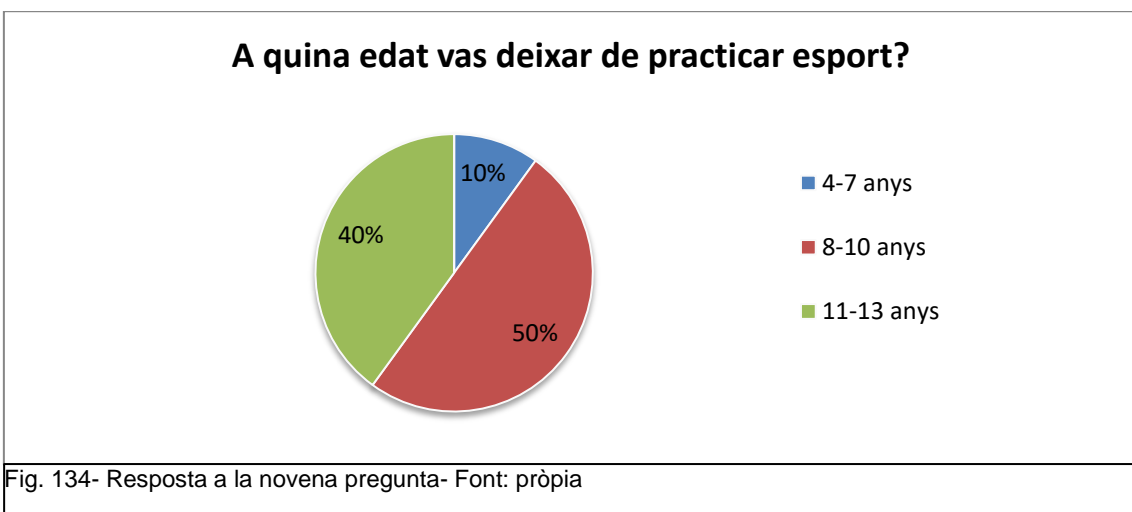
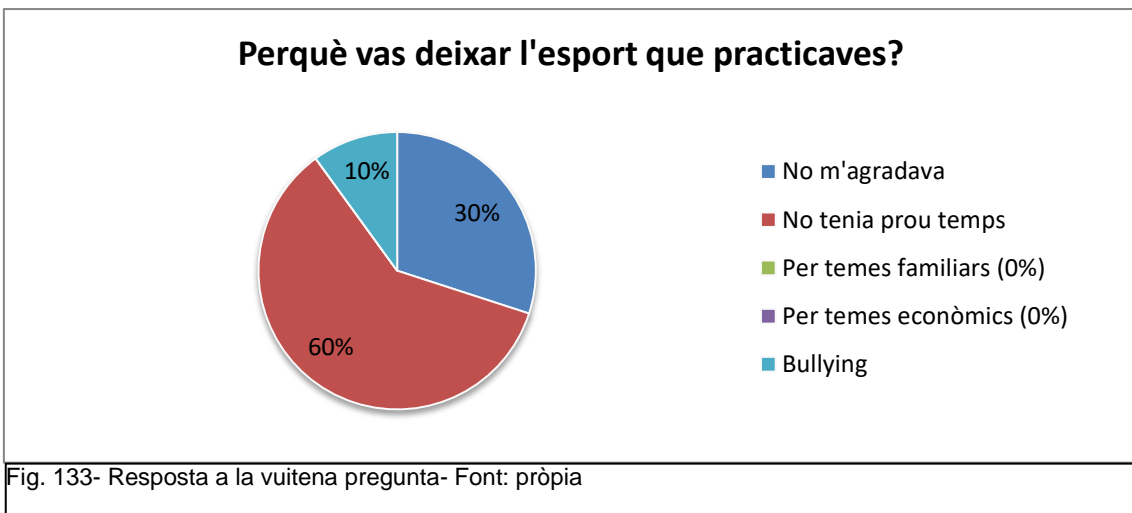
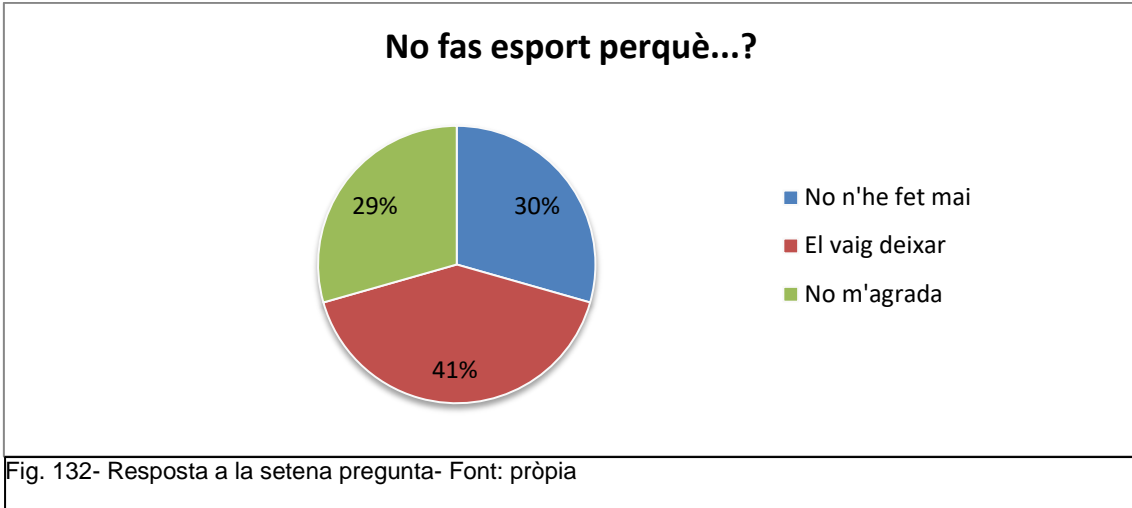
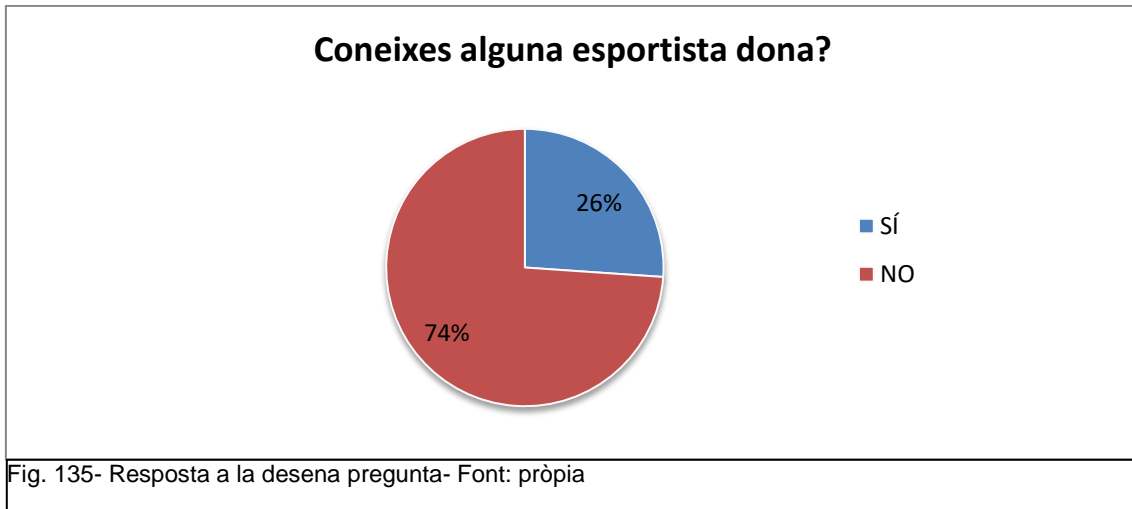

Fig. 128- Resposta a la tercera pregunta- Font: pròpia

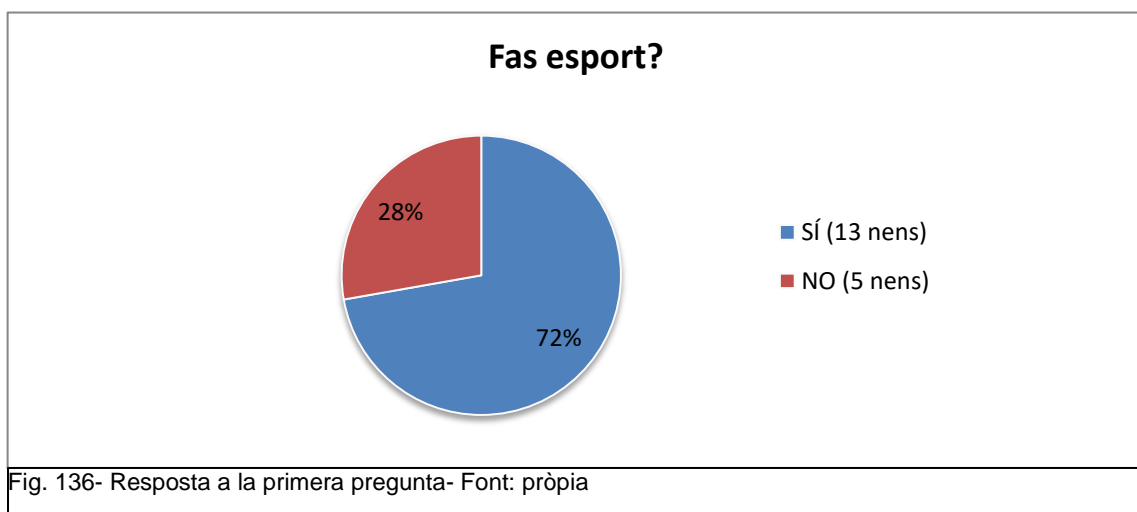

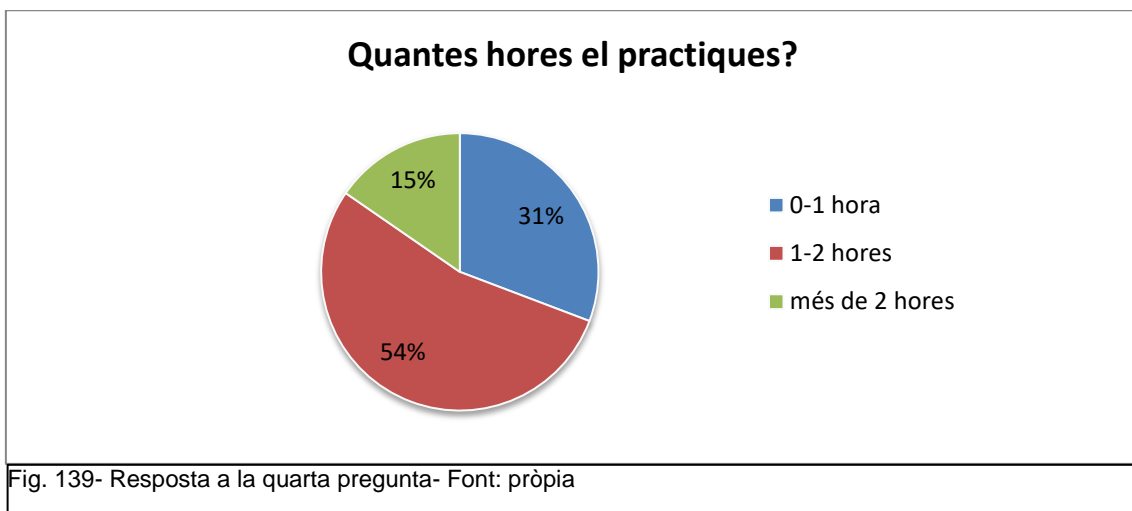
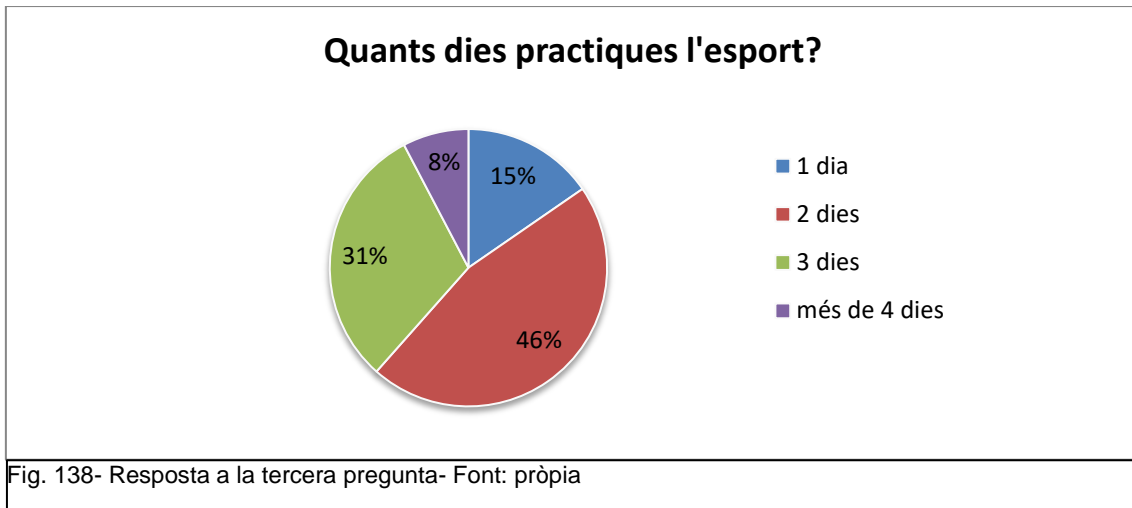
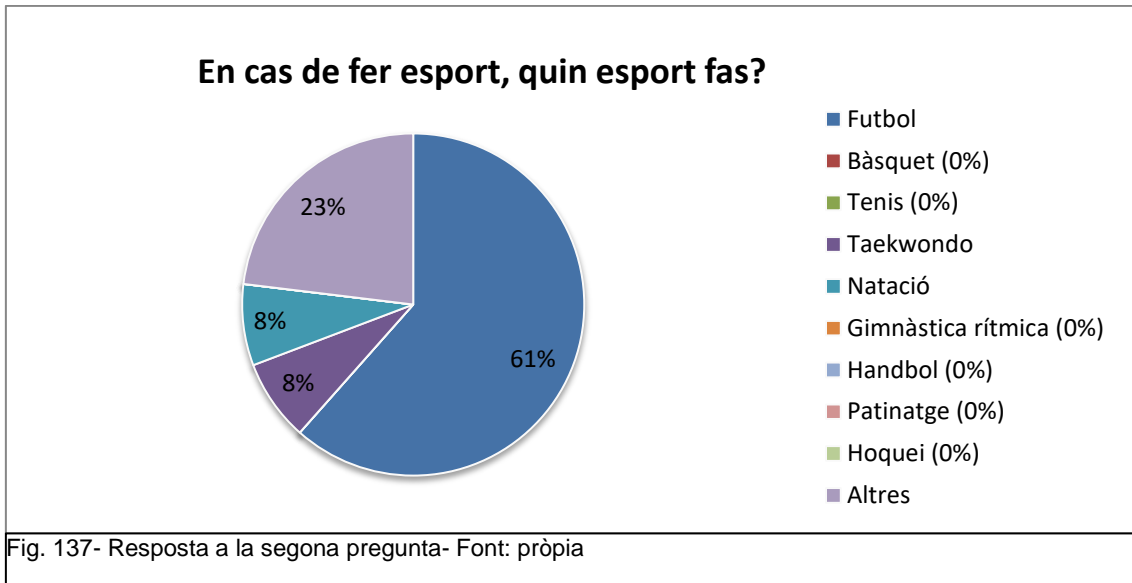

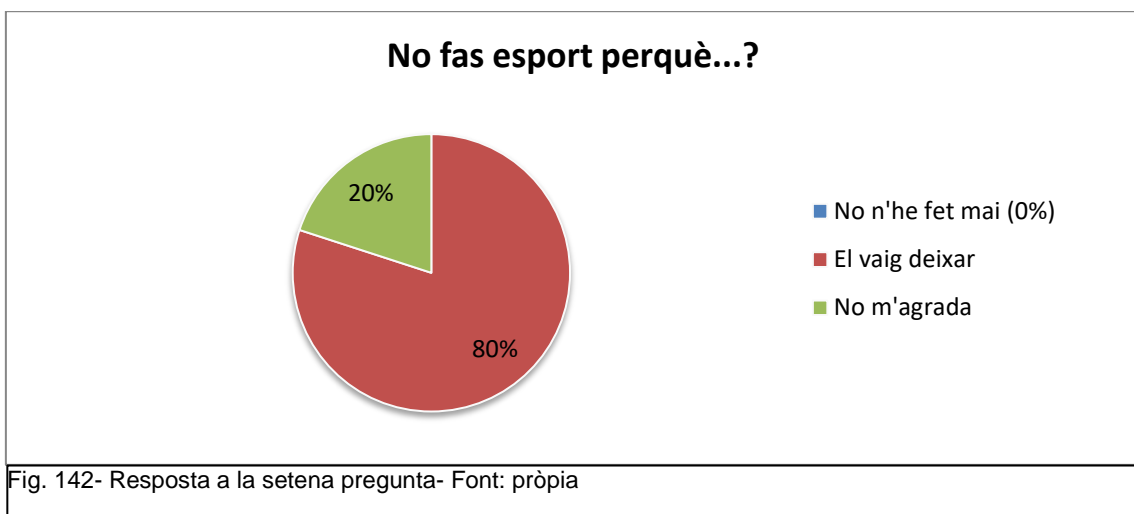
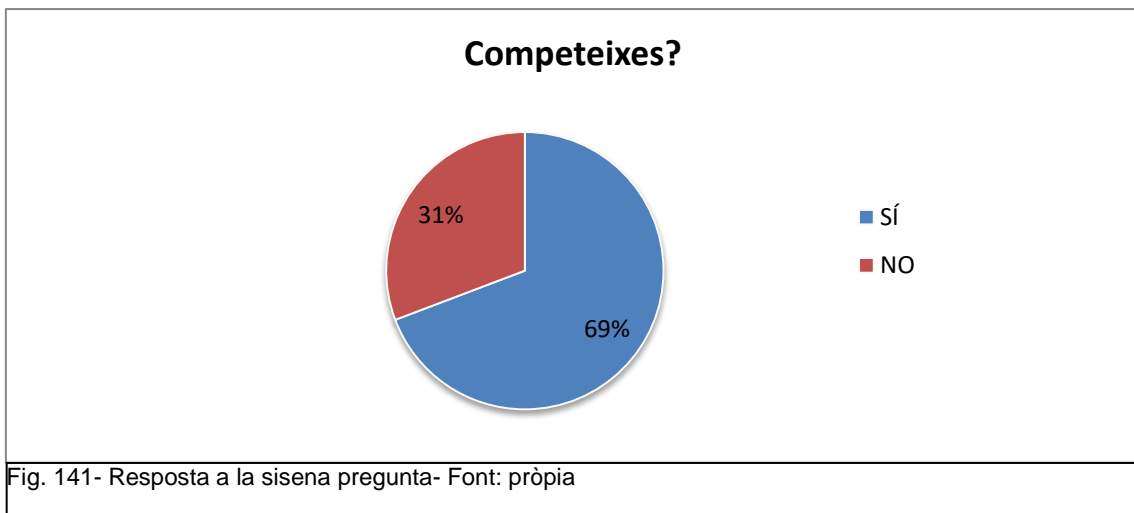
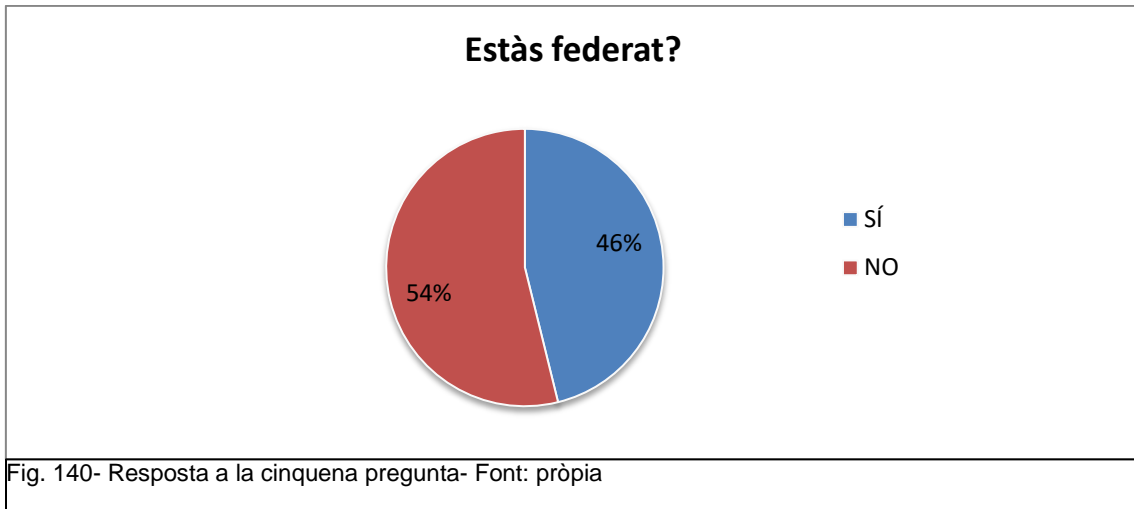
Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació).
- Carolina Marin (bàdminton).
- Carolina Rodríguez (gimnàstica rítmica).
- Laia Sanz (trial).

NENS DE 13 ANYS

Perquè vas deixar l'esport que practicaves?

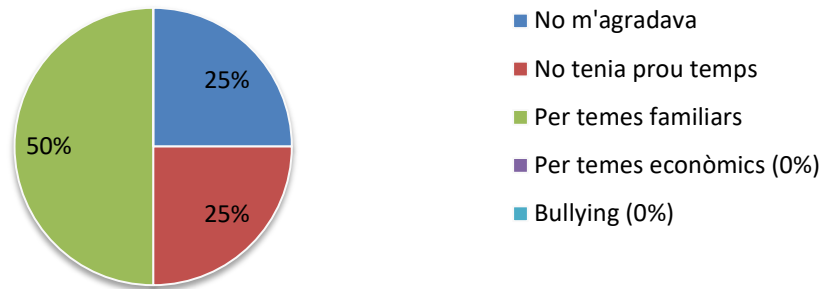

Fig. 143- Resposta a la vuitena pregunta- Font: pròpia

A quina edat vas deixar de practicar esport?

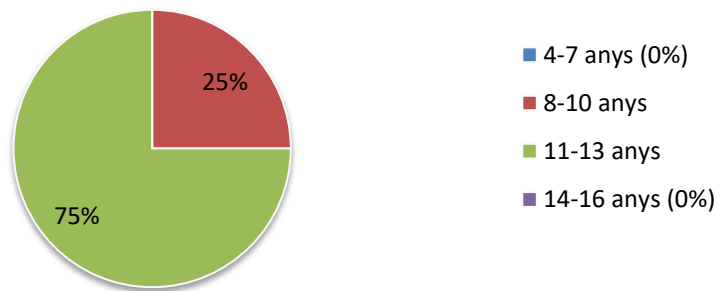

Fig. 144- Resposta a la novena pregunta- Font: pròpia

Coneixes alguna esportista dona?

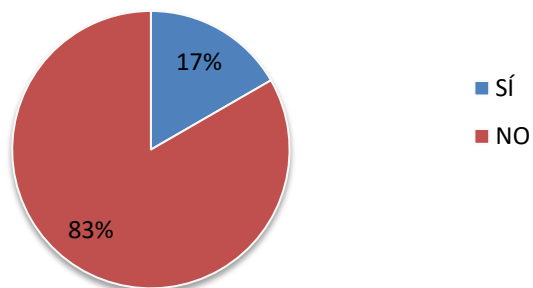
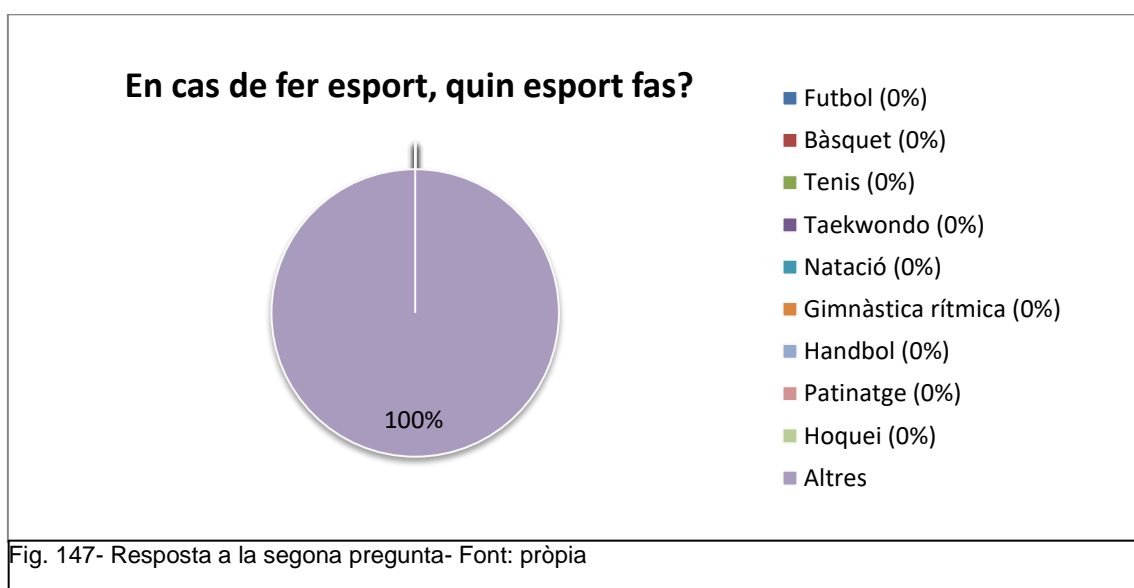
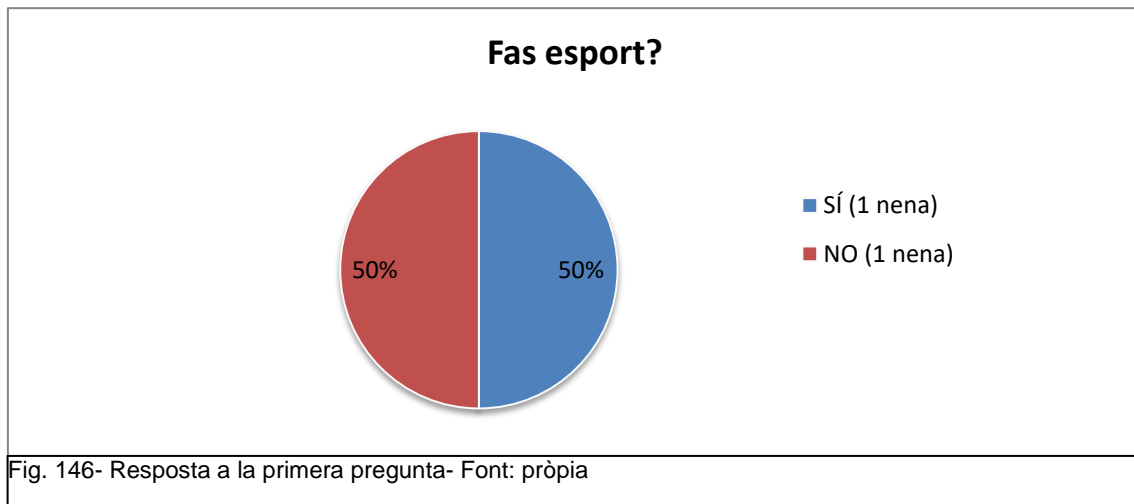

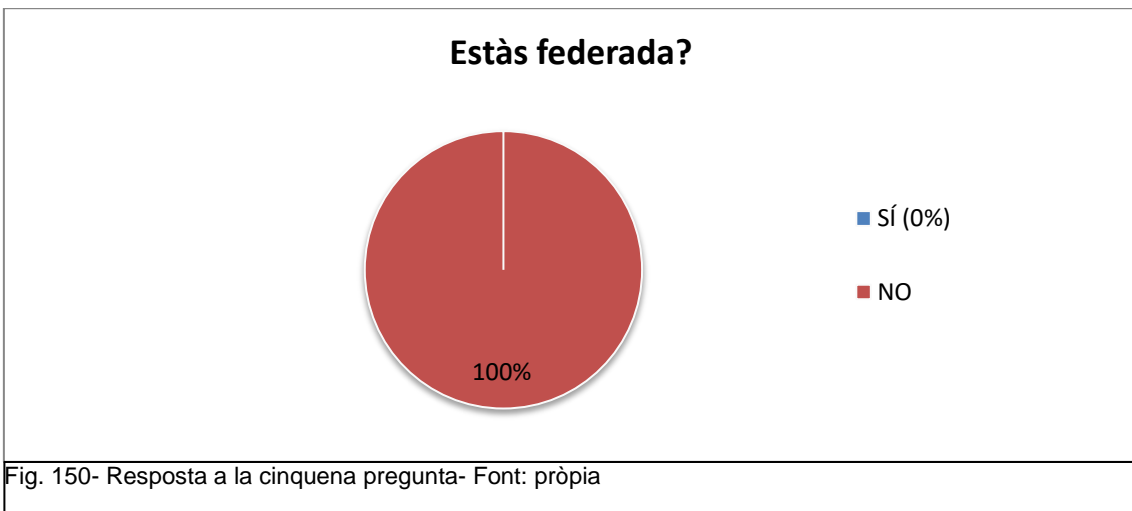
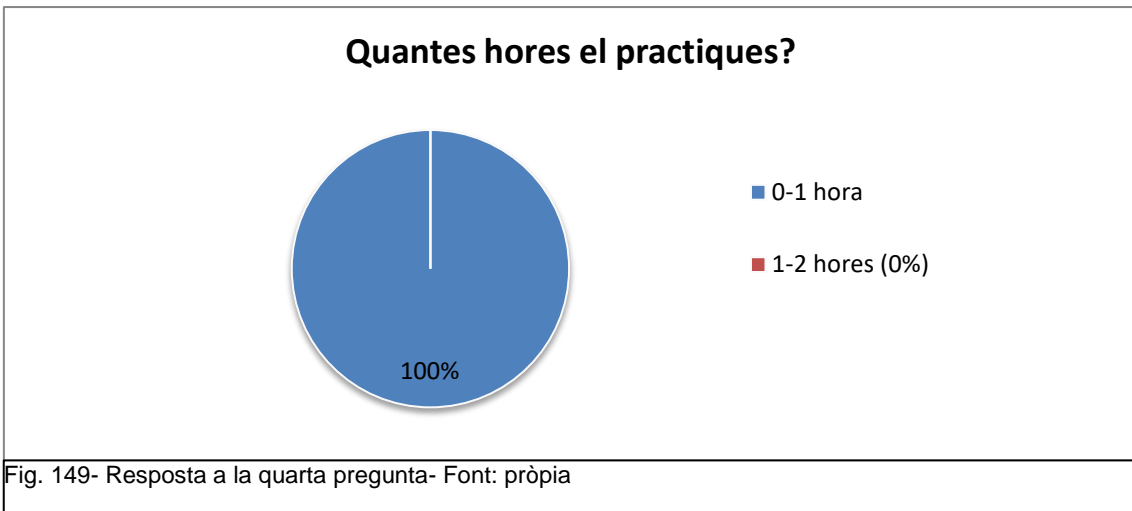
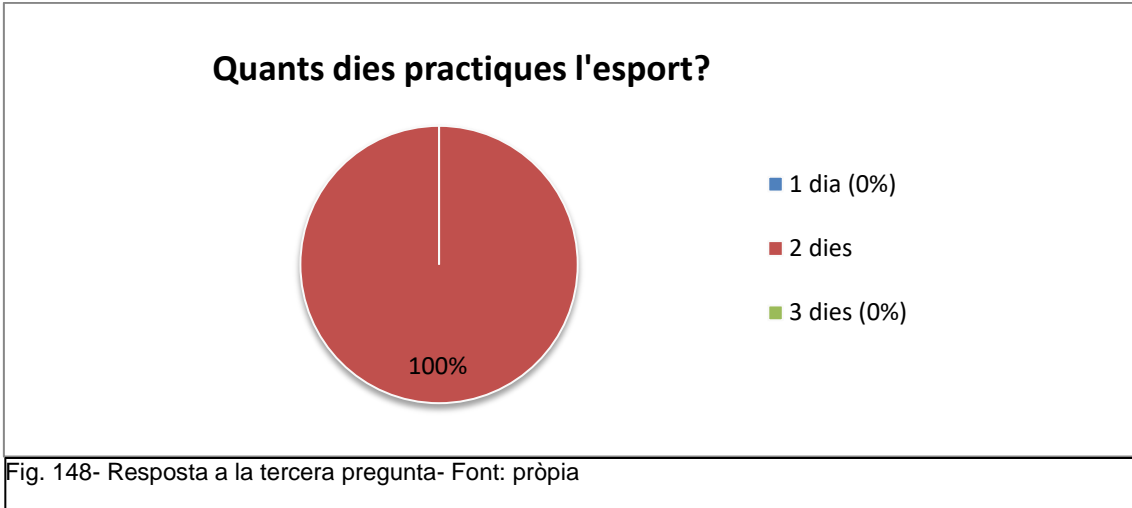
Fig. 145- Resposta a la desena pregunta- Font: pròpia

Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació).
- Ronaldinha (futbol).
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Serena Williams (tenis).

NENES DE 14 ANYS

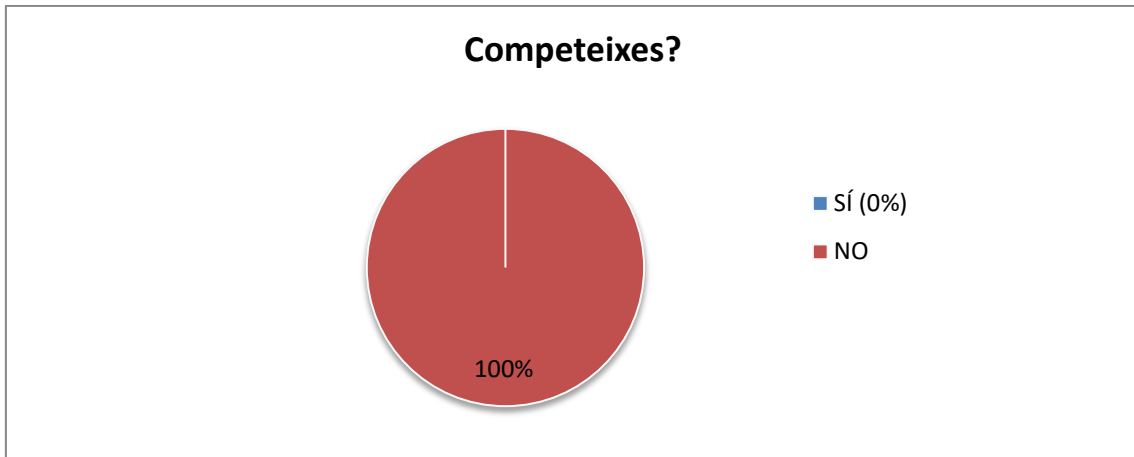

Fig. 151- Resposta a la sisena pregunta- Font: pròpia

Fig. 152- Resposta a la setena pregunta- Font: pròpia

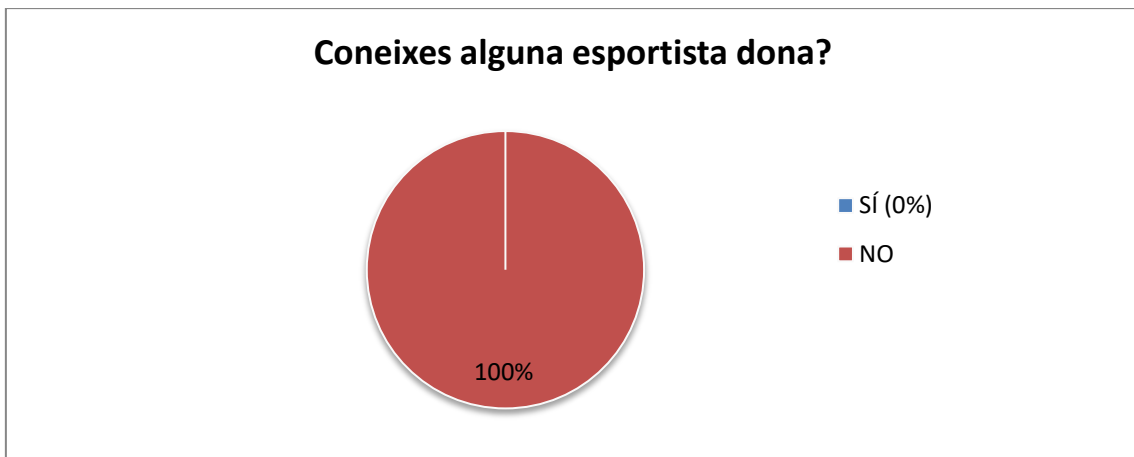
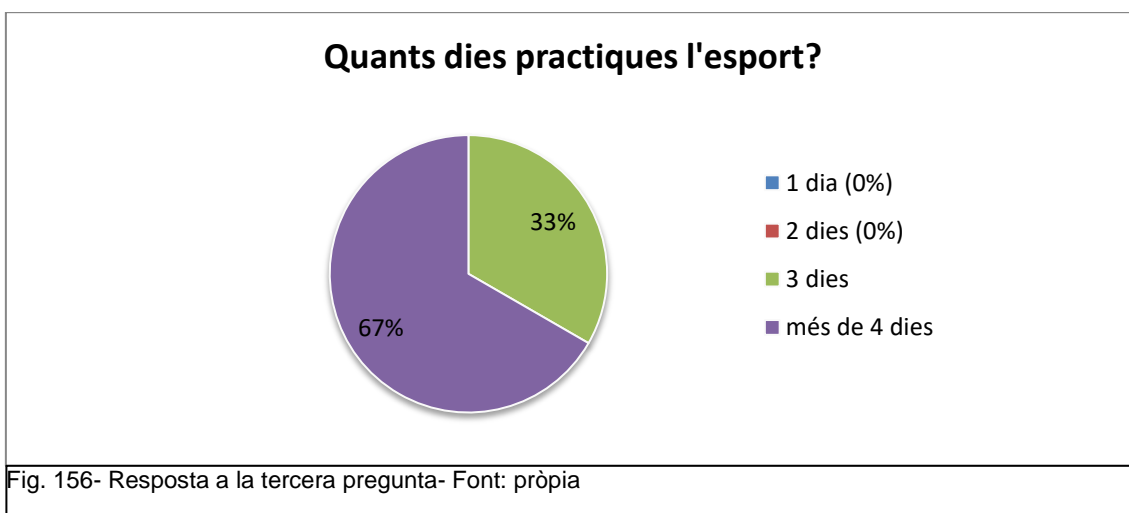
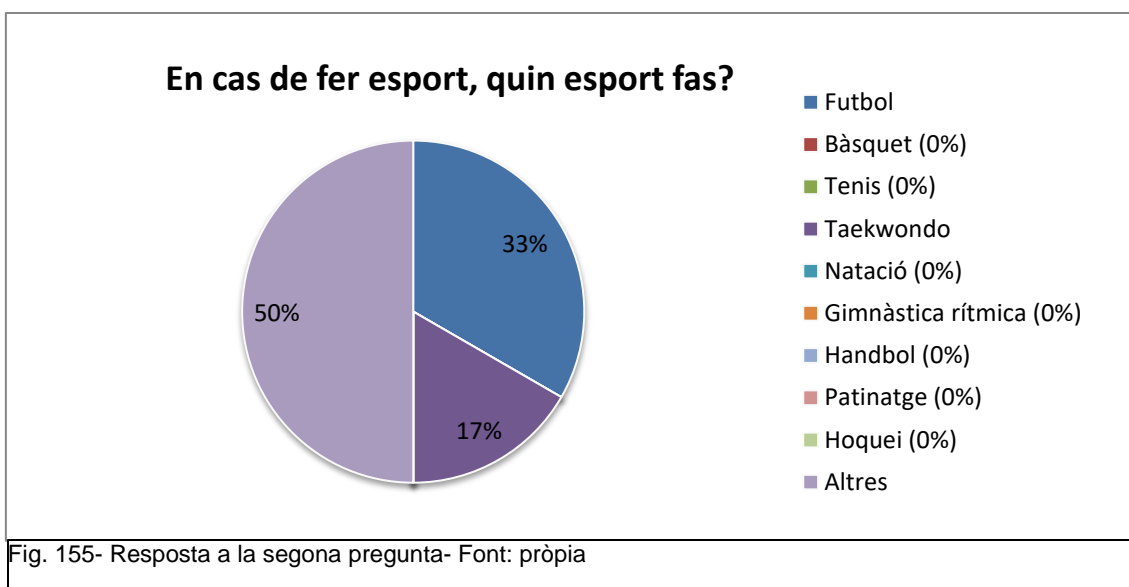
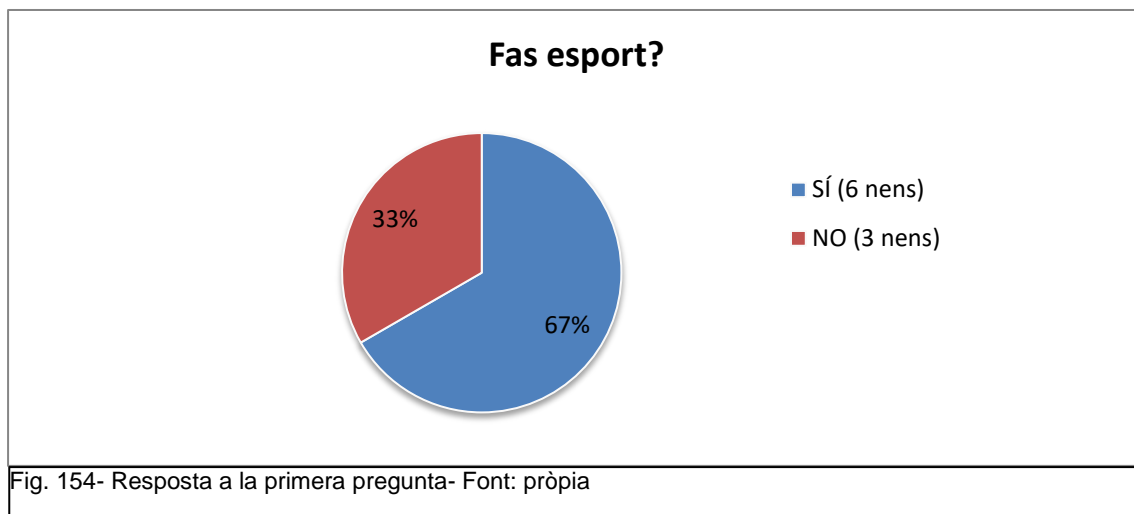
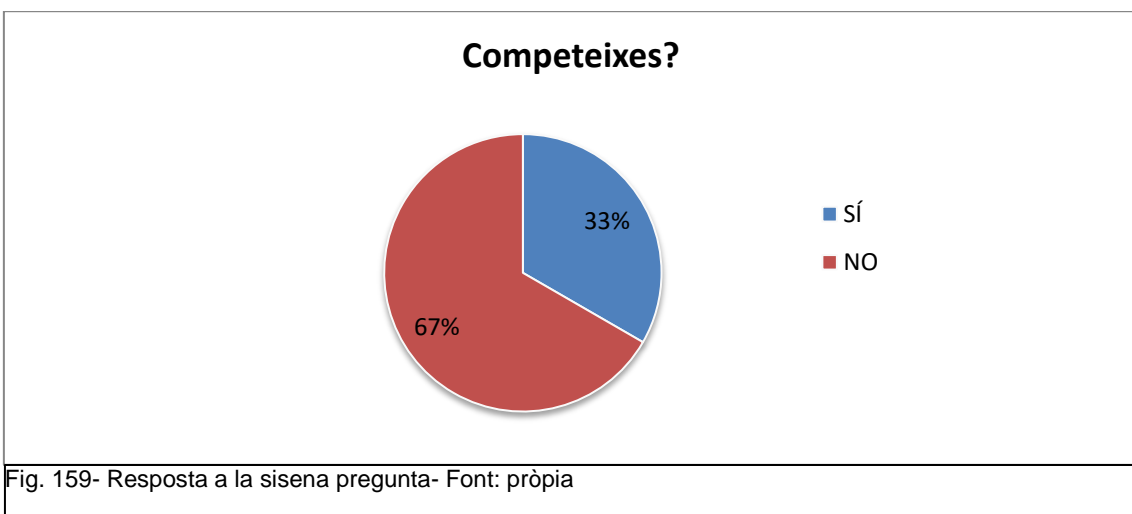
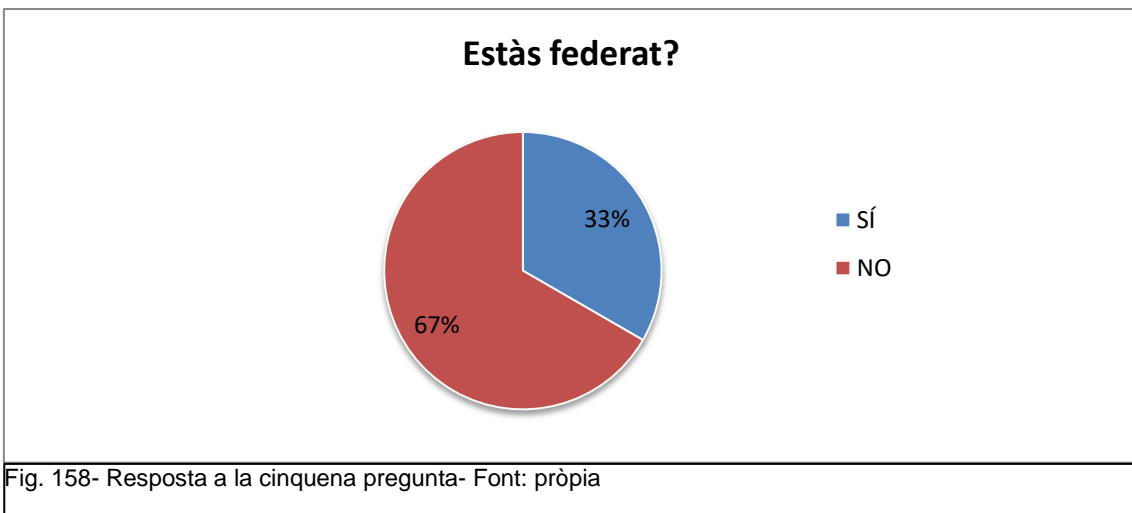
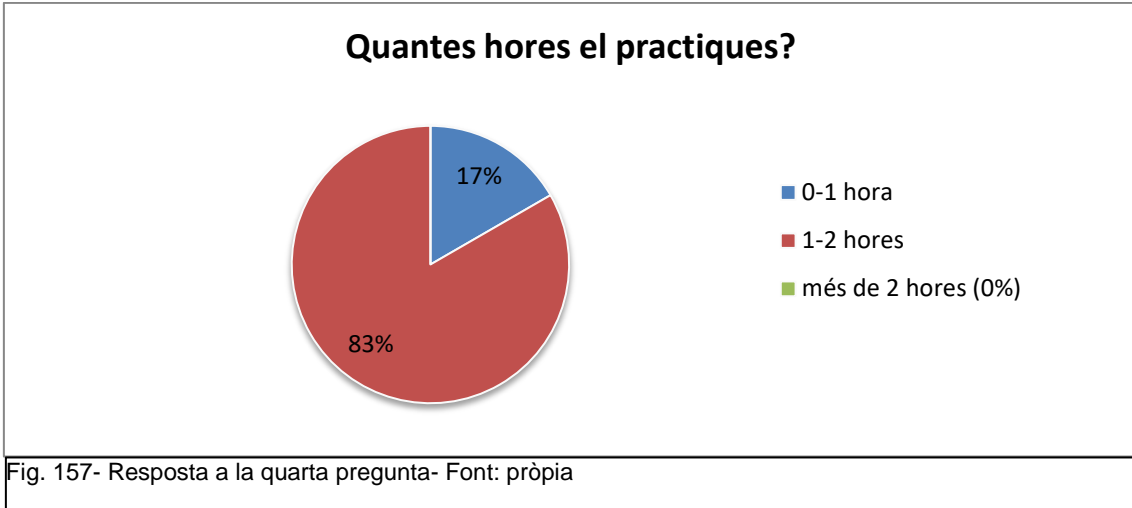
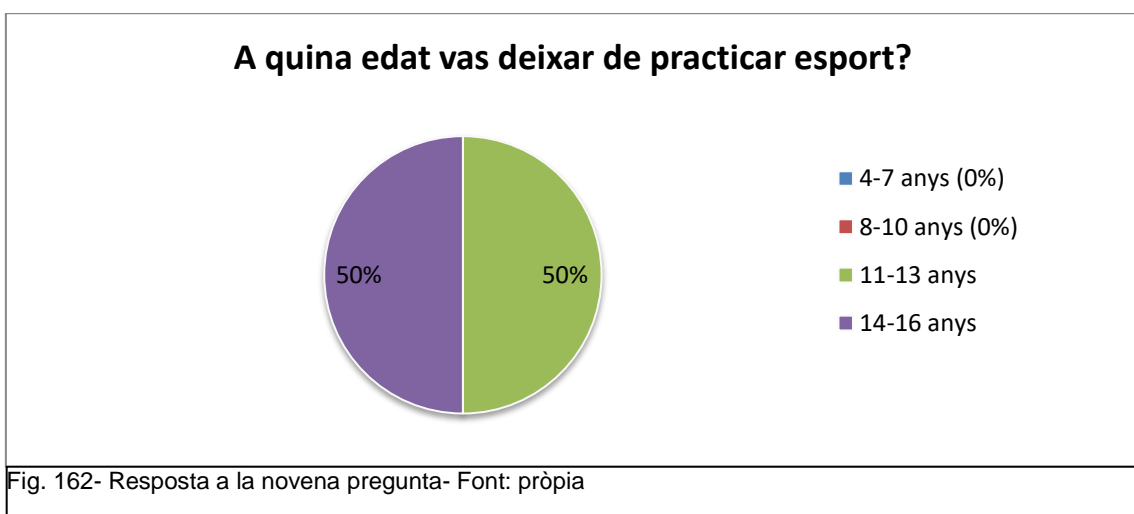
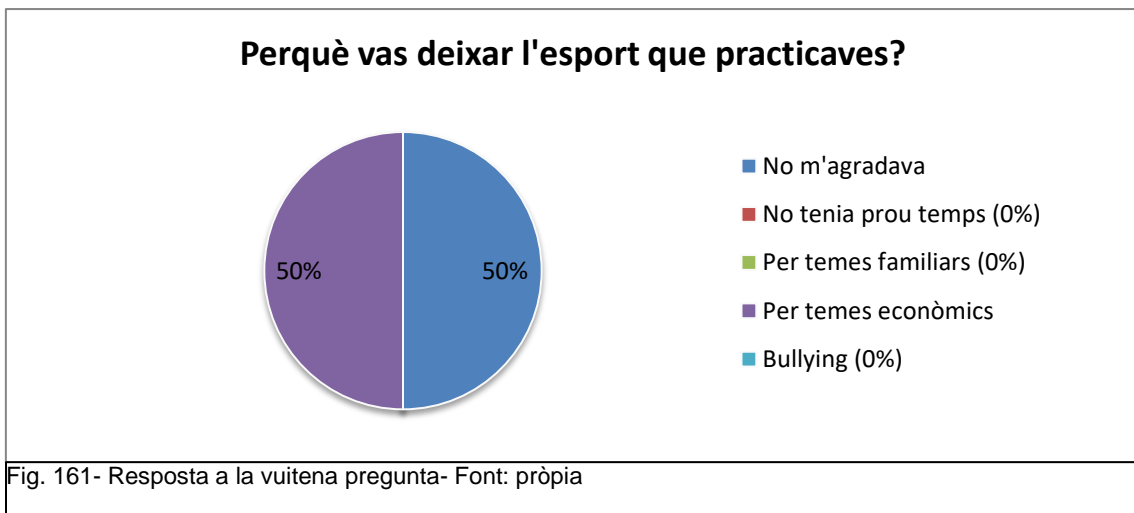
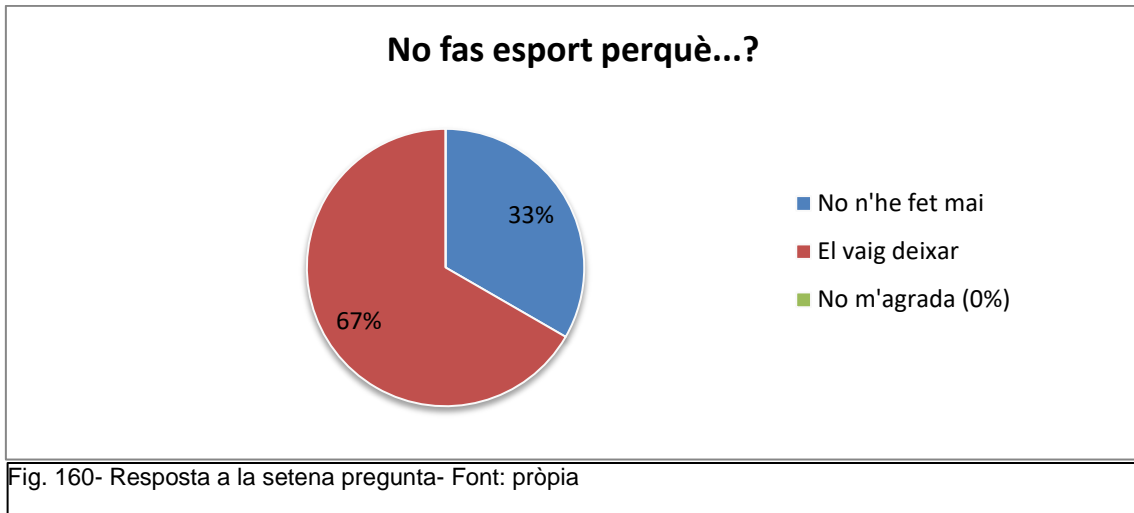

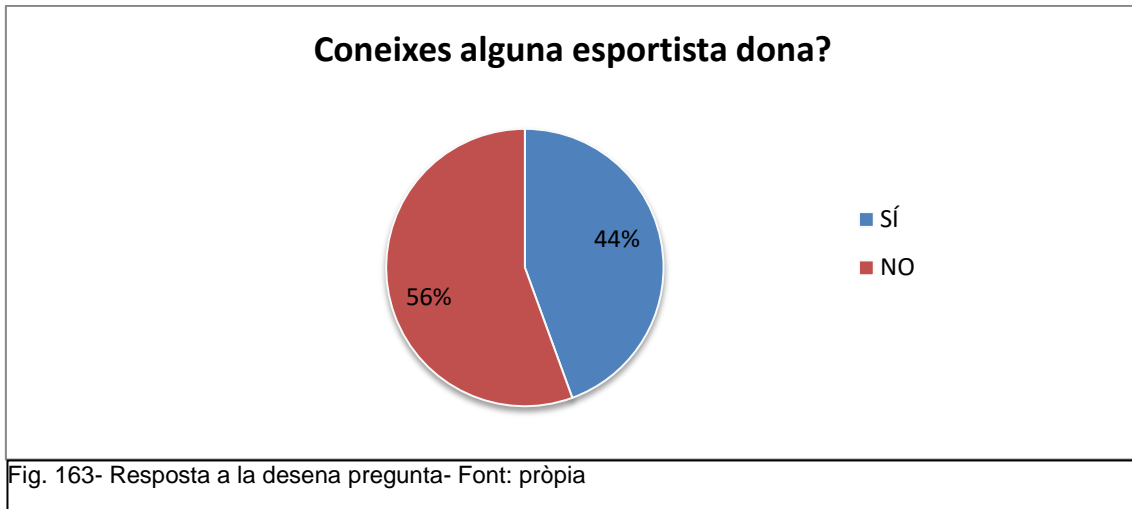
Fig. 153- Resposta a la desena pregunta- Font: pròpia

NENS DE 14 ANYS

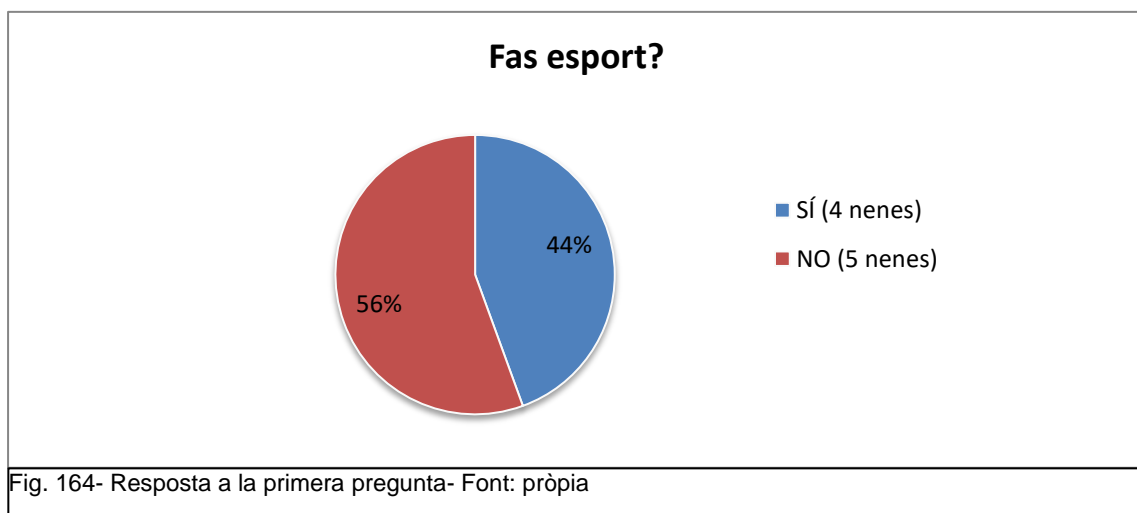

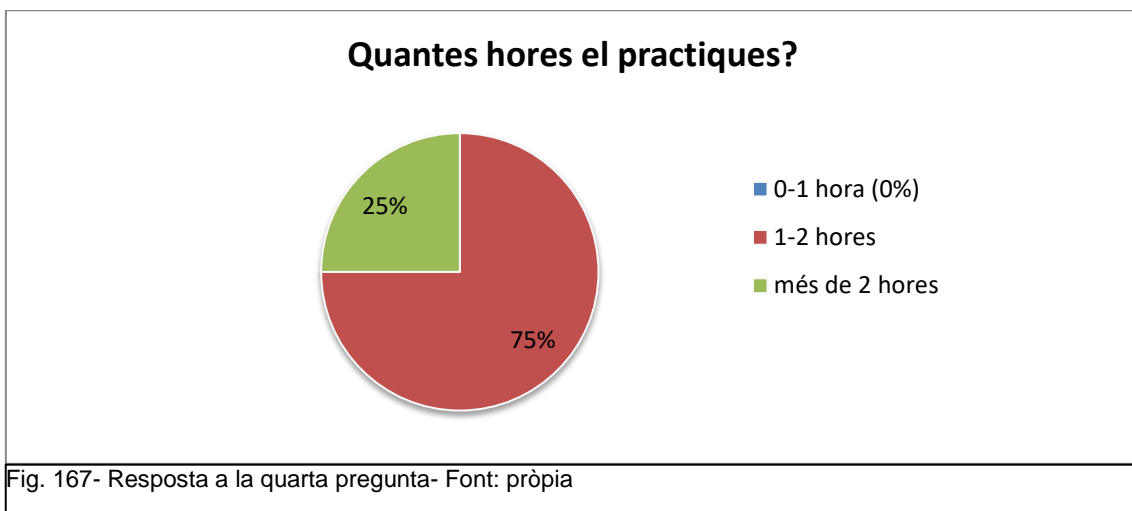
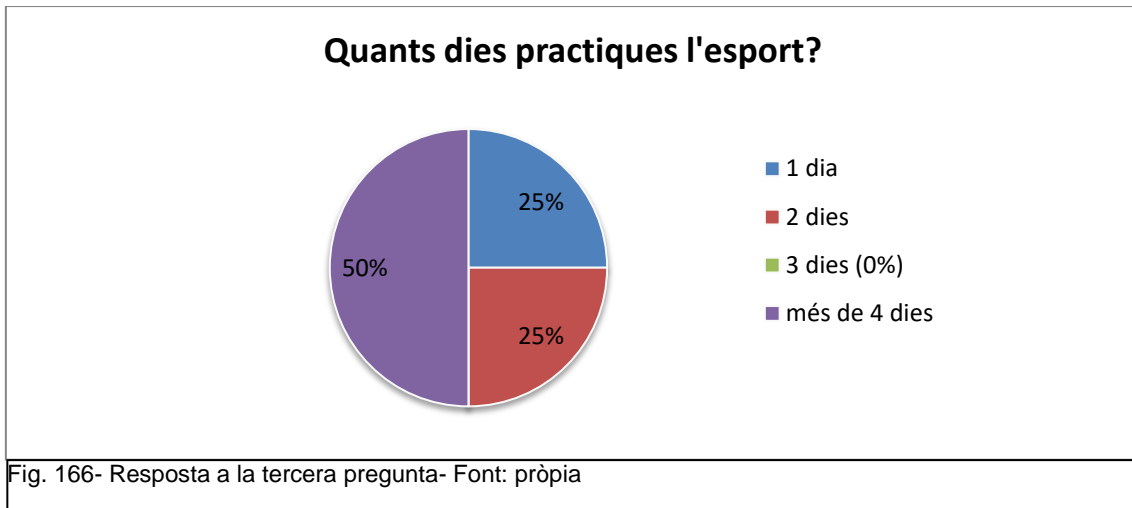
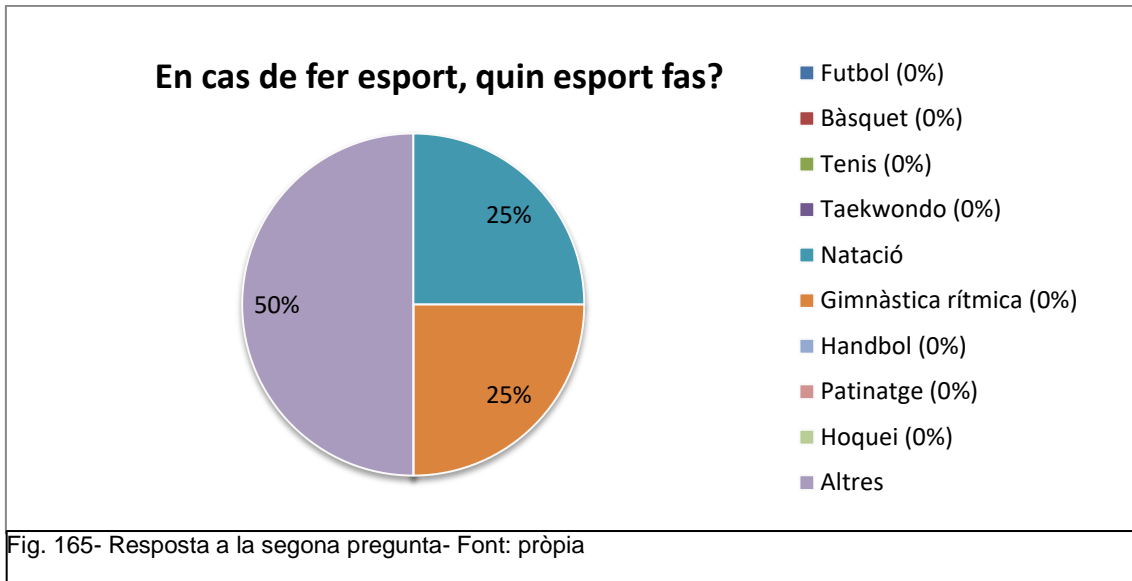

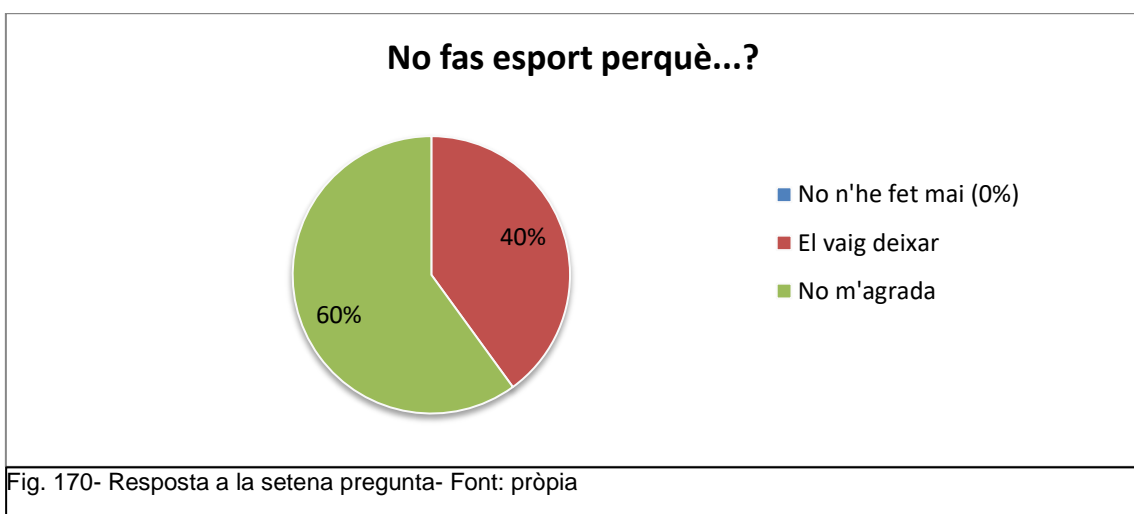
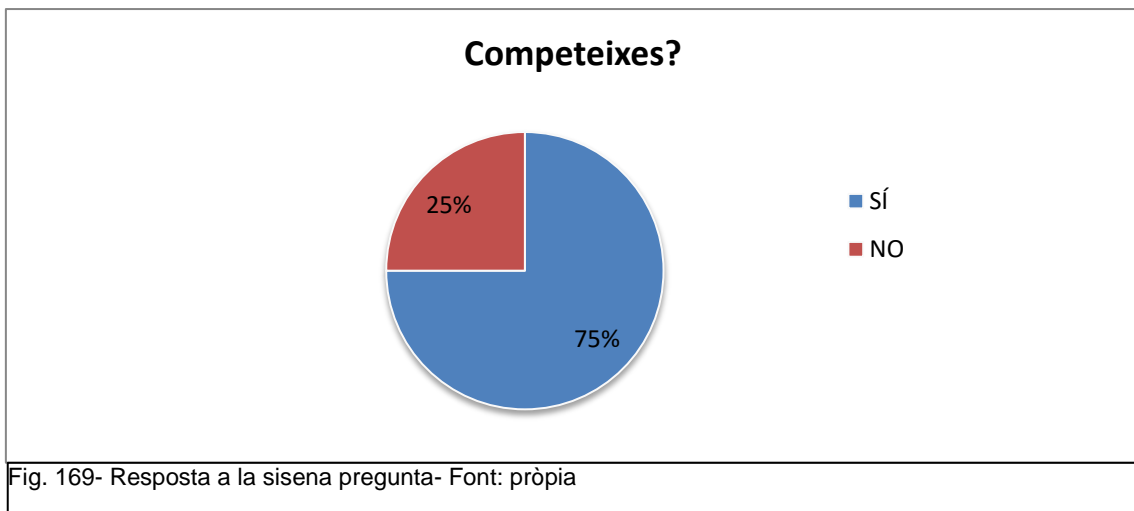
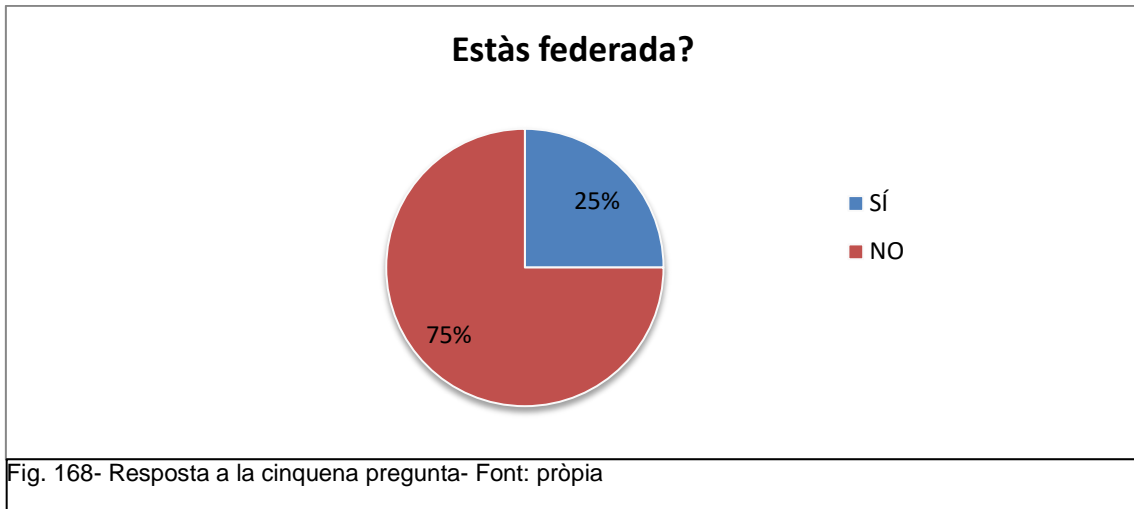
Noms d'esportistes femenines

- Ronda Rousey (lluitadora).
- Ona Carbonell (natació sincronitzada).
- Garbiñe Muguruza (tenis).
- Serena Williams (tenis).

NENES DE 15 ANYS

Perquè vas deixar l'esport que practicaves?

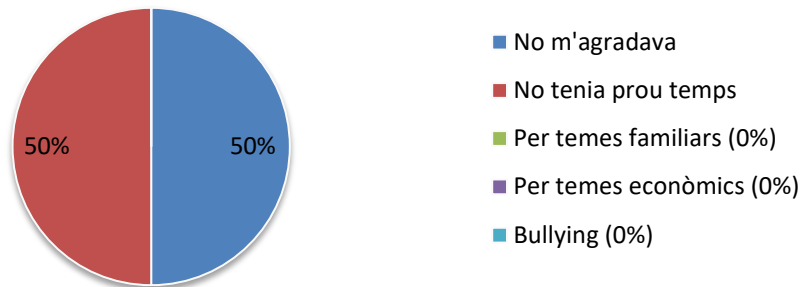

Fig. 171- Resposta a la vuitena pregunta- Font: pròpia

A quina edat vas deixar de practicar esport?

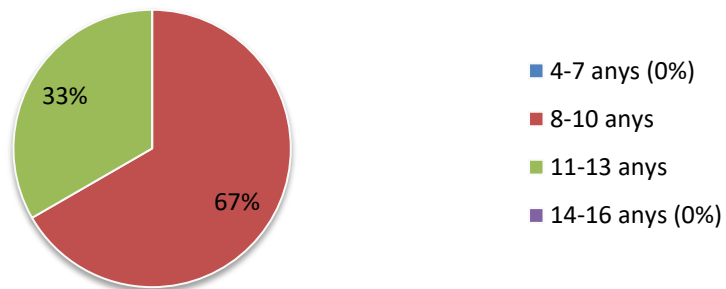

Fig. 172- Resposta a la novena pregunta- Font: pròpia

Coneixes alguna esportista dona?

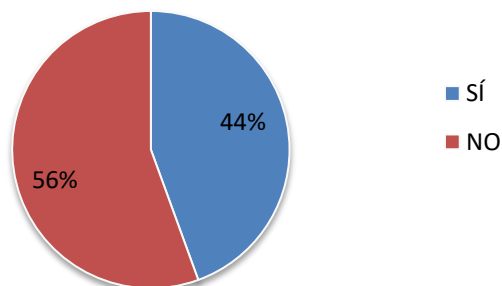
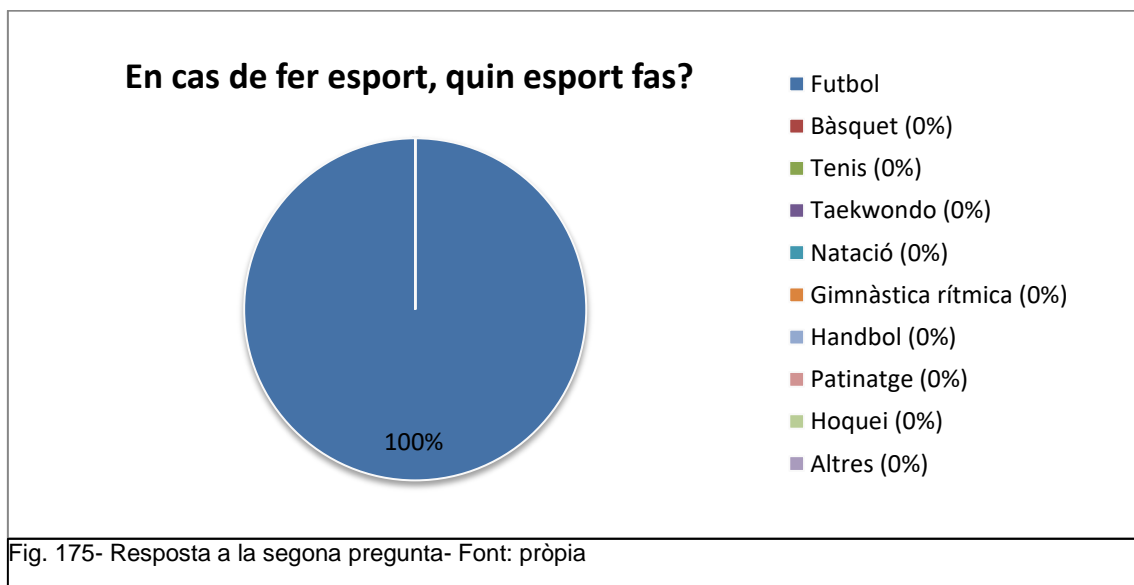
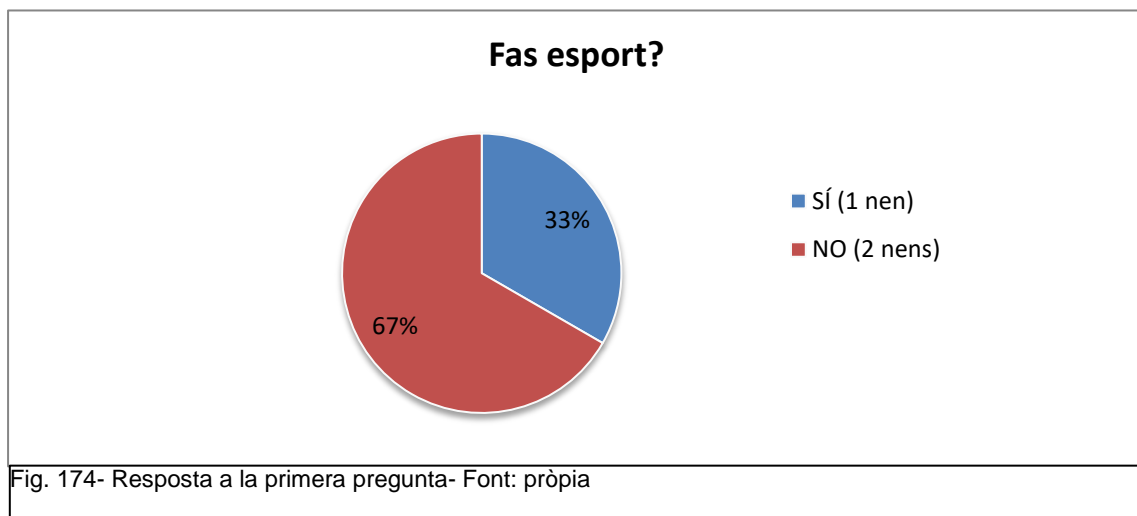

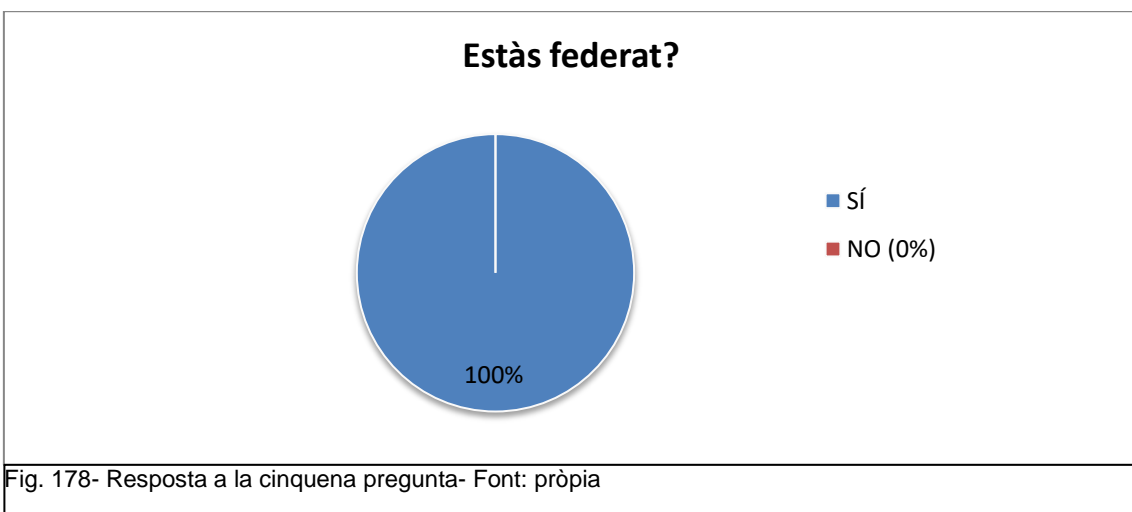
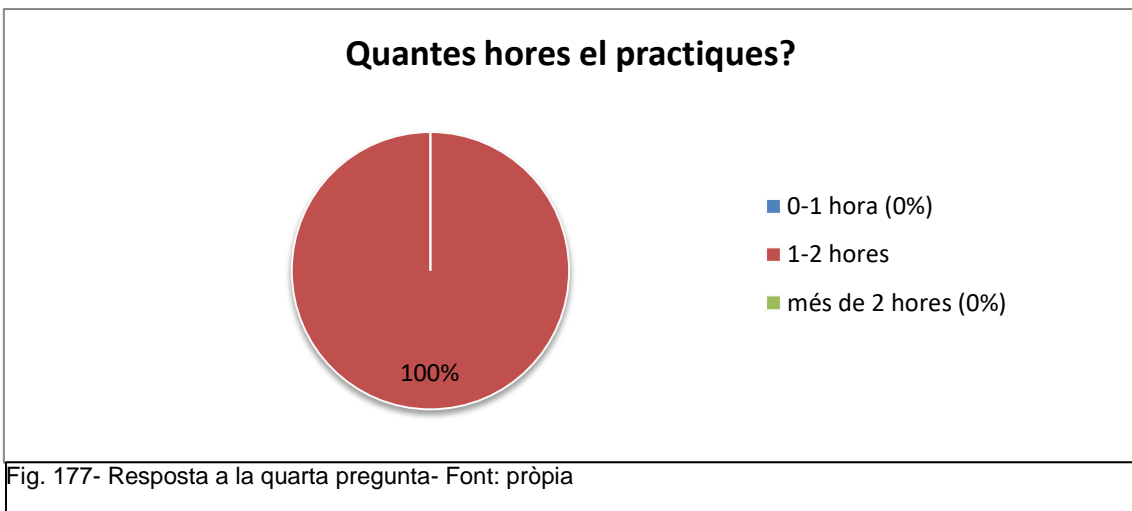
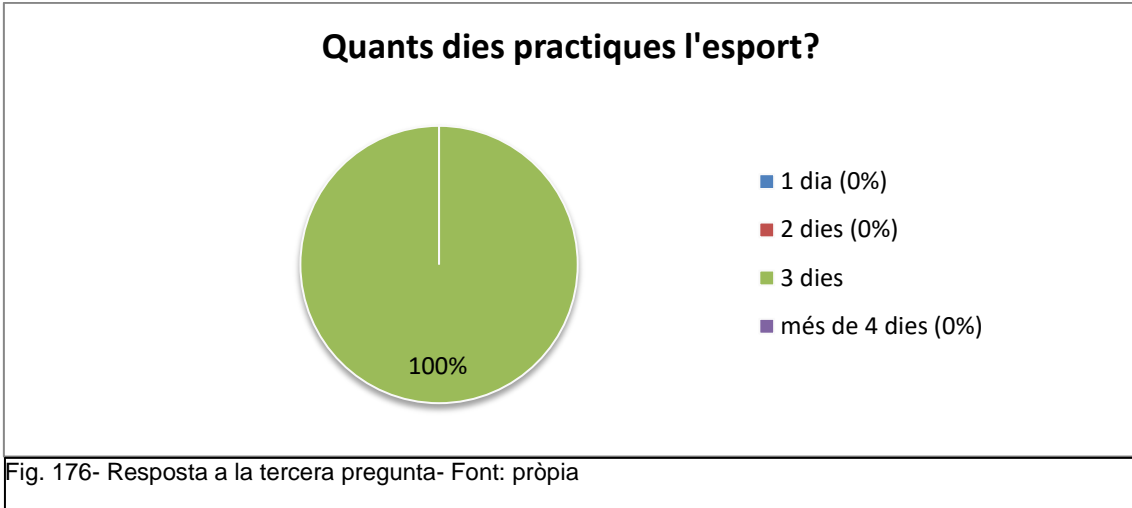
Fig. 173- Resposta a la desena pregunta- Font: pròpia

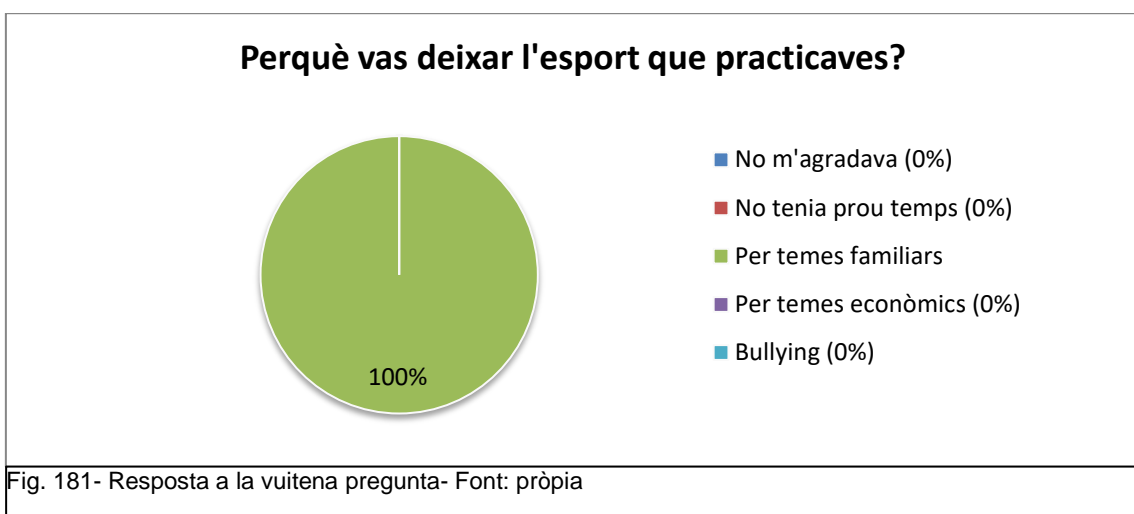
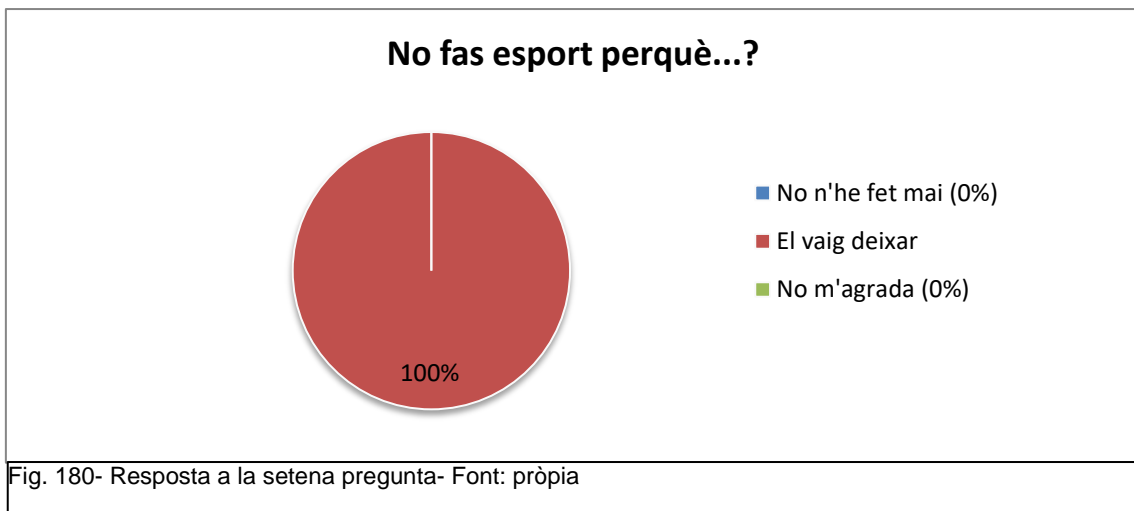
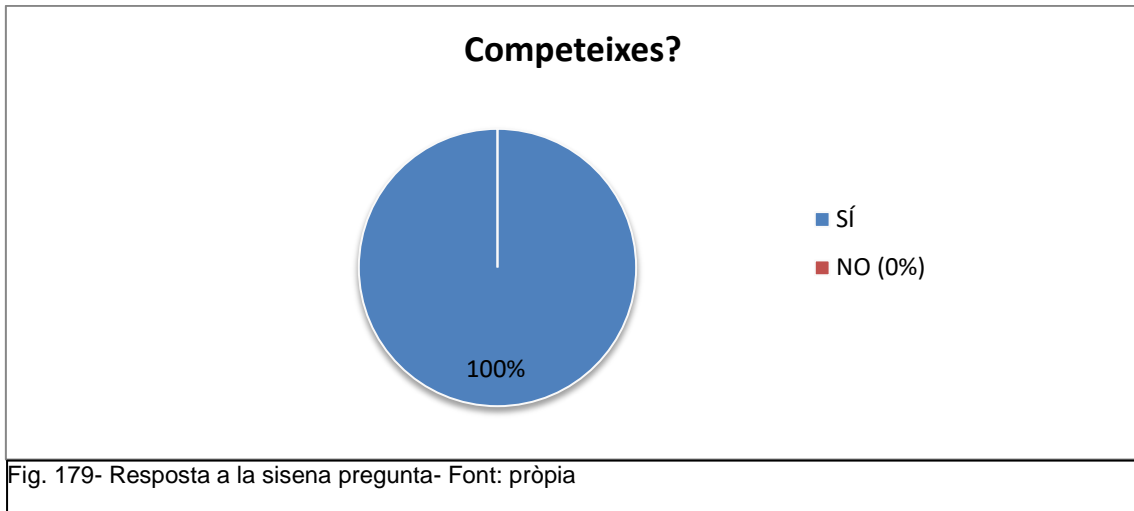
Noms d'esportistes femenines

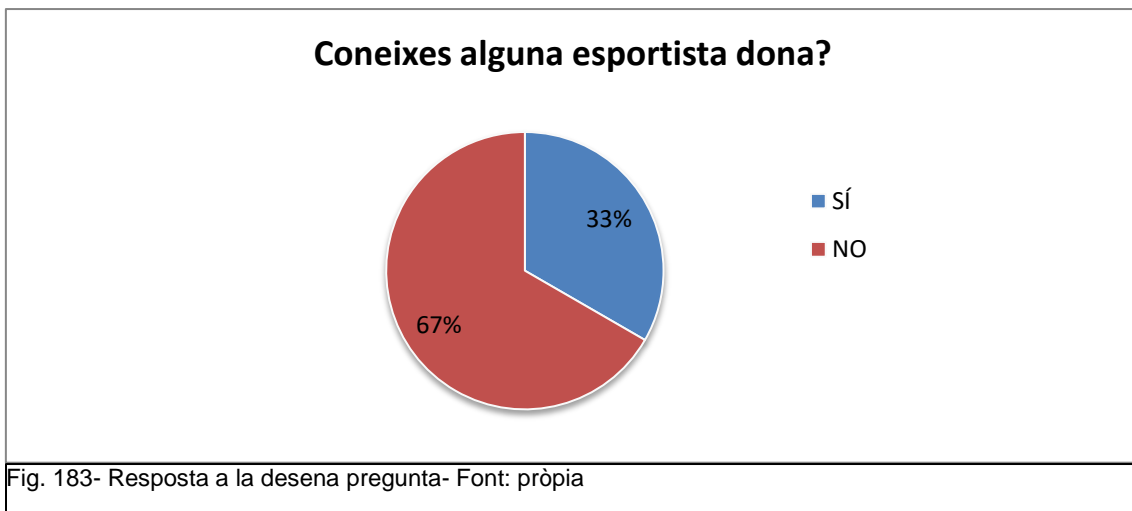
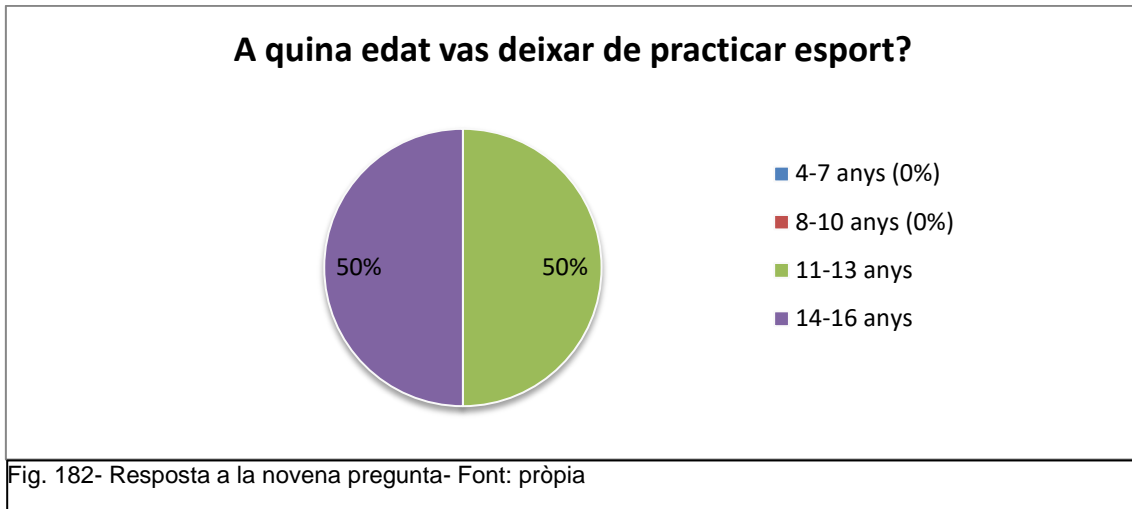
- Mireia Belmonte (natació).
- Duane Da Rocha (natació).
- Laia Sanz (trial).

NENS DE 15 ANYS

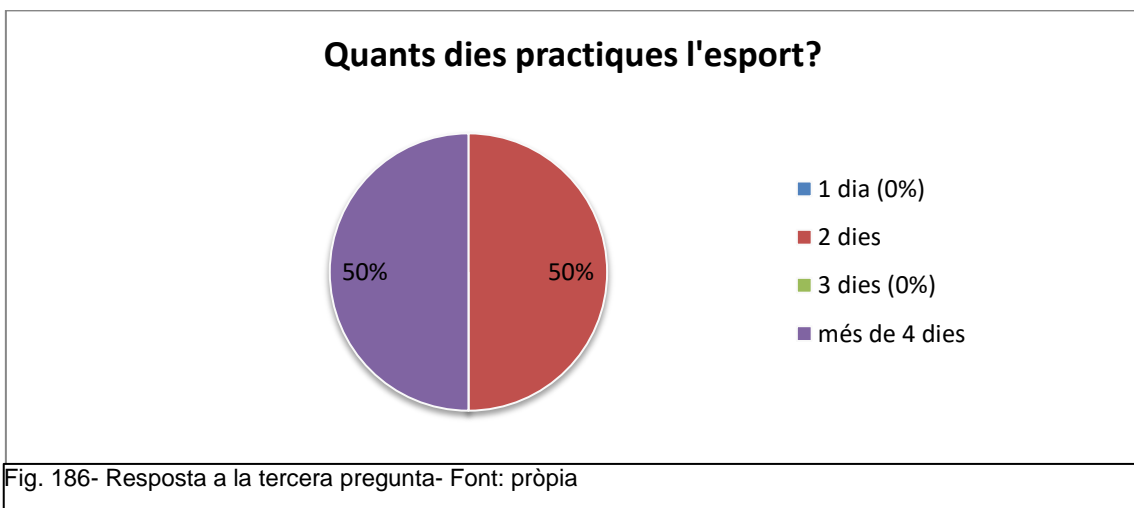
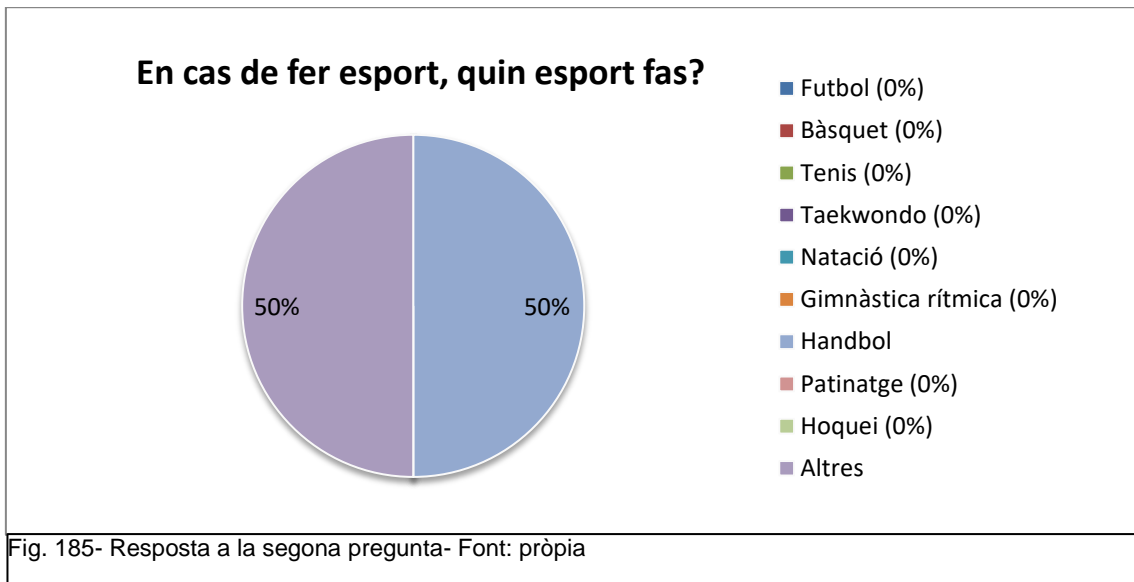
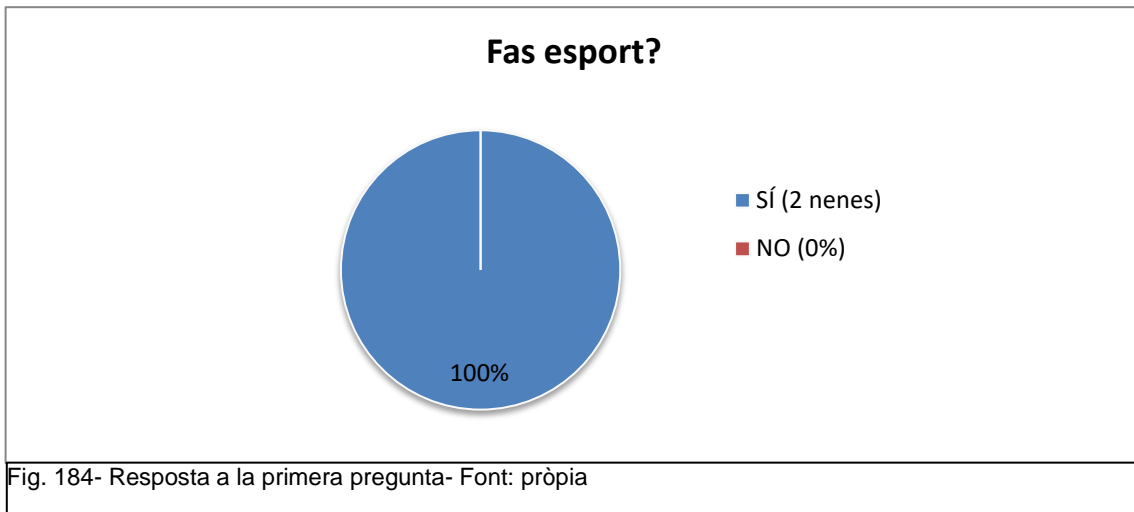

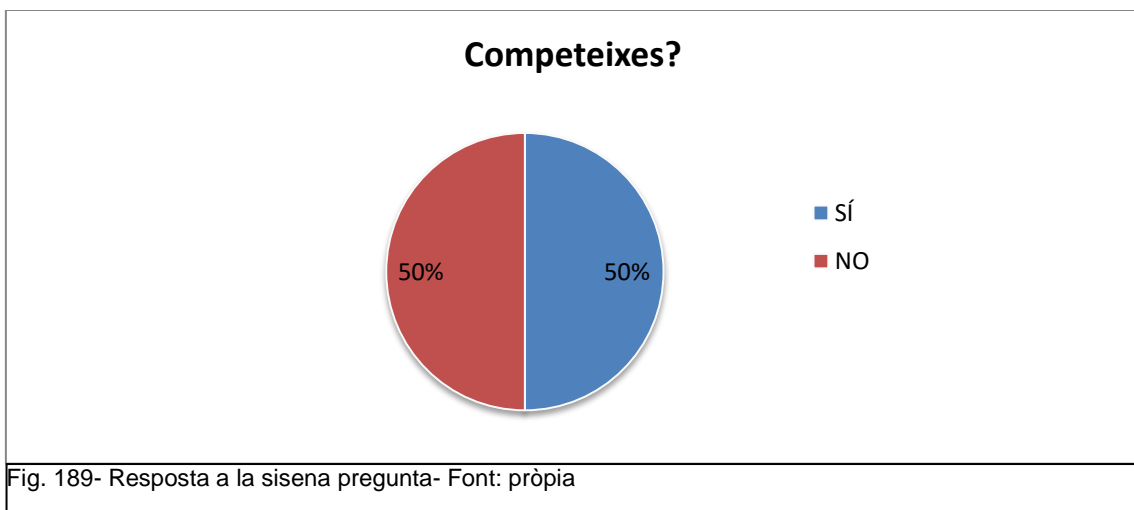
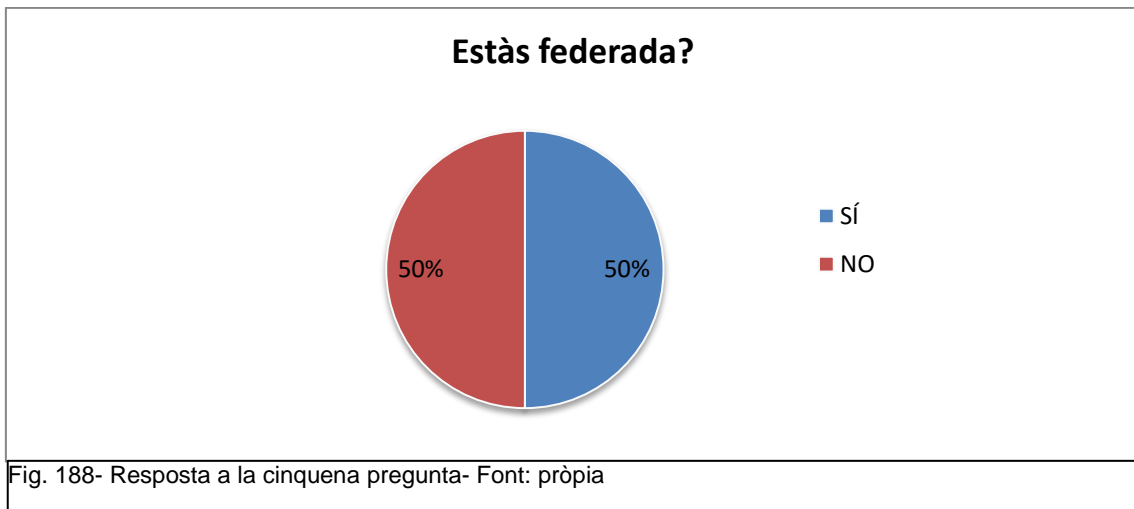
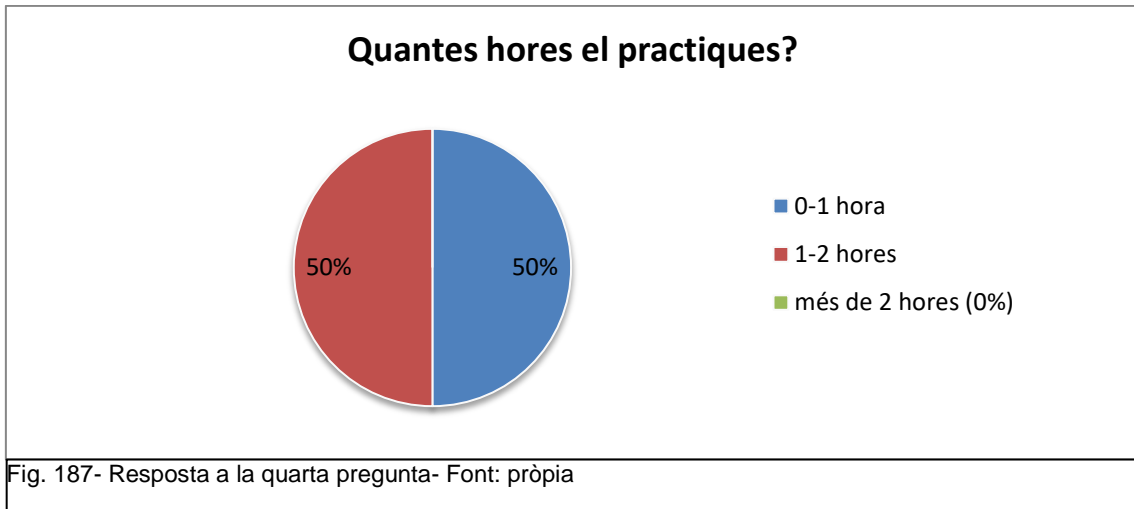

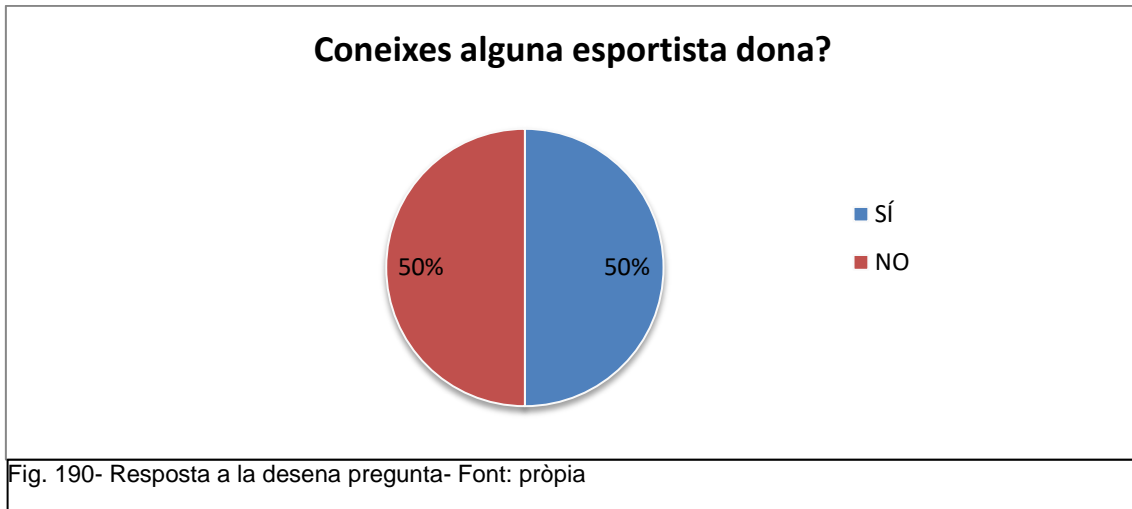
Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació).

NENES DE 16 ANYS

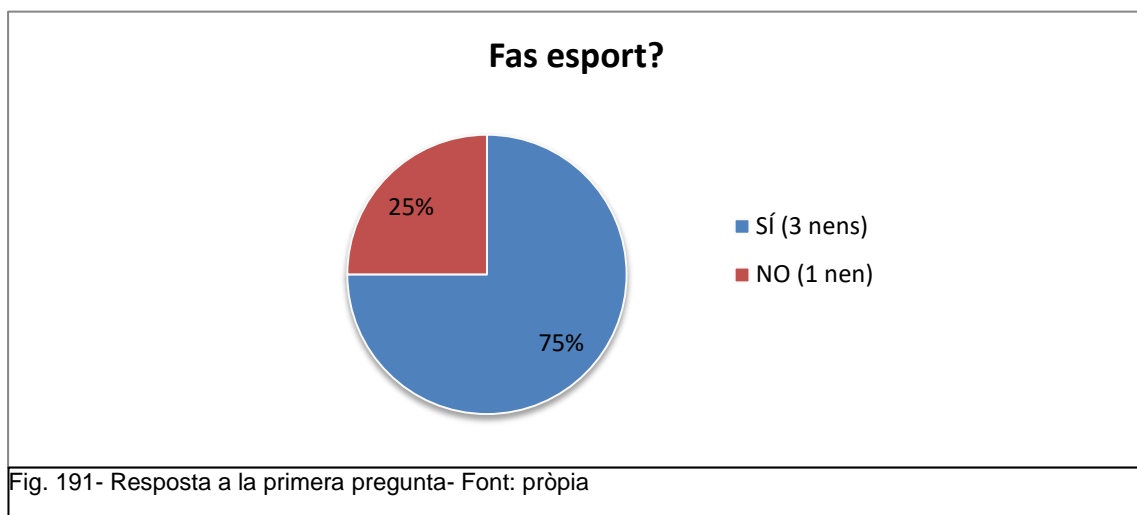

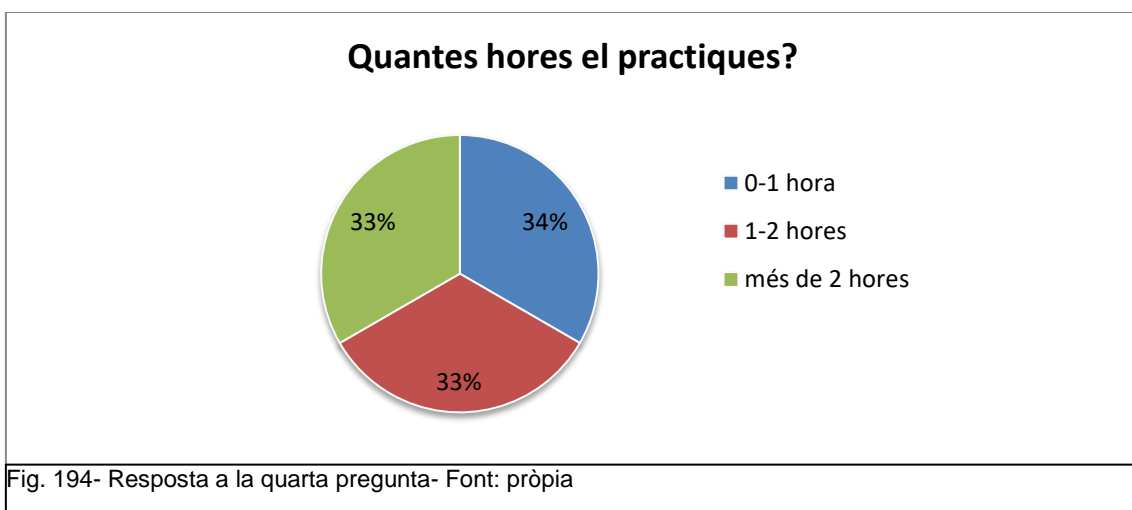
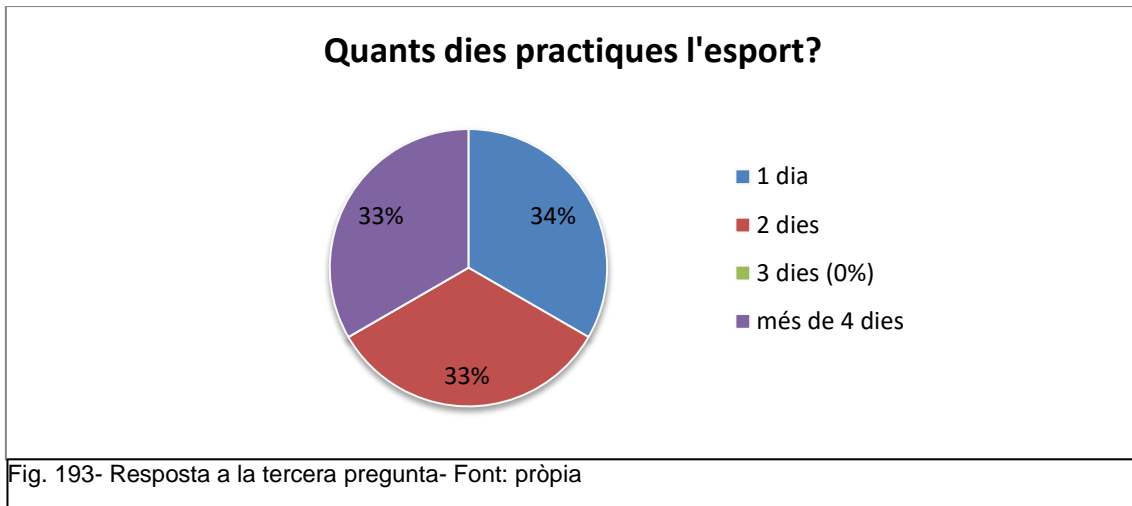
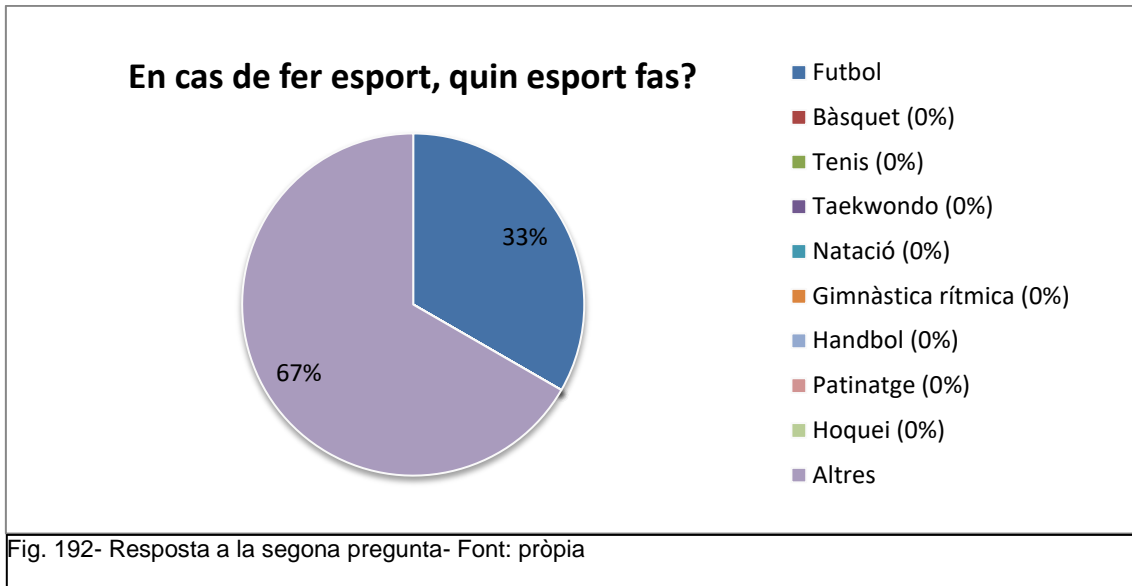

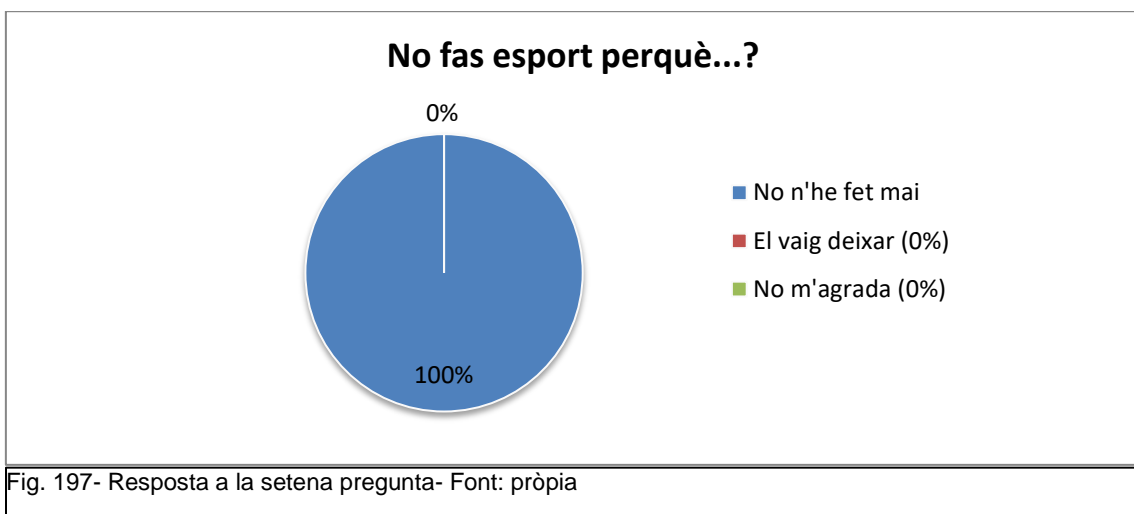
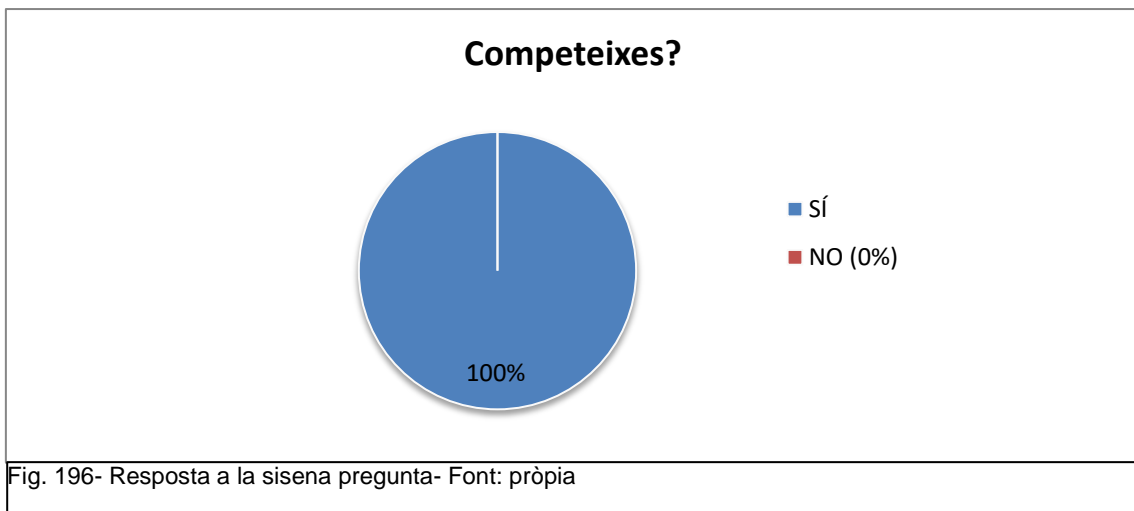
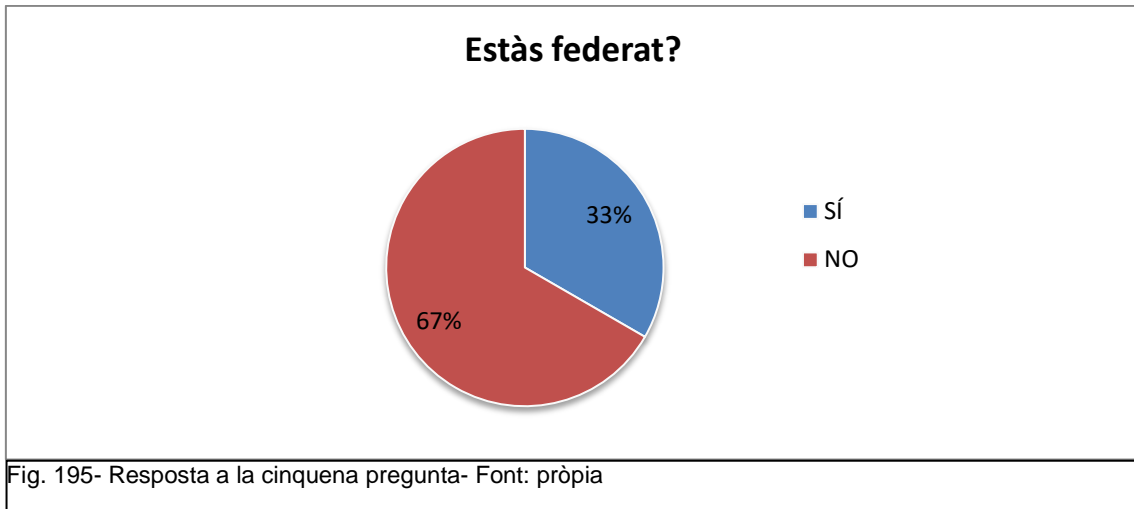
Noms d'esportistes femenines

- Sharápova (tenis).
- Williams (tenis).
- Garbiñe Muguruza (tenis).

NENS DE 16 ANYS

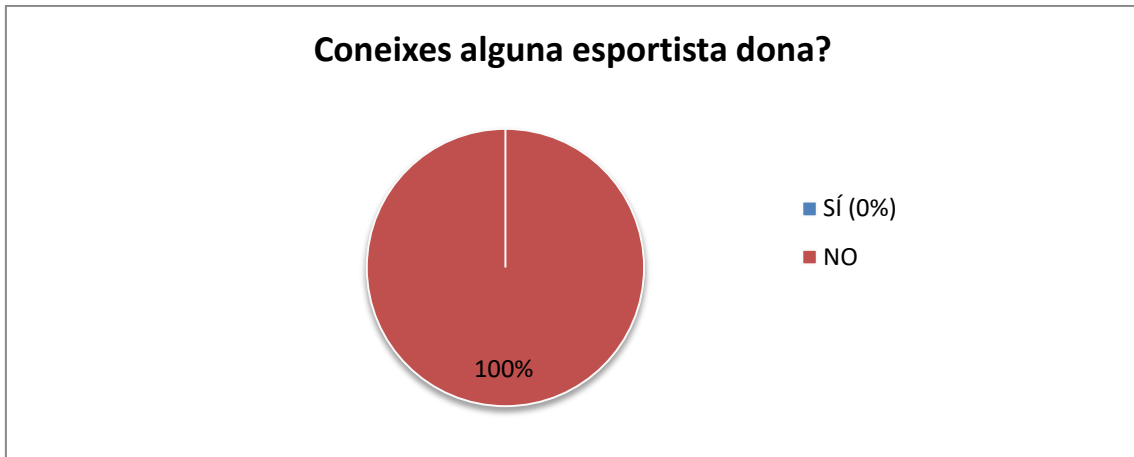

Fig. 198- Resposta a la desena pregunta- Font: pròpia

NENES DE 17 ANYS

Fig. 199- Resposta a la primera pregunta- Font: pròpia

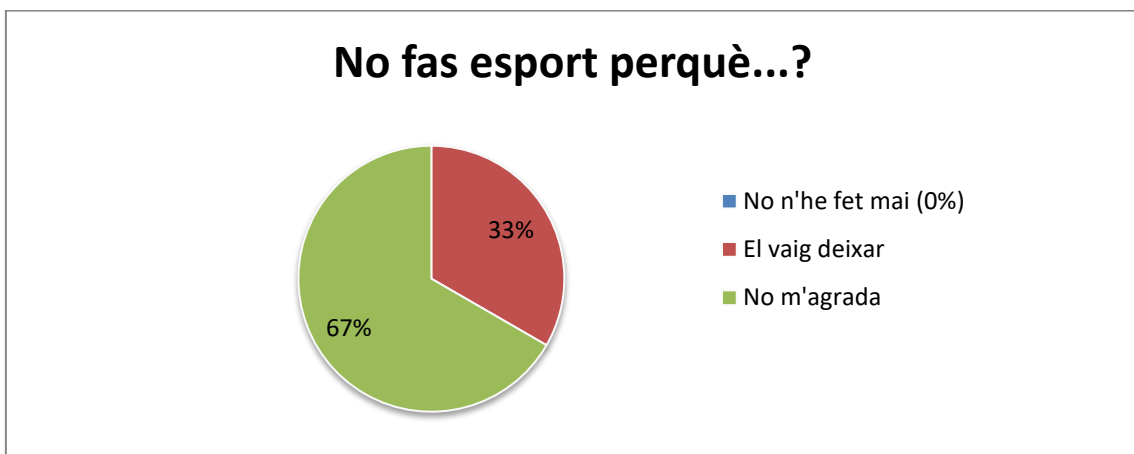

Fig. 200- Resposta a la setena pregunta- Font: pròpia

Perquè vas deixar l'esport que practicaves?

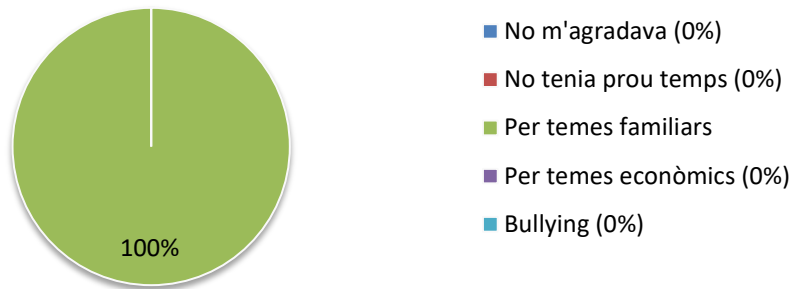

Fig. 201- Resposta a la vuitena pregunta- Font: pròpia

A quina edat vas deixar de practicar esport?

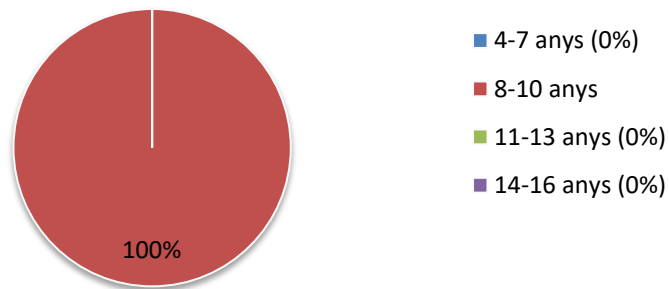

Fig. 202- Resposta a la novena pregunta- Font: pròpia

Coneixes alguna esportista dona?

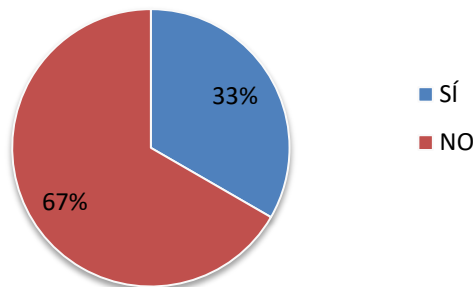
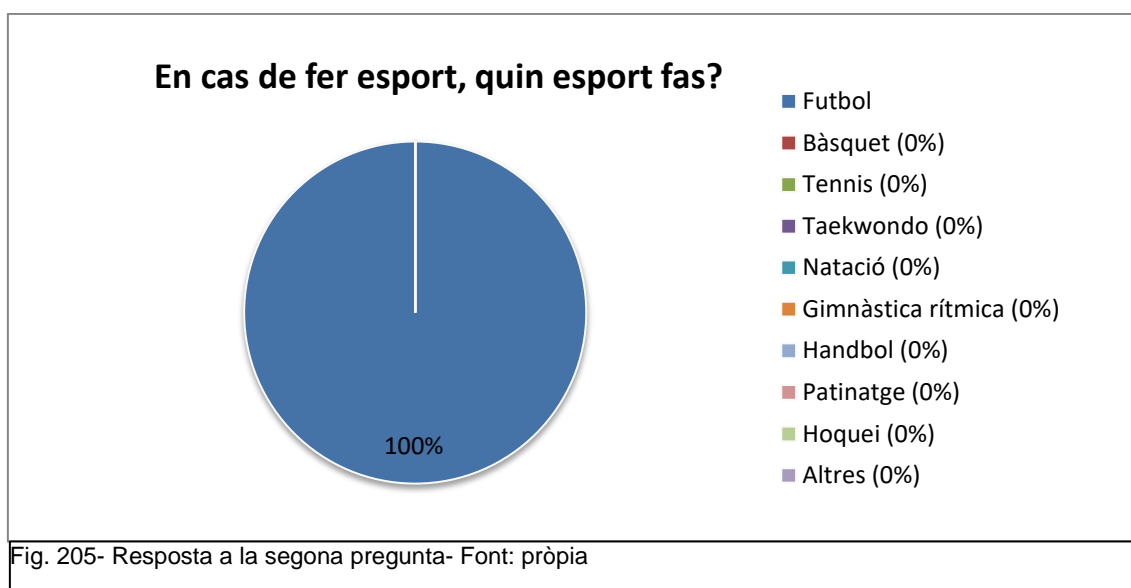
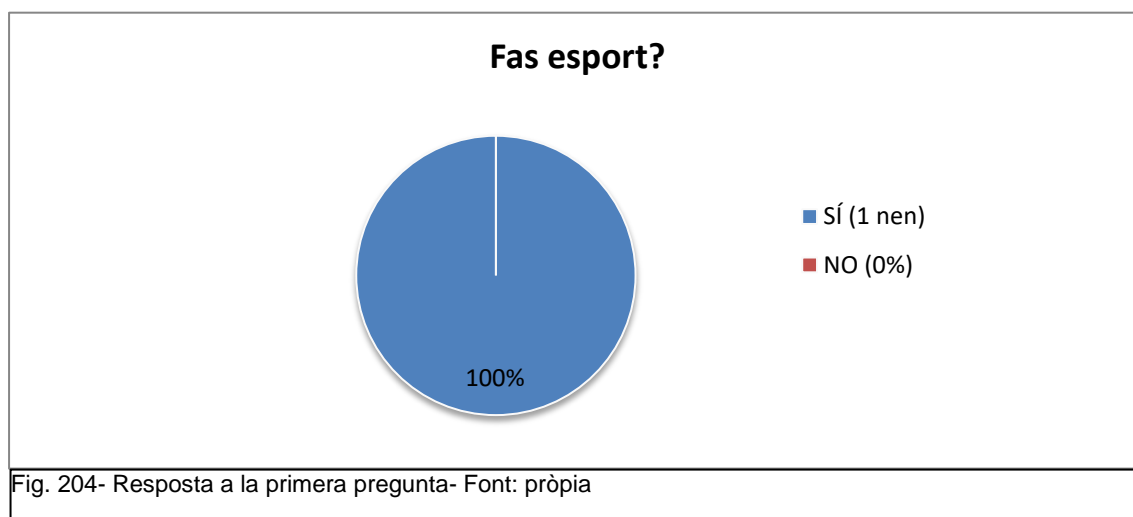

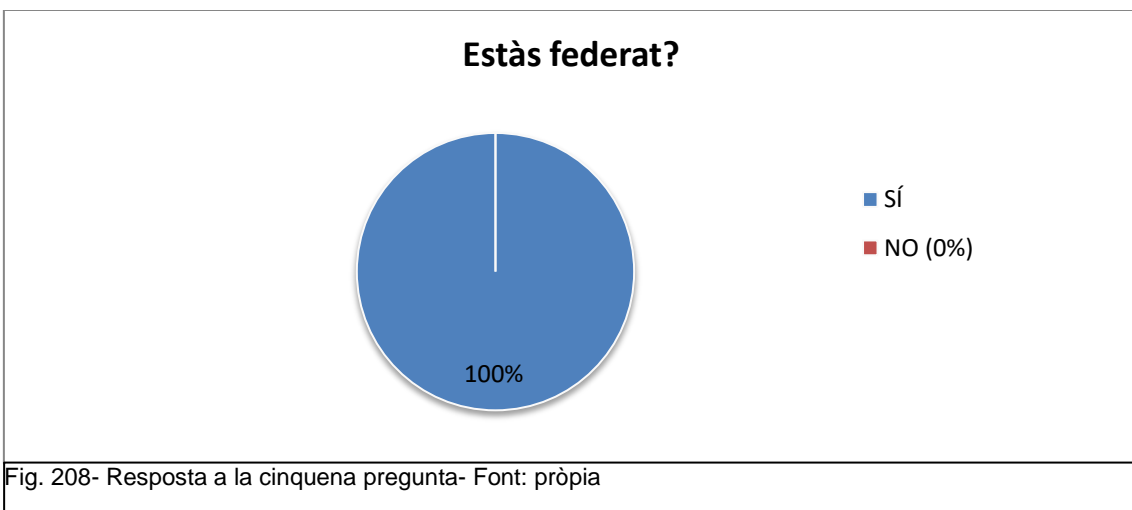
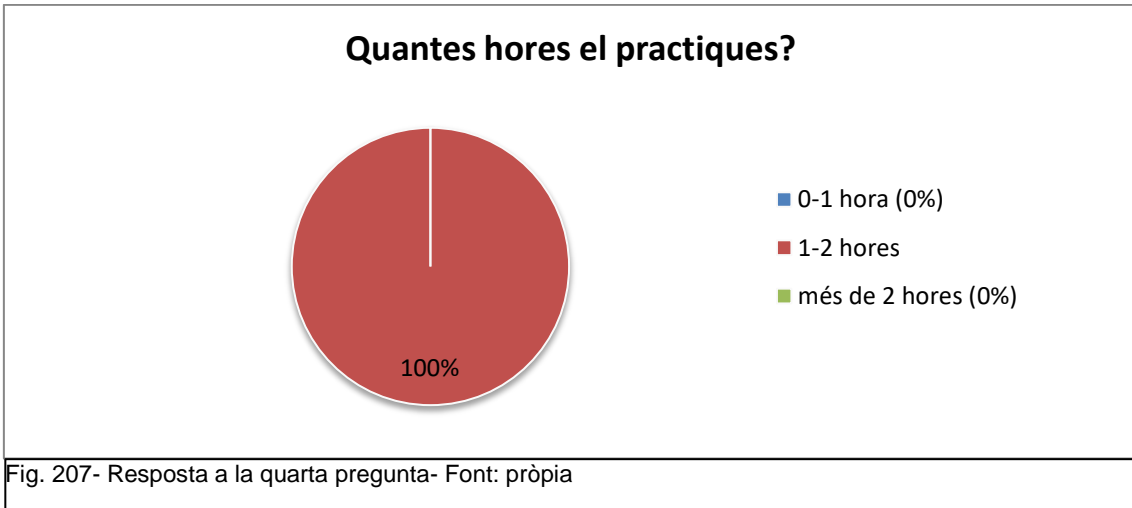
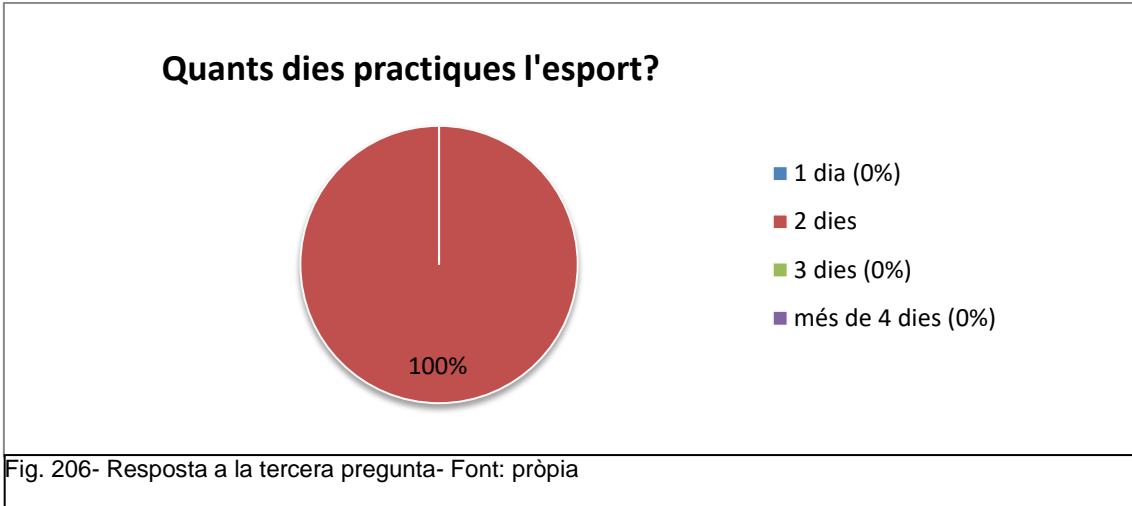
Fig. 203- Resposta a la desena pregunta- Font: pròpia

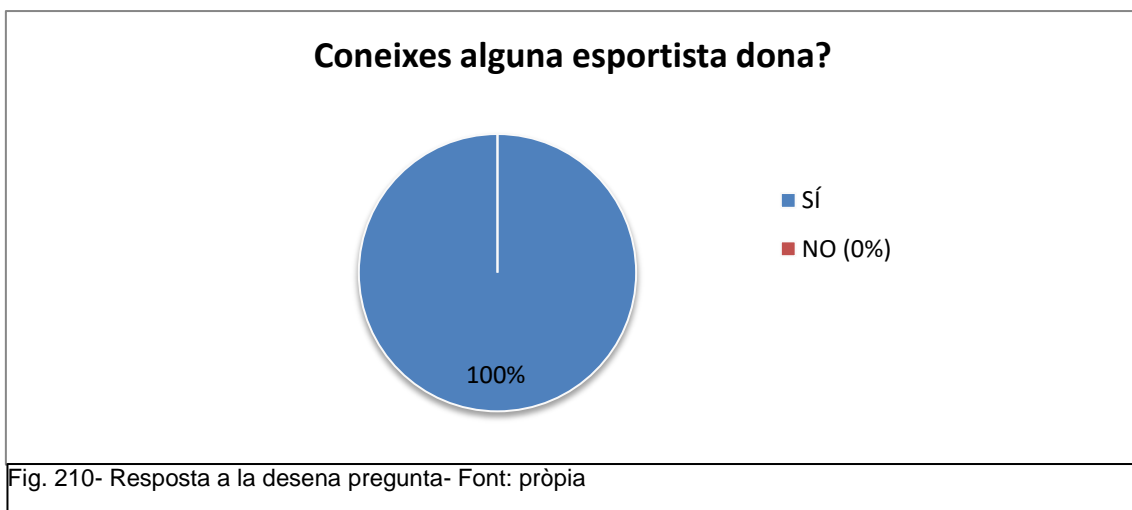
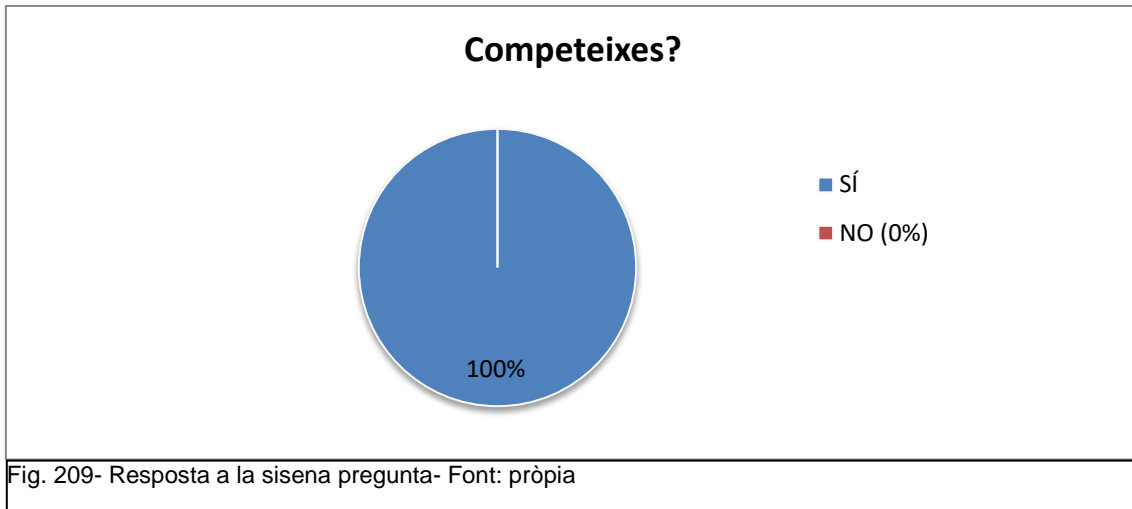
Noms d'esportistes femenines

- Mireia Belmonte (natació).

NENS DE 17 ANYS

Noms d'esportistes femenines

- Ainhoa López (futbol).

5.3. CONCLUSIONS DE LES ENQUESTES A NENS I NENES D'11 A 17 ANYS

A l'hora de parlar dels resultats i de les conclusions separarem els resultats per sexes. Primer parlarem dels resultats femenins.

Hi ha un nombre elevat de nenes que fan esport, però, a la vegada, el nombre de nenes que no en fan també és elevat. Hi ha franges d'edat on fins i tot hi ha més nenes que no fan esport que pas que sí que en fan. Els esports més practicats pel sexe femení són el ball, la natació i altres esports sense especificar, i diferents, com poden ser el futbol, les sardanes, l'handbol, el twirling, el bàsquet...

Les nenes normalment practiquen esport entre dos i tres dies, tot i que n'hi ha un bon nombre que en fan més de 4 dies a la setmana. Les hores de pràctica de l'esport varien molt, ja que hi ha nenes que fan 1 hora, 2 o fins i tot més de 4.

Segons les respostes, el nombre de nenes que no estan federades i que no competeixen és més alt respecte al nombre de les que competeixen i estan federades.

La majoria de les nenes que no fan esport anteriorment n'han fet alguna vegada, però l'han deixat per diverses raons: per falta de temps, pels estudis, però també per motius econòmics, familiars, perquè avorreixen l'esport, perquè els deixa d'agradar o, fins i tot, perquè els feien bullying. Normalment han deixat l'esport entre els 8/9 anys i els 11/12 anys.

Hi ha un nombre molt alt de nenes que no coneixen dones esportistes respecte al nombre que sí que en coneixen. Les esportistes més conegudes són Belmonte, Muguruza, germanes Williams, Laia Sanz, Marin, alguna futbolista, alguna gimnasta, etc.

Els resultats masculins han estat aquests:

El nombre de nens que fan esport respecte als que no en fan és molt més superior. En gairebé totes les franges d'edat, el SÍ supera el NO per molts vots de diferència. L'esport més practicat amb diferència és el futbol, tot i que també hi ha

nens que practiquen taekwondo, bàsquet, natació, pàdel, handbol, fitness, i altres esports sense especificar.

Hi ha molta varietat d'horaris. La majoria de nens entrenen més de 2 dies a la setmana i n'hi ha un gran nombre que entrenen més de 4 dies. Normalment, entrenen entre 2 i 4 hores, encara que hi ha diverses respostes que diuen que entrenen més de 4 hores a la setmana.

El nombre de nens federats i no federats, igual passa amb el nombre de nens que competeixen i que no competeixen, és força igual, malgrat que en edats més baixes com són els 11/12/13 anys el nombre de competidors és superior al nombre de no competidors.

Gairebé tots els nens que no fan esport és perquè l'han deixat. Hi ha molts pocs casos que no n'hagin fet mai. Existeixen diverses raons de per què no fan esport: el poc temps que tenien, l'avorriment de l'esport que practicaven, insults i mal ambient a l'equip, per motius econòmics, familiars... Els nens que han deixat els esports, ho han fet entre els 9 anys i els 12, tot i que a partir dels 13 anys també hi ha nens que deixen de practicar-ne.

Hi ha un gran nombre de nens que no coneixen esportistes femenines. Els noms de dones esportistes que han sortit són, per exemple, els de Mireia Belmonte, Muguruza, Carbonell, les germanes William, Marín...

D'aquestes dades podem extreure'n diverses conclusions. La primera és que hi ha més nens que fan esports que pas que no, i que hi ha més nenes que fan esport que pas que no en fan, tot i que aquest nombre és força elevat.

Els esports que més practiquen les nenes són esports en què la categoria masculina no predomina ni com a participant ni com a públic. En canvi, l'esport més practicat pels nens és el futbol, el rei dels esports masculins.

Pel que fa a les hores de pràctica, hi ha molta varietat en ambdós sexes, tant nenes com nens practiquen esport diversos dies a la setmana, més d'una hora.

Una diferència que hi ha entre nens i nenes és que hi ha moltes nenes que ni competeixen ni estan federades, a diferència dels nens, un bon nombre dels quals competeixen i estan federats. Les nenes, segurament, no fan esport per competir, sinó per portar un ritme de vida saludable i mantenir-se en forma. Els nens busquen fer esport per competir i practicar el seu esport una mica més enllà de fer-ho per estar en forma.

El nombre de nens i nenes que no han fet mai esport és baix, i, si no en fan, és perquè l'han deixat. Aquest punt en part és positiu, ja que una cosa com és l'esport és una activitat que s'ha de provar i s'ha de deixar en cas que no ens agradi, però a la vida hauríem d'intentar, almenys una vegada, fer esport per saber si ens agrada o no.

Les raons per haver deixat l'esport són molt variades; per una banda, hi ha la falta de temps. Fer esport pot treure temps d'estudi i de vida social i personal, però una pràctica moderada, amb poques hores, potser afavoriria la concentració a l'hora d'estudiar i seria una mesura per desconnectar del dia a dia. Una de les raons per les quals hi ha nens i nenes que han deixat un esport és el bullying, els insults per part de companys i el mal ambient a l'equip. És molt trist que nens que fan el que els agrada deixin de fer-ho per culpa de gent que es dedica a riure-se'n. Aquesta raó de deixar un esport mai hauria de sortir en cap enquesta i mai hauria de fer que cap nen deixés de practicar-ne.

Tant nens com nenes deixen de practicar esport entre els 8/9 anys i els 12/13 anys. Aquestes edats coincideixen amb l'inici del cicle superior a educació primària i l'inici de l'ESO. Per això, molts nens deixen l'esport, per falta de temps en els estudis, ja que els resulta difícil compaginar-ho.

En un aspecte, nenes i nens coincideixen. Hi ha un nombre molt elevat de gent que no coneix esportistes femenines, ja sigui perquè no són famoses, perquè no miren la televisió, perquè no s'interessen pel món esportiu..., però només un percentatge reduït coneixen dones esportistes. Alguns dels noms que han sortit són els de la Mireia Belmonte, la Garbiñe Muguruza, les germanes Williams, l'Ona Carbonell, la Laia Sanz, la Carolina Marín, alguna futbolista i alguna gimnasta,

entre d'altres. Són noms de les dones esportistes més famoses del moment, però no hi ha gairebé cap nom d'esportista que no sigui famosa, és a dir, que els nens i nenes desconeixen les dones que fan esport, però que no són conegudes degut a l'esport que practiquen, perquè és minoritari o perquè és més practicat pel gènere femení que pel masculí.

Fig. 211- Nen nedant- Font: [Imatges de Google](#)

Fig. 212- Nens jugant a futbol- Font: [Imatges de Google](#)

6. COM PODEM AVANÇAR?

Han estat diverses les iniciatives proposades per tal que homes i dones estiguin en igualtat, sobretot a nivell econòmic. El Lewes, un equip anglès de futbol, va decidir pagar el mateix al seu equip femení i al masculí. Els dos equips tenen les mateixes condicions a l'hora d'entrenar-se, de jugar i el mateix pressupost. L'equip masculí milita en una divisió molt més baixa que la divisió en què juga l'equip femení, però són els homes els que tenen més espectadors. Amb aquest gest volien mostrar al Regne Unit que el futbol femení ha de tenir la mateixa importància que el masculí.

Un altre gran gest ha estat el de la selecció de Noruega, que ha pujat el salari al seu equip femení perquè cobrés el mateix que l'equip masculí. Les noies han passat de cobrar 330.000 euros a 640.000 euros. Aquesta mesura permet que les noies no hagin de treballar, a més a més de jugar, per guanyar-se la vida, i així poder-se concentrar exclusivament en el futbol. Però no només és una mesura econòmica, sinó que el que busca Noruega és que les seves futbolistes es sentin respectades.

Però no només hi ha possibilitats d'igualtat en l'esport d'elit. Per a les noies estudiants que practiquen esport existeix la possibilitat d'anar a estudiar a EEUU amb una beca, d'aquesta forma poden estudiar i seguir practicant l'esport de manera més professional. Durant els últims anys, el nombre de dones que van a estudiar a EEUU becades ha crescut un 60%.

Hi ha una llei a EEUU que obliga les universitats a oferir les mateixes condicions a homes i dones a nivell d'espais esportius, beques i ajudes. Hi ha esports on no hi ha disciplina femenina, això provoca que, com que ha d'haver-hi el mateix nombre de beques per ambdós sexes, les beques femenines es reparteixin entre els altres esports, cosa que fa augmentar el nombre de possibles beques per a cada esport. Els esports més practicats a les universitats són el tenis, el futbol i el golf.

Però la igualtat també hi ha altres formes de promoure-la, una d'elles pot ser l'esport mixt, com el korfbal. Aquest esport és d'origen holandès i s'assembla molt al bàsquet. Hi ha dos equips, formats per 4 homes i 4 dones i consisteix a

encistellar una pilota dins d'una cistella. Aquest esport en basa en la cooperació entre tots els membres de l'equip per poder guanyar i fomentar la no-violència. A Espanya aquest esport no està gaire estès, però a Catalunya sí que hi ha bastant cultura del korfbal. La selecció catalana competeix a alts nivells.

L'esport mixt, sobretot en edats preadolescents i infantils, pot ser una forma d'ensenyar i transmetre als nens la igualtat de gènere. La pràctica de l'esport mixt, si estigués molt més integrat a la societat, podria ajudar les noies, que han deixat de practicar esport o que no n'han practicat mai, a començar a veure igualtat en l'esport.

Al meu abast, no hi ha gaires maneres de millorar aquesta situació, la desigualtat entre gèneres en l'esport, però després de veure els resultats de les enquestes fetes als instituts, hi ha dues propostes que potser serviren per disminuir-la a la ciutat de Lleida.

En els resultats de les enquestes a nens i nenes de primer fins a quart d'ESO, s'hi pot apreciar dues coses: la primera és que moltes nenes que no fan esport és perquè en algun moment l'han deixat de practicar, i la segona és que tant nens com nenes no coneixen dones esportistes.

Per aquestes dues raons, una de les meves propostes de millora és adreçar-me als mitjans de comunicació locals, perquè dediquin part de les seves pàgines esportives a noies, a les seves històries de superació, a les seves trajectòries, als seus èxits, per tal que les nenes de Lleida puguin trobar un referent, trobar un mirall en què reflectir-se, una motivació per no deixar de fer esport. No cal anar a buscar grans esportistes d'elit, només noies que facin esport i vulguin compartir la seva experiència. D'aquesta manera, no només aconseguiríem "un mirall" per a joves esportistes, sinó que també aconseguiríem que nens i nenes coneguessin més dones esportistes.

Arran d'aquesta proposta de millora vaig decidir enviar una carta al director a dos diaris locals. Vaig enviar una carta demanant més visibilitat, a la ciutat de Lleida, de la figura de les dones esportistes. El dia 30 de novembre de 2017, un dels diaris de la ciutat va publicar la meva carta al director com a carta del dia.

La carta que vaig enviar va ser aquesta:

FEM-LA VISIBLE!

Senyor director,

Sóc una estudiant de segon de batxillerat i estic fent el treball de recerca sobre la figura invisible de la dona en l'esport.

Després de fer la recerca i enquestes a nens i nenes de 12 a 17 anys, m'he trobat que moltes nenes no fan esport o el deixen per diverses raons. I no només això, sinó que a la pregunta: "Coneixeu alguna dona esportista famosa?" més de la meitat dels enquestats han respost que no.

M'agradaria dirigir-me a la ciutat de Lleida, a la premsa, a la televisió local, per demanar un mirall per a joves esportistes, un reflex on mirar-se, motivar-se i somiar amb arribar a l'elit o fins i tot als Jocs Olímpic, o, simplement, practicar esport.

L'esport no és només una manera d'estar en forma, sinó que és una manera de desconnectar, d'oblidar els problemes de l'escola, de la feina, de conèixer gent, de relacionar-se, de créixer com a persona, de fer ciutat...

Per aquesta raó, opino que hauríem de promoure l'esport, i, més concretament, l'esport femení; organitzar més campionats femenins, màster classes, xerrades, i que els mitjans de comunicació entrevistessin esportistes i expliquessin les seves històries, com han arribat a l'èxit i el camí que han hagut de recórrer. No cal buscar esportistes famoses, sinó simplement esportistes, amants de l'esport, que el practiquin perquè puguin ser una guia per a nenes i adolescents esportistes.

Tant de bo la ciutat de Lleida pugui arribar a fer visible la dona en l'esport.

Una alumna de 2n de batxillerat d'un institut de Lleida

I aquesta és la fotografia de la carta al diari.

Fig. 213- Carta al director al diari local- Font: [diari local](#)

La segona de les meves propostes és una crida, una crida a la ciutat de Lleida, a entrenadors i clubs, per tal que organitzin campionats, trobades, diades o entrenaments específics dels seus esports amb la finalitat de fomentar l'esport i, en concret, l'esport femení.

Fa molts anys que practico taekwondo; per aquesta raó, explicaré els passos a seguir a l'hora de muntar un campionat de taekwondo.

El taekwondo és una art marcial que té dues vessants, el combat i la tècnica. Hi ha campionats de tècnica, on, davant d'uns arbitres, has de fer un seguit de tècniques encadenades, amb força i precisió, per tal d'intentar tenir els menors errors possibles i així aconseguir la màxima puntuació. També hi ha campionats de combat, on dues persones, protegides amb casc, amb proteccions a mans, avantbraços, peus i cames i amb peto, han de pegar al tronc i al cap de l'adversari per tal d'intentar fer el major nombre de punts possibles.

Per fer un campionat de taekwondo a Lleida s'han de seguir aquests passos:

1- El primer pas és mirar el calendari de la Federació Catalana de Taekwondo i el de la Federació Espanyola de Taekwondo per tal que no hi hagi programat cap esdeveniment per les federacions i es pugui disposar d'una data en concret.

2- A continuació s'ha de triar la data i mirar que el pavelló de què es vol disposar estigui lliure i no s'hi faci cap activitat.

3- S'ha de parlar amb l'Ajuntament per llogar el pavelló aquell dia o les hores que es preveu que es necessitin per fer el campionat.

4- Seguidament, com que els que organitzen els campionat ja són integrants d'algun gimnàs de Lleida, s'ha de fer una previsió dels participants que portarà cada gimnàs, si es convidaran gimnasos de fora i dels àrbitres que es necessitaran per tal de fer un pressupost aproximat. Dins d'aquest pressupost, hi entren els sous dels àrbitres, les copes i les medalles per als participants, i alguna mena d'obsequi per als participants com llaminadures o algun refresc, fruita, etc.

5- També s'ha de llogar una ambulància per al dia del campionat per garantir l'assistència mèdica als participants per si es fessin mal.

6- S'ha de contactar amb la Federació Catalana de Taekwondo per mirar si es poden enviar àrbitres per al dia del campionat. Es pot donar el cas que entre els gimnasos participants no surtin els àrbitres necessaris per a la competició; per aquesta raó, és probable que vinguin àrbitres de fora de Lleida.

7- S'ha de parlar amb algun membre de la Federació Catalana perquè ens deixi el programa informàtic amb els ordinadors per comptabilitzar les puntuacions. En els campionats de tècnica, els àrbitres tenen un comandament que està connectat a l'ordinador i a través d'aquests comandaments s'envia la puntuació de cada àrbitre a l'ordinador. En els campionats de combat, els petos i els cascs poder ser electrònics, és a dir, que els àrbitres no compten els punts, sinó que amb sensors als peus, cascs i petos els punts es comptabilitzin sols. Per això, s'ha de parlar

amb algun integrant de la Federació perquè també ens deixi els petos i els cascs electrònics que la Federació té.

8- En definitiva, s'ha de fer un pressupost tenint en compte el lloguer del pavelló, els sous dels àrbitres, els obsequis, el lloguer dels serveis mèdics i els serveis de la Federació. Normalment als participants se'ls cobra per participar i així l'entrada del públic és lliure.

Gràcies a un gimnàs de la ciutat, he pogut obtenir un pressupost molt aproximat sobre l'organització d'un campionat. Aquest any s'organitzarà a Lleida el Campionat Universitari de Taekwondo de Catalunya, per això aquest gimnàs tenia dades per a aquest esdeveniment.

L'essencial per poder organitzar un campionat són les assistències mèdiques, el material que la Federació Catalana de Taekwondo deixa, els àrbitres i el lloguer del pavelló.

Aquests són els dos pressupostos, un pels serveis de la Federació i l'altre pels serveis de la Creu Roja. A aquests pressupostos cal sumar-hi el preu del lloguer del pavelló i el preu dels sous dels àrbitres.

CONCEPTE		TARIFA	UNITATS	TOTAL	TOTAL
AMBULÀNCIA TIPUS B		25,00 €		- €	- €
AMBULÀNCIA TIPUS C		50,00 €	1	300,00 €	300,00 €
PUNT D'ASSISTÈNCIA		19,00 €		- €	- €
HOSPITAL DE CAMPANYA		203,00 €		- €	- €
VEHICLE DE TRANSPORT		22,50 €		- €	- €
DESFIBRIL·LADOR SEMIAUTOMÀTIC (DESA)		5,00 €	1	5,00 €	5,00 €
EMISSORA PORTÀTIL		8,00 €	1	8,00 €	8,00 €
METGE/SSA		50,00 €	1	300,00 €	300,00 €
INFERMER/A		40,00 €	1	240,00 €	240,00 €
TÈCNIC EMERGÈNCIES SANITÀRIES (TES)		12,00 €	1	72,00 €	72,00 €
SOCORRISTES (SOS)		8,00 €	1	48,00 €	48,00 €
SOCORRISTES UNITAT CICLISTA (PARELLA)		16,00 €		- €	- €
ESMORZAR		6,00 €		- €	- €
DINAR/SOPAR		12,00 €	4	48,00 €	48,00 €
				Subtotal:	1.021,00 €
				Despeses de gestió 8%	81,68 €
				TOTAL	1.102,68 €

Fig. 214- Pressupost Creu Roja per un campionat- Font: Creu Roja

- Totes les tarifes es facturen a preu per hora excepte l'hospital de campanya, el vehicle de transport, el desfibril·lador i l'emissora portàtil. El preu dels àpats pot anar a càrrec de la Creu Roja o de l'entitat que organitzi l'esdeveniment, segons com s'acordi.

Cantitats	CONCEPTE	IMPORT
2 pistes competició de Combate 2 pistes competició de Poomsae	Montaje, servicio técnico, 3 Ordenadores, 2 pantallas 32", 12 Joystick árbitros, 5 receptores, 6 transmisores, 12 petos electrónicos, 12 cascos electrónicos, 4 alargaderas de 25 metros, 2 regletas de 5 tomas 220v, transporte y kilometraje	1.100,00 €
Un técnico		
Base Imponible		1.100,00 €
I.V.A 21%		231,00 €
	Total con IVA	1.331,00 €

Fig. 215- Pressupost serveis i material prestats per la Federació Catalana de Taekwondo- Font: Federació Catalana de Taekwondo

Aquest campionat està pensat perquè s'hi faci combat i tècnica (Poomsae), per això, a l'hora de demanar el material necessari a la Federació, s'haurà de preveure material per a les dues disciplines.

Per tant, estariem parlant que l'organització d'un campionat de taekwondo costaria 1.102,68 € (serveis sanitaris) + 1.331 € (serveis i material de la Federació Catalana de Taekwondo) + 750 € dels sous dels àrbitres (normalment cobren de mitjana 50 € i hi ha aproximadament 15 àrbitres) + el lloguer del pavelló (aquí a Lleida, l'ajuntament no cobra lloguer per pavellons, és la seva manera de col·laborar amb l'esdeveniment; però a Barcelona, per exemple, el lloguer d'un pavelló pot arribar a costar 6.000 €). En total, el cost d'organitzar una competició de taekwondo seria de 3.200 €, aproximadament.

En conclusió, si es vol fomentar i donar a conèixer l'esport femení, cal invertir més temps i diners en la seva difusió a través dels mitjans de comunicació i afavorir la participació de les esportistes en campionats i trobades esportives. Si les esportistes es senten motivades i la societat en general en parla, de ben segur que l'esport femení serà més conegut i anirà creixent.

CONCLUSIONS

Aquest treball m'ha permès conèixer com ha estat la trajectòria de les dones en l'esport durant els anys. Coneixent aquesta trajectòria, he pogut entendre com és que, avui en dia, homes i dones no estan en igualtat en el món esportiu.

L'esport va ser creat per a homes, les dones no tenien dret a practicar-lo. A mesura que els anys han anat passant, les cultures, la religió i els costums han dificultat el camí a la dona per introduir-se en la pràctica esportiva. No va ser fins l'any 1900 que una dona va poder participar en unes Olimpíades. La progressiva introducció de la dona en l'àmbit esportiu competitiu ha estat molt lenta; no va ser fins l'any 2012 que tots els països van portar alguna dona en els seus equips als Jocs Olímpics.

No ha estat fins a les dues últimes Olimpíades que en la delegació espanyola, per exemple, han estat les dones les que han guanyat la majoria de medalles, reivindicant així el seu lloc en un món esportiu dominat pel gènere masculí.

A partir d'una observació de les federacions i llicències esportives, he pogut analitzar que les dones prefereixen la pràctica d'esport no competitiu, a diferència dels homes, que practiquen esports on puguin competir. Per aquesta raó, un gran nombre de llicències esportives, tant a Catalunya com a Espanya, pertanyen a homes. Els esports més practicats per les dones són la natació, la gimnàstica de manteniment i ciclisme; en canvi, els homes practiquen més futbol, carrera a peu i ciclisme.

Les dones no solament tenen poca presència en l'esport, sinó que en les directives i juntes de les organitzacions esportives gairebé no hi figuren.

Durant la seva cursa cap a l'esport professional, les dones es troben molts entrebancs en forma d'estereotips. Aquests entrebancs no són només les paraules o les opinions de la gent, sinó també la poca visibilitat als mitjans de comunicació, els titulars poc encertats sobre les seves fites esportives, les diferències salarials entre els dos gèneres, la rigidesa de costums i religió en alguns països, les estrictes normes sobre els vestuaris femenins... Tots aquests

factors impedeixen que les dones arribin a l'èxit i a la societat que pugui avançar cap a la igualtat de gènere.

Vaig poder comprovar de primera mà l'experiència i opinions de diferents esportistes que han estat o estan en l'elit de l'esport. Tot i que estan d'acord que les condicions per a la pràctica del seu esport estan millorant i que algunes no s'han trobat problemes al llarg de la seva carrera per ser dona, estan d'acord que no hi ha igualtat de gènere en l'esport i que encara queda molt esforç per endavant per poder-ho aconseguir.

A més a més, gràcies a dos centres educatius, vaig poder enquestar alumnes de primer fins a quart d'ESO sobre la pràctica d'esport i els seus coneixement en esport femení. D'aquests resultats, se'n poden treure diverses conclusions: la majoria de nens i nenes no coneixen dones esportistes; moltes nenes, a mesura que es fan grans, deixen de practicar esport per diverses raons, i hi ha un nombre més elevat de nens que de nenes que competeixen i estan federats en l'esport que practiquen.

A partir d'aquests resultats, vaig muntar una proposta de millor al meu abast, aplicable a la ciutat de Lleida. Pel que fa a la primera de les propostes, arran d'haver vist els escassos coneixements sobre esport femení i que les nenes abandonen l'esport en l'adolescència, vaig decidir escriure una carta al director, que un diari local va publicar-me, per demanar més visibilitat per les dones esportistes en els mitjans de comunicació locals i més promoció de l'esport femení.

També, gràcies a un gimnàs, vaig poder elaborar la segona de les meves propostes. Consistia en l'organització d'un campionat a la ciutat de Lleida, un campionat de taekwondo, l'esport que practico. Seguint aquests passos, Lleida podria incentivar la cultura de l'esport femení a partir de l'organització de campionats com aquest.

A l'inici del treball, vaig plantejar diverses hipòtesis que havia de comprovar amb aquest treball:

- Les dones, en el món de l'esport, estan menys reconegudes i els costa molt més arribar a l'èxit esportiu i mantenir-lo.
- Els mitjans de comunicació no donen la mateixa importància a esports femenins i masculins.
- En el segle XXI la societat tracta per igual els esportistes, independentment del sexe.
- Els Jocs Olímpics han tractat per igual homes i dones des dels seus inicis.
- El camí per arribar a l'èxit esportiu és més complicat per a les dones.
- En les escoles, el nombre de nenes que fa esport és igual al nombre de nens que en practica.

Les hipòtesis que han resultat certes han estat: "la dona en el món de l'esport està menys reconeguda i li costa molt més arribar a l'èxit esportiu i mantenir-lo"; "els mitjans de comunicació no donen la mateixa importància a esports femenins i masculins" i "el camí per arribar a l'èxit esportiu és més complicat per a les dones".

Abans de fer el treball, no coneixia amb tant detall la història de l'esport femení; per això, les hipòtesis que han resultat falses han estat: "en el segle XXI, la societat tracta per igual als esportistes, independentment del sexe", ha quedat demostrat que hi ha una gran diferència entre ells; "els JJOO han tractat per igual homes i dones des dels seus inicis", s'ha pogut veure que no ha estat així fins fa ben poc, i "en les escoles, el nombre de nenes que fa esport és igual al nombre de nens que en practica", aquest nombre varia a mesura que es fan grans.

Gràcies a aquest treball, he pogut entendre per què avui en dia hi ha tanta diferència entre homes i dones esportistes; he pogut adonar-me com, al llarg de la història, les dones han hagut de treballar molt per introduir-se en el món esportiu, i com la societat ha dificultat, de diverses maneres, la progressió de les dones en l'esport. Segurament, a partir d'ara, valoraré molt més les fites esportives que aconseguixin les dones.

WEBGRAFIA

- Viquipèdia. *Esport Femení*. Recuperat juliol de 2017, des de https://ca.wikipedia.org/wiki/Esport_femen%C3%AD
- Mujer y deporte (2007). *Historia de la mujer en el deporte*. Recuperat juliol de 2017, des de <https://mujerydeporte.wordpress.com/2007/08/11/historia-de-la-mujer-en-el-deporte/>
- Wikipedia. *Kathrine Switzer*. Recuperat juliol de 2017, des de https://es.wikipedia.org/wiki/Kathrine_Switzer
- Casado, E. (2014). 20 minutos. *Quién fue... Kathrine Switzer*. Recuperat juliol de 2017, des de <https://blogs.20minutos.es/quefuede/2014/10/17/quien-fue-kathrine-switzer-sal-de-mi-puta-carrera-o-la-valentia-de-una-mujer-maratoniana/>
- Zamora, E. (1998). *Participació de la dona en l'esport i l'Olimpisme*. Recuperat juliol de 2017, des de http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp076_cat.pdf
- Clemente, Y. (2016) El País. *Las mujeres en los Juegos Olímpicos*. Recuperat juliol de 2017, des de https://elpais.com/elpais/2016/07/21/media/1469128595_695055.html
- Villa Molina, M. Revista con la a. *La historia de las mujeres en las olimpiadas*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://conlaa.com/la-historia-de-las-mujeres-en-las-olimpiadas/>
- Human Rights Watch (2012). *COI/ Arabia Saudita: La prohibición de las mujeres en el deporte debe terminar*. Recuperat juliol de 2017, des de <https://www.hrw.org/es/news/2012/02/15/coi/arabia-saudita-la-prohibicion-de-las-mujeres-en-el-deporte-debe-terminar>
- Camps, J. (2016). *L'esportiu. 1981, i les primeres dones ingressen finalment en el COI*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.lesportiudecatalunya.cat/article/994469-1981-i-les-primeres-dones-ingressen-finalment-en-el-coi.html>
- Wikipedia. *Verificación de género en los deportes*. Recuperat juliol de 2017, des de

https://es.wikipedia.org/wiki/Verificaci%C3%B3n_de_g%C3%A9nero_en_los_deportes

- Padawer, R. (2016) Ara.cat. *La humiliació dels controls de sexe a dones atletes*. Recuperat juliol de 2017, des de http://www.ara.cat/esports/humiliacio-dels-controls-sexe_0_1611438855.html
- Comité Olímpico Español. Recuperat juliol 2017 des de <http://www.coe.es/2012/COEHOME2012.nsf/FHomeDemo?OpenForm>
- Wikipedia. *Pedro Pidal*. Recuperat juliol de 2017, des de https://es.wikipedia.org/wiki/Pedro_Pidal
- Wikipedia. *España en los Juegos Olímpicos de París 1900*. Recuperat juliol de 2017, des de https://es.wikipedia.org/wiki/Espa%C3%B1a_en_los_Juegos_Ol%C3%ADmpicos_de_Par%C3%ADs_1900
- Wikipedia. *España en los Juegos Olímpicos*. Recuperat juliol de 2017, des de https://es.wikipedia.org/wiki/Espa%C3%B1a_en_los_Juegos_Ol%C3%ADmpicos#Por_edici.C3.B3n
- Jiménez Morales, R. (2015) Consejo Superior de Deportes. *El deporte femenino español en los Juegos Olímpicos*. Recuperat juliol de 2017, des de http://transparencia.gob.es/transparencia/dam/jcr:7aa457c3-2ecc-4eff-aff7-286ae022fc65/Deporte_Femenino_JJOO.pdf
- Casado, E. (2015). 20 minutos. *Quién fue... Mª José Martínez Patiño*. Recuperat juliol de 2017, des de <https://blogs.20minutos.es/quefuede/2015/09/11/quien-fue-ma-jose-martinez-patino-y-su-lucha-por-demostrar-que-era-una-mujer/>
- Wikipedia. *María José Martínez Patiño*. Recuperat juliol de 2017, des de https://es.wikipedia.org/wiki/Mar%C3%ADa_Jos%C3%A9_Mart%C3%ADnez_Pati%C3%B1o#Prueba_de_verificaci.C3.B3n_de_g.C3.A9nero
- Zancajo, P. (2016) Revista Líderas. *Las abanderadas españolas olvidadas por el COE*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.revistalideras.com/las-abanderadas-espanolas-olvidadas-por-el-coe/>
- Clemente, Y. (2016). El País. *España y las mujeres en los Juegos*. Recuperat juliol de 2017, des de

- https://elpais.com/elpais/2016/07/23/media/1469304260_622525.html?rel=mas
- Longás, H - Clemente. Y (2016). El País. *Las 17 medallas de España en Río 2016*. Recuperat juliol de 2017, des de https://elpais.com/elpais/2016/08/21/media/1471803501_011503.html
- Marca. *Juegos Olímpicos Londres 2012*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.marca.com/deporte/juegosolimpicos/medallero/espana.html>
- París Roche, F. (2014). El País. *Cartas al director- Sobre el deporte femenino en España*. Recuperat juliol de 2017, des de https://elpais.com/elpais/2014/10/10/opinion/1412963723_985326.html
- Diputació de Barcelona. *Reflexions en femení, dones i esport*. Recuperat juliol de 2017, des de <https://www1.diba.cat/uliep/pdf/48892.pdf>
- Consejo Superior de Deportes. *Licencias Deportivas*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federaciones-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02licencias/>
- Consejo superior de deportes. (2016). *Anuario de estadísticas Deportivas 2016*. Recuperat juliol de 2017, des de [http://www.csd.gob.es/csd/estaticos/documentacion/Anuario de Estadísticas Deportivas 2016%20\(2\).pdf](http://www.csd.gob.es/csd/estaticos/documentacion/Anuario de Estadísticas Deportivas 2016%20(2).pdf)
- Observatori català de l'esport. (2007-2015). *Llicències esportives*. Recuperat juliol de 2017, des de http://www.observatoridelesport.cat/indicador.php?id_n3=35&id_n1=3
- Consejo superior de deportes. (2016). *Histórico de licencias*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.csd.gob.es/csd/estaticos/asoc-fed/historico-de-licencias.pdf>
- Consejo superior de deportes. (2017). *Anuario de estadísticas Deportivas 2017*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.mecd.gob.es/servicios-al-ciudadano-mecd/dms/mecd/servicios-al-ciudadano-mecd/estadisticas/deporte/anuario-deporte/AED-2017/Anuario de Estadísticas Deportivas 2017.pdf>
- Consell Català de l'esport. Idescat.cat. *Federacions esportives, clubs i llicències*. Recuperat juliol de 2017, des de <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=808>

- Palco23. (2017) *De la pràctica al poder: el peso de la mujer en el deporte*. Recuperat juliol de 2017, des de <https://www.palco23.com/entorno/de-la-practica-al-poder-el-peso-de-la-mujer-en-el-deporte-espanol.html>
- Observatori català de l'esport. (2006-2017). *Activitats practicades*. Recuperat juliol de 2017, des de http://www.observatoridelesport.cat/indicador.php?id_n3=10&id_n1=3
- Observatori català de l'esport. (2006-2017). *Activitats de temps lliure*. Recuperat juliol de 2017, des de http://www.observatoridelesport.cat/indicador.php?id_n3=192&id_n1=3
- Yusta, J. (2015). Público. *Los despachos deportivos siguen todavía cerrados a la mujeres*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.publico.es/deportes/despachos-deportivos-siguen-todavia-cerrados.html>
- Consejo superior de deportes. *Personal directivo a las federaciones espanyolas*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/personal-directivo-de-las-federaciones-espanolas/>
- Consejo superior de deportes. *Equipo directivo*. Recuperat juliol de 2017, des de <http://www.csd.gob.es/csd/informacion/2EstCSD/equipo-directo/>
- Carrillo, N. (2017). UOC. *Género y poder: ¿por qué no hay mujeres directivas?*. Recuperat juliol de 2017, des de <https://www.uoc.edu/portal/es/news/actualitat/2017/033-genero-poder.html>
- El País. (2017). *John McEnroe pide disculpas a Serena Williams: "Quizá fue incorrecto. Habría sido mejor no haberlo dicho"*. Recuperat agost de 2017, des de https://elpais.com/deportes/2017/06/28/actualidad/1498637012_069891.html
- Mujeres en el deporte. (2009). *Las mujeres deportistas en los medios de comunicación*. Recuperat agost de 2017, des de <http://mujereseneldeporte.blogspot.com.es/2008/12/la-mujer-deportista-en-los-medios-de.html>
- Borraz, M. (2016). Eldiario.es. *Machismo, medios y deporte: ellos "fuertes" y ellas "solteras"*. Recuperat agost de 2017, des de

http://www.eldiario.es/sociedad/Machismo-Juegos-Olimpicos-fuertes-solteras_0_546295460.html

- 20 minutos. (2016). *Dos futbolistas, obligados a entrenarse con las chicas por sus insultos machistas*. Recuperat agost de 2017, des de <http://www.20minutos.es/deportes/noticia/futbolistas-obligados-entrenarse-chicas-insultos-machistas-2855024/0/>
- Ferrero, C. (2016). El País. *Los 10 titulares más machistas de los Juegos Olímpicos de Río*. Recuperat agost de 2017, des de <https://smoda.elpais.com/moda/actualidad/los-8-titulares-mas-machistas-de-los-juegos-olimpicos-de-rio/>
- Mateo, D. (2016). 20 minutos. *Brecha salarial entre hombres y mujeres, también en el deporte*. Recuperat setembre de 2017, des de <http://www.20minutos.es/deportes/noticia/diferencias-salario-deporte-chicos-y-chicas-2703700/0/>
- Medina, J. (2016). Dirigentesdigital.com. *¿Hay discriminación salarial en el deporte?* Recuperat setembre de 2017, des de <https://dirigentesdigital.com/articulo/deporte/24548/hay-discriminacion-salarial-en-el-deporte.html>
- Varona, A. (2017). Público. *Las primas para las jugadoras del Atlético por ganar la Liga es de 54 euros por cabeza; los del Real Madrid se embolsan 300.000*. Recuperat setembre de 2017, des de <http://www.publico.es/deportes/futbol-prima-jugadoras-atletico-ganar.html>
- Fra, A. (2015). As. *El marido de la capitana de Irán le prohíbe ir a la Copa de Asia*. Recuperat setembre de 2017, des de https://as.com/futbol/2015/09/16/internacional/1442421449_609410.html
- Espinosa, A. (2008). El País. *El "pecado" de ser mujer y deportista*. Recuperat setembre de 2017, des de https://elpais.com/diario/2008/07/10/deportes/1215640801_850215.html
- Sierra, S. (2016). Huffingtonpost.es. *Las mujeres y el deporte: el machismo que no cesa*. Recuperat setembre de 2017, des de http://www.huffingtonpost.es/sonia-sierra/las-mujeres-y-el-deporte-_b_11562150.html

- ABC. (2016). *Dos realidades: el duelo de vóley playa entre Alemania y Egipto*. Recuperat setembre de 2017, des de http://www.abc.es/deportes/juegos-olimpicos/rio-2016/abci-realidades-duelo-voley-playa-entre-alemania-y-egipto-201608080816_noticia.html
- Domínguez, Y. (2017) Huffingtonpost.es. *Que no existe machismo en el deporte, dice...* Recuperat setembre de 2017, des de http://www.huffingtonpost.es/yolanda-dominguez/que-no-existe-machismo-en-el-deporte-dice_a_22980031/
- Seara, M. (2016). Vocesvisibles.com. *Los medios y el deporte femenino*. Recuperat setembre de 2017, des de <http://www.vocesvisibles.com/derecho-e-igualdad-de-genero/los-medios-y-el-deporte-femenino>
- Ehu.eus. (2017). *Una trayectoria llena de obstáculos para entrenadoras y árbitras*. Recuperat setembre de 2017, des de https://www.ehu.eus/es/content/-/asset_publisher/W6wn/content/n_ainhoa-azurmendi?redirect=https%3A%2F%2Fwww.ehu.eus%2Fes%2Fhome%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_TaD3%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_pos%3D1%26p_p_col_count%3D5
- Schilt, P. (2015). Vice Sports. *Luchando contra estereotipos*. Recuperat setembre de 2017, des de <https://sports.vice.com/es/article/4xjqyd/luchando-contra-el-estereotipo-conocemos-a-las-dos-nicas-entrenadoras-de-la-1a-divisin-femenina>
- Rius, M. (2014). La Vanguardia. *El deporte se feminiza*. Recuperat setembre de 2017, des de <http://www.lavanguardia.com/estilos-de-vida/20140502/54407417797/el-deporte-se-feminiza.html>
- Universia. (2016). *El deporte femenino en EEUU: una realidad*. Recuperat octubre de 2017, des de <http://noticias.universia.es/educacion/noticia/2016/09/16/1143696/deporte-femenino-estados-unidos-unarealidad.html>

- Owen, B. (2017). Sport. *Un club inglés, pionero en equiparar el sueldo de su equipo femenino con el masculino*. Recuperat octubre de 2017, des de <https://www.sport.es/es/noticias/premier-league/lewes-club-ingles-pionero-equiparar-sueldo-equipo-femenino-con-masculino-6165647>
- Reuters. (2017). El Mundo. *Noruega, la primera selección donde las mujeres cobrarán lo mismo que los hombres*. Recuperat octubre de 2017, des de <http://www.elmundo.es/deportes/futbol/2017/10/07/59d912c1268e3eaf5d8b45fc.html>
- Vélez. Puntofape.com. *¿Deporte mixto?*. Recuperat octubre de 2017, des de <https://www.puntofape.com/%C2%BFdeporte-mixto-5153/>

ANNEX I

MIREIA BELMONTE

RUTH BEITIA **BRIGITTE YAGÜE**

BELÉN ARROJO

ALMUDENA CID CAROLINA

ALÈXIA PUTELLAS

QUERALT

CASTELLET

MARÍN

WILLIAMS

MENGUAL

BILES

NÚRIA PICAS

GARBIÑE

MUGURUZA

LYDIA VALENTÍN

MAIALEN CHOURRAUT

LAIÀ SANZ

ONA CARBONELL

“ Hay que atreverse a ser grande”

(Kobe Bryant, exjugador de bàsquet)

1. MARÍA JOSÉ MARTÍNEZ PATIÑO, UNA ATLETA QUE NO VA SUPERAR ELS TESTS SEXUALS

Moltes han estat les esportistes que s'han sotmès als tests sexuals i també moltes esportistes no han aconseguit superar-los. Ningú coneix els seus noms avui en dia, però en l'època que aquestes esportistes no van superar els tests, els seus noms eren coneguts arreu del món i molts dels mitjans que en parlaven no ho feien gaire bé. Un dels casos que ens toca de més a prop és el de l'espanyola María José Martínez Patiño, una saltadora de tanques espanyola a la qual se la va acusar de ser un home per no superar els tests de sexe.

L'any 1983, la corredora va superar els tests de gènere als Campionats Mundials, va rebre el certificat de ser una dona. L'any 1985, a Japó, es van celebrar les Universíades de Kobe, unes proves esportives que reunien universitaris de tot el món. Ella hi anava a participar, però es va oblidar el certificat de feminitat a Espanya, la qual cosa va significar que havia de tornar a passar les proves. Quan li van fer les proves, va

resultar que li van trobar el cromosoma XY i que tenia testicles interns. Aquesta malaltia genètica s'anomena Síndrome d'insensibilitat als andrògens, i consisteix en el fet que les hormones encarregades de

Fig. 216- María José Martínez Patiño- Font: <http://www.publico.es/deportes/atleta-acusada-hombre-control-sexo.html>

desenvolupar les característiques físiques masculines no són acceptades per les cèl·lules, això fa que el cos es desenvolupi com el d'una dona, encara que a l'interior poden haver-se desenvolupat els testicles o altres parts pròpies del cos masculí. Quan es va saber que no era una dona, se li va retirar la llicència per participar a les proves esportives i se li va recomanar que fingís una lesió per tal de no competir a les Universíades i no cridar gaire l'atenció. A l'atleta se li va enviar un certificat que la classificava com un home després de les proves i que no podia competir perquè gaudia d'avantatges que les altres competidores no tenien.

A partir d'aquí, no van deixar a ningú que l'entrenés i ella havia d'anar a córrer a les nits a la pista, perquè de dia ho tenia prohibit. L'any 1986 es van celebrar els Campionats d'Espanya i hi va anar. Els organitzadors li van dir que tornés a fingir una lesió, ja que no podia competir. María José no va fer cas, va competir i va guanyar la prova de 60 metres tanca. La Federació, en veure que va competir, va decidir filtrar els seus informes i els tests deixant en evidència María José i el fet que no era una dona. Van expulsar María José de l'equip espanyol, va perdre la beca que tenia, els seus amics la van abandonar i el seu xicot va tallar amb ella. Ho va perdre tot. Es va quedar sense diners i treballava en un gimnàs per poder menjar, però les seves ganes de plantar cara no la van deixar rendir-se. Va denunciar la Federació ja que, potser sí que tenia testicles, però la seva aparença física era la d'una dona, era igual que totes i ella es sentia com a tal.

Amb l'ajuda d'un metge expert en genètica va aconseguir que el President de la Comissió Mèdica Internacional li demanés perdó i la deixés tornar a competir. Ho va tornar a fer i va batre un rècord d'Espanya, però malauradament no va poder classificar-se per als JJOO de Barcelona 92. Ella sabia que havia perdut un temps molt preuat en què no va poder entrenar i això no la va deixar classificar-se.

Avui en dia, María José és professora de Ciències de l'Educació i l'Esport a la Universitat de Vigo i membre de la Comissió Bioètica del COI.

2. LA PARTICIPACIÓ DE LES DONES EN ELS JJOO EN XIFRES

La participació tant d'homes com de dones no és la mateixa en tots els esports. Durant les primeres edicions només competien els homes (com veiem en la figura 2, el quadres blaus són els homes i veiem que en els diferents esports, durant els primers anys que es van celebrar els JJOO, només hi podien competir ells).

Gràcies a la imatge podem veure, en els diferents esports, si hi participen homes o dones. Actualment i des del 2012, tant homes com dones poden fer tots els esports, menys gimnàstica rítmica, softbol i natació sincronitzada, que són exclusivament per a dones.

Tot i que hi ha més o menys igualtat en la participació per sexes, també hi ha excepcions. Alguns esports com el beisbol, el lacrosse, el criquet o el hoquei sobre gel en totes les vegades que han estat esport olímpic han estat exclusivament per a homes. Aquests esports fa molts anys que ja no són olímpics.

També hi ha hagut algun esport, com és el cas del patinatge artístic sobre gel, que només ha estat olímpic l'any 1908 i l'any 1920 i els dos anys només hi han pogut participar dones.

La figura invisible de la dona en l'esport

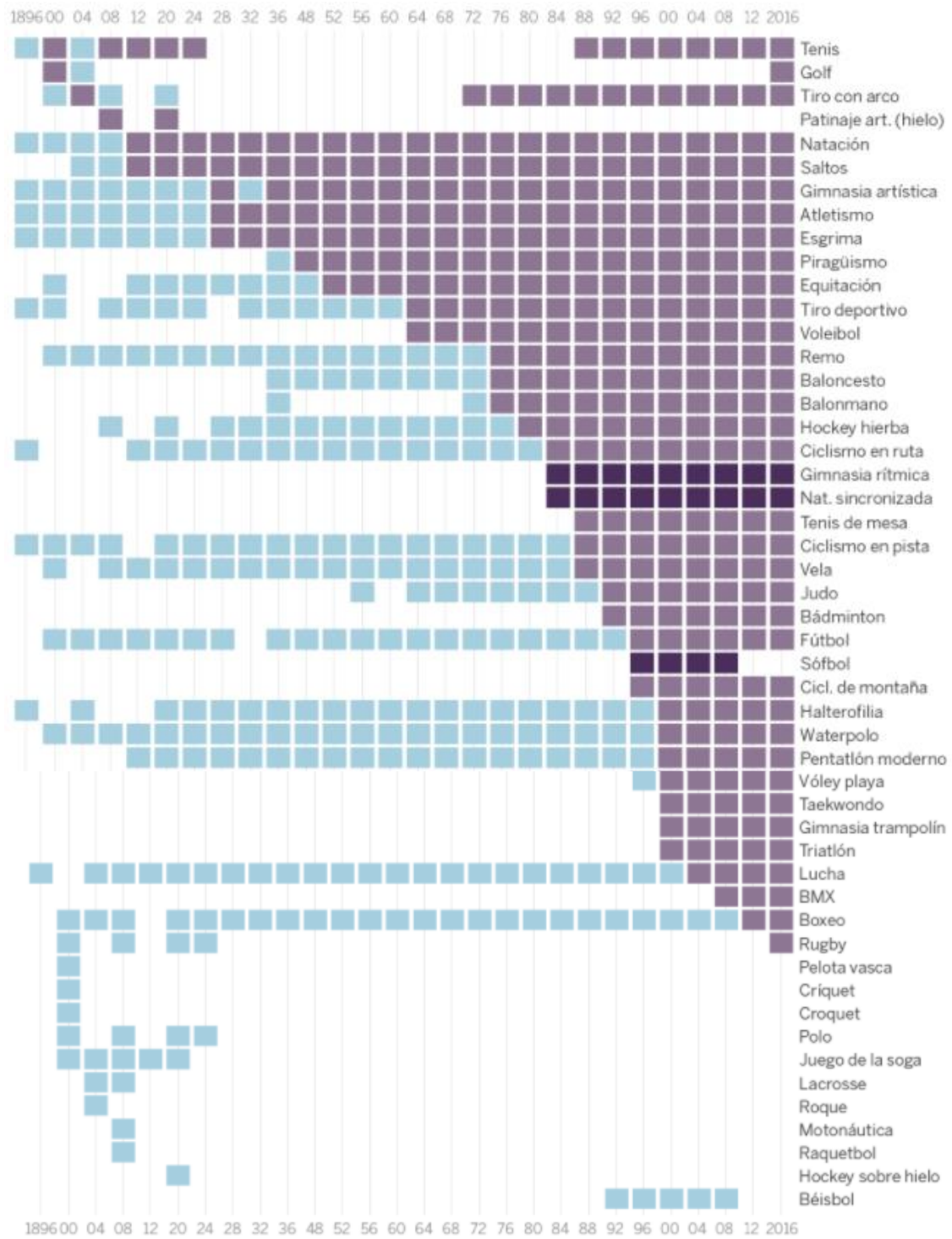
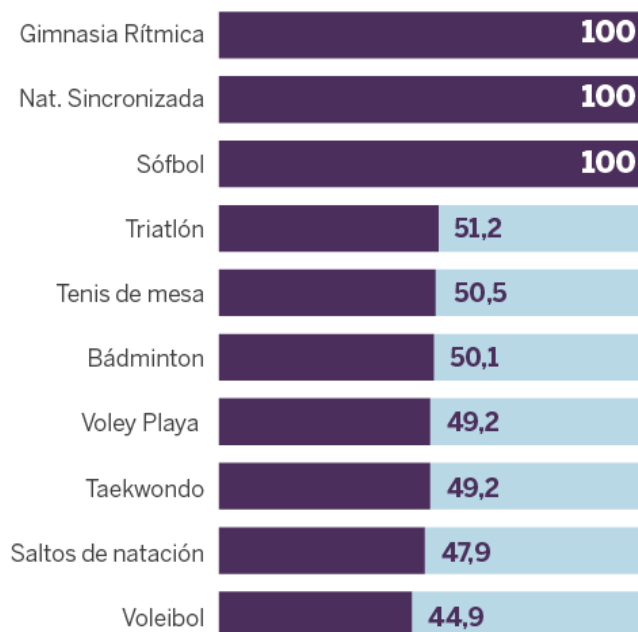

Fig. 217- Esports amb representació femenina i masculina- Font: https://elpais.com/elpais/2016/07/21/media/1469128595_695055.html

Com ja hem dit, les dones no han participat en tots els esports per igual. En aquesta imatge (figura 3) podem veure el percentatge de dones sobre el total de participants que han participat en un esport concret durant totes les edicions. Per exemple, natació sincronitzada, sempre ha estat representada per dones, per això té un 100% de participació femenina. En canvi,

DEPORTES MÁS FEMENINOS

% de mujeres sobre el total en todas las ediciones celebradas

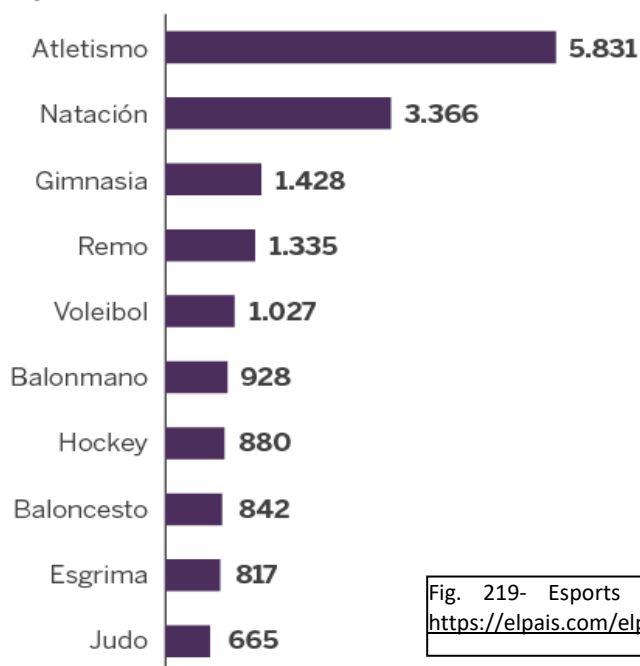

taekwondo, que és esport olímpic des de l'any 2000, té un 49,2% de participació femenina. Des que va començar a ser esport olímpic, hi van poder participar tant homes com dones, per això la proporció de sexes està bastant equilibrada.

Fig. 218- Esports amb més representació femenina- Font: https://elpais.com/elpais/2016/07/21/media/1469128595_695055.html

MÁS ATLETAS FEMENINAS PARTICIPANTES

Mujeres totales en todas las ediciones celebradas

Els esports en què més dones han participat han estat l'atletisme, ja que aplega moltes modalitats igual com la natació i la gimnàstica. Les xifres no són gaire elevades, ja que la dona va començar tard a participar-hi.

Fig. 219- Esports amb més nombre d'atletes femenines- Font: https://elpais.com/elpais/2016/07/21/media/1469128595_695055.html

3. DADES COMPLETES SOBRE LES LLICÈNCIES ESPORTIVES A ESPANYA

En aquest apartat hi ha gràfics des de l'any 2005 fins al 2016 amb el percentatge de llicències masculines i femenines. En els primers gràfics hi ha llicències sense desglossar, és a dir, no es sap ben bé a quin sexe pertanyen.

Fig. 220- Dades 2005- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02llicencies/>

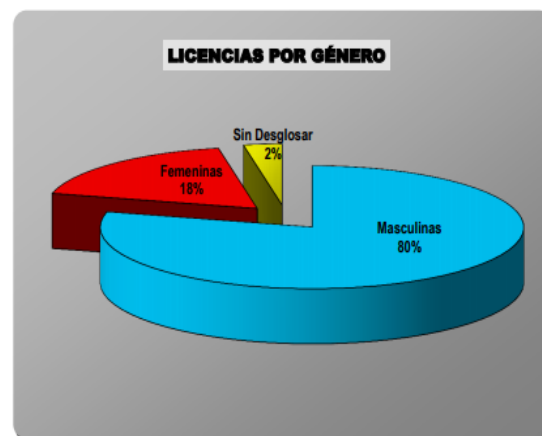

Fig. 221- Dades 2006- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02llicencies/>

Fig. 222- Dades 2007- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02llicencies/>

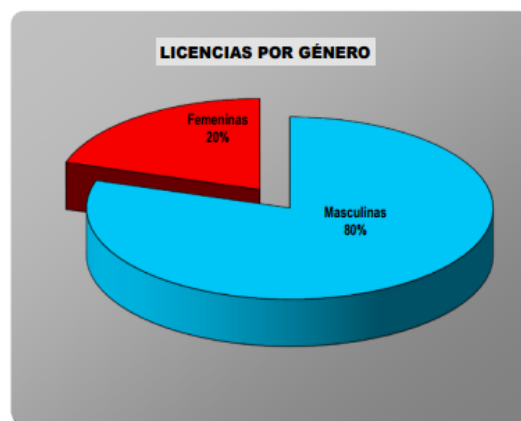

Fig. 223- Dades 2008- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02llicencies/>

La figura invisible de la dona en l'esport

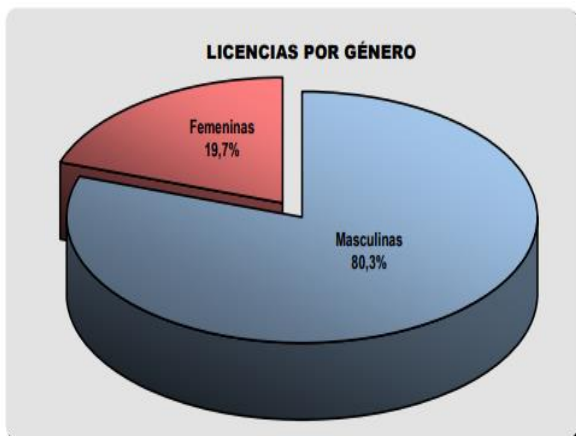

Fig. 224- Dades 2009- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02licencies/>

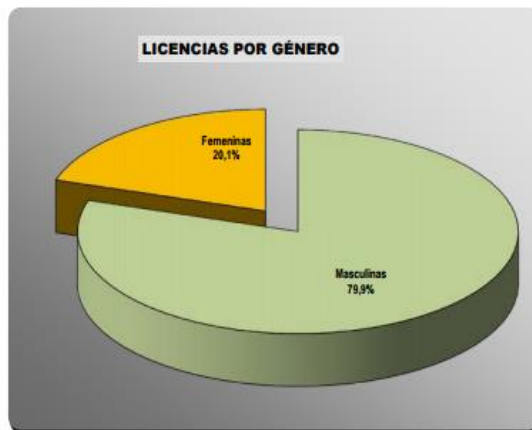

Fig. 225- Dades 2010- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02licencies/>

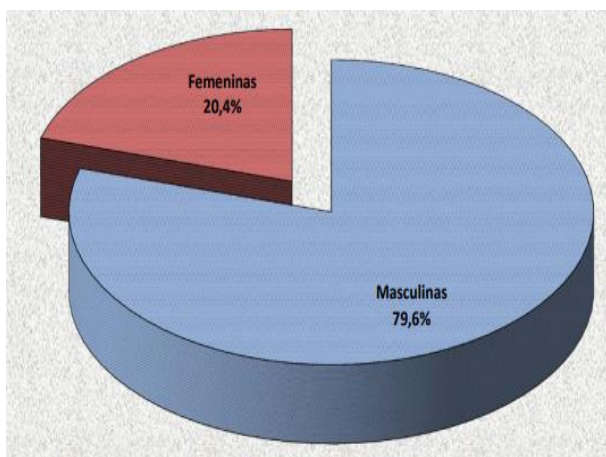

Fig. 226- Dades 2011- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02licencies/>

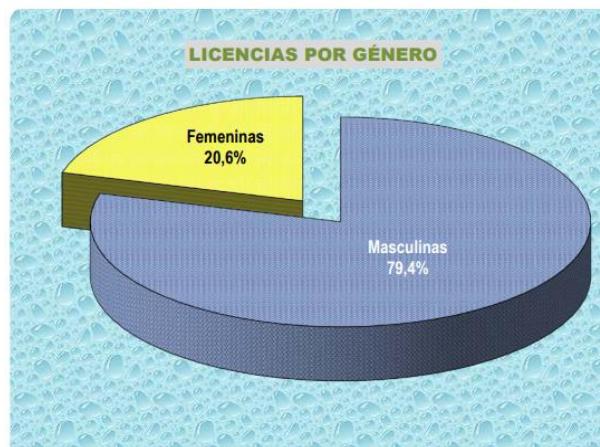

Fig. 227- Dades 2012- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02licencies/>

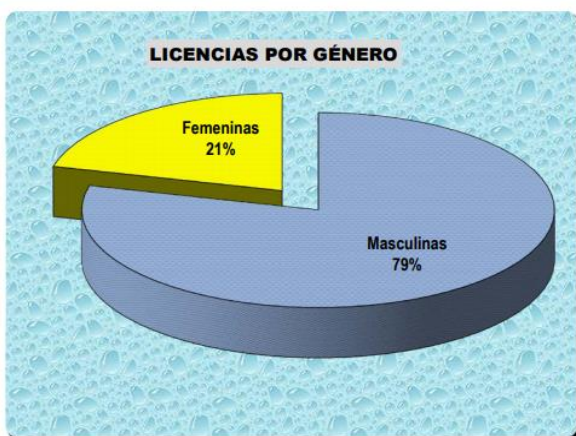

Fig. 228- Dades 2013- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02licencies/>

Fig. 229- Dades 2014- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02licencies/>

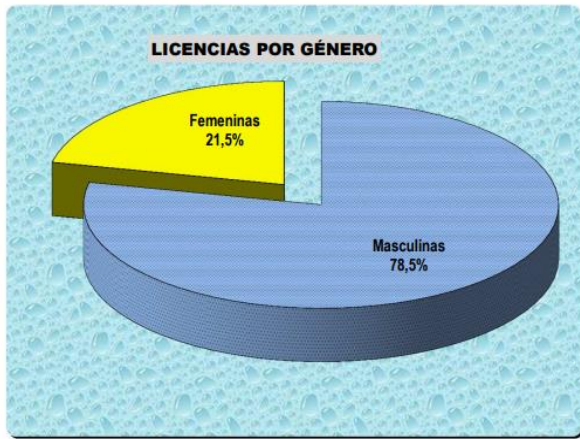

Fig. 230- Dades 2015- Font: <http://www.csd.gob.es/csd/asociaciones-ca/01federacions-esportives-i-agrupacions-de-clubs/02licencies/>

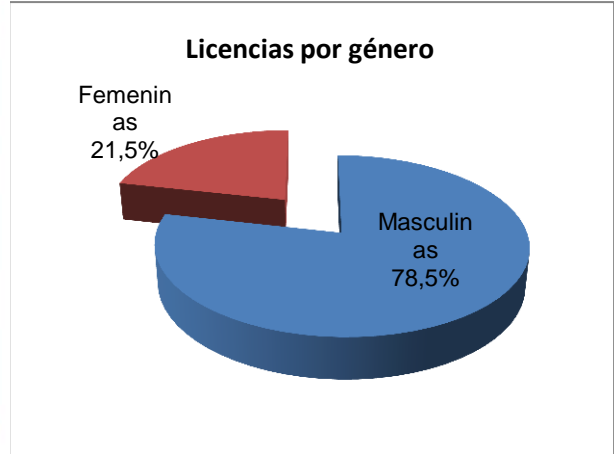

Fig. 231- Dades 2016- Font: Laura Burrueco Guedes

4. TITULARS MASCLISTES

En aquest apartat, hi ha un petit recull de titulars sobre dones esportistes que tenen un to una mica masclista i sovint estan acompanyats de fotografies per ensenyar el seu cos.

Fig. 232- Titular masclista- Font: as.com

Fig. 233- Titular masclista- Font: marca.com

Fig. 234- Titular masclista- Font: infobae.com

El once titular de las novias (o exnovias) del Mundial

Fig. 235- Titular masclista- Font: abc.es

Fig. 236- Titular masculista- Font: <https://smoda.elpais.com/moda/actualidad/los-8-titulares-mas-machistas-de-los-juegos-olimpicos-de-rio/>

ABC ME GUSTA

RÍO 2016 | HALTEROFILIA

Lydia Valentín, una Hércules con maquillaje

Fig. 237- Titular masculista- Font: abc.es

Las 6 deportistas más sexys de los Juegos Olímpicos de Río de Janeiro

- Ellas son algunas de las más bellas de la competición

Artículo de Mundo Deportivo

Fig. 238- Titular masculista- Font: http://www.eldiario.es/sociedad/Machismo-Juegos-Olimpicos-fuertes-solteras_0_546295460.html

INICIO > JUEGOS OLÍMPICOS 2016

JUEGOS OLÍMPICOS

Las muñecas suecas

Las chicas del país escandinavo llaman la atención en la Villa Olímpica. Cuando aparece un grupo de rubias y de ojos claros, se llevan la atención de todos. Mirá las fotos de la delegación de Suecia.

Fig. 239- Titular masculista- Font: <https://smoda.elpais.com/moda/actualidad/los-8-titulares-mas-machistas-de-los-juegos-olimpicos-de-rio/>

Fig. 240- Titular masculista- Font: <https://smoda.elpais.com/moda/actualidad/los-8-titulares-mas-machistas-de-los-juegos-olimpicos-de-rio/>